

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

**ΕΘΝΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΩΝ
ΓΙΑ ΤΗΝ
ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ
2008-2010**

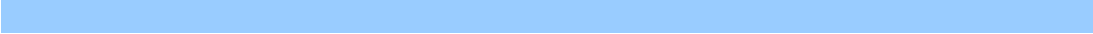
Οκτώβριος 2008

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1	Εισαγωγή	5
1.1	Διακυβέρνηση	5
2	Μακροοικονομικές παρεμβάσεις	6
2.1	Εξελίξεις την περίοδο 2004 - 2007	7
2.2	Πρόσφατες εξελίξεις και προοπτικές	8
2.3	Διαρθρωτικές παρεμβάσεις, διαφάνεια και ποιότητα των δημοσίων οικονομικών	9
2.4	Μακροχρόνια Βιωσιμότητα των Δημοσίων Οικονομικών	11
2.5	Πρόσθετες Διαρθρωτικές Παρεμβάσεις	13
3	Εκσυγχρονισμός της Δημόσιας Διοίκησης	14
3.1	Ενδυνάμωση των μηχανισμών σχεδιασμού εφαρμογής και ελέγχου των δημοσίων πολιτικών	15
3.2	Καλή νομοθέτηση και μείωση διοικητικών επιβαρύνσεων.	16
3.3	Βελτίωση συναλλαγών με πολίτες και επιχειρήσεις μέσω ανάπτυξης της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης,	17
3.4	Ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού της Δημόσιας Διοίκησης.	19
3.5	Ισότητα Φύλων	20
4	Κοινωνία της Γνώσης	21
4.1	Έρευνα και Ανάπτυξη (Ε&Α) – Καινοτομία	21
4.1.1	Πρωτοβουλίες και δράσεις περιόδου 2007-2008	22
4.1.2	Μελλοντική στρατηγική-βασικές κατευθύνσεις-νέα μέτρα	23
4.2	Εκπαίδευση και Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ)	25
4.3	Ψηφιακή Στρατηγική	27
4.3.1	Πρόσδος της περιόδου 2007-2008	27
4.3.2	Νέες πρωτοβουλίες για την περίοδο 2008-2010	28
5	Επιχειρηματικό Περιβάλλον	31
5.1	Αναπτυξιακή Στρατηγική	31
5.2	Βελτίωση του Θεσμικού Πλαισίου	32
5.2.1	Οικονομικά Κίνητρα	32
5.2.2	Απλούστευση Διαδικασιών Αδειοδότησης και Λειτουργίας Επιχειρήσεων	32
5.2.3	Χωροταξικές Ρυθμίσεις	34
5.2.4	Δημόσιες Προμήθειες	34
5.2.5	Κεφαλαιαγορά	35
5.3	Άνοιγμα των Αγορών και Ενίσχυση του Ανταγωνισμού	36
5.3.1	Θεσμικές Παρεμβάσεις – Ανεξάρτητες και Ρυθμιστικές Αρχές	36
5.3.2	Προστασία των Καταναλωτών	36
5.3.3	Εμβάθυνση της Εσωτερικής Αγοράς	37
5.3.4	Αποκρατικοποιήσεις	38
5.3.5	Κλάδοι δικτύων	40
5.4	Δράσεις για την Εξωστρέφεια	47
5.4.1	Εξαγωγική Πολιτική	48
5.4.2	Τουρισμός	49

5.4.3	Άμεσες Ξένες Επενδύσεις	50
6	Μεταρρυθμίσεις για την τόνωση της Απασχόλησης	51
6.1	Τρέχουσα κατάσταση της αγοράς εργασίας	51
6.1.1	Ποσοστό συμμετοχής στο εργατικό δυναμικό και την απασχόληση	51
6.1.2	Ανεργία	52
6.1.3	Παραγωγικότητα της εργασίας και εξέλιξη μισθών	54
6.1.4	Ευέλικτες μορφές απασχόλησης	54
6.2	Αποτίμηση παρεμβάσεων για την περίοδο 2005-2008	55
6.2.1	Εκσυγχρονισμός των ΔΥΑ και Ενίσχυση των Ενεργητικών Πολιτικών Απασχόλησης	55
6.2.2	Δράσεις για νέους, γυναίκες και άτομα μεγαλύτερης ηλικίας	56
6.3	Στρατηγική και Προτεραιότητες Πολιτικής στον τομέα της Απασχόλησης για την περίοδο 2008-2010	59
6.4	Νέα μέτρα και πολιτικές στον τομέα της απασχόλησης	61
6.4.1	Ενίσχυση ενεργητικών πολιτικών – Βελτίωση της σύζευξης προσφοράς και ζήτησης στην αγορά εργασίας	61
6.4.2	Ενίσχυση της απασχόλησης των νέων και προώθηση της ισότιμης πρόσβασης σε αυτήν	63
6.4.3	Ενίσχυση της απασχόλησης των γυναικών και προώθηση της ισότιμης πρόσβασης σε αυτήν	64
6.4.4	Μέτρα για την ενεργό γήρανση και την αποθάρρυνση της πρόωρης συνταξιοδότησης	66
6.4.5	Αδήλωτη Εργασία	66
6.5	Μεταρρύθμιση του συστήματος Κοινωνικής Ασφάλισης	68
7	Εκπαιδευτική μεταρρύθμιση	69
7.1	Τρέχουσα κατάσταση στην εκπαίδευση	69
7.2	Προτεραιότητες Πολιτικής στον τομέα της Εκπαίδευσης	70
7.3	Πρόοδος τρεχουσών παρεμβάσεων	70
7.4	Νέα μέτρα και πολιτικές στον τομέα της εκπαίδευσης	73
7.4.1	Πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση	73
7.4.2	Ανώτατη εκπαίδευση	74
7.4.3	Αρχική επαγγελματική κατάρτιση και Δια Βίου Μάθηση	75
7.4.4	Κινητικότητα στην εκπαίδευση	76
7.4.5	Εκσυγχρονισμός της Διοίκησης της εκπαίδευσης	78
8	Περιβάλλον και Ενεργειακή Πολιτική	78
8.1	Τρέχουσα κατάσταση στον τομέα του περιβάλλοντος	79
8.2	Ατμοσφαιρική ρύπανση και μείωση εκπομπών αερίων φαινομένου του θερμοκηπίου	79
8.3	Διαχείριση αποβλήτων	81
8.4	Ενεργειακή πολιτική	82
8.4.1	Μακροχρόνιος Ενεργειακός Σχεδιασμός	82
8.4.2	Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας	83
8.4.3	Εξοικονόμηση Ενέργειας	84
8.5	Υδατικοί πόροι	87
8.6	Εδαφικοί πόροι	88
8.7	Διατήρηση και διαχείριση της βιοποικιλότητας	88
8.8	Προστατευόμενες περιοχές	89

8.9	Βιώσιμη παραγωγή και κατανάλωση _____	89
9	<i>Περιφερειακή και Κοινωνική Συνοχή</i> _____	90
9.1	Τρέχουσα κατάσταση στην περιφερειακή και κοινωνική συνοχή _____	90
9.2	Μέτρα για την επίτευξη περιφερειακής συνοχής _____	91
9.3	Μέτρα για την επίτευξη κοινωνικής συνοχής _____	93
10	<i>Η συμβολή των Διαρθρωτικών Ταμείων και του ΕΣΠΑ 2007-2013 στο Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων 2008-2010</i> _____	95

1 Εισαγωγή

Ο πρώτος τριετής κύκλος της Στρατηγικής της Λισσαβόνας (ΣτΛ), που αφορούσε την περίοδο 2005-2007, χαρακτηρίστηκε από μία σημαντική πρόοδο όσον αφορά την προώθηση των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων από τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το φετινό Εαρινό Συμβούλιο Κορυφής της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποφάσισε να διατηρήσει τους ίδιους στόχους και τις ίδιες κατευθυντήριες γραμμές για την περίοδο 2008-2010 και τόνισε ότι πρέπει να δοθεί μεγαλύτερη έμφαση στην αποτελεσματική υλοποίηση των μεταρρυθμίσεων, ενώ επικαιροποιήθηκαν οι συστάσεις προς τα Κράτη Μέλη. Στο πλαίσιο αυτό, η κατάρτιση του Εθνικού Προγράμματος Μεταρρυθμίσεων 2008-2010 εστιάζει τόσο στην πρόοδο που σημειώθηκε όσον αφορά τις συγκεκριμένες συστάσεις του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου προς τη χώρα μας, όσο και στο σχεδιασμό συγκεκριμένων μελλοντικών δράσεων.

Συνεχίζεται η προσπάθεια δημοσιονομικής εξυγίανσης - προκειμένου να επιτευχθεί ο μεσοπρόθεσμος στόχος για εξάλειψη των ελλειμμάτων - αλλά και η υλοποίηση των υπόλοιπων διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων. Στόχος είναι να διασφαλιστεί ότι οι επιπτώσεις των δυσάρεστων διεθνών εξελίξεων στην Ελληνική οικονομία θα είναι οι ελάχιστες δυνατές. Με αυτό τον τρόπο όταν αρχίσει η διεθνής ανάκαμψη, η ελληνική οικονομία θα είναι σε θέση να την εκμεταλλευθεί όσο το δυνατόν καλύτερα προς όφελος όλων των πολιτών. Μέσα σε αυτά τα πλαίσια οι προτεραιότητες του Εθνικού Προγράμματος Μεταρρυθμίσεων 2008-2010 όπως τέθηκαν από την κυβέρνηση το 2005 συνεχίζουν να ισχύουν και είναι οι εξής:

- **Συνέχιση της δημοσιονομικής εξυγίανσης και εξασφάλιση της μακροχρόνιας βιωσιμότητας των δημόσιων οικονομικών.**
- **Ταχύτερη αύξηση της παραγωγικότητας** κυρίως μέσω μεταρρυθμίσεων αλλά και από την αντιμετώπιση των διαρθρωτικών προβλημάτων στη Δημόσια Διοίκηση, στη λειτουργία των αγορών, τις επενδύσεις σε ανθρώπινο κεφάλαιο και την προώθηση της Κοινωνίας της Γνώσης.
- **Βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος**, ενίσχυση του ανταγωνισμού, άνοιγμα των αγορών, αύξηση της εξωστρέφειας αλλά και της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας μας.
- **Αύξηση του ποσοστού συμμετοχής στην απασχόληση**, μείωση της ανεργίας, καθώς και αποτελεσματικότερη λειτουργία των συστημάτων εκπαίδευσης, κατάρτισης και επανακατάρτισης.

1.1 Διακυβέρνηση

Στη διαδικασία κατάρτισης και παρακολούθησης της Στρατηγικής της Λισσαβόνας ιδιαίτερα σημαντικό ρόλο παίζει η Επιτροπή Παρακολούθησης και Συντονισμού του ΕΠΜ 2008-2010 στην οποία συμμετέχουν ενεργά όλοι οι εμπλεκόμενοι φορείς (Υπουργεία, Περιφέρειες, Κοινωνικοί Εταίροι και Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις).

Απόρροια αυτής της συνεργασίας είναι και η σύσταση Παρατηρητηρίου για τη Λισσαβόνα, στο πλαίσιο της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής (ΟΚΕ), το οποίο αξιολογεί την εφαρμογή και την πρόοδο που έχει επιτευχθεί κάθε χρόνο.¹ Αξίζει να σημειωθεί σε αυτό το σημείο ότι υπάρχει και μια δεύτερη αξιολόγηση της προόδου

¹ Οι εκδόσεις της ΟΚΕ στο πλαίσιο του Παρατηρητηρίου είναι καταχωρημένες στην ιστοσελίδα: <http://www.oke.gr/index-gr.htm>

εφαρμογής του ΕΠΜ και της υλοποίησης των μεταρρυθμίσεων από τον Σύνδεσμο Επιχειρήσεων και Βιομηχανιών (ΣΕΒ).²

Πλαίσιο 1.1. – Η Επιτροπή Παρακολούθησης και Συντονισμού του ΕΠΜ

Η σύσταση αυτής της Επιτροπής στη χώρα μας μπορεί, ενδεχομένως, να αποτελέσει παράδειγμα «βέλτιστης πρακτικής» (best practice). Η εποικοδομητική συνεργασία που έχει επιτευχθεί κατά την προετοιμασία και υποβολή του ΕΠΜ συμβάλει ουσιαστικά και στην παρακολούθηση της πορείας εφαρμογής των μεταρρυθμίσεων, με απώτερο σκοπό την επίτευξη των εθνικών στόχων, αλλά και την ευρύτερη επιτυχία της αναθεωρημένης ΣτΛ σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Πολύτιμη είναι επίσης, και η καθοδήγηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής μέσω των συναντήσεων της Επιτροπής Οικονομικής Πολιτικής (Economic Policy Committee), αλλά και γενικότερα των ειδικών αποστολών εκπροσώπων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής που επισκέπτονται τη χώρα μας.

Το προσχέδιο του Εθνικού Προγράμματος Μεταρρυθμίσεων (ΕΠΜ) 2008-2010 θα δοθεί στη δημοσιότητα και θα αναρτηθεί στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών προκειμένου να δοθεί η δυνατότητα ευρύτερης ενημέρωσης του κοινού. Σύμφωνα με την καθιερωμένη πρακτική, το Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων (ΕΠΜ) 2008-2010 θα παρουσιαστεί και θα συζητηθεί στις Επιτροπές Οικονομικών και Ευρωπαϊκών Κοινοτικών Υποθέσεων του Ελληνικού Κοινοβουλίου. Στόχος μας είναι να υποβληθεί στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή την Τετάρτη 15/10/2008 προκειμένου να παρουσιαστεί και να συζητηθεί στην Επιτροπή Οικονομικής Πολιτικής (Economic Policy Committee).

2 Μακροοικονομικές παρεμβάσεις

Κύριες μακροοικονομικές παρεμβάσεις:

- Δημοσιονομική προσαρμογή
  - Έλεγχος δαπανών και περιορισμός σπατάλης στον ευρύτερο δημόσιο τομέα
  - Συνέχεια της φορολογικής μεταρρύθμισης
- Βελτίωση της ποιότητας των δημοσίων οικονομικών
  - Κατάρτιση Προϋπολογισμού Προγραμμάτων
  - Κατάργηση Ειδικών Λογαριασμών
- Μακροχρόνια βιωσιμότητα των δημοσίων οικονομικών
  - Μεταρρύθμιση συστήματος κοινωνικής ασφάλισης
  - Νέο σύστημα προμηθειών φορέων υγείας
  - Αναδιάρθρωση συστήματος υγείας
- Αξιοποίηση πλαισίου ΣΔΙΤ
- Αξιοποίηση δημόσιας περιουσίας
- Εκσυγχρονισμός λειτουργίας ΔΕΚΟ

Η κατάρτιση του Εθνικού Προγράμματος Μεταρρυθμίσεων 2008- 2010 συμπίπτει με μια πολύ κρίσιμη διεθνή συγκυρία. Η παγκόσμια οικονομία επηρεάζεται αρνητικά από το συνδυασμό της χρηματοπιστωτικής κρίσης που ξεκίνησε στις ΗΠΑ και των αυξημένων τιμών του πετρελαίου, των τροφίμων και άλλων πρώτων υλών. Υπάρχει πλέον βεβαιότητα

² Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τις θέσεις του ΣΕΒ για τη Στρατηγική της Λισσαβόνας και το Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων υπάρχουν στην ιστοσελίδα:
<http://www.sev.org.gr/LisbonStrategy>

για σημαντική επιβράδυνση του ρυθμού ανάπτυξης της παγκόσμιας οικονομίας, ενώ από διεθνείς οργανισμούς εκφράζονται φόβοι για παράταση της κρίσης, τουλάχιστον σε σχέση με τις αρχικές εκτιμήσεις. Παράλληλα, ενισχύονται οι πληθωριστικές πιέσεις σε όλες σχεδόν τις χώρες και, παρά την αποκλιμάκωση της τιμής του πετρελαίου από τα ιστορικά υψηλά επίπεδα που σημειώθηκαν πρόσφατα, υπάρχει πάντα η αβεβαιότητα για ενδεχόμενα δευτερογενή αποτελέσματα. Οι επιπτώσεις από τις διεθνείς εξελίξεις επηρεάζουν και την Ευρώπη, αλλά οι μεταρρυθμίσεις που έγιναν τα προηγούμενα χρόνια και συνεχίζονται μέχρι σήμερα διαφαίνεται ότι εξασφαλίζουν αυξημένες αντιστάσεις για την ευρωπαϊκή οικονομία.

2.1 Εξελίξεις την περίοδο 2004 - 2007

Την περίοδο 2004-2007, το πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων της κυβέρνησης επέτρεψε τη διατήρηση της αναπτυξιακής δυναμικής της οικονομίας σε μία συγκυρία μείωσης της συνολικής ζήτησης λόγω της ιδιαίτερα σημαντικής δημοσιονομικής προσαρμογής. Ταυτόχρονα, βελτιώθηκαν τα ποιοτικά χαρακτηριστικά της οικονομικής ανάπτυξης, η οποία βασίστηκε, περισσότερο από πριν, στις εξαγωγές και τις επενδύσεις και λιγότερο στη δημόσια κατανάλωση. Επιπλέον, σε αντίθεση με προηγούμενες περιόδους, οι ταχείς ρυθμοί ανάπτυξης την περίοδο 2004-2007 οδήγησαν σε σταθερά αυξανόμενη απασχόληση και σε σημαντική μείωση της ανεργίας.

Τα τελευταία τέσσερα χρόνια δόθηκε έμφαση στη δημοσιονομική εξυγίανση και υλοποιήθηκαν σημαντικές μεταρρυθμίσεις, όπως: η φορολογική μεταρρύθμιση για τη μείωση της φορολογικής επιβάρυνσης των επιχειρήσεων και των φυσικών προσώπων και την απλοποίηση του συστήματος, το νέο πλαίσιο για την αντιμετώπιση της φοροδιαφυγής, ο νέος επενδυτικός νόμος, το πλαίσιο για τις Συμπράξεις Δημόσιου Ιδιωτικού τομέα, ο νόμος για την εξυγίανση και τον εκσυγχρονισμό της λειτουργίας των Δημοσίων Επιχειρήσεων και Οργανισμών (ΔΕΚΟ), ένα εκτεταμένο πρόγραμμα αποκρατικοποιήσεων με έμφαση στο άνοιγμα των αγορών, οι μεταρρυθμίσεις στην αγορά εργασίας, η Ψηφιακή Στρατηγική, η μεταρρύθμιση του Συστήματος Κοινωνικής Ασφάλισης.

Οι μεταρρυθμίσεις αυτές σε συνδυασμό με τη δημοσιονομική εξυγίανση, είχαν συγκεκριμένα αποτελέσματα:

- Το **δημοσιονομικό έλλειμμα**, το οποίο το 2004 ξεπερνούσε το 7,5% του ΑΕΠ, μειώθηκε για δύο διαδοχικές χρονιές κατά περισσότερο από 2 εκατοστιαίες μονάδες και το 2006 διαμορφώθηκε κάτω από το όριο του 3% του ΑΕΠ.
- Παρά το σημαντικό εύρος της δημοσιονομικής προσαρμογής, ο μέσος ετήσιος **ρυθμός ανάπτυξης** την περίοδο 2004-2007 διατηρήθηκε στο 4,1%, έναντι 2,3 στην ευρωζώνη και 2,6% στην ΕΕ των 27. Επιπλέον, η ελληνική οικονομία παρουσιάζει αυξημένες αντιστάσεις στις επιπτώσεις της διεθνούς κρίσης, καθώς κατά το πρώτο εξάμηνο του 2008 ο ρυθμός ανάπτυξης διαμορφώθηκε στο 3,5%, έναντι 1,8% στην ευρωζώνη.
- Το συνολικό **ποσοστό απασχόλησης** αυξήθηκε από 59,4% το 2004 σε 61,4% το 2007 και κατά το δεύτερο τρίμηνο του 2008 διαμορφώθηκε στο 62,0%. Παράλληλα, η **ανεργία** περιορίστηκε από 10,5% το 2004 σε 8,3% το 2007.
- Οι **εξαγωγές αγαθών** παρουσίασαν σημαντική ανάκαμψη από 8,4% του ΑΕΠ το 2004 σε 9,6% του ΑΕΠ το 2007.
- Η επίλυση του ασφαλιστικού των τραπεζών και η επιτυχημένη υλοποίηση του προγράμματος **αποκρατικοποιήσεων** στον τραπεζικό κλάδο, οδήγησε στην ενίσχυση του ανταγωνισμού στο τραπεζικό σύστημα.
- Με την **Ψηφιακή Στρατηγική** εντάσσονται με ταχείς ρυθμούς νέες τεχνολογίες στον ιδιωτικό και τον δημόσιο τομέα. Παράλληλα, αύξηση παρουσίασε και η διείσδυση του γρήγορου internet. Η ευρυζωνικότητα από το 0,1% του πληθυσμού που ήταν το 2004, σήμερα έχει ξεπεράσει το 11%.

Είναι επίσης σημαντικό να επισημάνουμε ότι σύμφωνα με αναλύσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, αλλά και άλλων διεθνών οργανισμών, οι ταχείς ρυθμοί της οικονομικής ανάπτυξης στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια οφείλονται σε μεγάλο βαθμό στη σημαντική αύξηση της παραγωγικότητας της εργασίας, αλλά και της συνολικής παραγωγικότητας των συντελεστών (TFP). Η αύξηση της συνολικής παραγωγικότητας συνδέεται άμεσα με μια σειρά μεταρρυθμιστικών μέτρων όπως:

1. την διάχυση των νέων τεχνολογιών και την προώθηση της καινοτομίας,
2. την βελτίωση της αποτελεσματικότητας του δημοσίου τομέα,
3. το άνοιγμα των αγορών, ιδιαίτερα σε κρίσιμους τομείς της οικονομίας, όπως οι τηλεπικοινωνίες, η ενέργεια, η ακτοπλοΐα και τα ταχυδρομεία,
4. τη βελτίωση του επιχειρηματικού και του φορολογικού περιβάλλοντος
5. και τις μεταρρυθμίσεις στον χώρο της εκπαίδευσης και κατάρτισης.

2.2 Πρόσφατες εξελίξεις και προοπτικές

Μέσα στο εξαιρετικά δυσμενές διεθνές περιβάλλον, ο ρυθμός ανάπτυξης αναμένεται να επιβραδυνθεί στο 3,4% για το 2008 και στο 3% το 2009, με την ιδιωτική κατανάλωση να διατηρεί τη δυναμική της αλλά τις επενδύσεις να παρουσιάζουν στασιμότητα το 2008, κυρίως λόγω των επενδύσεων σε κατοικίες. Τον επόμενο χρόνο αναμένεται ανάκαμψη των επενδύσεων. Παρά την επιβράδυνση της διεθνούς οικονομίας, οι εξαγωγές αναμένεται να αυξηθούν κατά 5% σε σταθερές τιμές το 2008 και κατά 5,2% το 2009. Σε συνδυασμό με την κάμψη των εισαγωγών (-0,2% το 2008 και +1,2% το 2009) η συμβολή του εξωτερικού τομέα στην ανάπτυξη αυξάνεται σημαντικά. Η αύξηση της απασχόλησης θα επιβραδυνθεί, αλλά η ανεργία αναμένεται να μειωθεί περαιτέρω κατά 0,6 ποσοστιαίες μονάδες το 2008 και ακόμη 0,3 ποσοστιαίες μονάδες το 2009. Ο πληθωρισμός θα επιταχυνθεί σημαντικά το τρέχον έτος αλλά για το 2009 αναμένεται αντιστροφή της τάσης αυτής.

Σε ό,τι αφορά στα δημόσια οικονομικά, το 2007 υπήρξε μια υπέρβαση που οφείλεται σε έκτακτους παράγοντες και μη επαναλαμβανόμενες δαπάνες με το έλλειμμα να διαμορφώνεται στο 3,5% του ΑΕΠ. Το 2008 και σύμφωνα με το Προσχέδιο του προϋπολογισμού, το 2008 το έλλειμμα θα διαμορφωθεί στο 2,3% του ΑΕΠ επιτυγχάνοντας σημαντική δημοσιονομική προσαρμογή τόσο σε ονομαστικούς όσο και διαρθρωτικούς όρους. Η παρατεταμένη διεθνής κρίση επηρέασε τόσο τα έσοδα, λόγω της επιβράδυνσης της ανάπτυξης όσο και τις δαπάνες λόγω της αύξησης των επιτοκίων και της ανάγκης για αύξηση των κοινωνικών δαπανών. Η κυβέρνηση ανακοίνωσε πακέτο μέτρων για την τόνωση των εσόδων, με άξονα τη διεύρυνση της φορολογικής βάσης και την περαιτέρω καταπολέμηση της φοροδιαφυγής. Με βάση το πακέτο αυτό αλλά και τη συγκράτηση της αύξησης των πρωτογενών δαπανών, το έλλειμμα του 2009 αναμένεται να διαμορφωθεί στο 1,8% του ΑΕΠ, με το χρέος να μειώνεται επίσης κατά 3,4 ποσοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ (3 ποσοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ είναι η μείωση το 2008).

Πλαίσιο 2.1 – Πακέτο φορολογικών μέτρων

- Καταργείται το αφορολόγητο όριο για εισοδήματα ελεύθερων επαγγελματιών μέχρι € 10.500, τα οποία θα φορολογούνται με συντελεστή 10%.
- Αυξάνεται το ποσοστό προκαταβολής φόρου για τις επιχειρήσεις από 65% σε 80%.
- Επιβάλλεται φορολόγηση με συντελεστή 10% στα έσοδα από μερίσματα, καθώς και στα κέρδη από πώληση μετοχών.
- Φορολογούνται τα κέρδη από την άσκηση δικαιώματος προαίρεσης αγοράς ιδίων μετοχών ως εισόδημα από μισθωτές υπηρεσίες.

Επιπλέον:

- Αυξάνονται τα τέλη κυκλοφορίας κατά 20%.

- Προβλέπονται ρυθμίσεις για τις εκκρεμείς φορολογικές υποθέσεις και τις ληξιπρόθεσμες οφειλές προς το Δημόσιο.

2.3 Διαρθρωτικές παρεμβάσεις, διαφάνεια και ποιότητα των δημοσίων οικονομικών

Στην παρούσα διεθνή συγκυρία, η συνέχιση του προγράμματος μεταρρυθμίσεων αποτελεί την ενδεδειγμένη λύση για τη θωράκιση της οικονομίας στις εξωτερικές επιδράσεις και την επιτάχυνση του δυναμικού ρυθμού ανάπτυξης. Η προσπάθεια που γίνεται παραμένει σταθερά προσανατολισμένη στη δημοσιονομική προσαρμογή, με ακόμη μεγαλύτερη έμφαση στην ποιότητα των δημοσίων οικονομικών μέσω συγκράτησης, αξιολόγησης και επαναπροσανατολισμού των δημοσίων δαπανών.

Στο πλαίσιο της δεύτερης φάσης της δημοσιονομικής εξυγίανσης, η κυβέρνηση συνεχίζει την πολιτική της για τη μείωση των δημοσιονομικών ελλειμμάτων και την επίτευξη ισοσκελισμένων προϋπολογισμών μεσοπρόθεσμα αλλά και για την ταχύτερη αποκλιμάκωση του δημοσίου χρέους. Η πολιτική αυτή θα βασισθεί τόσο στη συγκράτηση των δημοσίων δαπανών, ιδιαίτερα στον ευρύτερο δημόσιο τομέα, όσο και στην καταπολέμηση της φοροδιαφυγής και τη διεύρυνση της φορολογικής βάσης.

Σε ότι αφορά στις δαπάνες, ψηφίστηκε από τη Βουλή η τροπολογία για τον **περιορισμό των ελλειμμάτων** των επιχορηγούμενων από τον κρατικό Προϋπολογισμό **Δημοσίων Επιχειρήσεων (Ν.3691/2008)**. Η τροποποίηση συνδέει, μεταξύ άλλων, τον καθορισμό των μισθολογικών αυξήσεων σε επιχορηγούμενες ΔΕΚΟ, τόσο με την οικονομική κατάσταση της επιχείρησης, όσο και με την πορεία του κρατικού Προϋπολογισμού.

Παράλληλα, λαμβάνονται μια σειρά από **φορολογικά μέτρα**, τα οποία, μεταξύ άλλων, στοχεύουν στη δικαιότερη κατανομή του φορολογικού βάρους, τη διεύρυνση της φορολογικής βάσης και την καταπολέμηση της φοροδιαφυγής.

Μία από τις βασικές κυβερνητικές προτεραιότητες είναι η αλλαγή του τρόπου κατάρτισης, εκτέλεσης και παρακολούθησης του κρατικού προϋπολογισμού, μέσω της υιοθέτησης μορφής **προϋπολογισμού προγραμμάτων**. Η κατάρτιση του προϋπολογισμού με την φιλοσοφία προγραμμάτων θα καταστήσει τον προϋπολογισμό περισσότερο κατανοητό, με σαφή απεικόνιση των κυβερνητικών πολιτικών και προτεραιοτήτων. Ταυτόχρονα θα καθιστά ευκολότερο τον έλεγχο του κόστους του κάθε προγράμματος και την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των διαφόρων δράσεων. Επισημαίνεται ότι ένας από τους βασικούς στόχους της μεταρρύθμισης είναι και η κατάρτιση τριετούς δημοσιονομικού πλαισίου.

Με το νέο σύστημα, ο προϋπολογισμός του κάθε Υπουργείου/φορέα θα αποτελεί ταυτόχρονα και σαφή αποτύπωση του έργου που δεσμεύεται να υλοποιήσει ο κάθε Υπουργός με τους πόρους που διαθέτει.

Ο στόχος για την **πλήρη εφαρμογή του προϋπολογισμού προγραμμάτων είναι το 2012**. Ήδη προς την κατεύθυνση αυτή έχουν πραγματοποιηθεί σημαντικά βήματα: ο Προϋπολογισμός του 2008 συνοδεύτηκε από την ειδική έκδοση «Προϋπολογισμός Προγραμμάτων 2008», που περιελάμβανε τον πρώτο πιλοτικό σχεδιασμό. Επίσης, το τρέχον έτος πραγματοποιήθηκαν όλες οι απαραίτητες ενέργειες για τη διαμόρφωση του σχεδίου των προγραμμάτων και δράσεων για το σύνολο των Υπουργείων και των Περιφερειών της χώρας. Το Εθνικό Σχέδιο Προγραμμάτων 2009 που διαμορφώθηκε, θα συνοδεύει τον Προϋπολογισμό του 2009. Σε αυτό θα απεικονίζονται οι πόροι που διατίθενται για κάθε δράση από όλες τις δυνατές πηγές χρηματοδότησής τους. Επίσης, έχει ήδη ξεκινήσει συνεργασία του ΥΠΟΙΟ με όλα τα Υπουργεία, προκειμένου να αποτυπωθούν οι στόχοι των δράσεών τους και να προσδιοριστούν οι δείκτες μέτρησης του βαθμού επίτευξής τους.

Για την αποτελεσματικότερη λειτουργία και υποστήριξη του προϋπολογισμού με την νέα του μορφή σχεδιάζεται η μεταρρύθμιση και του λογιστικού συστήματος που εφαρμόζεται από την Κεντρική Διοίκηση. Οι βασικοί πυλώνες της λογιστικής αλλαγής που θα πραγματοποιηθεί θα είναι:

- η καθιέρωση βασικών σύγχρονων αρχών λογιστικής,
- η ανάπτυξη νέου σχεδίου λογαριασμών λογιστικής, καθώς και
- η εισαγωγή σύγχρονων οικονομικών καταστάσεων χρηματοοικονομικής θέσης, χρηματοοικονομικής επίδοσης και ταμειακών ροών.

Ήδη οι πρώτες ενέργειες προς την κατεύθυνση της διαμόρφωσης ενός **νέου λογιστικού σχεδίου** έχουν γίνει. Το σχέδιο αυτό θα έχει ως βάση τα πρότυπα του ιδιωτικού τομέα, με την απαραίτητη προσαρμογή στις ιδιαιτερότητες της Δημόσιας Διοίκησης. Στόχος είναι, μέσω αυτού, να καταστεί δυνατή η παραγωγή αξιόπιστων χρηματοοικονομικών καταστάσεων για τους φορείς της γενικής κυβέρνησης.

Τα αποτελέσματα της προσπάθειας αυτής πρόκειται να παρουσιασθούν στο Εθνικό Σχέδιο Προγραμμάτων 2009, όπου παράλληλα με τη δομή προγραμμάτων, ο προϋπολογισμός θα απεικονισθεί και σε πρωτοβάθμιους λογαριασμούς λογιστικής. Επίσης, θα παρουσιασθούν οικονομικές καταστάσεις ταμειακών ροών με οικονομικά στοιχεία τόσο για το σύνολο των κονδυλίων του προϋπολογισμού, όσο και εξειδικευμένα ανά φορέα και υπουργείο.

Το χρονοδιάγραμμα με τις βασικές ενέργειες μετάβασης στο νέο σύστημα θα ανακοινωθεί μαζί με τον κρατικό προϋπολογισμό του 2009. Για τον προϋπολογισμό του 2010, το Υπουργικό Συμβούλιο θα καθορίσει καταρχήν τα ανώτατα όρια δαπανών ανά Υπουργείο, προκειμένου ο κάθε Υπουργός να καταθέσει τις προτάσεις του προϋπολογισμού του εντός των ορίων αυτών, αποφεύγοντας έτσι υποβολή μη ρεαλιστικών προτάσεων που δεν θα είναι δυνατόν να υποστηριχθούν από τους διαθέσιμους πόρους.

Το επόμενο στάδιο θα είναι η επέκταση της εφαρμογής του προϋπολογισμού προγραμμάτων και στα νομικά πρόσωπα (δήμους, νομαρχιακές αυτοδιοικήσεις, νοσοκομεία, ασφαλιστικά ταμεία, πανεπιστήμια κλπ.).

Με τον **Νόμο 3697/2008** θεσπίζονται κανόνες για τον έλεγχο των δαπανών και τη διαφάνεια της οικονομικής διαχείρισης των φορέων του ευρύτερου δημοσίου τομέα (νοσοκομεία, ασφαλιστικά ταμεία και Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης). Θεσμοθετείται για το σκοπό αυτό **Διυπουργική Επιτροπή Φορέων Δημοσίου Τομέα** η οποία :

- θα προγραμματίζει και κατευθύνει τη δράση τους,
- θα αξιολογεί την ποιότητα και την ποσότητα των παρεχομένων υπηρεσιών προς τον πολίτη,
- θα εποπτεύει, ελέγχει και παρακολουθεί την οικονομική λειτουργία τους και θα λαμβάνει τα ενδεικνυόμενα μέτρα εξορθολογισμού των δαπανών τους.

Όλοι οι φορείς αυτοί θα καταρτίζουν προϋπολογισμό και απολογισμό, θα τηρούν τα διεθνή λογιστικά πρότυπα, και θα υποχρεώνονται να συντάσσουν ανά τριετία επιχειρησιακό σχέδιο με συγκεκριμένους ποσοτικούς στόχους ώστε να ελέγχονται για την αποτελεσματικότητά τους. Η ένταξη των προσπαθειών για τη διαφάνεια και τον έλεγχο των δαπανών του ευρύτερου δημόσιου τομέα είναι απαραίτητη προϋπόθεση για να εμπεδωθεί η δημοσιονομική εξυγίανση.

Επίσης, στο πλαίσιο του Νόμου 3697/2008 καταργούνται οι περισσότεροι **ειδικοί λογαριασμοί** και οι πόροι τους περιέρχονται στον Κρατικό Προϋπολογισμό. Για τις πληρωμές θα τηρείται απαρέγκλιτα η διαδικασία που ισχύει για τις ομοειδείς δαπάνες του κρατικού προϋπολογισμού (Κώδικας Δημοσίου Λογιστικού) ή του οικείου φορέα.

Όσοι λογαριασμοί διατηρούνται για ειδικούς λόγους (διεθνείς συμβάσεις, έρευνα, υλοποίηση Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης), υπόκεινται σε κανόνες που εξασφαλίζουν τη

νομιμότητα και το δημόσιο έλεγχό τους. Η πράξη αυτή, που εδραιώνει συνθήκες διαφάνειας στην άσκηση της δημοσιονομικής διαχείρισης, αποτελεί μέρος των θεσμικών πρωτοβουλιών της κυβέρνησης για εξυγίανση των δημοσίων οικονομικών και ενίσχυση της διαφάνειας στη διαχείριση του δημοσίου χρήματος. Η ένταξη των ειδικών λογαριασμών στον Προϋπολογισμό, θα παρέχει πληρέστερη εικόνα για τα οικονομικά του κράτους, θα καταστήσει περισσότερο αποτελεσματική την κατανομή των πόρων του Προϋπολογισμού και θα συμβάλλει καθοριστικά στην εξάλειψη των πιθανών εστιών διαφθοράς και σπατάλης του δημοσίου χρήματος.

Πέρα από τους στόχους της δημοσιονομικής προσαρμογής, η κυβέρνηση επιδιώκει μία περισσότερο αποτελεσματική κατανομή των πόρων, ώστε να εξοικονομηθούν πόροι για την άσκηση κοινωνικής πολιτικής. Στην δύσκολη συγκυρία που διανύουμε, είναι απαραίτητη η υλοποίηση στοχευμένων δράσεων για την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού. Στο πλαίσιο αυτό, αναμένεται σύντομα η πλήρης ενεργοποίηση του **Ταμείου για την Κοινωνική Συνοχή** στο οποίο θα ενταχθούν συγκεκριμένες δράσεις για την ενίσχυση αυτών που πραγματικά πλήττονται και έχουν ανάγκη.

2.4 Μακροχρόνια Βιωσιμότητα των Δημοσίων Οικονομικών

Ένα σημαντικό βήμα προς την κατεύθυνση της εξασφάλισης της μακροχρόνιας βιωσιμότητας των δημοσίων οικονομικών αποτελεί η **ασφαλιστική μεταρρύθμιση** (Ν.3655/2008). Σημαντικές εξοικονομήσεις αναμένονται, κυρίως από την διοικητική αναδιάρθρωση του συστήματος, τις οικονομίες κλίμακας από τη μείωση του κατακερματισμού του αλλά και από την αποτελεσματικότερη διαχείριση των αποθεματικών και της περιουσίας.

Πλαίσιο 2.2 – Η διοικητική μεταρρύθμιση του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης

Οι 133 υπάρχοντες φορείς και κλάδοι ασφάλισης, εποπτευόμενοι από το Υπουργείο Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας, συγχωνεύονται σε 13. Οι εντάξεις και συγχωνεύσεις των ταμείων έχουν υλοποιηθεί ήδη από την 1/10/2008.

Αναμενόμενα οφέλη από τη διοικητική μεταρρύθμιση:

- Εφαρμογή ενιαίων κανόνων διοίκησης και λειτουργίας καθώς και ενοποίηση της πολύπλοκης και – πολλές φορές – αντιφατικής νομοθεσίας
- Ουσιαστικότερη και αποτελεσματικότερη άσκηση εποπτείας και ελέγχου από την Κεντρική Διοίκηση
- Μείωση της εισφοροδιαφυγής
- Έλεγχος των ανεξέλεγκτων δαπανών στην ιατροφαρμακευτική περίθαλψη
- Μείωση των διοικητικών δαπανών
- Αποδοτικότερη αξιοποίηση της κινητής και ακίνητης περιουσίας
- Μηχανογραφημένο διπλογραφικό σύστημα
- Ενιαίοι ελεγκτικοί μηχανισμοί
- Καλύτερη και ταχύτερη εξυπηρέτηση για όλους τους πολίτες

Παράλληλα, με την υλοποίηση του Νόμου 3580/2007 διαμορφώνεται ένα **ολοκληρωμένο σύστημα προμηθειών** για τους φορείς που εποπτεύονται από το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης. Το νέο σύστημα ενισχύει τη διαφάνεια και τον υγιή ανταγωνισμό ενώ περιορίζει τη σπατάλη δημοσίων πόρων, μεταξύ άλλων, μέσα από τη

συγκέντρωση και ομαδοποίηση των αναγκών των νοσοκομείων για το σχεδιασμό κοινών διαγωνισμών.³

Επίσης, ο έλεγχος των δαπανών στις δημόσιες μονάδες υγείας ενισχύεται στο πλαίσιο των προβλέψεων του προαναφερθέντος νόμου.

Στο πλαίσιο της βελτίωσης της μακροχρόνιας βιωσιμότητας των δαπανών υγείας πραγματοποιήθηκε (Ν.3527/2007) η **αναδιοργάνωση της περιφερειακής συγκρότησης του Εθνικού Συστήματος Υγείας (ΕΣΥ)**. Επιτεύχθηκε μεταβατική συγχώνευση των Υγειονομικών Περιφερειών (ΥΠΕ) από δεκαεπτά σε επτά με στόχο τη διασφάλιση της αποτελεσματικότερης και αποδοτικότερης λειτουργίας του συστήματος, ενισχύοντας ταυτόχρονα την περιφερειακή συγκρότηση του Κράτους. Τα οφέλη που προκύπτουν είναι πολλαπλά και πολυδιάστατα:

- Εξοικονόμηση οικονομικών πόρων και επίτευξη οικονομικών κλίμακας. Υπολογίζεται με βάση τους προϋπολογισμούς των ΥΠΕ ότι η ετήσια εξοικονόμηση θα ανέρχεται στα € 26,1 εκ.
- Ορθολογικός και έγκαιρος προγραμματισμός των ετήσιων ανθρώπινων, οικονομικών και τεχνολογικών πόρων.
- Εκσυγχρονισμός της διοίκησης, μείωση της γραφειοκρατίας.
- Αποτελεσματικότερη επικοινωνία και συντονισμός για την προώθηση των στόχων, κατευθύνσεων της πολιτικής υγείας. Καλύτερος οικονομικός, διαχειριστικός και διοικητικός έλεγχος που εξασφαλίζει την άρτια λειτουργία των μονάδων, τη διαφάνεια και τη διασφάλιση αποτελεσματικής δημοσιονομικής διαχείρισης.

Πλαίσιο 2.3 – Η περιφερειακή οργάνωση του ΕΣΥ

Αρμοδιότητες ΥΠΕ:

- Ο προγραμματισμός, συντονισμός, εποπτεία και έλεγχος της λειτουργίας όλων των φορέων παροχής υπηρεσιών υγείας και κοινωνικής αλληλεγγύης.
- Η υποβολή εισηγήσεων, μελετών και προτάσεων που αποσκοπούν στην πληρέστερη και αποδοτικότερη παροχή υπηρεσιών υγείας και κοινωνικής αλληλεγγύης στον πληθυσμό τη περιφέρειάς τους.
- Η παρακολούθηση της εφαρμογής από τη Διοίκηση των εποπτευόμενων φορέων της πολιτικής που χαράσσεται από το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης.

Οι πόροι των ΥΠΕ προέρχονται από:

- Επιχορηγήσεις από τον τακτικό κρατικό προϋπολογισμό
- Επιχορηγήσεις από τον προϋπολογισμό δημοσίων επενδύσεων
- Ποσοστό 1% επί των βεβαιωθέντων εσόδων των νοσοκομειακών μονάδων της ΥΠΕ
- Δωρεές, κληροδοτήματα και άλλες παροχές τρίτων
- Έσοδα από εκμετάλλευση περιουσιακών στοιχείων
- Έσοδα από συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή άλλων Ελληνικών ή Διεθνών Οργανισμών ή μη κερδοσκοπικών Οργανισμών ή από άλλες ερευνητικές δραστηριότητες
- Κάθε άλλο έσοδο που προκύπτει από τη δραστηριότητά τους

Η χρηματοδότηση και η κατανομή των πόρων όσον αφορά την αποζημίωση των επαγγελματιών υγείας και τις επενδύσεις γίνεται από τον κρατικό προϋπολογισμό μέσω

³ Περισσότερες λεπτομέρειες υπάρχουν στο κεφάλαιο 5.2.4.

του Υπουργείου Οικονομίας και συμπληρώνεται με πληρωμές των ασφαλιστικών φορέων προς τα νοσοκομεία με βάση ένα προκαθορισμένο κλειστό νοσήλιο.

2.5 Πρόσθετες Διαρθρωτικές Παρεμβάσεις

Συνεχίζεται επίσης η υλοποίηση των μεταρρυθμίσεων αναφορικά με τις Συμπράξεις Δημοσίου και Ιδιωτικού Τομέα, την αξιοποίηση της δημόσιας περιουσίας και το πλαίσιο λειτουργίας των ΔΕΚΟ. Πιο συγκεκριμένα:

- Μέσα από το πρόγραμμα των **Συμπράξεων Δημόσιου και Ιδιωτικού Τομέα (ΣΔΙΤ)** έχουν ήδη εγκριθεί και δρομολογούνται 327 νέα έργα σε όλη την Ελλάδα ύψους € 5,7 δις. Η πλειονότητα τους αφορούν σε υποδομές και υπηρεσίες στην Περιφέρεια, γεγονός που δείχνει ότι οι Συμπράξεις αποτελούν βασικό βραχίονα για την οικονομική ανάπτυξη της Περιφέρειας. Βρίσκονται σε εξέλιξη διαγωνισμοί για έργα ύψους € 1,5 δις, και είναι ιδιαίτερα σημαντικό ότι οι πρώτοι από αυτούς ήδη ολοκληρώνονται, και ξεκινά η κατασκευή των πρώτων υποδομών εντός του 2008, όπως άλλωστε εξ αρχής είχε προγραμματιστεί.

Ενδεικτικά αναφέρουμε ότι, με στόχο τον εκσυγχρονισμό του συστήματος δημόσιας υγείας με την ανάπτυξη ενός ολοκληρωμένου δικτύου υγείας έχουν υποβληθεί στην Ειδική Γραμματεία ΣΔΙΤ οι μελέτες κατασκευής 5 Νοσοκομειακών Μονάδων (2 εκ των οποίων έχουν ήδη εγκριθεί) και 4 κέντρων αποκατάστασης και αποθεραπείας προϋπολογισμού περίπου € 1,5 δις. Υπολογίζεται ότι από την κατασκευή των μονάδων θα δημιουργηθούν 5.000 νέες άμεσες θέσεις εργασίας, οι οποίες θα αφορούν αφενός τους εργαζόμενους που θα απασχοληθούν στην κατασκευή των Μονάδων αυτών και αφετέρου το ιατρικό, νοσηλευτικό, διοικητικό και τεχνικό προσωπικό που θα απασχολείται σε μόνιμη βάση. Επιπλέον, έμμεσες θέσεις εργασίας θα αναπτυχθούν από τη δημιουργία νέων δραστηριοτήτων περιφερειακά των κέντρων. Επίσης, στο Υπουργείο Μεταφορών και Επικοινωνιών, συστήθηκε Επιτροπή το Μάρτιο του 2008 για τη μελέτη και τις διαδικασίες εφαρμογής στο ΥΜΕ και στους εποπτευόμενους από αυτό φορείς και οργανισμούς, του θεσμού των ΣΔΙΤ. Δυνητικά πεδία εφαρμογής: οι σιδηροδρομικές επενδύσεις, οι υπηρεσίες υψηλού τεχνολογικού χαρακτήρα, όπως η τηλεματική και τα συστήματα αυτόματης συλλογής κομίστρου, καθώς επίσης και η ανάπτυξη εναλλακτικών υποδομών και υπηρεσιών στο χώρο των τηλεπικοινωνιών και της ευρυζωνικότητας.

Πλαίσιο 2.4 – Ευρωπαϊκό Κέντρο Τεχνογνωσίας σε θέματα ΣΔΙΤ

Σημαντική εξέλιξη για την αποτελεσματικότερη αξιοποίηση των ΣΔΙΤ στο μέλλον αποτελεί και η υπογραφή τον Σεπτέμβριο του 2008 Μνημονίου Συνεργασίας για τη συμμετοχή της Ελλάδας στο νεοσύστατο **Ευρωπαϊκό Κέντρο Τεχνογνωσίας σε θέματα ΣΔΙΤ** (European PPP Expertise Centre - EPEC), το οποίο συστάθηκε από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕπ) και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Βασικός στόχος του Κέντρου είναι η αρωγή των κρατών- μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε θέματα που σχετίζονται με έργα ΣΔΙΤ και την αποτελεσματικότερη υλοποίησή τους. Το Κέντρο αναλαμβάνει τη διάχυση εμπειρίας και βέλτιστων πρακτικών, καθώς και τη συγκέντρωση και σύνθεση πληροφοριών από όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση, ως προς τις απαιτήσεις και τις δεξιότητες που απαιτούνται για την αποτελεσματική υλοποίηση έργων ΣΔΙΤ. Επιπλέον, με την υπογραφή του Μνημονίου η Ελλάδα θα συνεργάζεται με την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων, η οποία έχει εκδηλώσει το ενδιαφέρον της για τη χρηματοδότηση έργων ΣΔΙΤ στη χώρα μας.

- Όσον αφορά στην αξιοποίηση τη δημόσιας περιουσίας (μέσω του ν. 3342/2005) το τελευταίο διάστημα έχουν ολοκληρωθεί πέντε διαγωνισμοί παραχώρησης

εγκαταστάσεων με συνολικά έσοδα από την εταιρεία αξιοποίησης **Ολυμπιακά Ακίνητα** Α.Ε. άνω των € 1,5 δις, ενώ ένας ακόμα διαγωνισμός έχει ήδη προκηρυχθεί και πρόκειται να επιτευχθεί με τη σύγχρονη μορφή χρηματοδότησης των συμπράξεων Δημοσίου και Ιδιωτικού Τομέα (ΣΔΙΤ). Εκτός από τα σημαντικά έσοδα του Δημοσίου από τη φορολόγηση των δραστηριοτήτων στις παραχωρηθείσες εγκαταστάσεις, επιπλέον οφέλη από την εκμετάλλευση πραγματοποιούνται μέσω των εσόδων που εισπράττουν οι δήμοι με τον ειδικό φόρο, της δημιουργίας νέων θέσεων απασχόλησης και των θετικών επιπτώσεων σε σημαντικούς τομείς της οικονομίας, με κυριότερους τον τουρισμό.

- Τέλος, σχετικά με την υλοποίηση των Νόμων 3429/2005 και 3691/2008 για την **εξυγίανση και τον εκσυγχρονισμό της λειτουργίας των ΔΕΚΟ** προωθείται:
  - η κατάρτιση Επιχειρησιακών Σχεδίων,
  - η ομοιογενής εφαρμογή των αρχών της εταιρικής διακυβέρνησης που διευκολύνει την παρακολούθηση της πορείας των επιχειρήσεων και εισαγωγή εσωτερικών ελεγκτών κατά τα βέλτιστα διεθνή πρότυπα.
  - η εφαρμογή στοχευμένων εταιρικών σχεδίων εξυγίανσης, καθώς και
  - η εφαρμογή σχεδίων ΣΔΙΤ για κάλυψη επενδυτικών αναγκών και αξιοποίηση ακίνητης περιουσίας,
  - η εφαρμογή Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης για τη δυναμική και ρεαλιστική απεικόνιση οικονομικών αποτελεσμάτων των επιχειρήσεων,
  - η ανάπτυξη κεντρικής υποδομής για την παρακολούθηση ποιοτικών και ποσοτικών αποτελεσμάτων και
  - η κατάρτιση Χάρτας Υποχρεώσεων Καταναλωτή για την καταγραφή των υποχρεώσεων των επιχειρήσεων προς τους πολίτες.

3 Εκσυγχρονισμός της Δημόσιας Διοίκησης

Κύριες παρεμβάσεις για τον εκσυγχρονισμό της Δημόσιας Διοίκησης:

- Ενδυνάμωση μηχανισμών σχεδιασμού εφαρμογής και ελέγχου των δημοσίων πολιτικών
- Καλή νομοθέτηση και μείωση των διοικητικών επιβαρύνσεων
- Προώθηση ηλεκτρονικής διακυβέρνησης
- Ανάπτυξη ανθρώπινου δυναμικού
- Ενδυνάμωση πολιτικών ισότητας

Το αναπτυξιακό όραμα για τη διοικητική μεταρρύθμιση στην Ελληνική Δημόσια Διοίκηση συνοψίζεται στη "δημιουργία μιας πολιτο-κεντρικής, αποτελεσματικής, ανοιχτής και ευέλικτης διακυβέρνησης", με στόχο την μετάβαση από τη διαχείριση αρμοδιοτήτων και διαδικασιών στην διοίκηση πολιτικών, αποτελεσμάτων και υπηρεσιών.

Στρατηγικός στόχος της διοικητικής μεταρρύθμισης είναι βελτίωση της ποιότητας της διακυβέρνησης μέσα από την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας και της αποδοτικότητας των δημοσίων οργανισμών, καθώς και την ενίσχυση της λογοδοσίας και της επαγγελματικής ηθικής μέσω της διεύρυνσης της κοινωνικής διαβούλευσης και συμμετοχής των κοινωνικών εταίρων.

Η ακολουθούμενη στρατηγική αποτυπώνεται και στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα (ΕΠ) «Διοικητική Μεταρρύθμιση 2007 – 2013» το οποίο βρίσκεται σε πλήρη συνέργεια με τη στρατηγική της Λισσαβόνας, και ειδικότερα με την αναγκαιότητα για την αναβάθμιση του

θεσμικού περιβάλλοντος της Δημόσιας Διοίκησης, αλλά και τον εξορθολογισμό των υφιστάμενων διοικητικών δομών.

Τα πεδία πολιτικής που προσδιορίστηκαν είναι:

- Βελτίωση του ρυθμιστικού περιβάλλοντος του επιχειρείν
- Ενίσχυση ελεγκτικών μηχανισμών για την καλύτερη εφαρμογή των δημόσιων πολιτικών
- Υγεία και Κοινωνική Αλληλεγγύη (διακριτές δράσεις)
- Μεταναστευτική Πολιτική
- Δικαιοσύνη – Ενίσχυση διοικητικής ικανότητας των μηχανισμών απονομής της Δικαιοσύνης
- Κοινωνική Ασφάλιση (διακριτές δράσεις)
- Αγροτική Πολιτική (διακριτές δράσεις)
- Πολιτική Προστασία

Ο ανασχεδιασμός των πεδίων πολιτικής, προβλέπεται να διαλαμβάνει **οριζόντια** τις εξής βασικές παραμέτρους:

- Την ενίσχυση των αρχών της Διαφάνειας και της Χρηστής Διακυβέρνησης στη διοικητική δράση
- Την ενσωμάτωση των πορισμάτων του Συνηγόρου του Πολίτη και των Ελεγκτικών Σωμάτων καθώς και των αποτελεσμάτων κοινωνικής διαβούλευσης στον ανασχεδιασμό του ρυθμιστικού πλαισίου
- Την ενίσχυση της αρχής της ισότητας των φύλων σε όλο το εύρος της Δημόσιας Δράσης και την αποτελεσματική εφαρμογή των πολιτικών ισότητας καθώς και την με στοχευμένες παρεμβάσεις αντιμετώπιση των ανισοτήτων στη δημόσια ζωή και του αποκλεισμού των ευαίσθητων κοινωνικών ομάδων από αυτή.

Πλαίσιο 3.1 - Μνημόνιο Συνεργασίας Υπουργείου Εσωτερικών με τον ΟΟΣΑ (2008-2010)

Το Υπουργείο Εσωτερικών υπέγραψε μνημόνιο τριετούς συνεργασίας με τον ΟΟΣΑ, χρηματοδοτούμενης από εθνικούς πόρους, για την υποστήριξη των δράσεων της διοικητικής μεταρρύθμισης. Συγκεκριμένα ο ΟΟΣΑ θα προσφέρει συστάσεις και βέλτιστες πρακτικές, ενώ η υποστήριξή του προς το ΕΠ θα αποτελείται από τις εξής φάσεις:

- i. Συμβουλευτική Υποστήριξη του Ελληνικού προγράμματος μεταρρυθμίσεων, ιδιαίτερα κατά τον σχεδιασμό των δράσεων και των πολιτικών (2008-2009)
- ii. Παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών κατά την εφαρμογή του προγράμματος (2009)
- iii. Αξιολόγηση της προόδου εφαρμογής του προγράμματος της Διοικητικής Μεταρρύθμισης και επιθεώρησή της από εμπειρογνώμονες του ΟΟΣΑ (2010 peer review)

3.1 Ενδυνάμωση των μηχανισμών σχεδιασμού εφαρμογής και ελέγχου των δημοσίων πολιτικών

Στα πλαίσια του εκσυγχρονισμού της Δημόσιας Διοίκησης, είναι καθοριστικής σημασίας η ενδυνάμωση του κρατικού μηχανισμού σε ότι αφορά τον σχεδιασμό, την εφαρμογή και τον έλεγχο των δημόσιων πολιτικών. Κατά αυτόν τον τρόπο θα αντιμετωπιστούν βασικές δυσλειτουργίες της ελληνικής Δημόσιας Διοίκησης και θα ενισχυθεί ο επιτελικός και συντονιστικός ρόλος των Υπουργείων (Κεντρική Διοίκηση), όσο και η προγραμματική και λειτουργική αναβάθμιση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης .

Ειδικά για την περίοδο 2008-2010, προγραμματίζονται οι εξής τρεις (3) παρεμβάσεις –με ενδεικτικό προϋπολογισμό € 20 εκατομμυρίων:

Σε επίπεδο κεντρικής διοίκησης,

- Δημιουργία Μονάδων Ανάλυσης και Τεκμηρίωσης Πολιτικής στα Υπουργεία υπό το συντονισμό της Γενικής Γραμματείας της Κυβέρνησης.

Οι Μονάδες αυτές θα εξασφαλίσουν τη διοικητική συνέχεια στο πεδίο της διαμόρφωσης των δημοσίων πολιτικών και θα επιτελούν τις εξής λειτουργίες: την εφαρμογή του συστήματος Καλής Νομοθέτησης (better regulation) στο φορέα τους, την αποτελεσματική ενσωμάτωση του κοινοτικού δικαίου και την προώθηση της πολιτικής για την απλούστευση μέσα και από μετρήσεις και μειώσεις των διοικητικών επιβαρύνσεων των οικείων Υπουργείων.

- Ενδυνάμωση της επιχειρησιακής λειτουργίας της κεντρικής «Μονάδας ελέγχου ποιότητας Ρυθμίσεων» στη Γενική Γραμματεία της Κυβέρνησης και το συντονισμό της με τις Μονάδες Ανάλυσης και Τεκμηρίωσης Πολιτικής των Υπουργείων.

Σε επίπεδο τοπικής αυτοδιοίκησης,

- Ενίσχυση της προγραμματικής λειτουργίας των ΟΤΑ α' βαθμού για την αποτελεσματική προώθηση της τοπικής ανάπτυξης,

3.2 Καλή νομοθέτηση και μείωση διοικητικών επιβαρύνσεων.

Στο πλαίσιο της διοικητικής μεταρρύθμισης, μεγάλη βαρύτητα δίνεται στην εφαρμογή της πολιτικής για την καλή νομοθέτηση, ιδιαίτερα όσον αναφορά στην αναμόρφωση – απλούστευση του νομοθετικού και κανονιστικού πλαισίου, την επιτάχυνση της ενσωμάτωσης των κοινοτικών οδηγιών και την μείωση των διοικητικών επιβαρύνσεων. Με την υπ' αρ. Υ190/18.07.06 Εγκύκλιο του Πρωθυπουργού «Νομοθετική πολιτική και αξιολόγηση ποιότητας και αποτελεσματικότητας νομοθεσιών και κανονιστικών ρυθμίσεων» τέθηκαν οι αρχές και διαδικασίες καλής νομοθέτησης. Η εφαρμογή της εν λόγω εγκυκλίου οδήγησε στην εκπόνηση 25 Εκθέσεων Αξιολόγησης Επιπτώσεων στα 2 τελευταία χρόνια, ήτοι το 12,6% του συνόλου των ψηφισθέντων νόμων, ενώ η ποιότητά τους χρήζει περαιτέρω βελτιώσεων οι οποίες θα γίνουν εφικτές με την αναβάθμιση της Γενικής Γραμματείας της Κυβέρνησης και των Μονάδων Τεκμηρίωσης των Υπουργείων, όπως προβλέπεται στο ΕΠ.

Ειδικότερα, στόχος είναι η υλοποίηση του διαρθρωτικού στόχου απέναντι στην Ευρωπαϊκή Ένωση της μείωσης κατά 25% της συνολικής διοικητικής επιβάρυνσης μέχρι το 2013. Στα πλαίσια αυτά έχει εκπονηθεί σχέδιο δράσης για την μείωση των διοικητικών επιβαρύνσεων βασιζόμενο τόσο στην μεθοδολογία του Μοντέλου Τυποποιημένου Κόστους – ΜΤΚ (Standard Cost Model - SCM), όσο και σε περαιτέρω διαδικασίες απλούστευσης. Για τον λόγο αυτόν, έχει ήδη συσταθεί και λειτουργεί «**Ομάδα Εργασίας Υψηλού Επιπέδου για την Μείωση των διοικητικών επιβαρύνσεων**», η οποία θα παρακολουθεί και θα κάνει συστάσεις σχετικά με τα αποτελέσματα των μετρήσεων διοικητικών επιβαρύνσεων. Στην παραπάνω ομάδα συμμετέχουν, σε επίπεδο Γενικών Γραμματέων, εκτός από τη Γενική Γραμματεία της Κυβέρνησης και του Υπουργείου Εσωτερικών, το Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών, και το Υπουργείο Ανάπτυξης καθώς και οι κυριότεροι κοινωνικοί εταίροι (ΓΣΕΕ, ΑΔΕΔΥ, ΣΕΒ, Κεντρική Ένωση Επιμελητηρίων και ΓΣΕΒΕΕ).

Ειδικά για την περίοδο 2008-2010, προγραμματίζονται οι εξής τρεις κατηγορίες (3) παρεμβάσεων –με ενδεικτικό προϋπολογισμό € 25 εκατομμυρίων:

1. Κατάρτιση **ρυθμιστικού πλαισίου** το οποίο θα καθορίζει τις διαδικασίες και το ευρύτερο πλαίσιο για τον ετήσιο προγραμματισμό της απλούστευσης και την εφαρμογή της καλής νομοθέτησης στην Ελληνική Δημόσια Διοίκηση, συμπεριλαμβανόμενων της διεξαγωγής ανάλυσης κανονιστικών επιπτώσεων και διαδικασιών διαβούλευσης
2. Δράσεις για την **Μέτρηση και την Μείωση των Διοικητικών Επιβαρύνσεων**:
  - ο Ένα έργο για την Εκπόνηση Μεθοδολογίας Μέτρησης Διοικητικών Επιβαρύνσεων με στόχο την προσαρμογή του Τυποποιημένου Μοντέλου Κόστους (SCM) στα

ελληνικά δεδομένα και τη δημιουργία των αναγκαίων τεχνικών και οργανωσιακών προϋποθέσεων για την εφαρμογή του (π.χ. δεξιότητες προσωπικού)

- ο Μια σειρά έργων μέτρησης των διοικητικών επιβαρύνσεων σε 17 τομείς πολιτικής (Τομεακές Μετρήσεις) , το οποίο θα συμπεριλαμβάνει δράσεις μέτρησης των διοικητικών επιβαρύνσεων, αξιολογήσεις και προτάσεις απλούστευσης, δράσεις πληροφόρησης και εκπαίδευσης των εμπλεκόμενων δημοσίων υπαλλήλων. Σε αυτούς τους τομείς πολιτικής συμπεριλαμβάνονται οι 13 επιλεγμένοι τομείς πολιτικής, του σχετικού σχεδίου δράσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, συμπεριλαμβανομένων των κάτωθι : Εταιρικό δίκαιο, Νομοθεσία φαρμάκων, Εργατικό δίκαιο, Φορολογική νομοθεσία (ΦΠΑ), Γεωργικές επιδοτήσεις, Δίκαιο Περιβάλλοντος, Μεταφορές, Αλιεία, Ασφάλεια τροφίμων.
3. **Διοικητική κωδικοποίηση** της νομοθεσίας σε τομείς προτεραιότητας όπως Δάση, Τουρισμός, Δημόσια Υγεία και Κοινωνική Ασφάλιση κ.α.

3.3 Βελτίωση συναλλαγών με πολίτες και επιχειρήσεις μέσω ανάπτυξης της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης,

Η αποτελεσματική και με ταχείς ρυθμούς προώθηση της Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης συνιστά κρίσιμο συστατικό στοιχείο των διοικητικών αλλαγών και της αναδιοργάνωσης της Δημόσιας Διοίκησης, σε κεντρικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, έτσι ώστε να υπάρξει ουσιαστική καταπολέμηση της γραφειοκρατίας και αναβάθμιση των παρεχόμενων υπηρεσιών σε πολίτες και επιχειρήσεις.

Τα τελευταία χρόνια αν και υπήρξαν σημαντικές πρωτοβουλίες για την ανάπτυξη ηλεκτρονικών εφαρμογών και πληροφοριακών συστημάτων από πληθώρα δημόσιων φορέων, τα εγχειρήματα αυτά ήταν μεμονωμένα και αποσπασματικά, με αποτέλεσμα να μην υπάρχει διαλειτουργικότητα και να δυσχεραίνονται η διακίνηση της πληροφορίας και η παροχή ηλεκτρονικών συναλλαγών προς τους πολίτες και τις επιχειρήσεις. Για τον λόγο αυτόν, ήδη από το 2006, ξεκίνησε μια στρατηγική προσέγγιση για την εφαρμογή της Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης στην Ελληνική Δημόσια Διοίκηση, μέσω κεντρικού σχεδιασμού και ολοκληρωμένων δράσεων οριζοντίου χαρακτήρα για την επίτευξη της διαλειτουργικότητας και την δημιουργία των κατάλληλων υποδομών, ώστε να αναπτυχθεί σημαντικά η παροχή ηλεκτρονικών υπηρεσιών 4ου επιπέδου προς τους πολίτες και τις επιχειρήσεις.

Ως πρώτο επιτυχημένο βήμα της παραπάνω ολοκληρωμένης στρατηγικής για την Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση είναι η δημιουργία του Εθνικού Δικτύου της Δημόσιας Διοίκησης «ΣΥΖΕΥΞΙΣ» του οποίου η λειτουργία ξεκίνησε το 2006 και στο οποίο μέχρι 31-12-2008 θα είναι συνδεδεμένοι 4.000 δημόσιοι φορείς. Αποτελεί το δίκτυο επικοινωνίας δημόσιων φορέων, προσφέροντας τηλεματικές και τηλεπικοινωνιακές υπηρεσίες προστιθέμενης αξίας (π.χ. τηλεφωνία, δίκτυα δεδομένων, τηλεδιάσκεψη, τηλεεκπαίδευση κλπ) και παρέχοντας Ευρυζωνικές υπηρεσίες πρόσβασης στο Internet, με σκοπό την άμεση βελτίωση της αποδοτικότητας των δημόσιων φορέων και των παρεχόμενων υπηρεσιών προς τους πολίτες. Το δίκτυο αυτό έχει ήδη συνδεθεί με το Ευρωπαϊκό Δίκτυο s-Testa. Επίσης μέσω του «ΣΥΖΕΥΞΙΣ», υλοποιείται η υποδομή δημόσιου κλειδιού (PKI) που θα εξυπηρετεί το σύνολο της Ελληνικής Δημόσιας Διοίκησης, μέσω της έκδοσης ψηφιακών πιστοποιητικών.

Ειδικά για την περίοδο 2008-2010, αναμένεται να έχουν ολοκληρωθεί οι εξής τρεις κατηγορίες (3) παρεμβάσεων – έργων με ενδεικτικό προϋπολογισμό € 15 εκατομμυρίων:

A) Ελληνικό Πλαίσιο Παροχής Υπηρεσιών Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης και Διαλειτουργικότητας (ΠΗΔ)

Αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο της Ψηφιακής Στρατηγικής 2006-2013, καθότι συγκροτεί το σύνολο κανόνων και προτύπων που στοχεύουν στην ομογενοποίηση των διαδικτυακών

τόπων, την επίτευξη διαλειτουργικότητας σε επίπεδο πληροφοριακών συστημάτων, διαδικασιών και δεδομένων, την προώθηση των ηλεκτρονικών συναλλαγών και την ψηφιακή αυθεντικοποίηση των συναλλασσόμενων με τη Δημόσια Διοίκηση. Περιλαμβάνει:

- Το **Πλαίσιο Πιστοποίησης Δημόσιων Διαδικτυακών Τόπων**, το οποίο καθορίζει τις σχεδιαστικές κατευθύνσεις και τα πρότυπα με βάση τα οποία θα πρέπει να αναπτύσσονται οι Δημόσιοι Δικτυακοί Τόποι της Ελληνικής Δημόσιας Διοίκησης.
- Το **Πλαίσιο Διαλειτουργικότητας** μεταξύ πληροφοριακών συστημάτων και ανάπτυξης Υπηρεσιών Ηλεκτρονικών Συναλλαγών από την Δημόσια Διοίκηση, το οποίο περιέχει τις τεχνικές προδιαγραφές, τα πρότυπα και τη γενικότερη στρατηγική που θα πρέπει να διέπει την ανάπτυξη Συστημάτων Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης.
- Το **Πλαίσιο Ψηφιακής Αυθεντικοποίησης Πολιτών / Επιχειρήσεων**, που θέτει τα πρότυπα, τις διαδικασίες και τις τεχνολογίες που απαιτούνται για την εγγραφή, την ταυτοποίηση και την αυθεντικοποίηση των χρηστών (πολιτών / επιχειρήσεων).
- Το **Μοντέλο Τεκμηρίωσης** που αφορά την ανάπτυξη προτύπων μεταδεδομένων και XML σχημάτων.

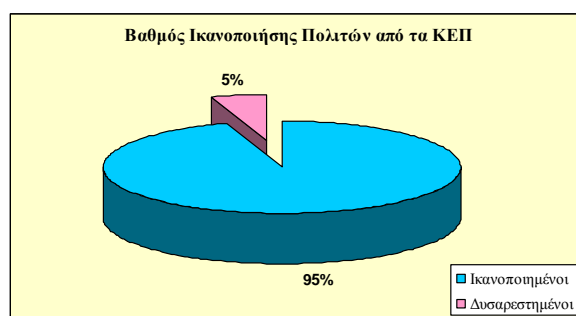
Β) Εθνική Διαδικτυακή Πύλη «ΕΡΜΗΣ» για την Παροχή Ηλεκτρονικών Υπηρεσιών προς πολίτες και επιχειρήσεις (Μεταξέλιξη ΚΕΠ)

Η λειτουργία των ΚΕΠ τα τελευταία χρόνια έχει αποδειχθεί μια πολύ επιτυχημένη εφαρμογή παροχής υπηρεσιών μιας στάσης προς τους πολίτες με φυσικό τρόπο ή με ηλεκτρονικό τρόπο, συμπεριλαμβανομένης και της δικτυακής πύλης των ΚΕΠ. Αυτό φαίνεται και από τα συγκεκριμένα στοιχεία που ακολουθούν. Σήμερα ο αριθμός των ΚΕΠ είναι 1072 σε όλη την Ελληνική επικράτεια, ενώ οι πιστοποιημένες διαδικασίες που διεκπεραιώνονται μέσω ΚΕΠ υπερβαίνουν τις 1000.

*Για το 2008, ο αριθμός είναι πρόβλεψη

Πηγή: www.kep.gov.gr (2008)

Πηγή: Έρευνα VPRC (2008)

Η υπό κατασκευήν διαδικτυακή πύλη «ΕΡΜΗΣ», η οποία αναμένεται να λειτουργήσει μέσα στο 2008, θα λειτουργεί ως **Υπηρεσία Μιας Στάσης** για την ψηφιακή επικοινωνία και συναλλαγή των πολιτών και των Επιχειρήσεων με τη Δημόσια Διοίκηση, αποτελώντας την ηλεκτρονική μορφή των ΚΕΠ. Αναλυτικότερα, θα αποτελεί το «ηλεκτρονικό

ευρετήριο» όλων των δημόσιων διαδικτυακών τόπων και των παρεχόμενων ηλεκτρονικών υπηρεσιών από την δημόσια διοίκηση, ενώ θα είναι σχεδιασμένη με βάση τις ανάγκες των πολιτών («γεγονότα ζωής») και τις ανάγκες των επιχειρήσεων («συμβάντα επιχειρήσεων»), ιδίως αυτών που σχετίζονται με την ίδρυση και λειτουργία των επιχειρήσεων. Θα ενσωματώσει πλήρως τα πρότυπα και τις προδιαγραφές του ΠΗΔ, παρέχοντας όχι μόνο πληροφόρηση αλλά και ολοκληρωμένες και ασφαλείς συναλλαγές πολιτών και επιχειρήσεων με την Δημόσια Διοίκηση. Σε πρώτη φάση, προβλέπεται η διεκπεραίωση 120 περίπου συναλλαγών 3^{ου} και 4^{ου} επιπέδου που αφορούν πολίτες και επιχειρήσεις (π.χ. συναλλαγές με το ΙΚΑ). Επιπρόσθετα, η διαδικτυακή πύλη «ΕΡΜΗΣ» υλοποιεί και την στρατηγική του ΥΠΕΣ για την ψηφιακή μετεξέλιξη των ΚΕΠ σε ηλεκτρονικές υπηρεσίες μίας στάσης (one stop shop) προς πολίτες και επιχειρήσεις.

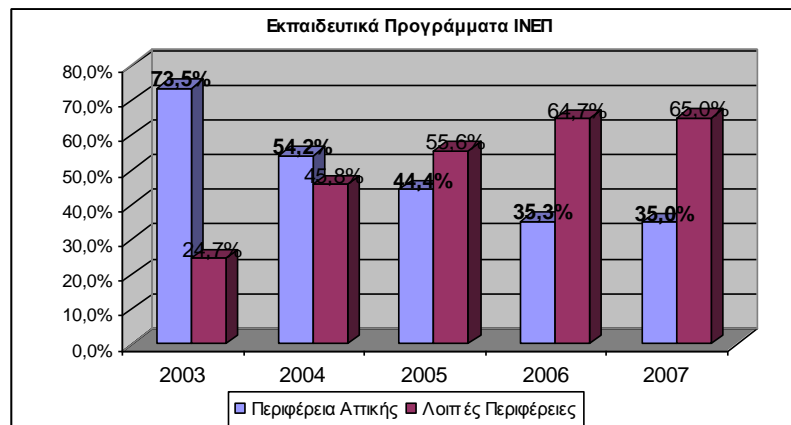
Γ) Ανάπτυξη Οδικού Χάρτη για την Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση

Η ανάπτυξη του Οδικού Χάρτη για την Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση για την περίοδο 2008-2015 είναι κρίσιμη ώστε να υπάρξει σύνδεση των τεχνολογικών υποδομών με τις σχεδιαζόμενες μεταρρυθμίσεις στη Δημόσια Διοίκηση. Συγκεκριμένα, η ανάπτυξη ενός Οδικού Χάρτη για την Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση είναι βασισμένη σε δύο συνιστώσες:

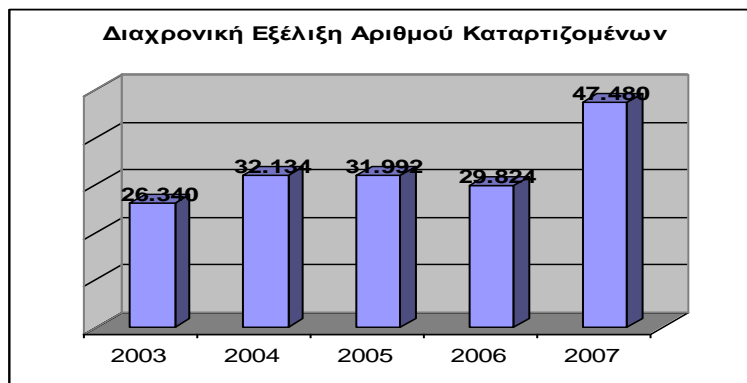
- Στις θεσμικές και οργανωτικές παρεμβάσεις, όπως ο ανασχεδιασμός των διοικητικών διαδικασιών, η εκπαίδευση του προσωπικού, αλλά και η δημιουργία καναλιών επικοινωνίας με τους τελικούς χρήστες (πολίτες και επιχειρήσεις).
- Στις παρεμβάσεις τεχνολογικού χαρακτήρα (υποδομές ΤΠΕ, αναπροσαρμογή υπαρχόντων πληροφοριακών συστημάτων).

3.4 Ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού της Δημόσιας Διοίκησης.

Η ενδυνάμωση του ανθρώπινου δυναμικού της ελληνικής δημόσιας διοίκησης, μέσω της βελτίωσης του συστήματος διοίκησης ανθρώπινων πόρων αποτελεί τα τελευταία χρόνια σημαντική προτεραιότητα. Ενδεικτικά, με τον νέο Δημοσιούπαλληλικό Κώδικα (Ν. 3528/2007) δημιουργήθηκε ένα νέο πλαίσιο που ευνοεί την κινητικότητα, την ισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών και την εξισορρόπηση του εργασιακού με τον οικογενειακό βίο των υπαλλήλων καθώς και ένα νέο σύστημα προαγωγών. Επίσης το έργο του Ινστιτούτου Επιμόρφωσης (ΙΝΕΠ) ενισχύθηκε με τη δημιουργία των 12 περιφερειακών του ινστιτούτων και τη διεύρυνση της παρεχόμενης εκπαίδευσης σε μεγαλύτερο αριθμό δημοσίων υπαλλήλων (π.χ. αιρετοί εκπρόσωποι ΟΤΑ). Επίσης ενισχύθηκαν η συνεργασία με αντίστοιχους εκπαιδευτικούς οργανισμούς του εξωτερικού, όπως η ENA (Ecole National d' Administration, Γαλλία), για την παροχή εξειδικευμένων μαθημάτων ανταλλαγής τεχνογνωσίας και βέλτιστων πρακτικών, καθώς και η αξιοποίηση συστημάτων σύγχρονης και ασύγχρονης ηλεκτρονικής μάθησης (e-learning).

Πηγή: [Απολογισμός ΕΚΔΔΑ 2004-2007](#)

Πηγή: [Απολογισμός ΕΚΔΔΑ 2004-2007](#)

Δεδομένου ότι το ανθρώπινο δυναμικό της δημόσιας διοίκησης αποτελεί κρίσιμο παράγοντα για την προώθηση της διοικητικής μεταρρύθμισης, έχει προβλεφθεί σειρά μέτρων για την ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού και την αναβάθμιση της παρεχόμενης εκπαίδευσης. Ειδικότερα:

Για την περίοδο 2008-2010, προγραμματίζονται οι εξής τρεις κατηγορίες (3) παρεμβάσεων για την **ενίσχυση της πολιτικής ανάπτυξης των ανθρώπινων πόρων** με ενδεικτικό προϋπολογισμό € 15 εκατ.:

- Προβλέπεται η διαμόρφωση Συστήματος Περιγραμμάτων Θέσεων και η σύνδεσή τους με την πρόσληψη, την αξιολόγηση, την εκπαίδευση, την προαγωγή, την κινητικότητα κλπ.
- Η αναδιοργάνωση της αρμόδιας Γενικής Διεύθυνσης Προσωπικού του Υπουργείου Εσωτερικών, η οποία έχει οριζόντιο και επιτελικό ρόλο στον σχεδιασμό, τον συντονισμό της εφαρμογής και την αξιολόγηση της πολιτικής προσωπικού στο σύνολο της Δημόσιας Διοίκησης, αλλά και η ενδυνάμωση των Διευθύνσεων Διοίκησης Προσωπικού των Υπουργείων γενικότερα.
- Μοντελοποίηση των διαδικασιών του νέου υπαλληλικού κώδικα για την αποτελεσματική εφαρμογή του.

Παράλληλα, με στόχο την **βελτίωση της ποιότητας και της αποτελεσματικότητας του συστήματος εκπαίδευσης και κατάρτισης**, διαμορφώνεται ένα νέο πλαίσιο σχεδιασμού και ενισχύονται οι μονάδες εκπαίδευσης των Υπουργείων. Για την περίοδο 2008-2010, προγραμματίζονται τα εξής δύο (2) είδη παρεμβάσεων με ενδεικτικό προϋπολογισμό € 60 εκατ.:

- Δράσεις αναβάθμισης της εκπαίδευσης των δημοσίων υπαλλήλων.
- Εκπόνηση των Σχεδίων Κατάρτισης του Ανθρώπινου Δυναμικού της Δημόσιας Διοίκησης από τα Υπουργεία, με συγκεκριμένα μεθοδολογία και στόχους. Δημιουργία ισάριθμων αντίστοιχων εκπαιδευτικών προγραμμάτων υπό τη μορφή αυτοτελών ενότητων (Modules). Παροχή της αντίστοιχης εκπαίδευσης.

3.5 Ισότητα Φύλων

Η ενδυνάμωση των πολιτικών ισότητας σε όλο το εύρος της Δημόσιας Δράσης στοχεύει στη βελτίωση της ποιότητας και αποτελεσματικότητας των μηχανισμών και των δομών σχεδιασμού, εφαρμογής, παρακολούθησης και αξιολόγησης των μέτρων και των πολιτικών ισότητας. Επίσης στοχεύει και στην αποτελεσματική ένταξη της διάστασης της ισότητας των φύλων σε όλο το εύρος της δημόσιας δράσης, στο επίπεδο της κεντρικής διοίκησης και της αυτοδιοίκησης μέσα από την ενεργοποίηση της κοινωνίας των πολιτών και των

ΜΚΟ. Έμφαση δίνεται και στην ενίσχυση της παρουσίας και συμμετοχής των γυναικών στο δημόσιο και κοινωνικό τομέα και στα κέντρα λήψης αποφάσεων.

Ενδεικτικά αναφέρονται δράσεις που θα υλοποιηθούν για την αξιολόγηση των επιπτώσεων των δημόσιων πολιτικών στην ισότητα των φύλων, την διεύρυνση των δράσεων των ΚΕΠ με τη δημιουργία πανελλαδικού Δικτύου ενημέρωσης και εξυπηρέτησης των γυναικών, δράσεις ενημέρωσης, προετοιμασίας, κατάρτισης, δικτύωσης και ενδυνάμωσης της συμμετοχής των αιρετών γυναικών στα κέντρα λήψης αποφάσεων τόσο οικονομικών όσο και πολιτικών και δράσεις για την αναβάθμιση του ρόλου των ΜΚΟ. Για το σκοπό αυτό συστήθηκε Ειδική Υπηρεσία Εφαρμογής στη Γενική Γραμματεία Ισότητας.

Ειδικά για την περίοδο 2008-2010 προγραμματίζονται οι εξής παρεμβάσεις-μέτρα με ενδεικτικό προϋπολογισμό 10 εκατ.:

- Κωδικοποίηση της νομοθεσίας για την ισότητα των φύλων για χρήση τόσο από τους επαγγελματίες (νομικούς, ψυχολόγους κλπ.) όσο και από τους ενδιαφερόμενους πολίτες.
- Δημιουργία Μηχανισμού – ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΟΥ ΙΣΟΤΗΤΑΣ - για την παρακολούθηση, αξιολόγηση, συντονισμό και ενίσχυση των κεντρικών και περιφερειακών δομών ισότητας.
- Δράσεις σε συνεργασία με την Τοπική Αυτοδιοίκηση για την δημιουργία Συμβουλευτικών δομών / κέντρων προς όφελος των γυναικών και την καταπολέμηση της βίας.
- Διεύρυνση του πεδίου δράσεων των ΚΕΠ με την ένταξη θεμάτων ισότητας.

4 Κοινωνία της Γνώσης

Κύριες παρεμβάσεις για την πραγμάτωση της Κοινωνίας της Γνώσης:

- Νέο θεσμικό πλαίσιο έρευνας και τεχνολογίας
- Ενίσχυση υποδομών έρευνας
- Κίνητρα για την αύξηση των ιδιωτικών επενδύσεων σε E&A
- Δομές στήριξης της καινοτομίας
- Προώθηση των ΤΠΕ στην εκπαίδευση
- Ψηφιακή Στρατηγική

4.1 Έρευνα και Ανάπτυξη (E&A) – Καινοτομία

Στόχος της εθνικής πολιτικής για την έρευνα, τεχνολογία και καινοτομία είναι η μετάβαση προς την κοινωνία της γνώσης, μέσα από την αναδιάρθρωση της ελληνικής οικονομίας προς την παραγωγή προϊόντων και υπηρεσιών υψηλής προστιθέμενης αξίας, την ταχύτερη αύξηση της παραγωγικότητας και τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας. Παράλληλα, προσδίδεται ιδιαίτερη βαρύτητα στην ενίσχυση της διεθνούς συνεργασίας σε θέματα E&A και ιδιαίτερα της συνεργασίας στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την δημιουργία του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας.

Ο εθνικός στόχος που έχει τεθεί για την Ακαθάριστη Εγχώρια Δαπάνη για Έρευνα, Τεχνολογία και Ανάπτυξη (ΑΕΔΕΤΑ) είναι 1,5 % του ΑΕΠ μέχρι το 2015, με συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα σε ποσοστό 40%. Το ποσοστό συμμετοχής του ιδιωτικού τομέα παρουσιάζει διαχρονικά αυξητική τάση και το 2005 διαμορφώθηκε στο 31% της ΑΕΔΕΤΑ, από 21,6% το 1997. Η ΑΕΔΕΤΑ παραμένει όμως ακόμη σε χαμηλό επίπεδο (0,57% του ΑΕΠ το 2006). Η επίτευξη του εθνικού στόχου παραμένει σημαντική πρόκληση και

εξαρτάται άμεσα από την αποτελεσματικότητα των πρόσφατων μεταρρυθμίσεων και την αξιοποίηση των πόρων της νέας προγραμματικής περιόδου.

Οι ταχείς ρυθμοί της οικονομικής ανάπτυξης στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια οφείλονται σε μεγάλο βαθμό στη σημαντική αύξηση της παραγωγικότητας της εργασίας, αλλά και της συνολικής παραγωγικότητας των συντελεστών. Σύμφωνα με στοιχεία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ο μέσος ρυθμός αύξησης της παραγωγικότητας (πραγματικό ΑΕΠ ανά εργαζόμενο) στην Ελλάδα την τριετία 2005-2007 ήταν 2,22%, έναντι 1,4% στην ΕΕ27 και 1,15% στην ευρωζώνη. Παράλληλα, παρατηρείται μια σημαντική μεταβολή στα ποιοτικά χαρακτηριστικά των ελληνικών εξαγωγών, καθώς αυξάνεται σταθερά το μερίδιο των προϊόντων μεσαίας και υψηλής τεχνολογίας.⁴ Οι παραπάνω εξελίξεις είναι απόλυτα συμβατές με τη διαδικασία μετάβασης προς την κοινωνία της γνώσης.

4.1.1 Πρωτοβουλίες και δράσεις περιόδου 2007-2008

Θεσμικές παρεμβάσεις

Στο πλαίσιο της ενίσχυσης των προσπαθειών κατάρτισης μιας στρατηγικής για τη βελτίωση της διακυβέρνησης και την αύξηση των επενδύσεων στους τομείς Έρευνας, Ανάπτυξης και Καινοτομίας, η ελληνική κυβέρνηση προχώρησε στην ψήφιση του **Ν. 3653/2008 «Θεσμικό Πλαίσιο Έρευνας και Τεχνολογίας»**. Τα βασικά Προεδρικά Διατάγματα και οι Κοινές Υπουργικές Αποφάσεις που απαιτούνται για την εφαρμογή του νέου θεσμικού πλαισίου βρίσκονται σε στάδιο προετοιμασίας. Η Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας (ΓΓΕΤ) θα συνεχίσει να ασκεί όλες τις αρμοδιότητες της έως ότου συσταθούν και είναι πλήρως λειτουργικοί οι προβλεπόμενοι φορείς.

Επιπρόσθετα, ολοκληρώνεται η ενσωμάτωση στο Εθνικό Δίκαιο της Οδηγίας 2005/71 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με την ειδική διαδικασία εισδοχής υπηκόων τρίτων χωρών για σκοπούς επιστημονικής έρευνας.

Ενίσχυση των δημόσιων υποδομών έρευνας

Ιδρύονται νέα ερευνητικά κέντρα σε περιφέρειες της χώρας, ενώ ταυτόχρονα ενισχύονται τα υφιστάμενα στο πλαίσιο προώθησης της αριστείας. Μετά την δημιουργία του ερευνητικού κέντρου στη Θεσσαλία-ΚΕΤΕΑΘ, ολοκληρώνονται σύντομα οι απαιτούμενες θεσμικές διαδικασίες για την ίδρυση νέων ερευνητικών κέντρων στην Δυτική Ελλάδα και στην Ήπειρο, ενώ βρίσκονται σε εξέλιξη οι απαιτούμενες διαδικασίες για την ίδρυση ερευνητικών κέντρων στη Δυτική Μακεδονία και στη Θράκη. Η δημιουργία των υποδομών των νέων Ερευνητικών κέντρων θα χρηματοδοτηθεί από τα αντίστοιχα προγράμματα του ΕΣΠΑ 2007-13. Παράλληλα θα προωθηθεί δράση και για την προσέλκυση ερευνητών από το εξωτερικό για μέσο-βραχυπρόθεσμη διαμονή, προκειμένου οι νέες δομές να αποκτήσουν εξωστρέφεια και πρόσβαση σε διεθνή δίκτυα.

Στο πλαίσιο επίτευξης οικονομίας κλίμακας και ένταξης των ελληνικών ερευνητικών ομάδων σε διεθνείς Ε&Τ δραστηριότητες, συνεργαζόμαστε με τα άλλα κράτη Μέλη της Ε. Ένωσης και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την δημιουργία κοινών Ευρωπαϊκών υποδομών έρευνας. Έχουμε ήδη δεσμευθεί για την συμμετοχή μας στο Km3net, για την οποία έχουμε υποβάλει και υποψηφιότητα για την εγκατάστασή της στην Πύλο-Πελοπόννησο, όπου υπάρχουν ήδη οι αντίστοιχες υποδομές του Ινστιτούτου Τεχνολογιών και Εφαρμογών Βαθιάς Θαλάσσης και αστροσωματιδιακής φυσικής Νετρίνων «Νέστωρ». Επίσης δεσμευτήκαμε για την συμμετοχή μας στην X-FEL και παράλληλα εκδηλώσαμε ενδιαφέρον και για τη συμμετοχή της χώρας και σε άλλες υποδομές του οδικού χάρτη της Ε. Ένωσης.

⁴ Βλ. επίσης ενότητα 5.4 «Δράσεις για την Εξωστρέφεια».

Διαστημική στρατηγική

Από τα μέχρι σήμερα αποτελέσματα της συμμετοχής ελληνικών φορέων στα ειδικά προνομιακά μέτρα που ισχύουν για τη χώρα μας ως νέο μέλος του ΕΟΔ (το 2008 έγινε η 2^η προκήρυξη προϋπολογισμού 5 εκ.€) προκύπτει αυξανόμενη κινητικότητα των ελληνικών ομάδων και κυρίως των ΜμΕ για την ένταξή τους στις διαμορφούμενες κοινοπραξίες της ευρωπαϊκής διαστημικής βιομηχανίας. Επίσης, από τα έργα που βρίσκονται στη φάση ολοκλήρωσης φαίνεται ότι ωριμάζουν οι συνθήκες για την επόμενη φάση ανάπτυξης, ιδιαίτερα στους τομείς των αισθητήρων, παρακολούθησης της γης και λογισμικού με εφαρμογές στο διάστημα.

Στο πλαίσιο εξειδίκευσης και εκπαίδευσης προσωπικού μετά από πρωτοβουλία της ΓΓΕΤ υπογράφηκε μνημόνιο συνεργασίας ΙΚΥ/Υπ. Παιδείας με ΕΟΔ για την χορήγηση 10 υποτροφιών σε έλληνες πτυχιούχους για εκπαίδευση στις εγκαταστάσεις του ΕΟΔ. Η σχετική προκήρυξη θα γίνει εντός του 2008.

Κίνητρα για αύξηση των ιδιωτικών επενδύσεων στην έρευνα και δομές στήριξης της καινοτομίας

Συνεχίζεται η παροχή οικονομικών κινήτρων στις επιχειρήσεις (Ν 3296/2004) προκειμένου να αυξηθούν από ιδίους πόρους οι επενδύσεις για έρευνα και ανάπτυξη. Στο πλαίσιο βελτίωσης του μέτρου δρομολογείται συνολική αξιολόγηση.

Ο Επενδυτικός Νόμος 3299/2004, εξακολουθεί να αποτελεί το βασικό εργαλείο μεταφοράς προηγμένης τεχνολογίας-τεχνογνωσίας και καινοτομίας μέσω της παροχής κινήτρων για νέες ιδιωτικές επενδύσεις παραγωγής προϊόντων και υπηρεσιών προηγμένης τεχνολογίας ή/και καινοτόμων ή/και νέων για την ελληνική αγορά. Η αξιολόγηση-έγκριση των επενδυτικών σχεδίων που υποβλήθηκαν το 2008 βρίσκεται σε εξέλιξη. Το ΥΠΙΑΝ γνωμοδότησε ήδη θετικά σε 13 επενδυτικά σχέδια.

Ολοκληρώνονται έως το τέλος του 2008, όλα τα έργα E&A που χρηματοδοτούνται μέσω των διαφόρων προγραμμάτων του 3^{ου} ΚΠΣ και ιδιαίτερα του ΕΠΑΝ. Αξίζει να επισημανθεί ότι στην τρέχουσα προγραμματική περίοδο επιπρόσθετα των προγραμμάτων ενίσχυσης της βιομηχανικής έρευνας, σύνδεσης της έρευνας με την παραγωγή και του ανθρώπινου δυναμικού, ξεκίνησε μια σειρά νέων, κυρίως μεγάλων παρεμβάσεων, όπως η δημιουργία 5 περιφερειακών πόλων καινοτομίας στις περιφέρειες της Θεσσαλίας, Κρήτης, Δυτικής Ελλάδας, Δυτικής & Κεντρικής Μακεδονίας, η δημιουργία ζώνης καινοτομίας στη Θεσσαλονίκη, ο συνεργατικός σχηματισμός έντασης γνώσης (clusters) στον τομέα της μικροηλεκτρονικής, η δημιουργία θερμοκοιτίδων επιχειρήσεων και από τον ιδιωτικό τομέα και η δημιουργία νέων επιχειρήσεων υψηλής έντασης γνώσης (spin-off). Επιπλέον, συστήθηκε το Δίκτυο Γυναικών Ερευνητριών ΠΕΡΙΚΤΙΟΝΗ, με συμμετοχή ερευνητριών από χώρες των βαλκανικών και παρα-ευξείνιων χωρών, ενώ από τις 2 Μαΐου 2007, άρχισε η λειτουργία του Ελληνικού Παρατηρητηρίου Ερευνητικών και Τεχνολογικών Ειδικοτήτων. Όλες οι δράσεις αυτές, οι θετικές επιπτώσεις των οποίων αναμένεται να διαφανούν σε μέσο-μακροπρόθεσμο ορίζοντα, θα ενισχυθούν περαιτέρω στη νέα προγραμματική περίοδο 2007-13.

4.1.2 Μελλοντική στρατηγική-βασικές κατευθύνσεις-νέα μέτρα

Βασικά εργαλεία χρηματοδότησης των δραστηριοτήτων ΕΤΑ αποτελούν τα προγράμματα του ΕΣΠΑ 2007-13. Οι κατευθύνσεις πολιτικής, οι βασικές αρχές, τα χρηματοδοτικά μέσα και οι επιδιωκόμενοι στόχοι της αναπτυξιακής στρατηγικής που θα ακολουθηθεί στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ παρουσιάζονται αναλυτικά στο Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης της Έρευνας, Τεχνολογίας και Καινοτομίας που συνέταξε η Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας για την Προγραμματική Περίοδο 2007-2013, ως ο αρμόδιος για τον συντονισμό φορέας. Βασική επιδίωξη της μελλοντικής στρατηγικής αποτελεί η επίτευξη οικονομίας κλίμακας, σε περιφερειακό, εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο και η συμμετοχή σε

διεθνή δίκτυα. Οι επιχειρήσεις θα συνεχίσουν να αποτελούν το βασικό αποδέκτη των προτεινόμενων δράσεων, όμως οι δράσεις θα είναι εστιασμένες σε ομάδες, δίκτυα επιχειρήσεων και σε συνεργασία αυτών με πανεπιστήμια και ερευνητικά κέντρα και άμεσα ή έμμεσα θα στοχεύουν στην αύξηση των ιδιωτικών επενδύσεων στην έρευνα. Σε όλες τις δράσεις η διεθνής συνεργασία θα είναι επιλέξιμη.

Επίσης, βασικό χαρακτηριστικό της νέας στρατηγικής αποτελεί και η επικέντρωση των πόρων σε συγκεκριμένους E & T τομείς προτεραιότητας (θεματικές περιοχές). Οι 11 θεματικές προτεραιότητες, οι οποίες προέκυψαν μετά από συγκεκριμένη μεθοδολογία και ανοικτή διαβούλευση και ο τρόπος εφαρμογής τους, παρουσιάζονται αναλυτικά στο στρατηγικό σχέδιο της ΓΓΕΤ. Περαιτέρω επικέντρωση των πόρων θα γίνει κυρίως μέσω των νέων μεγάλων παρεμβάσεων στους τομείς της βιοτεχνολογίας, της μικροηλεκτρονικής, της ενέργειας, του περιβάλλοντος, της θαλάσσιας έρευνας και τεχνολογίας, της υγείας, των ΤΠΕ και κοινωνικών και ανθρωπιστικών επιστημών.

Οι νέες παρεμβάσεις μεγάλης διάρκειας και υψηλού προϋπολογισμού σε εθνικό επίπεδο, είναι οι εξής:

- Μεγάλης κλίμακας έργα έρευνας, τεχνολογικής ανάπτυξης και καινοτομίας, σε τομείς ιδιαίτερα σημαντικούς για την βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της εθνικής οικονομίας
- Δημιουργία δικτύων Έρευνας και Ανάπτυξης/αριστείας στους δημόσιους ερευνητικούς οργανισμούς σε τομείς προηγμένης έρευνας με βραχυπρόθεσμους στόχους την εξειδίκευση ερευνητικού δυναμικού, την παραγωγή νέας γνώσης και μακροπρόθεσμα την αξιοποίηση της νέας γνώσης και την προσέλκυση επενδυτών.

Σε περιφερειακό επίπεδο ενισχύονται περαιτέρω οι νέες παρεμβάσεις που έγιναν προς το τέλος της τρέχουσας Προγραμματικής Περιόδου και συγκεκριμένα:

- Η Δημιουργία συνεργατικών σχηματισμών (clusters) έντασης γνώσης. Εγκρίθηκε ήδη ως συνέχεια του υπάρχοντος cluster στον τομέα της μικροηλεκτρονικής, έργο συνολικού προϋπολογισμού 38 εκ. € (περιλαμβάνει δημιουργία clusters αρχικά σε Αθήνα, Πάτρα, και πρόγραμμα ενίσχυσης των επιχειρήσεων όλης της χώρας για έρευνα και ανάπτυξη), ενώ βρίσκεται σε εξέλιξη η έγκριση αντίστοιχης παρέμβασης στον τομέα της βιοτεχνολογίας, ενέργειας κλπ.
- Οι Περιφερειακοί Πόλοι Καινοτομίας με βασικό στόχο την ολοκληρωμένη στρατηγική για την καινοτομία σε περιφερειακό επίπεδο. Προτεραιότητα δίνεται στη δημιουργία 7 πόλων καινοτομίας στις περιφέρειες που δεν έχουν δημιουργηθεί έως σήμερα, σε τομείς σημαντικούς για την αντίστοιχη περιφερειακή οικονομία. Η ενίσχυση των υπάρχοντων θα γίνει στη βάση αξιολόγησης. Τα έργα αυτά θα είναι πλέον μεγάλης χρονικής διάρκειας και θα αποτελούν τον κορμό για την υποστήριξη της περιφερειακής οικονομίας και τη σύνδεση της έρευνας με την παραγωγή.
- Η Ζώνη Καινοτομίας στη Θεσσαλονίκη: Το χωροταξικό, ολοκληρώνεται έως το τέλος του 2009. Στην παρούσα φάση το σχέδιο νόμου για τα κίνητρα και τις προϋποθέσεις για την εγκατάσταση των επιχειρήσεων στη Ζώνη είναι σε δημόσια διαβούλευση.

Άλλες νέες σημαντικές κατευθύνσεις πολιτικής-δράσεις για τις επιχειρήσεις αποτελούν η ενίσχυση της προσφοράς και της ζήτησης Υπηρεσιών Έρευνας, Τεχνολογίας και Καινοτομίας (Βασικοί αποδέκτες: ΜμΕ), η Δημιουργία Κεφαλαίου Υψηλού Επιχειρηματικού Κινδύνου (pre-seed και seed capital), συμπληρωματικό των μέχρι σήμερα πρωτοβουλιών για την ενίσχυση της προσφοράς και ζήτησης επιχειρηματικών κεφαλαίων (ΤΑΝΕΟ, Ταμείο Ψηφιακής σύγκλισης, θερμοκοιτίδες επιχειρήσεων κλπ), η παροχή κινήτρου για την κατοχύρωση και αξιοποίηση διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας, η συμμετοχή σε κοινά προγράμματα στο πλαίσιο της Ε. Ένωσης, όπως οι κοινές τεχνολογικές πρωτοβουλίες.

Η ανωτέρω στρατηγική, αν χρειαστεί, θα τροποποιηθεί στη βάση και των συστάσεων του ΟΟΣΑ που θα προκύψουν από την αξιολόγηση του Εθνικού Συστήματος Καινοτομίας. Η ενδιάμεση έκθεση θα υποβληθεί στη ΓΓΕΤ τον Οκτώβριο του 2008.

4.2 Εκπαίδευση και Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ)

Πρόγραμμα «ΔΙΟΔΟΣ»

Συνεχίζεται η επιτυχημένη πορεία του προγράμματος «ΔΙΟΔΟΣ», για την προνομιακή σύνδεση των φοιτητών με το γρήγορο Internet. Μέχρι στιγμής έχουν καταχωρηθεί 55.584 αιτήσεις, εκ των οποίων οι 38.928 έχουν ήδη ενεργοποιηθεί από τους συμμετέχοντες Παρόχους. Ο ρυθμός υποβολής νέων αιτήσεων συμμετοχής είναι περίπου 70 την ημέρα.

Πίνακας 4.2.1 Παρακολούθηση αιτήσεων/ενεργοποιήσεων προγράμματος «Δίοδος»

Μήνας/Ετος	Νέες Αιτήσεις	Ενεργοποιήσεις
04/2006	2.035	82
05/2006	3.148	954
06/2006	1.298	2.003
07/2006	1.245	1.247
08/2006	1.570	919
09/2006	4.578	1.856
10/2006	5.421	3.627
11/2006	4.725	3.607
12/2006	2.621	2.613
01/2007	3.163	2.124
02/2007	2.062	2.287
03/2007	1.972	1.588
04/2007	1.589	939
05/2007	1.658	1.334
06/2007	827	1.028
07/2007	478	502
08/2007	627	284
09/2007	1.446	660
10/2007	2.844	1.369
11/2007	2.775	1.984
12/2007	1.446	1.773
01/2008	1.763	1.285
02/2008	1.773	1.038
03/2008	1.801	972
04/2008	1.392	1.300
05/2008	1.066	1.265
06/2008	261	288
Σύνολο	55.584	38.928

«Δες τη Ψηφιακά»

Ξεκινάει ο τρίτος κύκλος (2008-2009) της δράσης «Δες την Ψηφιακά», συνολικού προϋπολογισμού € 26,2 εκατ., που αφορά στην επιδότηση της απόκτησης προσωπικών φορητών υπολογιστών στους πρωτεύσαντες πρωτοετείς σπουδαστές, με στόχο την ενίσχυση της χρήσης των νέων τεχνολογιών στην εκπαιδευτική κοινότητα. Η δράση απευθύνθηκε συνολικά κατά τα δύο πρώτα έτη σε περισσότερους από 27.000 φοιτητές και σπουδαστές και η ανταπόκριση άγγιξε το 93% το 2007, ενώ ξεπέρασε το 85% το 2008.

«Φορητός Ηλεκτρονικός Υπολογιστής ανά Μαθητή»

Στο πλαίσιο του προγράμματος προβλέπεται από το 2009 η διάθεση (αρχικά σε πιλοτικό στάδιο) Η/Υ ειδικά κατασκευασμένων σύμφωνα με τις ανάγκες της μαθητικής διαδικασίας. Το συγκεκριμένο πρόγραμμα έχει σαν βασικό στόχο την εξοικείωση των μαθητών με τις νέες τεχνολογίες από τα πρώτα βήματα της σχολικής τους εκπαίδευσης.

«e-κπαιδευτείτε»

Στις αρχές Ιουνίου 2008 ξεκίνησε η δράση e-κπαιδευτείτε, για την εκπαίδευση και την πιστοποίηση των φοιτητών στις νέες τεχνολογίες και τις ψηφιακές εφαρμογές. Η δράση, προϋπολογισμού € 25 εκατ., απευθύνεται σε 200.000 φοιτητές που πέτυχαν στις εισαγωγικές εξετάσεις του 2005, 2006 και 2007 και στοχεύει στην επιβράβευσή τους, προσφέροντας σημαντικά εφόδια γνώσης για το εργασιακό τους μέλλον και το βιογραφικό τους.

Η δράση υλοποιείται με τη συνεργασία των Υπουργείων Οικονομίας και Οικονομικών (Ειδική Γραμματεία Ψηφιακού Σχεδιασμού) και Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων με τη συμμετοχή του Εθνικού Δικτύου Έρευνας και Τεχνολογίας (ΕΔΕΤ), αξιοποιώντας πόρους του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου. Απευθύνεται κατ' αρχάς στο 20% των επιτυχόντων με τη μεγαλύτερη βαθμολογία σε κάθε τμήμα ή σχολή της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, που εισήχθησαν σε ΑΕΙ/ΤΕΙ της χώρας με τις εισαγωγικές εξετάσεις 2005, 2006 και 2007, ενώ σε επόμενα στάδια μπορεί να επεκταθεί σε φοιτητές και σπουδαστές που έχουν ήδη συμμετάσχει σε άλλες πρωτοβουλίες της Ψηφιακής Στρατηγικής. Οι δικαιούχοι θα έχουν την ευκαιρία να αποκτήσουν γνώσεις σε βασικό, προχωρημένο και εξειδικευμένο επίπεδο στις νέες τεχνολογίες και τις ψηφιακές εφαρμογές και να τις κατοχυρώσουν με αναγνωρισμένο πιστοποιητικό, καταβάλλοντας μόνο το 10% του συνολικού κόστους της εκπαίδευσης. Η δράση πρόκειται να ολοκληρωθεί στις 15 Νοεμβρίου 2008.

«Organic.Edunet»

Πρόκειται για έναν πολυγλωσσικό συνεταιρισμό αποθηκών μαθησιακών αντικειμένων για την εκπαίδευση των Ευρωπαίων νέων σε θέματα Οργανικής Γεωργίας και Αγρο-οικολογίας. Το έργο Organic.Edunet έχει ως στόχο να διευκολύνει την πρόσβαση, χρήση και εκμετάλλευση ψηφιακού εκπαιδευτικού περιεχομένου σε θέματα Οργανικής Γεωργίας και Αγρο-οικολογίας. Απώτερος στόχος του έργου είναι να ενημερώσει και εκπαιδεύσει μαθητές και νέους γεωπόνους στην Ευρώπη σχετικά με τα πλεονεκτήματα της Οργανικής Γεωργίας και Αγρο-οικολογίας, με την χρήση εύκολα προσβάσιμου ψηφιακού περιεχομένου. Το έργο χρηματοδοτείται από το Πρόγραμμα *eContentplus*.

ΕΔΕΤ

Εξασφαλίστηκε η χρηματοδότηση της λειτουργίας του Εθνικού Δικτύου Έρευνας και Τεχνολογίας (ΕΔΕΤ) υπερυψηλών ταχυτήτων σε όλα τα Πανεπιστήμια για την επόμενη 15ετία.

Σχολικό Δίκτυο

Συνεχίζεται με ταχείς ρυθμούς η αναβάθμιση του Πανελληνίου Σχολικού Δικτύου, από δίκτυο dialup σε ευρυζωνικό. Σήμερα, το Πανελλήνιο Σχολικό Δίκτυο διασυνδέει το 99% των δημοτικών, γυμνασίων και λυκείων της χώρας με το Internet ενώ έως τα τέλη Οκτωβρίου ποσοστό σχολείων μεγαλύτερο του 65% θα έχει ολοκληρώσει τη μετάβαση τους σε ευρυζωνικές συνδέσεις υψηλής ταχύτητας.

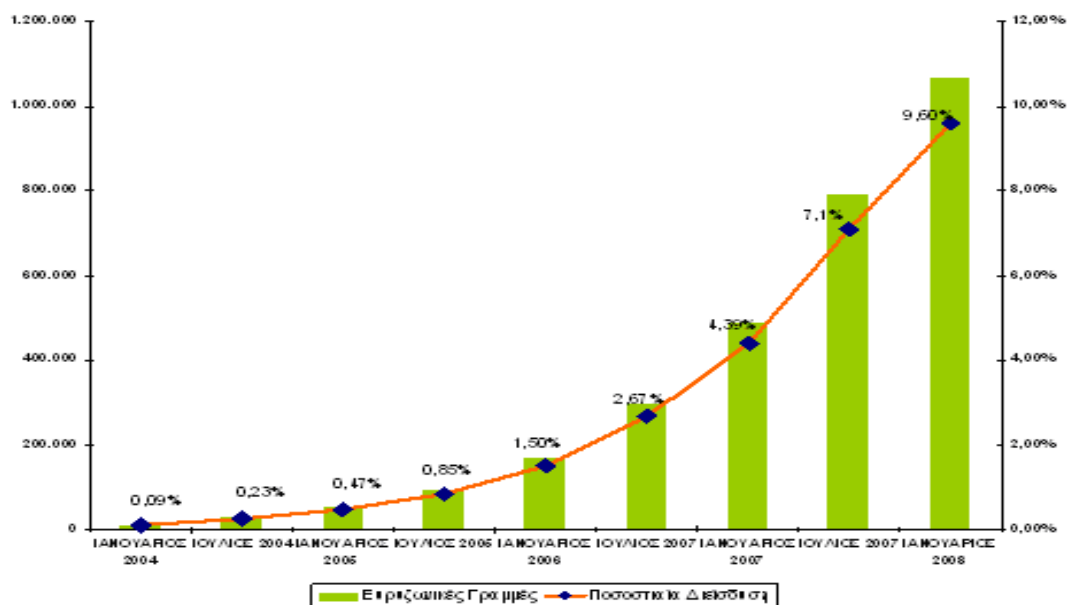
4.3 Ψηφιακή Στρατηγική

4.3.1 Πρόοδος της περιόδου 2007-2008

Το 2007, δεύτερη χρονιά υλοποίησης της Ψηφιακής Στρατηγικής, η Ελλάδα συνέχισε στην τροχιά ψηφιακής σύγκλισης με τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η πρόοδος που συντελέστηκε καταγράφεται χαρακτηριστικά στην ενδιάμεση έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την πρόοδο της πολιτικής i2010 στην Ευρώπη, στην οποία σημειώνεται πως «η ισχυρή προσήλωση σε πολιτικές ΤΠΕ και κυρίως η Ψηφιακή Στρατηγική 2006-2013 έχει οδηγήσει την Ελλάδα σε σταθερή βελτίωση στους περισσότερους δείκτες»⁵.

- Συνεχίστηκαν οι υψηλοί ρυθμοί ευρυζωνικής ανάπτυξης το 2007
  - Το 2007 η Ελλάδα κατετάγη έκτη παγκοσμίως και πρώτη μεταξύ των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης στον ετήσιο ρυθμό ανάπτυξης της ευρυζωνικότητας, ενώ το 2006 είχε καταλάβει την πρώτη θέση παγκοσμίως στην ανάπτυξη της ευρυζωνικότητας, σύμφωνα με επίσημες διεθνείς αναφορές⁶.
  - Μείωση (κατά 85% από το 2004 έως σήμερα) του κόστους ευρυζωνικών συνδέσεων (μηνιαίες τιμές σύνδεσης ADSL στο επίπεδο του μέσου όρου των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης)
  - Το «Σχέδιο για την Ανάπτυξη της Ευρυζωνικότητας» της Ψηφιακής Στρατηγικής, και η απελευθέρωση της αγοράς ηλεκτρονικών επικοινωνιών επέτρεψαν την ταχεία επέκταση της ευρυζωνικής διείσδυσης στους πολίτες (η διείσδυση του γρήγορου Internet στον πληθυσμό ξεπερνά το 9,6% και σήμερα εκτιμάται ότι προσεγγίζει το 12%, έναντι μόλις 0,1% το 2004 (Διάγραμμα 4.3.1.1)).

Διάγραμμα 4.3.1.1: Εξέλιξη της διείσδυσης της ευρυζωνικότητας στον πληθυσμό 2004-2008

⁵ «Preparing Europe's digital future – i2010 Mid-Term Review” – May 2008 – European Commission

⁶ Point Topic: World Broadband Statistics 2006 και 2007

- Αυξήθηκαν περαιτέρω οι διαθέσιμες ψηφιακές υπηρεσίες κατά 4 και έφθασαν τις 9 (φθάνοντας το 47% επί του συνόλου), έναντι 5 στις αρχές του 2005 (ποσοστό 20%).
- Βελτιώθηκε κατά υψηλό ποσοστό η χρήση νέων τεχνολογιών από πολίτες και επιχειρήσεις. Συγκεκριμένα σημειώθηκε:
  - Αύξηση κατά 53% της χρήσης Η/Υ από πολίτες και κατά 70% της πρόσβασης των πολιτών στο Διαδίκτυο από το 2004 ως το 2007 (επίσημα στοιχεία της ΕΣΥΕ).
  - Αύξηση του μέσου ετήσιου ρυθμού αύξησης των νοικοκυριών με πρόσβαση στο Διαδίκτυο στο 11,7%, έναντι 6% στην ΕΕ-27 (Παρατηρητήριο για την Κοινωνία της Πληροφορίας).
  - Το 99% των ελληνικών επιχειρήσεων (με 10+ εργαζομένους) αξιοποιεί ηλεκτρονικούς υπολογιστές, ενώ το 94,2% έχει πλέον πρόσβαση στο Διαδίκτυο, με το 27,7% των εργαζομένων τους να το χρησιμοποιούν καθημερινά.

4.3.2 Νέες πρωτοβουλίες για την περίοδο 2008-2010

Τα επόμενα έτη συνεχίζεται η υλοποίηση των πρωτοβουλιών που προβλέπονται στην Ψηφιακή Στρατηγική 2006-2013, η οποία έχει ως βασικές κατευθύνσεις την:

- Βελτίωση της παραγωγικότητας μέσω της χρήσης νέων τεχνολογιών
- Βελτίωση της Ποιότητας Ζωής μέσω των τεχνολογιών πληροφορικής και του διαδικτύου

Πιο συγκεκριμένα, κατά το 2008 και για τα επόμενα έτη:

α. Πρόγραμμα Ψηφιακή Σύγκλιση (ΕΣΠΑ 2007-2013): Εγκρίθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και ξεκίνησε η υλοποίηση του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ψηφιακή Σύγκλιση», στο πλαίσιο του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς 2007-2013.

β. Πολιτικές για την ευρυζωνικότητα: Στο πλαίσιο της Ψηφιακής Στρατηγικής:

- **Ανάπτυξη υποδομών με τη δημιουργία δικτύων πρόσβασης επόμενης γενιάς** Σε ό,τι αφορά τις ευρυζωνικές υποδομές, στις αρχές Σεπτεμβρίου του 2008 παρουσιάστηκε από τους Υπουργούς Οικονομίας & Οικονομικών και Μεταφορών & Επικοινωνιών το σχέδιο για την ανάπτυξη δικτύων FTTx επόμενης γενιάς, που θα βασίζονται σε τεχνολογίες οπτικών ινών για τη δημιουργία δικτύου ανοικτής πρόσβασης, με υψηλές μάλιστα ταχύτητες (τουλάχιστον 100 Mbps), γεγονός που θα επιτρέψει τη σταδιακή διασύνδεση περισσότερων των 1,5 εκατ. Νοικοκυριών. Η υλοποίηση του έργου, ενδεικτικού προϋπολογισμού 2.100.000.000 ευρώ, θα γίνει μέσω του Νόμου για τις Συμπράξεις Δημόσιου και Ιδιωτικού Τομέα (ΣΔΙΤ). Υιοθετείται το μοντέλο του παρόχου υποδομής για την κατασκευή –εντός επταετίας– τη συντήρηση και τη διάθεση της παθητικής υποδομής, δηλαδή της σκοτεινής ίνας (dark fiber) στους παρόχους επικοινωνίας. Συναφώς, βρίσκεται στη φάση ολοκλήρωσης το ρυθμιστικό πλαίσιο, που θα καλύψει νομοθετικά και ρυθμιστικά θέματα για την ομαλή υλοποίηση και διευκόλυνση της ανάπτυξης του δικτύου των οπτικών ινών (βλ. δικαιώματα διέλευσης για νέες και υφιστάμενες υποδομές, ρυθμίσεις πρόσβασης σε κτίρια κτλ.). Στη σχετική Κοινή Υπουργική Απόφαση, που βρίσκεται στο τελικό στάδιο επεξεργασίας, καθορίζονται επακριβώς οι τεχνικές απαιτήσεις και προδιαγραφές (πλήρης οδηγός εγκαταστάσεων εσωτερικών δικτύων οπτικών ινών, προσβασιμότητα εγκαταστάσεων, επεκτασιμότητα, συντήρηση, λειτουργικότητα κτλ.). Μέχρι τέλους του έτους θα έχει ολοκληρωθεί ο φάκελος (κατόπιν και της σχετικής δημόσιας διαβούλευσης) που θα υποβληθεί στην Ε. Επιτροπή στο πλαίσιο της εξέτασης της συμβατότητας με το κοινοτικό δίκαιο του μοντέλου που επελέγη για την υλοποίηση του δικτύου, καθώς και των ενισχύσεων μέσω του ΕΣΠΑ, προκειμένου να διασφαλίζονται πλήρως οι όροι του ανταγωνισμού. Σημειώνεται ότι παράλληλα με την ανάπτυξη

δικτύων οπτικών ινών, έμφαση δίνεται στην ανάπτυξη του WiMax και του δορυφορικού Internet σε συνδυασμό με WiFi, ώστε να καλυφθούν ασυρματικά όσο το δυνατόν περισσότερες (και δη δυσπρόσιτες και απομακρυσμένες) περιοχές και να εξασφαλιστούν απολύτως αξιόπιστες συνδέσεις, μεγαλύτερες ταχύτητες και μικρότερο κόστος για το χρήστη-καταναλωτή.

- Συνεχίζεται η υλοποίηση του συνόλου των δράσεων που περιλαμβάνονται στο **Σχέδιο Ανάπτυξης της Ευρυζωνικότητας** (συνολικού προϋπολογισμού € 450 εκατ. έως και το 2009), που χρηματοδοτείται με πόρους του Γ' ΚΠΣ και μέσω του οποίου προβλέπεται η αύξηση της πληθυσμιακής ευρυζωνικής κάλυψης στο 90% (έναντι λιγότερο του 40% το 2004) και αύξηση της γεωγραφικής κάλυψης στο 60% (έναντι λιγότερο του 10% το 2004) έως το τέλος του 2009. Εξελίσσεται το μεγάλο έργο ανάπτυξης ευρυζωνικών υποδομών στην Ελληνική Περιφέρεια, η δημιουργία μητροπολιτικών δικτύων οπτικών ινών σε 75 πόλεις, η δημιουργία ασύρματων δικτύων σε 120 πόλεις και 20 ΤΕΔΚ, κλπ.
- Παράλληλα, το Υπουργείο Μεταφορών και Επικοινωνιών παρουσίασε το Φεβρουάριο του 2008 τη «Στρατηγική για την ανάπτυξη των ηλεκτρονικών επικοινωνιών και των νέων τεχνολογιών», με τους εξής 3 άξονες:
  - 1) ανάπτυξη υποδομών με τη δημιουργία δικτύων πρόσβασης επόμενης γενιάς βλ. παραπάνω) τόσο για να καταστεί η Ελλάδα διεθνής κόμβος χάρη σε μια ικανή δικτυακή υποδομή, από και προς όλες τις χώρες της Ν.Α. Μεσογείου και των Βαλκανίων, όσο για να αναπτυχθούν υποδομές στα μεγάλα αστικά κέντρα της χώρας.
  - 2) εισαγωγή και ανάπτυξη των νέων τεχνολογιών στην οποία θα συμβάλει, μεταξύ άλλων, η έκδοση ψηφιακού χάρτη συχνοτήτων· ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην ανάπτυξη της ψηφιακής τηλεόρασης και ραδιοφώνου, της κινητής τηλεόρασης, καθώς και στον καλύτερο συντονισμό των συχνοτήτων για την εξάλειψη των παρεμβολών στις παραμεθόριες περιοχές, όπως και στην ολοκλήρωση και αναβάθμιση των προτύπων που υποστηρίζουν τις νέες ψηφιακές τεχνολογίες κτλ.).
  - 3) πιλοτικές εφαρμογές των δυνατοτήτων της ψηφιακής εποχής, ώστε να δοθεί η ευκαιρία στον πολίτη μέσω πιλοτικών δράσεων, να γνωρίσει τις νέες τεχνολογίες, να εξοικειωθεί με αυτές και να τις ενσωματώσει στην καθημερινότητά του.

γ. Πολιτικές για την Ψηφιακή Δημόσια Διοίκηση:

- Ολοκληρώνονται εντός των επόμενων 12 μηνών περισσότερες από 40 **ψηφιακές υπηρεσίες** που αφορούν άμεσα στην καθημερινή εξυπηρέτηση των πολιτών από την κεντρική διοίκηση.
- Εγκρίθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και ξεκίνησε το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «**Διοικητική Μεταρρύθμιση**».
- Στο πλαίσιο της Ψηφιακής Στρατηγικής, καταρτίζεται από το Υπουργείο Εσωτερικών οδικός χάρτης για την **Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση** για τη βελτίωση της παραγωγικότητας της ελληνικής δημόσιας διοίκησης.

δ. Πολιτικές για την Περιφερειακή Ανάπτυξη:

- Ολοκληρώνεται εντός του 2008 σειρά δράσεων για την ενίσχυση της ικανότητας των **Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης** (capacity building) να αξιοποιούν τις δυνατότητες των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών, στο πλαίσιο του αναπτυξιακού τους σχεδιασμού (δημιουργία περισσότερων από 470 ψηφιακές πύλες σε μικρότερους δήμους της χώρας, κατάρτιση περισσότερων των 17.500 αιρετών δημάρχων και δημοτικών συμβούλων σε νέες τεχνολογίες, σε συνεργασία με την Κεντρική Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων Ελλάδας (ΚΕΔΚΕ)).

ε. Πολιτικές για την εκπαίδευση και τις ΤΠΕ:

- Οι πολιτικές για την εκπαίδευση περιγράφονται λεπτομερώς στο κεφάλαιο 4.2. Αναφορικά, περιλαμβάνουν τις δράσεις «**Δες την Ψηφιακά**», **e-κπαιδευτείτε**,

ΔΙΟΔΟΣ, «Organic.Edunet», την ανάπτυξη του Εθνικού Δικτύου Έρευνας και Τεχνολογίας και την αναβάθμιση του σχολικού δικτύου.

- στ. Πολιτικές για την ψηφιακή ασφάλεια και την εξοικείωση:
- Συνεστήθη και δραστηριοποιείται έντονα σε όλη την Ελλάδα η «**Ομάδα Δράσης για την Ψηφιακή Ασφάλεια**» (DART - Digital Awareness and Response to Threats), με στόχο την ενημέρωση των πολιτών για την πρόληψη των ψηφιακών κινδύνων και την ενίσχυση της εμπιστοσύνης τους απέναντι στα νέα τεχνολογικά μέσα.
  - Υλοποιήθηκε επικοινωνιακή εκστρατεία για την ανάδειξη της «**Ψηφιακής Ελλάδας**», με στόχο την ανάδειξη των καθημερινών ωφελειών της τεχνολογίας και την εξοικείωση πολιτών και επιχειρήσεων, η οποία θα συνεχισθεί στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ 2007-2013.
- ζ. Πολιτικές για τη βελτίωση της προσβασιμότητας των ΑΜΕΑ:
- Υλοποιούνται δράσεις συνολικού προϋπολογισμού € 100 εκατ. για τη βελτίωση της προσβασιμότητας των ΑΜΕΑ. Ένταξη της δράσης «**Ψηφιακή Τηλεόραση για Άτομα με Αναπηρία**» στην Ψηφιακή Στρατηγική της Κυβέρνησης - χρηματοδότηση με € 45 εκατ. (εθνικοί και ευρωπαϊκοί πόροι)
- η. Πολιτικές για τη βελτίωση της παραγωγικότητας των επιχειρήσεων:
- Τα τελευταία έτη χρηματοδοτήθηκαν περισσότερες από 65.000 μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις για την αξιοποίηση της πληροφορικής και του Διαδικτύου.
  - Σχεδιάζονται και υλοποιούνται συνεργασίες με μεγάλες διεθνείς εταιρείες πληροφορικής, με στόχο την αξιοποίηση της διεθνούς εμπειρίας και την επιτάχυνση των επενδύσεων σε τεχνολογία (συμφωνία μεταξύ ελληνικού δημοσίου και Microsoft).
  - Στο πλαίσιο της Δ' προγραμματικής περιόδου 2007-2013 θα υλοποιηθεί η προκήρυξη για τη σύσταση του Ταμείου για το **Ψηφιακό Άλμα**, ύψους € 100 εκατ., με στόχο τη χρηματοδότηση της έναρξης νέων επιχειρήσεων ή επιχειρήσεων σε πρώιμο στάδιο, οι οποίες δραστηριοποιούνται σε τομείς τεχνολογιών πληροφορικής.
- θ. Πολιτικές για τον εκσυγχρονισμό του νοσηλευτικού συστήματος:
- Κατά το Γ' ΚΠΣ αναπτύχθηκαν υποδομές Πληροφορικής και Επικοινωνιών Μονάδες Υγείας του Εθνικού Συστήματος Υγείας και εφαρμόστηκε η υιοθέτηση κοινών πλαισίων αναφοράς (κωδικοποιήσεις ιατρικών πράξεων, κωδικοποιήσεις διαγνώσεων, μητρώα ιατρικού εξοπλισμού και υγειονομικού υλικού, κ.λ.π.), η εφαρμογή ενιαίων διαδικασιών στις καθημερινές δραστηριότητες των Μονάδων Υγείας, η συστηματική παρακολούθηση και ο εξορθολογισμός των οικονομικών μεγεθών και δαπανών υγείας, κ.α.
  - Στα πλαίσια του Επιχειρησιακού Προγράμματος «**Ψηφιακή Σύγκλιση**» της Δ' Προγραμματικής Περιόδου έχουν προγραμματισθεί για σχεδιασμό και υλοποίηση οι παρακάτω βασικοί άξονες :
    - Ηλεκτρονικός φάκελος Υγείας του κάθε πολίτη εθνικής εμβέλειας.
    - Δράσεις τηλεϊατρικής, τηλεφροντίδας, τηλεσυμβουλευτικής, κ.λ.π.
    - Ηλεκτρονική Κάρτα Υγείας.
    - Τεχνολογική υποστήριξη δομών πρωτοβάθμιας υγείας.
    - Έλεγχος δαπανών υγείας.
    - Υποστήριξη ευαίσθητων κοινωνικών ομάδων (ΑΜΕΑ, εξαρτημένοι από ουσίες, κ.λ.π.).
    - Εξειδικευμένη δράση στον άξονα τηλεϊατρική, θα αποτελέσει η τηλεψυχιατρική (Ψυχιατρικός φάκελος, Τηλεδιαβούλευση, Τηλεγνωματεύσεις)

Τα παραπάνω έχουν αποτυπωθεί σε ανάλογο Σχέδιο Δράσης, το οποίο εκπονήθηκε, τέθηκε σε διαβούλευση και οριστικοποιήθηκε με τη συμμετοχή όλων των εμπλεκόμενων μερών.

5 Επιχειρηματικό Περιβάλλον

Κύριοι άξονες των παρεμβάσεων για τη βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος:

- Βελτίωση θεσμικού πλαισίου
- Άνοιγμα των αγορών και ενίσχυση του ανταγωνισμού
- Ενίσχυση της εξωστρέφειας

Η βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος αποτέλεσε βασική προτεραιότητα της κυβέρνησης κατά τη διάρκεια του πρώτου κύκλου της Αναθεωρημένης Στρατηγικής της Λισσαβόνας και παραμένει μια από τις σημαντικότερες εθνικές προτεραιότητες για την περίοδο 2008-2010. Στόχος είναι η απελευθέρωση του αναπτυξιακού δυναμικού της ελληνικής οικονομίας και η αντιμετώπιση των δομικών δυσκαμψιών στη λειτουργία των αγορών που αποτελούν ανασταλτικό παράγοντα για την ανάπτυξη της επιχειρηματικής δραστηριότητας.

Την περίοδο 2004-2007 έγιναν σημαντικά βήματα, τόσο μέσω της βελτίωσης του φορολογικού περιβάλλοντος, όσο και αναφορικά με την απλοποίηση των διαδικασιών και τη μείωση του διοικητικού βάρους προς τις επιχειρήσεις, το άνοιγμα των αγορών την ενίσχυση της εξωστρέφειας, αλλά και την ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς. Οι θετικές αυτές εξελίξεις αποτυπώνονται στην πρόσφατη έκθεση “Doing Business” της Παγκόσμιας Τράπεζας, στην οποία η χώρα μας εμφανίζει την 13^η μεγαλύτερη βελτίωση μεταξύ 181 χωρών και τη σημαντικότερη βελτίωση μεταξύ των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης μαζί με την Σλοβενία.⁷ Παρά τη σημαντική πρόοδο που έχει σημειωθεί τα τελευταία χρόνια, υπάρχουν σημαντικά περιθώρια βελτίωσης του επιχειρηματικού περιβάλλοντος και ενώ, η πολιτική της κυβέρνησης είναι η επιτάχυνση των μεταρρυθμίσεων, κατά την περίοδο 2008-2010.

5.1 Αναπτυξιακή Στρατηγική

Κεντρική στρατηγική επιδίωξη αποτελεί η διεύρυνση των αναπτυξιακών δυνατοτήτων της χώρας, η επιτάχυνση του ρυθμού οικονομικής μεγέθυνσης και αύξηση της παραγωγικότητας με ρυθμούς υψηλότερους του κοινοτικού μέσου όρου.

Βασικό εργαλείο για την επίτευξη της στρατηγικής επιδίωξης αποτελεί το ΕΠ «Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα», το οποίο περιλαμβάνει στοχευμένες δράσεις για την ενίσχυση της καινοτομίας και της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων, τη μείωση της γραφειοκρατίας και την απλοποίηση του νομικού πλαισίου λειτουργίας των επιχειρήσεων. Παράλληλα, δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στην προώθηση στρατηγικών συνεργασιών ανάμεσα σε επιχειρήσεις (κυρίως ΜΜΕ) και ερευνητικών κέντρων.

Το Πρόγραμμα υποβλήθηκε στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή τον Μάρτιο του 2007 και εγκρίθηκε τον Οκτώβριο του 2007, ανήκοντας στην πρώτη ομάδα Προγραμμάτων που εγκρίθηκαν στο πλαίσιο του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς (ΕΣΠΑ) 2007 – 2013. Η εθνική συμμετοχή στον προϋπολογισμό του προγράμματος ανέρχεται σε € 430 εκατ., ενώ οι κοινοτικοί πόροι σε € 1,291 δις. Η εκτιμώμενη κινητοποίηση ιδιωτικών πόρων είναι € 1,411 δις.

⁷ http://www.doingbusiness.org/documents/DB09_Overview.pdf

Στην υλοποίηση της στρατηγικής συμβάλλουν, επίσης, οι συγχρηματοδοτούμενες παρεμβάσεις των νέων Περιφερειακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων (ΠΕΠ). Ειδικά για τις Περιφέρειες Αττικής, Κεντρικής Μακεδονίας, Δυτικής Μακεδονίας, Στερεάς Ελλάδας, και Νοτίου Αιγαίου προβλέπονται δράσεις «Ανταγωνιστικότητας και Επιχειρηματικότητας» συνολικού ύψους περίπου € 1,498 δις, στο πλαίσιο των οικείων ΠΕΠ.

5.2 Βελτίωση του Θεσμικού Πλαισίου

Η βελτίωση του θεσμικού πλαισίου που διέπει την επιχειρηματική δραστηριότητα αφορά, τόσο την παροχή οικονομικών κινήτρων, όσο και την άρση αντικινήτρων που συνδέονται, μεταξύ άλλων, με την πολυπλοκότητα των διαδικασιών ίδρυσης και λειτουργίας των επιχειρήσεων, τον χωροταξικό σχεδιασμό, αλλά και το σύστημα δημόσιων προμηθειών. Εκτός από τις επιμέρους δράσεις που αναφέρονται στις υπο-ενότητες που ακολουθούν, βρίσκεται σε εξέλιξη μια συνολική προσέγγιση με στόχο την **καλή νομοθέτηση και τη μείωση των διοικητικών επιβαρύνσεων**. Η μεταρρύθμιση αυτή υλοποιείται στο ευρύτερο πλαίσιο του εκσυγχρονισμού της δημόσιας διοίκησης και περιλαμβάνεται στο κεφάλαιο 3.2.

5.2.1 Οικονομικά Κίνητρα

Νομοθετήθηκε ήδη, η σταδιακή μείωση κατά μία ποσοστιαία μονάδα κατ' έτος του **συντελεστή φορολογίας εισοδήματος των κερδών** των ημεδαπών ανωνύμων εταιρειών, εταιρειών περιορισμένης ευθύνης, συνεταιρισμών, δημοσίων, δημοτικών επιχειρήσεων καθώς και αλλοδαπών επιχειρήσεων. Συγκεκριμένα ο συντελεστής διαμορφώνεται από 25% που ισχύει σήμερα σε 24% το 2010, 23% το 2011, 22% το 2012, 21% το 2013 και 20% από το 2014 και εφεξής.

Συνεχίζεται η εφαρμογή του **Επενδυτικού Νόμου**, όπως τροποποιήθηκε με τον Νόμο 3522/2006 και ισχύει από το 2007. Ο νόμος είναι προσαρμοσμένος στα δεδομένα του Χάρτη Περιφερειακών Ενισχύσεων της ΕΕ για την περίοδο 2007-2013 και διασφαλίζει τα υψηλότερα επιτρεπόμενα ποσοστά ενίσχυσης για όλες τις Περιφέρειες της χώρας. Παρέχεται δέσμη κινήτρων για την προσέλκυση ιδιωτικών κεφαλαίων σε τομείς προτεραιότητας, όπως τα προϊόντα και οι υπηρεσίες υψηλής τεχνολογίας και καινοτομίας, η δημιουργία εργαστηρίων εφαρμοσμένης και βιομηχανικής έρευνας, οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και οι τουριστικές υποδομές. Τα ανώτατα όρια ενισχύσεων, ανάλογα με το μέγεθος της επιχείρησης, την περιφέρεια στην οποία βρίσκεται και το είδος της επένδυσης, φτάνουν έως το 60% για τις μικρές επιχειρήσεις.

Καθ' όλη τη διάρκεια εφαρμογής του Νόμου κατατέθηκαν 7.449 αιτήσεις, που αντιστοιχούν σε ύψος επενδύσεων €19,3 δις. Συνολικά, εγκρίθηκαν 4.773 επενδυτικά σχέδια ύψους €10,5 δις, τα οποία δημιουργούν 24.941 νέες άμεσες θέσεις εργασίας και πολλές έμμεσες.

5.2.2 Απλούστευση Διαδικασιών Αδειοδότησης και Λειτουργίας Επιχειρήσεων

Ένα σημαντικό βήμα για τη βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος αποτελεί η εφαρμογή της νομοθετικής ρύθμισης για την **απλοποίηση των διαδικασιών ίδρυσης των εταιριών περιορισμένης ευθύνης (ΕΠΕ)**. Με τη ρύθμιση αυτή, μειώνεται το ελάχιστο κεφάλαιο που απαιτείται για την σύσταση ΕΠΕ από € 18.000 σε € 4.500 και συνεπώς περιορίζεται το κόστος ίδρυσης μέσω της χαμηλότερης καταβολής του Φόρου Συγκέντρωσης Κεφαλαίου, που αντιστοιχεί στο 1% του εταιρικού κεφαλαίου. Επιπλέον, περιορίζεται σημαντικά ο συνολικός χρόνος που απαιτείται για την έναρξη λειτουργίας των επιχειρήσεων στο μισό.

Επιπλέον, βρίσκεται υπό επεξεργασία σχέδιο νομοθετικής ρύθμισης για την **απλοποίηση διαδικασιών ίδρυσης νέων εμπορικών Επιχειρήσεων**, για το οποίο έχει ζητηθεί εξωτερική τεχνογνωσία μέσω σχετικής μελέτης. Η σχετική προσπάθεια έχει διυπουργικό χαρακτήρα και συνεργάζονται στελέχη της Γενικής Γραμματείας Βιομηχανίας, του Υπουργείου Εσωτερικών και του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών.

Προχωράει η υλοποίηση του **Γενικού Εμπορικού Μητρώου (ΓΕΜΗ)**, βασική προϋπόθεση του οποίου ήταν ο εκσυγχρονισμός της επιμελητηριακής νομοθεσίας (Ν.3419 /2005), με βασικό στόχο την ψηφιοποίηση και αυτοματοποίηση των διαδικασιών εγγραφής και παρακολούθησης των εμπορικών επιχειρήσεων. Το ΓΕΜΗ έχει οριστεί να ξεκινήσει τη λειτουργία του στις 2.1.2009 και ο προϋπολογισμός του ανέρχεται σε € 556.325.

Στο πλαίσιο βελτίωσης του επιχειρηματικού περιβάλλοντος και της ενίσχυσης του ανταγωνισμού έχει προκηρυχθεί και βρίσκεται στο στάδιο της απόφασης κατακύρωσης το έργο της «Δημιουργίας και Πιλοτικής Λειτουργίας του **Εθνικού Παρατηρητηρίου Εμπορίου**», το οποίο αποτελεί μηχανισμό για τη συστηματική παρακολούθηση των εμπορικών κλάδων και των επιχειρήσεων του εμπορίου, σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, με βάση αναγνωρισμένες και αποδεκτές κατηγοριοποιήσεις. Αφενός, θα παρέχει έγκυρη και έγκαιρη γνώση και πληροφόρηση προς υφιστάμενους και δυνητικούς επιχειρηματίες, ερευνητές, κ.ά., αφετέρου, θα τεκμηριώνει τις απόψεις και προτάσεις του προς την Πολιτεία και κάθε άλλο ενδιαφερόμενο σχετικά με το εμπόριο και τις επιχειρήσεις.

Επιπρόσθετα, προγραμματίζονται οι ακόλουθες δράσεις:

- **Εκσυγχρονισμός των Επιμελητηρίων** και αναβάθμισή τους σε υπηρεσίες one stop shop για τις διαδικασίες ίδρυσης και λειτουργίας των επιχειρήσεων. Στο πλαίσιο αυτό, θα πραγματοποιηθεί κωδικοποίηση επιμελητηριακής νομοθεσίας και μελέτη τροποποίησης θεσμικού πλαισίου, μελέτη συμβατότητας τεχνολογικών υποδομών των Επιμελητηρίων με το ΓΕΜΗ και μελέτη «καλών πρακτικών» επιμελητηρίων του εξωτερικού.
- Παρεμβάσεις **αναβάθμισης θεσμικού πλαισίου του Εθνικού Παρατηρητηρίου Εμπορίου**. Στο πλαίσιο αυτό, θα πραγματοποιηθούν επικουρικά κλαδικές μελέτες χαρτογράφησης αγορών, μελέτη χωρικής και κλαδικής ανάπτυξης του Εθνικού Παρατηρητηρίου Εμπορίου και μελέτη σκοπιμότητας για τη δημιουργία εμπορικών και επιχειρηματικών γειτονιών / πάρκων.
- Εκπόνηση μελέτης για την χρήση των ΣΔΙΤ με στόχο τη **δημιουργία υποδομών διαμετακομιστικού εμπορίου / εμπορευματικών κέντρων** σε κομβικά σημεία της χώρας και ανάδειξη των σημείων αυτών.
- Ενέργειες και προγράμματα που θα ενισχύσουν τις επιχειρήσεις να συμμετέχουν σε **οργανωμένα δίκτυα αγορών** ή / και πωλήσεων εντός και εκτός Ελλάδας.
- Εργαλεία **ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ**, προκειμένου να ενισχυθεί η εξωστρέφεια και η ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων του εμπορίου και των υπηρεσιών.
- Εκπόνησης μελέτης σκοπιμότητας για τη **θεσμοθέτηση Εμπορικού Σήματος Ποιότητας**.

Τέλος, είναι σημαντικό να επισημανθεί ο ευρύτερος ρόλος του νομικού πλαισίου των **Συμπράξεων Δημόσιου και Ιδιωτικού Τομέα (ΣΔΙΤ)**, το οποίο έχει απλοποιήσει σημαντικά την πρόσβαση ιδιωτών στην «αγορά» των δημοσίων αγαθών και έργων υποδομής, ενώ η αξιοποίησή του συνεχίζεται με επιτυχία.⁸

---

⁸ Αναλυτικότερα στοιχεία για τα έργα που υλοποιούνται στο πλαίσιο των ΣΔΙΤ παρατίθενται στο κεφάλαιο 2.5.

5.2.3 Χωροταξικές Ρυθμίσεις

Σημαντικά βήματα έχουν γίνει για την εφαρμογή εθνικού χωροταξικού σχεδιασμού για τις χρήσεις γης, η έλλειψη του οποίου έχει αποτελέσει στο παρελθόν σημαντικό εμπόδιο για την επενδυτική δραστηριότητα και έχει αυξήσει τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις από την ανεξέλεγκτη ανάπτυξη στο χώρο. Ήδη εγκρίθηκε από την Ολομέλεια της Βουλής το **Γενικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης** και ακολουθεί εντός εξαμήνου, η έγκριση ενός αριθμού **Ειδικών Πλαισίων** που καταρτίστηκαν παράλληλα με αυτό και το εξειδικεύουν. Πρόκειται για τα Ειδικά Πλαίσια για τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας, τη Βιομηχανία, τον Τουρισμό, τον Παράκτιο, το Νησιωτικό καθώς και τον Ορεινό Χώρο.

5.2.4 Δημόσιες Προμήθειες

Το 2007 έγιναν σημαντικά βήματα για τη βελτίωση του θεσμικού πλαισίου που διέπει τις Δημόσιες Προμήθειες. Με το Προεδρικό Διάταγμα 118/2007, θεσπίστηκε ο νέος **Κανονισμός για τις προμήθειες του Δημοσίου** με σκοπό την απλούστευση των διαδικασιών, την ενίσχυση της διαφάνειας και τη διεύρυνση της συμμετοχής τόσο στους κλειστούς, όσο και στους ανοιχτούς διαγωνισμούς. Ο νέος κανονισμός τέθηκε σε ισχύ την 1η Ιανουαρίου 2008.

Επιπλέον, ενεργοποιήθηκε τον Ιούνιο του 2008 ο Ν. 3580/2007 για τις **Προμήθειες Φορέων εποπτευομένων από το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης**. Ο νόμος προβλέπει για πρώτη φορά ένα ολοκληρωμένο σύστημα προμηθειών, σύμφωνα με τα ευρωπαϊκά και διεθνή πρότυπα, που διασφαλίζουν τη διαφάνεια και τον θεμιτό ανταγωνισμό. Το νέο αυτό σύστημα αποτελεί καινοτομία διότι:

- Συγκεντρώνει τις ανάγκες όλων των νοσοκομείων της χώρας, ώστε να υπάρχει ισορροπημένο Ενιαίο Πρόγραμμα Προμηθειών, που στόχο έχει να καλύψει τις πραγματικές ανάγκες.
- Καταρτίζει τις συμβάσεις - πλαίσιο που μπορούν να καλύψουν πολλά προϊόντα και υπηρεσίες υγείας.
- Προβλέπει τρόπο άμεσης εξόφλησης των προμηθευτών, γεγονός που οδηγεί στη μείωση των τιμών των προϊόντων / υπηρεσιών υγείας.
- Δημιουργεί Μητρώο Προμηθευτών Υγείας, που θα επικαιροποιείται συνεχώς με αυστηρά κριτήρια και προϋποθέσεις. Αποκλείονται στο εξής προμηθευτές αμφιβόλου ποιότητας αγαθών και υπηρεσιών.
- Επιβάλλει σύγχρονες και απόλυτα αντικειμενικές προδιαγραφές.

Οι διαγωνισμοί μπορούν να γίνονται, είτε από έναν φορέα, είτε συγκεντρωτικά σε πανελλαδικό επίπεδο, πάντοτε όμως με ενιαίες προδιαγραφές που ισχύουν για όλους, έπειτα από διαβούλευση με όλους τους εταίρους.

Στο πλαίσιο εφαρμογής του Ν. 3580/2007, έχει οριστεί η προβλεπόμενη 9 μελής Επιτροπή Προμηθειών, έχει αρχίσει η διαδικασία στελέχωσής του μηχανισμού υποστήριξής της, ενώ παράλληλα, έχει ανατεθεί η εκπόνηση του κανονισμού λειτουργίας της και του οργανογράμματός της. Κατά την λειτουργία της η Επιτροπή Προμηθειών Υγείας (ΕΠΥ) ελέγχει και συντονίζει κεντρικά τις προμήθειες που υλοποιούνται μέσω ενός δικτύου φορέων ΙΦΕΤ, ΔΕΠΑΝΟΜ και ΕΚΕΒΥΛ. Η ΕΠΥ έχει ήδη προβεί στις ακόλουθες ενέργειες:

- Τη διαμόρφωση ενός ευέλικτου συστήματος για την προμήθεια των Νοσοκομείων.
- Την ολοκλήρωση της απαραίτητης προεργασίας, ώστε να προβαίνει στην προκήρυξη μεγάλων διαγωνισμών σύμφωνα με το Εθνικό και Ευρωπαϊκό Δίκαιο.

- Τη συγκέντρωση και ομαδοποίηση των αναγκών των Νοσοκομείων για το επόμενο έτος και το σχεδιασμό κοινών διαγωνισμών.
- Την ολοκλήρωση της επεξεργασίας των προδιαγραφών και του Μητρώου Προμηθευτών και προϊόντων / υπηρεσιών υγείας.
- Τη σύνταξη σχεδίων συμβάσεων - πλαίσιο για τα προϊόντα που καθορίζονταν στα ήδη καταργημένα ΦΕΚ.

Επιπλέον, ξεπεράστηκαν επιτυχώς οι δικαστικές εμπλοκές σχετικά με την υλοποίηση του **Εθνικού Συστήματος Ηλεκτρονικών Δημοσίων Προμηθειών (ΕΣΗΔΠ)** και η αναθέτουσα αρχή προχωρά στην αξιολόγηση των οικονομικών προσφορών. Το ΕΣΗΔΠ αποτελεί έργο πληροφορικής με αντικείμενο τη δημιουργία της υποδομής στη Γενική Γραμματεία Εμπορίου (ΓΓΕ) και τους φορείς του Ενιαίου Προγράμματος Προμηθειών για τη διενέργεια ηλεκτρονικών διαγωνισμών και την ηλεκτρονική παρακολούθηση/εκτέλεση των συμβάσεων.

Τέλος πρέπει να επισημανθεί η σταδιακή βελτίωση επιδόσεων σε διαγωνισμούς κρατικών προμηθειών ως προς τους ρυθμούς ολοκλήρωσης των διαγωνισμών αυτών. Είναι ενδεικτικό ότι τον Οκτώβριο 2007 εκκρεμούσαν 505 διακηρύξεις, ενώ τον Ιούλιο 2008 εκκρεμούν 466 διακηρύξεις (μία μείωση κατά περίπου 8%), ενώ πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι κατά την περίοδο αυτή, ο αριθμός των νέων διακηρύξεων που δημοσιεύτηκαν υπήρξε σταθερός σε μηνιαία βάση.

5.2.5 Κεφαλαιαγορά

Σύμφωνα με τα Συμπεράσματα του Εαρινού Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του 2008, οι κλυδωνισμοί στις χρηματοπιστωτικές αγορές τονίζουν την ανάγκη περαιτέρω ενίσχυσης του χρηματοοικονομικού πλαισίου, με ενδυνάμωση της προληπτικής εποπτείας και βελτίωση των μέσων για τη διαχείριση των σχετικών κρίσεων.

Σε αυτό το πλαίσιο, τέθηκε σε εφαρμογή τον Ιούλιο του 2008 το αναθεωρημένο Πρωτόκολλο Συνεργασίας για τη διαχείριση κρίσεων, το οποίο υπέγραψαν 130 συμβαλλόμενα μέρη στο υψηλότερο δυνατό επίπεδο ιεραρχίας. Το εν λόγω πλαίσιο επιφέρει τις ακόλουθες βασικές μεταβολές:

- Δεδομένης της ολοένα αυξανόμενης αλληλεξάρτησης μεταξύ των τομέων του χρηματοοικονομικού κλάδου, κατέστη αναγκαίο να συμπεριληφθούν οι Εποπτικές Αρχές του χρηματιστηριακού και του ασφαλιστικού τομέα.
- Περιέχονται κοινές αρχές για τη διαχείριση διασυνοριακών κρίσεων, κοινό πλαίσιο αξιολόγησης των συστημικών επιπλοκών σε μια χρηματοπιστωτική κρίση και κοινές πρακτικές κατευθυντήριες οδηγίες για τη διαχείριση κρίσεων.

Αναλυτικότερα, το Πρωτόκολλο καταγράφει:

- Όρους συνεργασίας των εποπτικών αρχών.
- Διαδικασίες ενεργοποίησης των εποπτικών αρχών και ανάθεσης συντονισμού δράσης σε καταστάσεις διασυνοριακών κρίσεων.
- Διαδικασίες για την ανταλλαγή εμπιστευτικών πληροφοριών.
- Διαδικασίες για την πληροφόρηση του κοινού.
- Εκπόνηση σχεδίου δράσης σε έκτατες ανάγκες.
- Όρους τήρησης απορρήτου.
- Διαδικασίες παρακολούθησης της τήρησης του Πρωτοκόλλου και αναθεώρησής του.

Παράλληλα, σημαντικές πρωτοβουλίες για τη διαμόρφωση ενός πλαισίου συνεργασίας και συντονισμού των εποπτικών αρχών έχουν αναληφθεί και σε εθνικό επίπεδο με τη σύσταση

της Εθνικής Επιτροπής Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (ΕΕΧΣ). Στόχος αυτής της Επιτροπής, στην οποία εκτός από την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς συμμετέχουν το Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών, η Τράπεζα της Ελλάδος και η Επιτροπή Εποπτείας Ιδιωτικής Ασφάλισης, είναι η διατήρηση της σταθερότητας του χρηματοπιστωτικού τομέα και η διαχείριση κρίσεων. Πιο συγκεκριμένα, στις κύριες αρμοδιότητες της Εθνικής Επιτροπής Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας εντάσσονται η σε συνεχή βάση παρακολούθηση της σταθερότητας του χρηματοπιστωτικού συστήματος στην Ελλάδα, η διαμόρφωση και εφαρμογή εθνικού σχεδίου αντιμετώπισης καταστάσεων κρίσης καθώς και η διενέργεια ασκήσεων προσομοίωσης καταστάσεων κρίσης.

5.3 Άνοιγμα των Αγορών και Ενίσχυση του Ανταγωνισμού

5.3.1 Θεσμικές Παρεμβάσεις – Ανεξάρτητες και Ρυθμιστικές Αρχές

Αναφορικά με τη λειτουργία των ανεξάρτητων εποπτικών αρχών προγραμματίζονται οι ακόλουθες δράσεις:

- Αναδιάρθρωση της οργάνωσης και λειτουργίας της **Επιτροπής Ανταγωνισμού**, που θα στηρίζεται στην εκπόνηση μελέτης ενίσχυσης της ψηφιακής και διοικητικής υποδομής της, καθώς επίσης, η δημιουργία διαδικασιών και υπηρεσιών Εσωτερικού Ελέγχου.
- Σύσταση **Υπηρεσίας Εποπτείας Αγοράς**. Έχει κατατεθεί στη Βουλή σχετικό σχέδιο νόμου για τη σύσταση, κατάργηση, αναδιάρθρωση και μετατροπή υπηρεσιών, συμβουλίων επιτροπών και φορέων του δημοσίου τομέα, ενώ προβλέπεται και δημιουργία Υπηρεσίας Εσωτερικού Ελέγχου.
- Εκπόνηση μελέτης ενίσχυσης και εκσυγχρονισμού του διοικητικού συστήματος των Οργανισμών Λαϊκών Αγορών Αθηνών – Πειραιώς και Θεσσαλονίκης.
- Παράλληλα, στο πλαίσιο απελευθέρωσης των σιδηροδρομικών μεταφορών, κατατέθηκε τον Σεπτέμβριο από το Υπουργείο Μεταφορών & Επικοινωνιών νομοσχέδιο, το οποίο μεταξύ άλλων προβλέπει τη δημιουργία δύο Ανεξάρτητων Αρχών. Η πρώτη είναι το **Εθνικό Συμβούλιο Σιδηροδρόμων**, επιφορτισμένο με την εποπτεία του σιδηροδρομικού κλάδου, την αδειοδότηση των σιδηροδρομικών επιχειρήσεων και τον καθορισμό των Υποχρεώσεων παροχής Δημοσίων Υπηρεσιών. Η δεύτερη είναι ο **Φορέας Διερεύνησης Σιδηροδρομικών Ατυχημάτων**.

5.3.2 Προστασία των Καταναλωτών

Παράλληλα με τη διαμόρφωση συνθηκών ανταγωνισμού στην προσφορά αγαθών και υπηρεσιών, βασική προϋπόθεση για την εύρυθμη λειτουργία των αγορών αποτελεί η έγκυρη πληροφόρηση και αποτελεσματική προστασία των καταναλωτών. Για τον σκοπό αυτό υπάρχουν ήδη και αναπτύσσονται **μηχανισμοί, μέσω των οποίων παρακολουθείται η διαμόρφωση και εξέλιξη των τιμών στην εγχώρια αγορά**, όπως:

- η υποχρέωση σε βιομηχανίες, βιοτεχνίες και εισαγωγείς – χονδρεμπόρους, εφόσον τους ζητηθεί από τη ΓΓΕ, να παράσχουν πλήρη στοιχεία που να δικαιολογούν κοστολογικά τις ανατιμήσεις στα αγαθά ή τις υπηρεσίες που παρέχουν. Σε περίπτωση μη συμμόρφωσης, ενεργοποιούνται οι διατάξεις του Αγορανομικού Κώδικα περί παραπομπής στον εισαγγελέα, επ' απειλή επιβολής διοικητικών κυρώσεων και ποινής φυλάκισης.
- Η διενέργεια τιμοληψίας σε βασικά είδη διατροφής.
- Το Παρατηρητήριο Τιμών.
- Η καθιέρωση της δίγραμμης επιταγής για εμπορική συναλλαγή άνω των € 1000 μεταξύ παραγωγών και εμπόρων για οπωροκηπευτικά και κρέατα.
- Επιβάλλεται η αναγραφή τιμής πώλησης ανά προϊόν με εμφανή και ευκρινή τρόπο, καθώς και της τιμής μονάδας μέτρησης σε υποσυσκευασμένα προϊόντα (κιλό, λίτρο)

και όπου απαιτείται, ώστε να προστατεύεται ο καταναλωτής από τυχόν παραπλάνηση της συσκευασίας.

- Καθιερώνεται η υποχρέωση αναγραφής επί του τιμολογίου οποιασδήποτε έκπτωσης. Σκοπός είναι η διαφάνεια και να επωφεληθεί ο καταναλωτής από την έκπτωση.

Με στόχο τον αποτελεσματικότερο συντονισμό των διαθέσιμων μηχανισμών, προβλέπεται η αναδιοργάνωση των ελεγκτικών μηχανισμών της Γενικής Γραμματείας Εμπορίου, μέσω της δημιουργίας ενιαίας «**Υπηρεσίας Εποπτείας Αγοράς**».

Συμπληρωματικά προς την ενίσχυση του θεσμικού πλαισίου διενέργειας αγορανομικών ελέγχων με την τροποποίηση των διατάξεων του Ν.2323/1995 από τους Ν.3377/2005 και Ν. 3557/2007 και το Π.Δ.254/2005, θεσμοθετήθηκαν **αυστηρότερες κυρώσεις** στον Αγορανομικό Κώδικα.

Παράλληλα:

- Ολοκληρώθηκε η διαδικασία **αναθεώρησης του Ν. 2251/1994** για την προστασία των καταναλωτών, με την ψήφιση του ν.3587/2007.
- Ξεκίνησε η διαδικασία **κωδικοποίησης της νομοθεσίας** που αφορά στην προστασία του καταναλωτή.
- Ολοκληρώνεται μέχρι τα τέλη του 2008 το έργο **e-Forum Καταναλωτή** που στοχεύει στη δημιουργία μιας δικτυακής πύλης απ' ευθείας επαφής με τους καταναλωτές.
- Ολοκληρώθηκαν υποστηρικτικά έργα για τη λειτουργία **ενιαίας βάσης δεδομένων** και τη βελτίωση της λειτουργίας της ΓΓ Καταναλωτή στο πλαίσιο του Ε.Π. «Ανταγωνιστικότητα», προϋπολογισμού € 90.000.

Εντός του 2008, αναμένεται να ολοκληρωθούν έργα συνολικού προϋπολογισμού € 200.000 με σκοπό:

- τη δημιουργία και την οργάνωση **Γραφείων Ενημέρωσης Καταναλωτών** στις πρωτεύουσες νομών,
- την ανάπτυξη ενός **κεντρικού συστήματος εποπτείας της αγοράς**,
- την ανάπτυξη **νομικής βάσης δεδομένων** της Γενικής Γραμματείας Καταναλωτή και
- τη διαμόρφωση **Κωδίκων Καταναλωτικής Δεοντολογίας**.

Επιπλέον, ολοκληρώθηκε η εγκατάσταση στη Γενική Γραμματεία Καταναλωτή ηλεκτρονικού προγράμματος παρακολούθησης των καταγγελιών, ενώ συνεχίζεται με επιτυχία η λειτουργία της Γραμμής Καταναλωτή (1520).

Παράλληλα, συνεχίζεται η λειτουργία του Ευρωπαϊκού Κέντρου Καταναλωτή, ολοκληρώθηκε η δημιουργία και λειτουργία του Δικτύου Προστασίας Καταναλωτή των Δυτικών Βαλκανίων και υλοποιήθηκε το Δίκτυο Συνεργασίας Νότιο-Ανατολικής Μεσογείου σε θέματα ενημέρωσης του Καταναλωτή.

5.3.3 Εμβάθυνση της Εσωτερικής Αγοράς

Το 2005 ξεκίνησε μια σημαντική προσπάθεια για την **επιτάχυνση του ρυθμού ενσωμάτωσης** των κοινοτικών οδηγιών, υπό τον συντονισμό της Γενικής Γραμματείας της Κυβέρνησης, σε συνεργασία με την Μόνιμη Ελληνική Αντιπροσωπεία. Τα αποτελέσματα αυτής της πρωτοβουλίας αποτυπώνονται στην σημαντική και σταθερή μείωση του ελλείμματος ενσωμάτωσης από 5,1% τον Νοέμβριο του 2005, σε 3,7% τον Σεπτέμβριο του 2006 και σε 2,4% τον Ιούλιο του 2007. Η τάση αυτή συνεχίστηκε και το 2008, με αποτέλεσμα τον Ιούλιο το έλλειμμα ενσωμάτωσης να περιοριστεί στο 1,4%, επιτυγχάνοντας για πρώτη φορά τον ενδιάμεσο στόχο του 1,5%. Στόχος παραμένει η μείωση του ελλείμματος ενσωμάτωσης, καθώς παρά τη θεαματική πρόοδο των τελευταίων ετών η χώρα μας βρίσκεται στην 22^η θέση μεταξύ των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής

Ένωσης. Επιπλέον, αξίζει να σημειωθεί η σημαντική μείωση στον χρόνο διεκπεραίωσης υποθέσεων SOLVIT, από 20 εβδομάδες το 2006 σε 11 εβδομάδες το 2008.

Αναφορικά με την Οδηγία 123/2006 για την **ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς υπηρεσιών**, η διαδικασία ενσωμάτωσης περιλαμβάνει τρία στάδια και αναμένεται να ολοκληρωθεί μέχρι το τέλος του 2009. Το πρώτο στάδιο περιλαμβάνει, την καταγραφή όλων των συστημάτων αδειοδότησης και των απαιτήσεων για την εγκατάσταση και δημιουργία νέων επιχειρήσεων παροχής υπηρεσιών (διοικητικές διαδικασίες, περιορισμοί, προϋποθέσεις, υποχρεώσεις που προκύπτουν από την διοικητική πρακτική ή την νομολογία). Το δεύτερο στάδιο αφορά, την αξιολόγηση από τις ίδιες τις υπηρεσίες που χειρίζονται τα συστήματα αδειοδότησης ή τις απαιτήσεις για προσωρινή διασυνοριακή παροχή υπηρεσιών. Σκοπός αυτής της αξιολόγησης θα είναι να καταργηθούν ή να τροποποιηθούν τα συστήματα ή οι διαδικασίες που δεν συμβαδίζουν με τις διατάξεις της οδηγίας. Στο τρίτο στάδιο, προβλέπεται η συγκέντρωση όλων των στοιχείων και η αποστολή τους σε μία βάση δεδομένων στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Έχει ήδη συσταθεί σχετική επιτροπή εμπειρογνομόνων υπό την εποπτεία του Υπουργείου Οικονομίας για να μελετήσει την ενσωμάτωση της εν λόγω οδηγίας το ελληνικό εθνικό δίκαιο και πραγματοποιεί την καταγραφή και αξιολόγηση όλων των διατάξεων των Υπουργείων που είναι πιθανό να ακυρωθούν από την τροποποίηση του εθνικού δικαίου.

5.3.4 Αποκρατικοποιήσεις

Βασική προτεραιότητα της κυβερνητικής πολιτικής είναι η εφαρμογή ενός προγράμματος αποκρατικοποιήσεων, που στοχεύει στη μείωση της συμμετοχής του κράτους στην οικονομική δραστηριότητα, στο άνοιγμα των αγορών, στην ενίσχυση του ανταγωνισμού και στη βέλτιστη αξιοποίηση των περιουσιακών στοιχείων του Δημοσίου.

Η γενική αρχή που διέπει την πολιτική αποκρατικοποιήσεων της κυβέρνησης είναι η εγκατάλειψη της ταμειακής λογικής και η υιοθέτηση των μεθόδων εκείνων που είναι σε θέση να μεγιστοποιήσουν τα οφέλη για την οικονομία και τους πολίτες. Σε αυτό το πλαίσιο, δόθηκε ιδιαίτερη βαρύτητα στην ανάδειξη της αξίας των εταιριών του Δημοσίου, πριν τη διενέργεια της αποκρατικοποίησης και στη σωστή προετοιμασία της ίδιας της αποκρατικοποίησης, γεγονός που μεγιστοποίησε τα οικονομικά αποτελέσματα και δεν επέτρεψε να γίνουν πωλήσεις υπό καθεστώς πίεσης.

Από το Μάρτιο του 2004 έως σήμερα, έχουν υλοποιηθεί με επιτυχία μία σειρά αποκρατικοποιήσεων, που συνέβαλαν σημαντικά στην ενίσχυση του ανταγωνισμού και απέφεραν συνολικά έσοδα ύψους € 6,7 δις, τα οποία μείωσαν σημαντικά το δημόσιο χρέος. Επιπλέον, η Ελλάδα ξαναμπήκε στο διεθνή επενδυτικό χάρτη, αφού το 77% περίπου των εσόδων από αποκρατικοποιήσεις προήλθε από εισροές ξένων κεφαλαίων.

Το Μάιο του 2008 διατέθηκε το 3% των μετοχών του ΟΤΕ προς € 431 εκατομμύρια, ποσό το οποίο αναμένεται να εισπραχθεί μέχρι το τέλος του 2008, με την ολοκλήρωση της συναλλαγής και την πώληση των μετοχών από το Ελληνικό Δημόσιο στην Deutsche Telekom. Η εξέλιξη αυτή εξασφαλίζει τη συνεργασία του ΟΤΕ με έναν σημαντικό στρατηγικό εταίρο. Η στρατηγική συνεργασία του ΟΤΕ με την Deutsche Telekom αναμένεται να λειτουργήσει καταλυτικά στην αγορά τηλεπικοινωνιών, οδηγώντας στην περαιτέρω ενίσχυση του ανταγωνισμού, στη βελτίωση της ποιότητας των προσφερόμενων προϊόντων και υπηρεσιών, στην ανταγωνιστική τιμολόγησή τους και συνεπώς στη διασφάλιση των συμφερόντων των πολιτών.

Παράλληλα, ολοκληρώθηκαν με επιτυχία οι διαγωνισμοί για την παραχώρηση σε ιδιώτες της διαχείρισης των εμπορευματικών σταθμών του **Οργανισμού Λιμένος Πειραιώς και του Οργανισμού Λιμένος Θεσσαλονίκης**.

Εξαιρετικής σημασίας εξέλιξη αποτελεί η έγκριση από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή του σχεδίου της Κυβέρνησης για την αποκρατικοποίηση της **Ολυμπιακής**. Το σχέδιο

προβλέπει τη μεταβίβαση διαφόρων στοιχείων του ενεργητικού των ΟΑ και ΟΑ - Υπηρεσίες σε τρεις διαφορετικές εταιρίες, που είτε έχουν ήδη ιδρυθεί ή πρόκειται να ιδρυθούν ειδικά για το σκοπό αυτό. Η διαδικασία απόκτησης αυτών των στοιχείων θα ξεκινήσει μετά την επιλογή των ιδιωτών επενδυτών και ταυτόχρονα με την προετοιμασία της πλήρους λειτουργίας των νέων εταιριών. Οι ιδιώτες επενδυτές αναμένεται να έχουν επιλεγεί μέχρι το τέλος του 2008 και η ολοκλήρωση της αποκρατικοποίησης εκτιμάται ότι θα έχει πραγματοποιηθεί μέχρι την άνοιξη του 2009.

Εκτός από την έγκριση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, που είναι κρίσιμη για την προσέλκυση επενδυτών και που ποτέ δεν είχε δοθεί σε όλες τις προηγούμενες προσπάθειες αποκρατικοποίησης της Ολυμπιακής, το σχέδιο εξασφαλίζει:

- Τη συνέχιση της χρήσης του ονόματος «Ολυμπιακή» και των Ολυμπιακών κύκλων.
- Την αξιοποίηση των σημαντικών περιουσιακών στοιχείων των ΟΑ και ΟΑ-Υ μέσα από τις νέες εταιρίες.
- Την απρόσκοπτη συνέχεια των πτήσεων στις άγονες γραμμές.
- Τη συνέχιση του πτητικού έργου μέχρι την ολοκλήρωση της αποκρατικοποίησης και επομένως την αδιάκοπη εξυπηρέτηση των επιβατών.
- Τη λειτουργία της νέας εταιρίας με slots που θα αντιστοιχούν στο 65% των διαθεσίμων (βάσει θερινού προγράμματος 2008) επιβατοχιλιομέτρων. Η δέσμευση αυτή αφορά μόνο την πρώτη μέρα μετά την ολοκλήρωση της αποκρατικοποίησης. Από την επόμενη μέρα ο επενδυτής έχει τη δυνατότητα άμεσης ανάπτυξης της εταιρίας.

Παράλληλα, λαμβάνεται μέριμνα για τους εργαζομένους, με βασικούς άξονες τη διατήρηση – εξασφάλιση απασχόλησης, την εισοδηματική στήριξη και την διασφάλιση των ασφαλιστικών τους δικαιωμάτων.

Επιπλέον των ανωτέρω, το πρόγραμμα αποκρατικοποιήσεων που βρίσκεται σε εξέλιξη περιλαμβάνει τα ακόλουθα:

- Αποκρατικοποιήσεις σημαντικών περιουσιακών στοιχείων της **Εταιρίας Τουριστικής Ανάπτυξης Α.Ε.** (ΕΤΑ) μεταξύ των οποίων, η εταιρία Ελληνικό Καζίνο Κέρκυρας Α.Ε., το Γκολφ Αφάντου Ρόδου, οι Αλυκές Αναβύσσου, καθώς και τα Ξενία Βυτίνας και Σκιάθου, ενώ ολοκληρώθηκαν οι διαδικασίες αξιοποίησης του Τουριστικού Λιμένα (Μαρίνα) Φαλήρου και του Ξενία Τσαγκαράδας.
- Αναζήτηση στρατηγικού εταίρου για την εταιρία **TAXYMETAFOPRES A.E.**, θυγατρική των ΕΛΤΑ. Η διεθνής διαγωνιστική διαδικασία βρίσκεται στο τελικό της στάδιο και αναμένεται να ολοκληρωθεί εντός του 2008.

Επίσης, το πρόγραμμα αποκρατικοποιήσεων αναμένεται να ενισχυθεί σημαντικά με:

- Την αξιοποίηση της **ακίνητης περιουσίας του δημοσίου**, με την εφαρμογή του νόμου 3581/2007 «Πώληση και ταυτόχρονη μίσθωση ακινήτων του Δημοσίου με μακροχρόνιες και χρηματοδοτικές μισθώσεις και άλλες διατάξεις» (sale and leaseback), καθώς και με την εφαρμογή του νομοθετικού πλαισίου για τις συμπράξεις δημοσίου και ιδιωτικού τομέα (Ν. 3389/2005 «Συμπράξεις Δημοσίου και Ιδιωτικού Τομέα»).
- Τη διερεύνηση της προσφορότερης μεθόδου αξιοποίησης της συμμετοχής του Ελληνικού Δημοσίου στη **ΔΕΠΑ**, μετά την ολοκλήρωση του νομοθετικού πλαισίου και την απελευθέρωση της αγοράς φυσικού αερίου.
- Τη διερεύνηση της περαιτέρω αξιοποίησης της συμμετοχής του Ελληνικού Δημοσίου στην εταιρία **Διεθνής Αερολιμένας Αθηνών Α.Ε.** (ΔΑΑ), με την εισαγωγή των μετοχών της στο ΧΑ, στον κατάλληλο χρόνο και ανάλογα με τις συνθήκες των αγορών.

- Τη διερεύνηση της προσφορότερης μεθόδου αξιοποίησης συμμετοχών του Δημοσίου σε εισηγμένες και μη επιχειρήσεις.

Η υλοποίηση του προγράμματος αποκρατικοποιήσεων της Κυβέρνησης έχει ήδη δώσει σημαντική ώθηση, όχι μόνο στα δημόσια έσοδα, αλλά και στην οικονομική δραστηριότητα της χώρας. Στόχοι του προγράμματος εξακολουθούν να παραμένουν η ενίσχυση των διαρθρωτικών αλλαγών και του ανταγωνισμού.

5.3.5 Κλάδοι δικτύων

5.3.5.1 Ηλεκτρονικές Επικοινωνίες

Η αγορά Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών στην Ελλάδα συνεχίζει να αναπτύσσεται με γοργούς ρυθμούς. Ο συνολικός αριθμός των συνδρομητών **κινητής τηλεφωνίας** στο τέλος του 2007 ανήλθε σε 16.227.000, παρουσιάζοντας αύξηση 17% σε σχέση με το τέλος του 2006. Επίσης, ο αριθμός των ενεργών συνδρομητών κινητής τηλεφωνίας ανήλθε στο τέλος του 2007 στα 12.295.000, που αντιστοιχεί σε διείσδυση 110,1% του πληθυσμού, έναντι 99,8% το 2006.

Στη **σταθερή τηλεφωνία**, ο ανταγωνισμός εξακολουθεί να είναι έντονος. Οι εναλλακτικοί πάροχοι αυξάνουν κατακόρυφα το ποσοστό των απευθείας συνδεδεμένων συνδρομητών τους για υπηρεσίες σταθερής τηλεφωνίας από λιγότερο του 1% στο τέλος του 2006 σε περίπου 4,5% στο τέλος του 2007. Ο ΟΤΕ ωστόσο, συγκρατεί τη μείωση των μεριδίων του αναφορικά με τον όγκο κλήσεων (68,9% το Α εξάμηνο 2007, έναντι 69,4% το Α εξάμηνο 2006).

Ιδιαίτερα ραγδαία υπήρξε η ανάπτυξη της **ευρυζωνικής αγοράς**. Ο συνολικός αριθμός ευρυζωνικών συνδέσεων τον Δεκέμβριο του 2007 ανερχόταν σε 1.017.000, που αντιστοιχεί σε ποσοστό ευρυζωνικής διείσδυσης 9,1%, σε σύγκριση με το 4,4% στο τέλος του 2006. Σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία (Ιούνιος 2008) ο αριθμός των συνδρομητών ευρυζωνικών συνδέσεων ανέρχεται πλέον σε 1.246.000 (ποσοστό διείσδυσης 11,2%). Αυτή η αύξηση συμβαδίζει με δραματική αύξηση στις ταχύτητες πρόσβασης. Πιο συγκεκριμένα, τον Δεκέμβριο του 2005 ποσοστό που υπερέβαινε το 80% των συνδρομητών ευρυζωνικών υπηρεσιών έκανε χρήση προγραμμάτων με ονομαστική ταχύτητα πρόσβασης κάτω των 514Kbps, ενώ όλα τα προγράμματα περιορίζονταν σε ταχύτητες κάτω του 1Mbps. Τον Δεκέμβριο του 2007 όλοι σχεδόν οι συνδρομητές κάνουν χρήση προγραμμάτων με ονομαστική ταχύτητα πρόσβασης 768Kbps και άνω, ενώ σχεδόν οι μισοί από αυτούς κάνουν χρήση προγραμμάτων με ταχύτητες 2Mbps και άνω. Παράλληλα, σύμφωνα με στοιχεία του Παρατηρητηρίου για την Κοινωνία της Πληροφορίας, τα κόστη ευρυζωνικής πρόσβασης βαίνουν μειούμενα με ταχείς ρυθμούς. Την περίοδο από τον Ιανουάριο του 2006 έως τον Ιανουάριο του 2008 το μέσο κόστος ευρυζωνικού προγράμματος μειώθηκε από 54% σε 76%, αναλόγως της ταχύτητας σύνδεσης. Ανάλογες μεγάλες μειώσεις των τιμών, σε συνάρτηση με την αύξηση των ταχυτήτων πρόσβασης, οδήγησαν σε ακόμα μεγαλύτερες μειώσεις στο μέσο κόστος πρόσβασης ανά Mbps, που για την περίοδο Ιανουαρίου 2006 – Ιανουαρίου 2008 κυμαίνεται μεταξύ 77% και 88%. Ως αποτέλεσμα αυτής της αύξησης, η Ελλάδα σημείωσε στη διάρκεια του 2007 ένα από τα μεγαλύτερα ποσοστά αύξησης ευρυζωνικής διείσδυσης στην ΕΕ.

Βασικό μέσο για αυτή την εξέλιξη υπήρξε η αδεσμοποίητη πρόσβαση στον τοπικό βρόχο, γεγονός που επέτρεψε στους εναλλακτικούς παρόχους να προσφέρουν προγράμματα υπηρεσιών, που συνδυάζουν πρόσβαση στο Ίντερνετ με υψηλές ταχύτητες, υπηρεσίες φωνητικής τηλεφωνίας και συχνά πλατφόρμες IPTV ή τηλεοπτικές υπηρεσίες οιονεί

βιντεοπαραγγελίας (video on demand). Ως αποτέλεσμα, ο αριθμός των γραμμών αδεσμοποίητης πρόσβασης στον τοπικό βρόχο ανερχόταν σε 274.000 στο τέλος του 2007, σε σύγκριση με μόλις 20.000 γραμμές στο τέλος του 2006, ενώ στα τέλη Σεπτεμβρίου 2008 ανερχόταν σε 545.000, που αντιστοιχεί σε ποσοστό άνω του 10% των κύριων τηλεφωνικών γραμμών. Η ανάπτυξη της φυσικής συνεγκατάστασης συνεχίστηκε, ο δε αριθμός των χώρων φυσικής συνεγκατάστασης του ΟΤΕ αυξήθηκε από 38 που ήταν τον Δεκέμβριο του 2006 σε 119 στο τέλος Δεκεμβρίου του 2007 και σε 152 στο τέλος Ιουνίου 2008, δίνοντας σε εναλλακτικούς παρόχους πρόσβαση σε συνδρομητική βάση, που αντιστοιχεί περίπου στο 63% των κύριων τηλεφωνικών γραμμών.

Από ρυθμιστικής πλευράς, έχει ολοκληρωθεί μια σειρά σημαντικών αποφάσεων για την ανάπτυξη της αγοράς, μεταξύ των οποίων:

- Η τροποποίηση του κανονισμού Γενικών Αδειών, που περιλαμβάνει προβλέψεις για την παροχή υπηρεσιών φωνής μέσω του πρωτοκόλλου IP (VoIP),
- ο Κανονισμός για το Λογιστικό Διαχωρισμό του ΟΤΕ,
- η Προσφορά Αναφοράς του ΟΤΕ για την παροχή μισθωμένων γραμμών (τερματικών και ζευκτικών),
- το Υπόδειγμα Προσφοράς του ΟΤΕ για τη Χονδρική Εκμίσθωση Γραμμών (Wholesale Line Rental),
- ο Κανονισμός για τη μέτρηση και δημοσιοποίηση Δεικτών Ποιότητας των παρεχομένων τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών.

Παράλληλα, το Υπουργείο Μεταφορών και Επικοινωνιών, κατόπιν σχετικών προτάσεων της ΕΕΤΤ, εξέδωσε σειρά αποφάσεων, που δημοσιεύτηκαν στην Επίσημη Εφημερίδα της Κυβερνήσεως σε ό,τι αφορά το Εθνικό Σχέδιο Αριθμοδότησης και την Καθολική Υπηρεσία. Τέλος, καταρτίστηκε από την ΕΕΤΤ σχέδιο Κοινής Υπουργικής Απόφασης σε ό,τι αφορά τις διαδικασίες για τα Δικαιώματα Διέλευσης.

Το 2008 σηματοδοτείται από το δεύτερο κύκλο ανάλυσης των επιμέρους αγορών, σύμφωνα με το νόμο 3431/2006 αλλά και την τροποποίηση της σχετικής Οδηγίας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Άλλα σημαντικά ρυθμιστικά και εποπτικά έργα, τα οποία βρίσκονται σε εξέλιξη ή αναμένεται να ξεκινήσουν μέσα στο 2008 είναι:

- ο Κώδικας Δεοντολογίας για τη σχέση παρόχων – καταναλωτών,
- ο Λογιστικός Διαχωρισμός των Εταιρειών Κινητής Τηλεφωνίας,
- ο κανονισμός πρόσβασης και διασύνδεσης για παρόχους χωρίς Σημαντική Ισχύ στην Αγορά,
- η Προσφορά Αναφοράς διασύνδεσης σε δίκτυα κινητών επικοινωνιών,
- ο Κανονισμός ασφάλειας και ακεραιότητας διαθεσιμότητας τηλεπικοινωνιακών δικτύων,
- η αναθεώρηση του Κανονισμού όρων χρήσης ραδιοσυχνοτήτων και
- η επέκταση της εποπτείας φάσματος στην περιφέρεια.

Τα παραπάνω έργα εντάσσονται στη **Ρυθμιστική Στρατηγική της ΕΕΤΤ 2008-2011**, η οποία εκπονήθηκε και δημοσιοποιήθηκε στις αρχές του 2008. Οι στρατηγικές κατευθύνσεις της ρυθμιστικής πολιτικής της ΕΕΤΤ για την περίοδο 2008-2011 είναι οι ακόλουθες:

1. Ενθάρρυνση του ανταγωνισμού σε επίπεδο Υπηρεσιών, με κεντρικούς στόχους (α) την αύξηση του ανταγωνισμού στις αγορές φωνής και ευρυζωνικότητας, καθώς και (β) την ενθάρρυνση των τηλεπικοινωνιακών παρόχων να αναρριχηθούν στην Κλίμακα Επενδύσεων.

2. Πλήρης ανάπτυξη του ανταγωνισμού στις Υποδομές, με κεντρικούς στόχους (α) την ενδυνάμωση της ανάπτυξης της Αδεσμοποίητης Πρόσβασης στον Τοπικό Βρόχο, (β) την διευκόλυνση της πρόσβασης στον υπο-βρόχο, στην ίνα και στην κοινή εγκατάσταση / χρήση σωληνώσεων, (γ) την εξέταση του ενδεχομένου Διαχωρισμού Δικτύων & Υπηρεσιών, καθώς και (δ) την ενθάρρυνση της ανάπτυξης προηγμένων τεχνολογιών με έμφαση στα δίκτυα επόμενης γενιάς.
3. Βελτίωση διαθεσιμότητας φάσματος και υποστήριξη δημιουργίας προηγμένης υποδομής σε ασύρματα δίκτυα, ώστε να ευνοηθεί η αποδοτικότερη χρήση του φάσματος ραδιοσυχνοτήτων, να καλλιεργηθεί ο ανταγωνισμός και να αναπτυχθεί η καινοτομία.
4. Διασφάλιση της διαθεσιμότητας καινοτόμων υπηρεσιών προς τους καταναλωτές, μέσα από την ενθάρρυνση της εισαγωγής και ανάπτυξης προϊόντων σύγκλισης, την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των εμπλεκόμενων μερών και την τροποποίηση του αριθμοδοτικού πλαισίου, ώστε να ανταποκρίνεται στις εξελίξεις της αγοράς..
5. Διασφάλιση των ωφελειών προς τους καταναλωτές σε όρους ποιότητας υπηρεσιών, διαθεσιμότητας δικτύων και διαφάνειας στην πληροφόρηση.

5.3.5.2 Ταχυδρομικές Υπηρεσίες

Στον τομέα των ταχυδρομικών υπηρεσιών, διαπιστώνονται υψηλοί ρυθμοί ανάπτυξης. Σύμφωνα με τα στοιχεία της Μελέτης που διεξήγαγε η ΕΕΤΤ για το έτος 2006, στην **αγορά των Ταχυμεταφορών** που αφορά στο απελευθερωμένο τμήμα της ταχυδρομικής αγοράς, ο μέσος ετήσιος ρυθμός ανάπτυξης (2000-2006) διακινούμενου όγκου και εσόδων ανέρχεται σε 15,5% και 14,5% αντίστοιχα.

Η **αγορά καθολικής υπηρεσίας** παρουσιάζει επίσης αύξηση, αλλά με χαμηλότερο μέσο ρυθμό για τα έτη 2000-2006 (8,11% στα έσοδα και 2,28% στο διακινούμενο όγκο). Το μερίδιο των ταχυμεταφορών ανήλθε σε 39,2% των συνολικών εσόδων της ταχυδρομικής αγοράς, έναντι 38,5% το 2005. Αυξητική συνεχίζει να είναι η διαχρονική εξέλιξη του συνολικού μεγέθους της απασχόλησης στον κλάδο των ταχυμεταφορών από το 2000 και μετά.

Σύμφωνα με μετρήσεις ποιότητας της Καθολικής Υπηρεσίας που ανακοίνωσε η ΕΕΤΤ, το ποσοστό επίδοσης αλληλογραφίας Α' προτεραιότητας, εντός μίας εργάσιμης ημέρας ανήλθε σε 80%. Παράλληλα, η ΕΕΤΤ, σε συνεργασία με ανεξάρτητο φορέα, εκπόνησε συγκριτική Μελέτη των χαρακτηριστικών της Ελληνικής ταχυδρομικής αγοράς και των ανεπτυγμένων αγορών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στο ίδιο πλαίσιο, η ΕΕΤΤ διεξήγαγε δημόσια διαβούλευση για θέματα τροποποίησης υφιστάμενου ρυθμιστικού πλαισίου και στρατηγικής ανάπτυξης της αγοράς, με σκοπό, εντός του 2008, να προβεί σε τροποποιήσεις των κανονισμών γενικών και ειδικών αδειών. Τέλος, συνεργάστηκε με το Φ.Π.Κ.Υ. (Φορέα Παροχής Καθολικής Υπηρεσίας (ΕΛΤΑ) για το σχεδιασμό νέου βελτιωμένου κοστολογικού συστήματος.

Επιπλέον, η ΕΕΤΤ έχει ξεκινήσει συνεργασία με επαγγελματικά Επιμελητήρια της χώρας, ΔΟΥ και Ενώσεις Καταναλωτών, με στόχο την εύρυθμη λειτουργία των ταχυδρομικών επιχειρήσεων εντός του ρυθμιστικού πλαισίου, τη βελτίωση των παρεχομένων υπηρεσιών προς το χρήστη και την ανάπτυξη της ταχυδρομικής αγοράς.

Εντός του 2008, ολοκληρώνεται η υλοποίηση συνόλου δράσεων του ΕΛΤΑ, ως Φορέα Παροχής Καθολικής Υπηρεσίας, συγχρηματοδοτούμενων από την Ευρωπαϊκή Ένωση, στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Κοινωνία της Πληροφορίας».

Οι παρεμβάσεις έχουν τρεις άξονες:

- Την ανάπτυξη σύγχρονων συστημάτων πληροφορικής, με ιδιαίτερη έμφαση στην καλύτερη εξυπηρέτηση των πολιτών, στην πρόσβασή τους στο διαδίκτυο και στην ανάπτυξη νέων υπηρεσιών, όπως το υβριδικό ταχυδρομείο και οι ηλεκτρονικές πληρωμές.
- Την αυτοματοποίηση μεγάλων υποδομών με τη δημιουργία Δικτύου Αυτοματοποιημένων Κέντρων Διαλογής της αλληλογραφίας, με στόχο τη βελτίωση της ποιότητας και την μείωση του κόστους της καθολικής υπηρεσίας
- Την εκπαίδευση των εργαζομένων και λειτουργική αναδιοργάνωση του ΦΠΚΥ, προκειμένου να υπάρξουν πολλαπλασιαστικά οφέλη από τις επενδύσεις για τους χρήστες και την οικονομία γενικότερα.

Επιπρόσθετα, για την ενίσχυση των προαναφερόμενων αξόνων, στο Στρατηγικό και Επιχειρησιακό Σχέδιο του ΕΛΤΑ για την περίοδο 2008-2010, έχει περιγραφεί μια σειρά επενδύσεων για την ενίσχυση της αυτοματοποίησης σε περιφερειακά ταχυδρομικά καταστήματα και μονάδες παραγωγής, για την πρόσβαση των πολιτών σε ηλεκτρονικές υπηρεσίες και στο διαδίκτυο, καθώς και για την ανάπτυξη νέων υπηρεσιών προστιθέμενης αξίας.

Σύμφωνα με την Οδηγία 2008/6/ΕΚ, σχετικά με την πλήρη υλοποίηση της εσωτερικής αγοράς των κοινοτικών ταχυδρομικών υπηρεσιών, προβλέπεται το **πλήρες άνοιγμα της αγοράς** έως την 01.01.2011 με δυνατότητα παράτασης της ανωτέρω προθεσμίας για 2 χρόνια (έως την 01.01.2013) για συγκεκριμένα Κράτη-Μέλη, συμπεριλαμβανομένης και της Ελλάδας. Η εν λόγω εξαίρεση ενεργοποιήθηκε στην Ελλάδα με την από 13.06.2008 επιστολή του Υπουργού Μεταφορών & Επικοινωνιών, με την οποία γνωστοποιείται η σχετική πρόθεση της χώρας μας.

Μέχρι το πλήρες άνοιγμα της αγοράς έχουν τεθεί οι ακόλουθοι **στρατηγικοί στόχοι** για την πλήρη διασφάλιση παροχής της Καθολικής Υπηρεσίας, την ανάπτυξη της συνολικής Ελληνικής ταχυδρομικής αγοράς και την προσφορά αξιόπιστων και προηγμένων ταχυδρομικών υπηρεσιών στους καταναλωτές σε ανταγωνιστικές τιμές:

- Ικανοποίηση των αυξανόμενων απαιτήσεων της Ταχυδρομικής Αγοράς και περαιτέρω ανάπτυξή της (π.χ. υβριδικό και διαφημιστικό ταχυδρομείο).
- Παροχή ποιοτικής Καθολικής Υπηρεσίας, με αποτελεσματικό τρόπο και προσιτό κόστος για τους χρήστες, παράλληλα με τη σταδιακή είσοδο του ανταγωνισμού στην αγορά.
- Αξιοποίηση του Δημόσιου Ταχυδρομικού Δικτύου για την ενίσχυση του ανταγωνισμού, την υποστήριξη της Καθολικής Υπηρεσίας και την παροχή Υπηρεσιών Γενικού Οικονομικού Συμφέροντος.
- Σαφής προσδιορισμός των ρόλων μεταξύ Κράτους, Ρυθμιστικής Αρχής, ΦΠΚΥ και λοιπών παρόχων
- Δημιουργία ολοκληρωμένης εθνικής στρατηγικής για τις μεταφορές δεμάτων (αγορές μεταφορών, logistics, courier, ταχυδρομείου) και την αξιοποίηση χρηματοδοτήσεων μέσω ΕΣΠΑ.

Στο πλαίσιο των παραπάνω και μετά από απόφαση της Διυπουργικής Επιτροπής Αποκρατικοποιήσεων, ξεκίνησε και αναμένεται να έχει ολοκληρωθεί εντός του 2008, η διαδικασία αποκρατικοποίησης της θυγατρικής του ΕΛΤΑ, Ταχυμεταφορές ΕΛΤΑ Α.Ε.

5.3.5.3 Αγορά Ενέργειας

Στον τομέα της ενέργειας, συνεχίστηκε από το Υπουργείο Ανάπτυξης και τη Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας (ΡΑΕ) η προσπάθεια για **βελτίωση του πλαισίου της απελευθερωμένης αγοράς**, ενώ ταυτόχρονα βρίσκεται σε εξέλιξη νέα διαπραγμάτευση στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το νομοθετικό πλαίσιο περαιτέρω απελευθέρωσης της αγοράς

ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου, που παρουσίασε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή το Σεπτέμβριο του 2007.

Συγκεκριμένα, από 1/7/2008 απελευθερώθηκαν τα τιμολόγια υψηλής τάσης, ενώ ήδη έχει ξεκινήσει και προχωρά με ταχείς ρυθμούς, η διαδικασία αναπροσαρμογής (διακριτής αναφοράς στις επιμέρους χρεώσεις) των τιμολογίων ενέργειας για τους τελικούς καταναλωτές (end users), έτσι ώστε να είναι διαχωρισμένες οι χρεώσεις για το μονοπωλιακό και το ευθέως ανταγωνιστικό τμήμα της συνολικής χρέωσης των καταναλωτών.

Ακόμη, τέθηκαν σε λειτουργία επιπλέον διατάξεις του κώδικα συναλλαγών ηλεκτρικής ενέργειας που συνεισφέρουν στην καλύτερη λειτουργία της ημερήσιας αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας. Επίσης, τον Ιούλιο του 2008 η Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας έθεσε σε δημόσια διαβούλευση το σχέδιο του Κώδικα Διαχείρισης του Δικτύου Διανομής. Μετά τη λήξη της διαδικασίας διαβούλευσης η ΡΑΕ θα ενσωματώσει τα συμπεράσματα και τις αποφάσεις της στη γνωμοδότησή της για τη θέσπιση του Κώδικα Διαχείρισης του Δικτύου Διανομής.

Αναφορικά με την **παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας**, επισημαίνεται ότι την περίοδο 2005-2008 τέθηκαν σε λειτουργία δύο νέες μονάδες μέγιστης ισχύος 250 MW. Επιπλέον, ιδιώτες επενδυτές έχουν σήμερα προχωρήσει στην υλοποίηση επενδύσεων με την έναρξη κατασκευής νέων σταθμών παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από φυσικό αέριο, και αναμένεται να εισέλθουν στην αγορά τουλάχιστον 1200 νέα MW κατά τη περίοδο 2009-2010. Επίσης, ιδιωτικός όμιλος έχει ήδη κατασκευάσει 340MW και εξετάζει την κατασκευή άλλων 400MW με προοπτική ένταξης το 2010. Τέλος, με την μονάδα φυσικού αερίου που έχει ήδη αναθέσει μετά από επιτυχή αποπεράτωση διαγωνισμού η ΔΕΗ και η οποία αναμένεται να ενταχθεί μέσα στο 2010, στα επόμενα δύο χρόνια θα προστεθεί στο Ελληνικό Σύστημα νέα ισχύς 2400MW.

Πέραν του 2010, έχει εκδηλωθεί ενδιαφέρον από ιδιώτες για την διεύρυνση του μείγματος τεχνολογίας ηλεκτροπαραγωγής στο οποίο προτίθενται να επενδύσουν, ενώ η ΔΕΗ δραστηριοποιείται από μέρους της στην αντικατάσταση και τον εκσυγχρονισμό του παραγωγικού της δυναμικού. Ο τομέας προσφοράς ηλεκτροπαραγωγικής ισχύος αναμένεται ότι θα ολοκληρώσει την μετάβαση από την σημερινή ελλειμματικότητα στην επάρκεια, το 2010.

Στον τομέα του **φυσικού αερίου**, και σε συνέχεια της θέσης σε εφαρμογή του νόμου 3428/2005 περί απελευθέρωσης της αγοράς φυσικού αερίου, οι ενέργειες επικεντρώθηκαν στην ολοκλήρωση του ρυθμιστικού πλαισίου οργάνωσης της αγοράς και ιδίως στην εκπόνηση των απαραίτητων κανονιστικών πράξεων για την ουσιαστική λειτουργία της αγοράς.

Σημαντική εξέλιξη αποτέλεσε η ίδρυση, σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου 3428/2005 (που ενσωματώνει την Οδηγία 2003/55), του «Διαχειριστή Εθνικού Συστήματος Φυσικού Αερίου (ΔΕΣΦΑ)» τον Φεβρουάριο 2007. Η νέα εταιρία είναι 100% θυγατρική της ΔΕΠΑ Α.Ε. (νομικός διαχωρισμός) και κύριος διαχειριστής του Εθνικού Συστήματος Φυσικού Αερίου. Η ΔΕΠΑ Α.Ε. παραμένει, για την ώρα, ο μόνος εισαγωγέας και προμηθευτής φυσικού αερίου στη χώρα. Προς το παρόν, η ΔΕΠΑ ΑΕ δεν έχει δημοσιεύσει χωριστούς λογαριασμούς, δεδομένου ότι η θυγατρική της έχει συσταθεί πρόσφατα. Οι εταιρίες διανομής αερίου (ΕΠΑ) προετοιμάζονται για τη διαδικασία διαχωρισμού και αναμένεται η υποβολή χωριστών λογαριασμών για το οικονομικό έτος 2008.

Για την πώληση φυσικού αερίου σε Επιλέγοντες και σε μη Επιλέγοντες Πελάτες προϋπόθεση είναι η χορήγηση άδειας προμήθειας Φυσικού Αερίου, ενώ κάθε άλλη δραστηριότητα αγοράς, πώλησης, εισαγωγής και εξαγωγής φυσικού αερίου ασκείται ελεύθερα, με βάση το ν. 3428/2005. Ωστόσο, μέχρι την έκδοση κανονισμού αδειών η προμήθεια φυσικού αερίου σε επιλέγοντες πελάτες επιτρέπεται και πριν τη χορήγηση της σχετικής άδειας (Ν.3428/2005).

Παράλληλα με την ολοκλήρωση του ρυθμιστικού πλαισίου για την απελευθέρωση της αγοράς φυσικού, έχουν γίνει σημαντικά βήματα και στους τομείς **παραγωγής και διάθεσης**. Τον Οκτώβριο του 2007, ο ΔΕΣΦΑ ολοκλήρωσε τις εργασίες αναβάθμισης του Τερματικού Σταθμού Υγροποιημένου Φυσικού Αερίου (ΥΦΑ) Ρεβυθούσας, ενώ εξετάζεται η προσθήκη και τρίτης δεξαμενής αποθήκευσης ΥΦΑ για την περαιτέρω ενίσχυση της ενεργειακής επάρκειας και την ασφάλεια τροφοδοσίας της χώρας.

Στον τομέα της **αστικής διανομής**, η κατασκευή δικτύων χαμηλής πίεσης μέσω ΕΠΑ (εταιρείες παροχής αερίου κατόπιν διεθνούς διαγωνισμού) σε τρεις περιοχές (αστικά κέντρα Αθηνών και Θεσσαλονίκης, Περιφέρεια Θεσσαλίας) προχωρά με ταχείς ρυθμούς. Με στόχο την επέκταση της χρήσης φυσικού αερίου σε ολόκληρη την Ελλάδα υπάρχει πρόθεση προκήρυξης διαγωνισμών για τη δημιουργία 3 νέων ΕΠΑ στις περιοχές της Στερεάς Ελλάδας, της Κεντρικής Μακεδονίας, Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, μόλις ληφθεί η σχετική συναίνεση από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Πλαίσιο 5.1 - Διεθνείς Διασυνδέσεις

Ολοκληρώθηκε η κατασκευή της πρώτης διασυνδετικής γραμμής Υπερ-υψηλής Τάσης 400 kV μεταξύ Τουρκίας και Ελλάδας, από το ΚΥΤ Νέας Σάντας στη Θράκη μέχρι τον υποσταθμό του Babaeski στην Τουρκία. Ήδη, στις 2 Ιουλίου υπεγράφη Πρωτόκολλο συνεργασίας για την ανταλλαγή 200 MW ηλεκτρικής ενέργειας μεταξύ της Ελλάδας και της Τουρκίας, κατά τους αντίστοιχους μήνες αιχμής των δύο κρατών.

Παράλληλα, ενισχύθηκε η σύνδεση με τη ΠΓΔΜ καθώς τέθηκε σε λειτουργία νέα, δεύτερη διασυνδετική γραμμή 400 kV μεταξύ Φλώρινας και Bitola.

Ολοκληρώθηκε η κατασκευή του αγωγού φυσικού αερίου Τουρκίας-Ελλάδας-Ιταλίας και εγκαινιάστηκε στις 18 Νοεμβρίου 2007. Ήδη, ο αγωγός λειτουργεί και μεταφέρει φυσικό αέριο στην Ελλάδα. Με την ολοκλήρωση του αγωγού, δίδεται η δυνατότητα σύνδεσης των κοιτασμάτων φυσικού αερίου της περιοχής της Κασπίας με τις αγορές της Ευρώπης.

Το Μάρτιο του 2008, συμφωνήθηκε να αναλάβει η Ελλάδα την πρωτοβουλία για την προετοιμασία Διακρατικής Συμφωνίας μεταξύ Ελλάδας, Ιταλίας, Τουρκίας και Αζερμπαϊτζάν. Η σύναψη της Συμφωνίας αυτής θα συμβάλει στην επιτυχή ολοκλήρωση του Τουρκο-ελληνικο-ιταλικού αγωγού φυσικού αερίου. Η ολοκλήρωση της κατασκευής και η λειτουργία του αγωγού προβλέπεται μέχρι το τέλος του 2012.

Στις 29 Απριλίου 2008, υπογράφηκε μεταξύ Ελλάδας και Ρωσίας η Διακρατική Συμφωνία για την κατασκευή αγωγού διαμετακόμισης Φυσικού Αερίου εντός της ελληνικής επικράτειας, που θα αποτελεί τμήμα του ευρύτερου ενεργειακού σχεδίου «South Stream». Το έργο αυτό θα μεταφέρει ποσότητες αερίου από τη Ρωσία προς την Ευρώπη μέσω της Βουλγαρίας και της Ελλάδας. Παράλληλα, μέρος των ποσοτήτων αυτών θα χρησιμοποιηθούν και για την τροφοδότηση της ελληνικής αγοράς.

Στον τομέα του πετρελαίου, σε συνέχεια της Διακρατικής Συμφωνίας, που υπεγράφη τον Μάρτιο του 2007, μεταξύ Ρωσίας, Ελλάδας και Βουλγαρίας για την κατασκευή του πετρελαιαγωγού Μπουργάς-Αλεξανδρούπολη, στις 18 Ιανουαρίου 2008 υπογράφηκε η συμφωνία με την οποία ιδρύεται η Διεθνής Εταιρεία του Έργου, η οποία θα έχει την ευθύνη κατασκευής και εκμετάλλευσης του αγωγού.

Παράλληλα, προωθήθηκαν μια σειρά από Διεθνείς Ενεργειακές Συμφωνίες, συγκεκριμένα:

- Τριμερής Διακρατική Συμφωνία Ελλάδας – Τουρκίας – Ιταλίας για την ανάπτυξη διαδρόμου μεταφοράς φυσικού αερίου, η οποία έχει κυρωθεί από την Ελληνική Βουλή στις 22 Ιανουαρίου 2008.

•Υπογραφή Μνημονίου Συνεργασίας Ελλάδας – Αζερμπαϊτζάν, η οποία έχει κυρωθεί από την Ελληνική Βουλή στις 22 Ιανουαρίου 2008.

•Υπογραφή Διακρατικής Συμφωνίας Ελλάδας – Ρουμανίας.

5.3.5.4 Σιδηροδρομικές Μεταφορές

Με το ΠΔ 41/2005 έγινε η απελευθέρωση των σιδηροδρόμων ως αποτέλεσμα της εναρμόνισης με τις Οδηγίες 91/440/ΕΟΚ & 95/18/ΕΚ. Οι εμπορευματικές μεταφορές λειτουργούν ήδη σε απελευθερωμένο καθεστώς και οι πρώτες κρούσεις ενδιαφέροντος από ξένες μεταφορικές εταιρίες είναι πλέον ορατές. Οι επιβατικές μεταφορές, για τις οποίες δεν προβλέπεται πλέον επιδότηση για τον άξονα ΠΑΘΕΠ, απελευθερώνονται το 2011, ενώ οι κρατικές εγγυήσεις για δανεισμό στο σιδηρόδρομο καταργούνται το 2010.

Σε αυτό το πλαίσιο, ανακοινώθηκε τον Αύγουστο του 2008 το σχέδιο ανασυγκρότησης του Οργανισμού Σιδηροδρόμων Ελλάδος (ΟΣΕ). Προβλέπεται εταιρικός μετασχηματισμός με ανεξαρτητοποίηση της ΤΡΑΙΝΟΣΕ και την απορρόφηση των λοιπών θυγατρικών από τον ΟΣΕ ή την ΕΡΓΟΣΕ, με στόχο την ολοκλήρωση του πλήρους διαχωρισμού της ΤΡΑΙΝΟΣΕ έως την 1^η Νοεμβρίου 2008.

Οι αρμοδιότητες κατασκευής και συντήρησης έργων της γραμμής και των επ' αυτής συστημάτων (ηλεκτροκίνηση, σηματοδότηση, τηλεδιοίκηση, τηλεπικοινωνίες) συγκεντρώνονται σε ένα φορέα, την ΕΡΓΟΣΕ, η οποία θα τις υλοποιεί μέσω εργολαβιών. Το νέο σιδηροδρομικό τοπίο συμπληρώνεται με τη δημιουργία δύο Ανεξάρτητων Αρχών που περιλαμβάνονται στο Νομοσχέδιο που κατατέθηκε τον Σεπτέμβριο από το Υπουργείο Μεταφορών & Επικοινωνιών.⁹

Προβλέπεται, επίσης, η υπογραφή Συμβολαίου Διοίκησης (Contrat de Gestion), στο οποίο θα αποφασίζονται η αποστολή και οι υποχρεώσεις που αναλαμβάνει να εκπληρώσει ο κάθε σιδηροδρομικός φορέας (ΟΣΕ ή ΤΡΑΙΝΟΣΕ), θα συμφωνούνται οι επιχορηγήσεις για τη συντήρηση των υποδομών, καθώς και οι αντισταθμίσεις που οφείλονται από το κράτος στη μεταφορική εταιρία, στο πλαίσιο των Υποχρεώσεων παροχής Δημοσίων Υπηρεσιών που της έχουν ανατεθεί. Το Συμβόλαιο βρίσκεται υπό επεξεργασία με στόχο να είναι έτοιμο προς υπογραφή μέσα στο 2009.

Παράλληλα, προβλέπονται συγκεκριμένες ενέργειες για την ορθολογικότερη εξυπηρέτηση του χρέους του Οργανισμού, την προοδευτική εξυγίανση των ισολογισμών του και την αξιοποίηση των περιουσιακών του στοιχείων, ενώ λαμβάνονται μέτρα για την ενίσχυση των ελεγκτικών μηχανισμών και της διαφάνειας.

Αναφορικά με τα έργα υποδομών, τα τελευταία χρόνια, η απορρόφηση των ευρωπαϊκών κονδυλίων για τα συγχρηματοδοτούμενα έργα εντάθηκε και για το 2007 ανήλθε στο ιστορικά υψηλό ποσό των € 800 εκ. Σωρευτικά, την τελευταία πενταετία (2003-2007) επενδύθηκε για τον ελληνικό σιδηρόδρομο ποσό ύψους € 3 δισ. περίπου.

Σημαντικά αποτελέσματα των επενδύσεων αυτών έχουν ήδη διαφανεί:

- Τέθηκε σε λειτουργία το προαστιακό δίκτυο στην Αττική. Ο Προαστιακός σιδηρόδρομος λειτούργησε με επιτυχία στους Ολυμπιακούς Αγώνες και η ζήτηση του επιβατικού κοινού είναι τόσο αυξημένη σήμερα, που ο Προαστιακός δυσκολεύεται να ανταποκριθεί.
- Ξεκίνησε η υλοποίηση του προαστιακού δικτύου στη Θεσσαλονίκη. Η έναρξη της λειτουργίας του Προαστιακού σημειώθηκε το 2007, ενώ ολοκληρώνεται η ηλεκτροκίνηση του δικτύου.

⁹ Βλ. επίσης ενότητα 5.3.1.

- Στον άξονα ΠΑΘΕΠ, ολοκληρώθηκε η ηλεκτροκίνηση και στο τμήμα του δικτύου από Θεσσαλονίκη έως Λάρισα, ενώ το τελευταίο τρίμηνο του έτους φθάνει έως το Δομοκό.
- Μέχρι το 2013, θα έχει ολοκληρωθεί το σύνολο των έργων – τηλεδιοίκηση, ηλεκτροδότηση, υποδομή, κλπ – στο βασικό άξονα.
- Παράλληλα, προωθούνται οι συνδυασμένες εμπορευματικές μεταφορές με την κατασκευή του Εμπορευματικού Σταθμού Θριασίου Πεδίου και τη σιδηροδρομική γραμμή σύνδεσης με το Container Terminal του Πειραιά, Ν. Ικόνιο, με στόχο τη μετατόπιση του μεταφορικού έργου από το οδικό στο σιδηροδρομικό δίκτυο. Τα έργα βρίσκονται σε φάση κατασκευής και ολοκληρώνονται το 2009.

Πλαίσιο 5.2 – Σχέδιο ανασυγκρότησης του Οργανισμού Σιδηροδρόμων Ελλάδος
(κύρια σημεία)

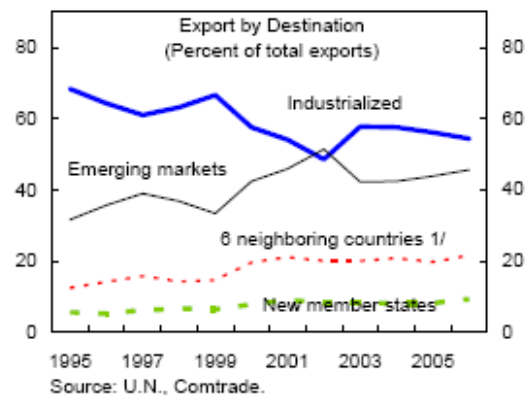
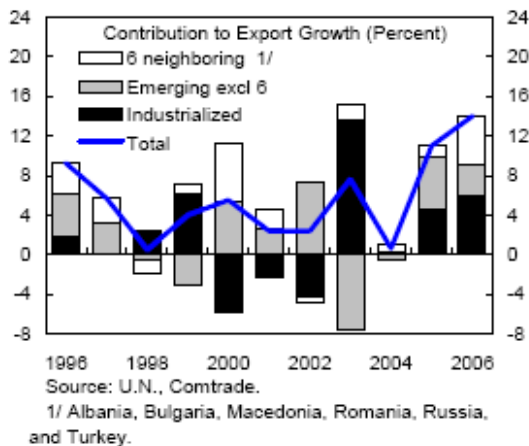
- Ασφάλεια: Συνεργασία με Γαλλικούς Σιδηροδρόμους.
- Διαφάνεια: Αιφνιδιαστικοί έλεγχοι από ΥΠΕΕ για 2 χρόνια – Εσωτερική Υπηρεσία Ελέγχων.
- Νέοι κανόνες στη διαχείριση του χρέους.
- Εκλογίκευση δρομολογίων – Αναβάθμιση υπηρεσιών.
- Εθελούσια συνταξιοδότηση για περιορισμό δαπανών.
- Αξιοποίηση περιουσίας.
- Νέο επενδυτικό πρόγραμμα – Ολοκλήρωση ΠΑΘΕΠ & Προαστιακού.
- ΣΔΙΤ – για Προαστιακό και νέες γραμμές.
- Εταιρικός μετασχηματισμός – Ανεξάρτητη ΤΡΑΙΝΟΣΕ – Ενισχυμένη ΕΡΓΟΣΕ.
- Αρχές σύγχρονου management – Διευθυντές και από την αγορά.
- Συμβόλαιο με το κράτος – Δεσμεύσεις ΟΣΕ & Δημοσίου.

5.4 Δράσεις για την Εξωστρέφεια

Ένα σημαντικό ποιοτικό χαρακτηριστικό της πρόσφατης οικονομικής ανάπτυξης στην Ελλάδα αποτελεί η **αυξημένη συνεισφορά των εξαγωγών αγαθών στον ετήσιο ρυθμό αύξησης του ΑΕΠ**. Ενώ την περίοδο 2000-2004 οι εξαγωγές σημείωναν σταθερή πτώση από 10,5% σε 8,4% του ΑΕΠ, την περίοδο 2004-2007 παρουσίασαν σημαντική ανάκαμψη και ανήλθαν στο 9,6% του ΑΕΠ το 2007. Παρά την αρνητική διεθνή συγκυρία του αυξημένου κόστους πρώτων υλών, της ανατίμησης του ευρώ, της οικονομικής επιβράδυνσης των κυριότερων εμπορικών μας εταίρων, αλλά και των απεργιακών κινητοποιήσεων στα λιμάνια κατά το πρώτο τρίμηνο του 2008, οι εξαγωγές αγαθών σε τρέχουσες τιμές ακολουθούν ανοδική πορεία. Το διάστημα Ιανουαρίου - Ιουλίου 2008, σημειώθηκε στις εξαγωγές (εκτός καυσίμων) 5,8%, έναντι 4,3% την ίδια περίοδο του 2007.

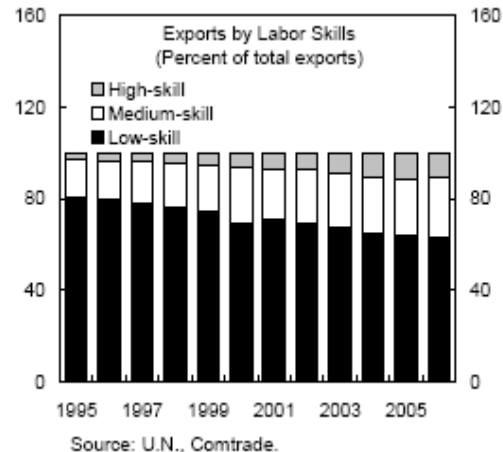
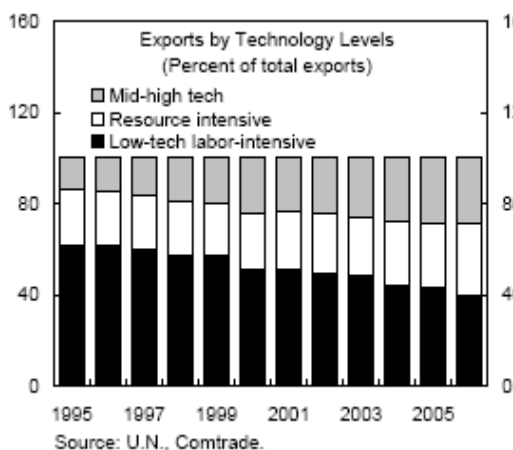
Σημαντική αύξηση σημειώνουν και οι **εξαγωγές υπηρεσιών**, οι οποίες ενισχύονται κατά 16,1% το πρώτο επτάμηνο του 2008, έναντι 8,6% την ίδια περίοδο του 2007. Εκτιμάται ότι σε ετήσια βάση το 2008 οι εξαγωγές **αγαθών και υπηρεσιών** σε σταθερές τιμές θα σημειώσουν αύξηση κατά 5%.

Σύμφωνα με στοιχεία του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου, η ανάκαμψη των ελληνικών εξαγωγών τα τελευταία χρόνια αποδίδεται σε σημαντικό βαθμό στη **διαφοροποίηση των εξαγωγικών προορισμών**, με μεγαλύτερη έμφαση στις αναδυόμενες οικονομίες, τα νέα Κράτη Μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης καθώς και υπονήφιες προς ένταξη γειτονικές χώρες όπως η FYROM, η Αλβανία και η Τουρκία.

Πηγή: IMF Country Report No. 08/147, May 2008.

Παράλληλα, παρατηρείται μια σημαντική μεταβολή στα ποιοτικά χαρακτηριστικά των ελληνικών εξαγωγών, καθώς **αυξάνεται σταθερά το μερίδιο των προϊόντων μεσαίας και υψηλής τεχνολογίας**. Η τάση αυτή πιστοποιείται επίσης για εναλλακτικές κατηγοριοποιήσεις των εξαγόμενων προϊόντων, ανάλογα με τον βαθμό εξειδίκευσης των παραγωγικών συντελεστών.

Πηγή: IMF Country Report No. 08/147, May 2008.

5.4.1 Εξαγωγική Πολιτική

Στην σημαντική πρόοδο που σημείωσε η χώρα μας την περίοδο 2004-2007, έχουν συμβάλει οι συντονισμένες δράσεις που έχουν αναληφθεί για την ενίσχυση της εξωστρέφειας και την αντιμετώπιση θεσμικών δυσκαμψιών στον χώρο του εξαγωγικού εμπορίου. Μεταξύ άλλων:

- Υπεγράφη το Προεδρικό Διάταγμα για την **ανασυγκρότηση της Γενικής Διεύθυνσης Διαχείρισης και Σχεδιασμού Πολιτικής** (μία εκκρεμότητα που υφίστατο από το 2002).
- Θεσμοθετήθηκε με νόμο το **Εθνικό Συμβούλιο Εξαγωγών** ως ο φορέας συντονισμού όλων των εμπλεκόμενων φορέων στην εξαγωγική πολιτική.

- Ψηφίστηκε νομοθετική ρύθμιση θεμάτων του **Οργανισμού Ασφάλισης Εξαγωγικών Πιστώσεων**, που εκσυγχρονίζει το θεσμικό του πλαίσιο, ενσωματώνοντας Οδηγίες που εκκρεμούσαν για πολλά χρόνια και εισάγοντας νέα ασφαλιστικά εργαλεία.
- Διαμορφώθηκε και υλοποιείται **στρατηγικό σχέδιο δράσης** για την προώθηση των ελληνικών προϊόντων στο εξωτερικό, με βασικούς μοχλούς το Εθνικό Συμβούλιο Εξαγωγών και τον ΟΠΕ.

Επιπλέον, λήφθηκαν συγκεκριμένα μέτρα τελωνιακής και φορολογικής φύσης για τη διευκόλυνση του εξωτερικού εμπορίου, καθώς και ειδικότερα μέτρα επιτάχυνσης της διαδικασίας επιστροφής του ΦΠΑ στις επιχειρήσεις για την ενίσχυση της εξωστρέφειάς τους.

Αναφορικά με τη **δραστηριοποίηση του ΟΠΕ**, την περίοδο 2004-2007 τετραπλασίασε την παρουσία της Ελλάδας στο εξωτερικό προετοιμάζοντας και υλοποιώντας 400 συνολικά δράσεις προβολής και προώθησης σε 55 χώρες. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στους κλάδους τροφίμων και ποτών, καθώς και στα δομικά υλικά και αξίζει να σημειωθεί πως η πορεία των εξαγωγών στους δύο αυτούς κλάδους, κατά το πρώτο 4-μηνο του 2008 ήταν θετική. Συγκεκριμένα οι εξαγωγές στα τρόφιμα και ποτά παρουσίασαν άνοδο κατά 7,2% και στα δομικά υλικά κατά 7,5%, σε σύγκριση με το αντίστοιχο 4-μηνο του 2007. Αυτό φαίνεται να δικαιώνει την επιλογή στοχευμένων δράσεων σε συγκεκριμένους κλάδους. Οι δράσεις του ΟΠΕ για την προώθηση των ελληνικών εξαγωγών αφορούν, τόσο τις παραδοσιακές, όσο και νέες αγορές, συμβάλλοντας έτσι ενεργά στη διαφοροποίηση των εξαγωγικών προορισμών.

5.4.2 Τουρισμός

Ο τουρισμός είναι για την Ελλάδα ένας εξαιρετικά κρίσιμος τομέας, καθώς συνεισφέρει το 16% του ΑΕΠ. Το Υπουργείο Τουριστικής Ανάπτυξης παρέλαβε το 2007 τη στρατηγική μελέτη για τον τουρισμό, τις προτάσεις της οποίας άρχισε να υλοποιεί από το 2008 διασφαλίζοντας ενιαία στρατηγική για την επόμενη τουλάχιστον δεκαετία. Ο βασικός στόχος της νέας στρατηγικής είναι η αναβάθμιση του τουριστικού προϊόντος και των παρεχόμενων υπηρεσιών, η διεύρυνση της τουριστικής περιόδου και η αποδέσμευση από το δίπτυχο ήλιος-θάλασσα μέσα από την προώθηση και άλλων μορφών τουρισμού.

Η φετινή διεθνής αρνητική οικονομική συγκυρία και τα πλεονεκτήματα των δολαριακών προορισμών έναντι αυτών της ευρωζώνης, εκτιμάται ότι διαμορφώνουν ένα αρνητικό περιβάλλον μέσα στο οποίο καλείται να αναπτυχθεί ο ελληνικός τουρισμός. Σύμφωνα πάντως με τα στοιχεία της Τράπεζας της Ελλάδος τα έσοδα από τον τουρισμό στο διάστημα Ιανουάριος – Μάιος 2008 παρουσίασαν αύξηση 8,2%.

Μεταξύ των πρόσφατων θεσμικών παρεμβάσεων που αφορούν την ανάπτυξη και αναβάθμιση του τουρισμού περιλαμβάνονται τα εξής:

- Το **Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τον Τουρισμό (Ε.Π.Χ.Σ.Α.Α)**¹⁰. Με το ΕΠΧΣΑΑ επιχειρείται μέχρι το 2021 η παροχή κατευθύνσεων, κανόνων και κριτηρίων για τη χωρική διάρθρωση, οργάνωση και ανάπτυξη του τουρισμού στον ελληνικό χώρο και των αναγκαίων υποδομών, αλλά και η διατύπωση ενός ρεαλιστικού προγράμματος δράσης. Αναμένεται να συμβάλει σε μια ισορροπημένη αναπτυξιακή πορεία με όρους αειφορίας. Όσον αφορά την παραθεριστική κατοικία και το περιβάλλον, ο χωροταξικός σχεδιασμός εξασφαλίζει ισορροπία. Άμεσα αποτελέσματα είναι η απλούστευση των διαδικασιών για τις υποδομές, η περιβαλλοντική αναβάθμιση περιοχών τουριστικού ενδιαφέροντος και η θεματική χρονική και χωρική διεύρυνση της τουριστικής δραστηριότητας.

¹⁰ Βλ. επίσης ενότητα 5.2.3.

- Παράλληλα, προωθείται η **χωροθέτηση τουριστικών λιμένων** καθώς προχωράει η προκήρυξη πλειοδοτικών διαγωνισμών για τους φορείς διαχείρισής τους.
- Με ρυθμίσεις που θα τεθούν σε εφαρμογή μέσα στην επόμενη τριετία θα προβλέπεται ρητά η αρμοδιότητα του Υπουργού Τουριστικής Ανάπτυξης για την **έκδοση των αδειών άσκησης του επαγγέλματος του ξεναγού**, στο πλαίσιο ενσωμάτωσης της Οδηγίας 36/2005.
- Ρυθμίστηκε νομικά το πρόβλημα των **τουριστικών καταλυμάτων που λειτουργούν χωρίς το νόμιμο ειδικό σήμα λειτουργίας του ΕΟΤ**. Με τη ρύθμιση αυτή ορίζονται οι προϋποθέσεις (πιστοποιητικά πυρασφάλειας, στατικής επάρκειας και διαχείρισης υγρών αποβλήτων) και η διαδικασία ελέγχου και χορήγησης του Ειδικού Σήματος Λειτουργίας των τουριστικών καταλυμάτων με χρόνιες εκκρεμότητες.
- Προχωρά η καταγραφή του συνόλου των κύριων και μη κύριων τουριστικών καταλυμάτων της χώρας καθώς και στην αποτύπωση των χαρακτηριστικών τους και των λειτουργικών τους στοιχείων. Αμέσως μετά τη σχετική καταγραφή θα δημιουργηθεί ελληνικό πρότυπο για την ταξινόμησή τους με το **σύστημα των αστεριών και κλειδιών**.
- Προωθείται η δημιουργία **δορυφόρου λογαριασμού τουρισμού**. Ο Δορυφόρος Λογαριασμός Τουρισμού είναι ένα στατιστικό σύστημα μέτρησης του οικονομικού και παραγωγικού αποτελέσματος του τουρισμού και προέκυψε από την ανάγκη να ποσοτικοποιηθούν οι επιπτώσεις του τουρισμού.
- Προχωράει ο **καθορισμός κριτηρίων και διαδικασιών κατάταξης των κάμπινγκ** σε κατηγορίες Αστέρων, καθώς των τεχνικών και λειτουργικών τους προδιαγραφών. Αντιμετωπίζεται για πρώτη φορά στην ελληνική νομοθεσία αυτοτελώς το ζήτημα των προδιαγραφών λειτουργίας των τουριστικών κατασκηνώσεων και για πρώτη φορά έχουμε ένα σχήμα κατάταξης αντίστοιχο με αυτό των άλλων ευρωπαϊκών προορισμών.

Επιπλέον, συστήνεται **Ειδική Υπηρεσία Συντονισμού, Διαχείρισης και Εφαρμογής Δράσεων** του Υπουργείου Τουριστικής Ανάπτυξης, η οποία θα διαχειρισθεί το σύνολο των προγραμμάτων που εντάσσονται στο Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς και αφορούν τον τουρισμό.

5.4.3 Άμεσες Ξένες Επενδύσεις

Μετά από 11 χρόνια λειτουργίας, το ΕΛΚΕ αναδιοργανώνεται ώστε να μπορεί να ανταποκριθεί στις σύγχρονες απαιτήσεις της ελληνικής οικονομίας και των επενδυτών. Ο Οργανισμός θα γίνει πλέον γνωστός ως «Invest in Greece». Στο πλαίσιο της αναδιοργάνωσής του, ο νέος Οργανισμός έχει ήδη ξεκινήσει τη συστηματική καταγραφή και ανάλυση όλων των θεμάτων που αντιμετωπίζουν οι υποψήφιοι επενδυτές, ώστε, σε συνεργασία με άλλους φορείς, να συμβάλει στην βελτίωση των διαδικασιών. Παράλληλα, ο Οργανισμός ήδη, υλοποιεί σε συνεργασία με την Τοπική Αυτοδιοίκηση και τις Περιφέρειες, πρωτοβουλία για την καταγραφή των εκτάσεων, που είναι έτοιμες να υποδεχτούν μεταποιητικές και τουριστικές δραστηριότητες.

Επίσης, το ΕΛΚΕ:

- Προχωρά στη σύσταση Διεθνούς Επενδυτικού Συμβουλίου, όπου θα μετέχουν Έλληνες που διαπρέπουν στο εξωτερικό με στόχο την προβολή της Ελλάδας στους ξένους επενδυτές.
- Συστήνει Συμβούλιο Νομικών Εμπειρογνομόνων, με στόχο τη βελτίωση του νομικού πλαισίου για τις επενδύσεις στην Ελλάδα. Στόχος μας είναι να μετέχουν σε αυτό οι κορυφαίοι νομικοί σε θέματα δικαίου εταιρειών και επιχειρήσεων.

6 Μεταρρυθμίσεις για την τόνωση της Απασχόλησης

Κύριες πολιτικές στον τομέα της απασχόλησης για την περίοδο 2008-2010:

- Προώθηση της σύζευξης προσφοράς και ζήτησης εργασίας.
- Διευκόλυνση της πρόσβασης στην απασχόληση για όλους και ειδικότερα για τους νέους, τις γυναίκες, τους εργαζόμενους μεγαλύτερης ηλικίας και τις ευπαθείς κοινωνικά ομάδες του πληθυσμού.
- Ενίσχυση της προσαρμοστικότητας του ανθρώπινου δυναμικού και των επιχειρήσεων
- Ενσωμάτωση όλων σε μια κοινωνία ίσων ευκαιριών.
- Καταπολέμηση της αδήλωτης εργασίας.

Στον τομέα της αγοράς εργασίας, η Ελλάδα παραμένει σταθερά προσηλωμένη στην προώθηση των κοινών προτεραιοτήτων που έχουν τεθεί στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής Απασχόλησης. Στο πλαίσιο του νέου κύκλου 2008-2010, δίνεται έμφαση στην υλοποίηση των αναγκαίων μεταρρυθμίσεων στην αγορά εργασίας, με άξονες αναφοράς τους τομείς προτεραιότητας που έχει θέσει το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, τις Κατευθυντήριες Γραμμές Απασχόλησης και τις Συστάσεις που έχουν διατυπωθεί προς τη χώρα μας τον Μάρτιο 2008.

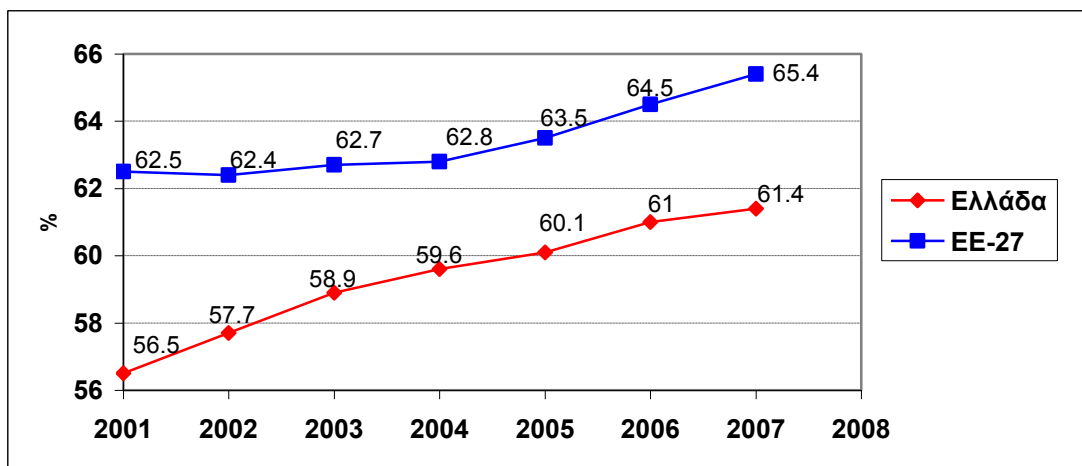
6.1 Τρέχουσα κατάσταση της αγοράς εργασίας

6.1.1 Ποσοστό συμμετοχής στο εργατικό δυναμικό και την απασχόληση

Η εφαρμογή των μέτρων που υλοποιήθηκαν στο πλαίσιο του ΕΠΜ 2005-2008 είχαν θετικές επιπτώσεις στο ποσοστό απασχόλησης για τη συγκεκριμένη περίοδο. Έτσι, στην περίοδο 2005-2008 **το ποσοστό απασχόλησης παρουσιάζει μια σταθερή αύξηση**. Από 59,4% το 2004, ανήλθε στο 61,4% το 2007, και σε 62,0%, το β' τρίμηνο 2008.

Αξιοσημείωτη είναι επίσης η **αύξηση του ποσοστού απασχόλησης των γυναικών** που από 45,2% το 2004, ανήλθε στο 47,9% το 2007 και στο 49,0% το β' τρίμηνο του 2008. Το ποσοστό απασχόλησης των γυναικών, αν και ουσιαστικά βελτιωμένο, εξακολουθεί να υπολείπεται του αντίστοιχου ευρωπαϊκού, ενώ σημαντική παραμένει και η διαφορά του συγκριτικά με το ποσοστό απασχόλησης των ανδρών, το οποίο αυξήθηκε από το ήδη υψηλό 73,7% το 2004, σε 74,9% το 2007 και 75,4% το β' τρίμηνο του 2008, παραμένοντας υψηλότερο σε σχέση με τον ευρωπαϊκό μέσο όρο. Το **ποσοστό απασχόλησης των νέων (15-24 ετών)** το 2007 ήταν 24,0%, ενώ το **ποσοστό απασχόλησης των ατόμων μεγαλύτερης ηλικίας (55-64 ετών)** διαμορφώθηκε το 2007 στο 42,4%.

Ποσοστά απασχόλησης (15-64 ετών) στην Ελλάδα και στην ΕΕ-27

Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού (LFS), ΕΣΥΕ

Ποσοστά απασχόλησης (15-64 ετών) κατά φύλο στην Ελλάδα και στην ΕΕ-27

	Ελλάδα			ΕΕ-27		
	Σύνολο	Άνδρες	Γυναίκες	Σύνολο	Άνδρες	Γυναίκες
2004	59,6	74,0	45,5	62,8	70,2	55,4
2005	60,1	74,2	46,1	63,5	70,8	56,3
2006	61,0	74,6	47,7	64,5	71,6	57,3
2007	61,4	74,9	47,9	65,4	72,5	58,3

Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού (LFS), ΕΣΥΕ

Ποσοστά απασχόλησης νέων (15-24 ετών) κατά φύλο στην Ελλάδα και στην ΕΕ-27

	Ελλάδα			ΕΕ-27		
	Σύνολο	Άνδρες	Γυναίκες	Σύνολο	Άνδρες	Γυναίκες
2004	27,4	32,9	22,0	35,7	38,5	32,8
2005	25,0	30,1	19,8	36	38,8	33,0
2006	24,2	29,7	18,7	36,4	39,4	33,4
2007	24,0	29,2	18,7	37,2	40,2	34,2

Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού (LFS), ΕΣΥΕ

Ποσοστά απασχόλησης ατόμων μεγαλύτερης ηλικίας (55-64 ετών) κατά φύλο στην Ελλάδα και στην ΕΕ-27

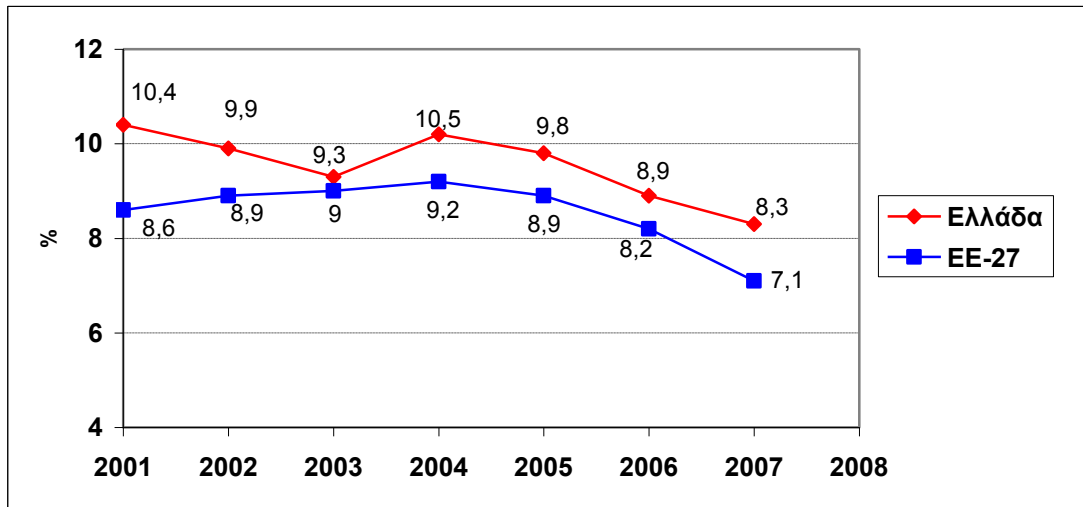
	Ελλάδα			ΕΕ-27		
	Σύνολο	Άνδρες	Γυναίκες	Σύνολο	Άνδρες	Γυναίκες
2004	39,4	56,4	24,0	40,5	50,1	31,4
2005	41,6	58,8	25,8	42,4	51,6	33,6
2006	42,3	59,2	26,6	43,5	52,7	34,9
2007	42,4	59,1	26,9	44,7	53,9	36,0

Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού (LFS), ΕΣΥΕ

6.1.2 Ανεργία

Αναφορικά με τα ποσοστά ανεργίας πρέπει να σημειωθεί τόσο η **συνεχής μείωση της ανεργίας, όσο και ο περιορισμός του αριθμού των ανέργων**. Σημειώνεται, ότι το ποσοστό ανεργίας σύμφωνα με την ΕΣΥΕ από 10,5% το 2004, μειώθηκε σε 8,3% το 2007 και σύμφωνα τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία, η μείωση συνεχίζεται και το 2008, πέφτοντας στο β' τρίμηνο στο 7,2%.

Ποσοστά ανεργίας (ηλικίες 15 και άνω) στην Ελλάδα και στην ΕΕ-27

Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού (LFS), ΕΣΥΕ

Ειδικότερα, το **ποσοστό ανεργίας των ανδρών** το 2007 ήταν 5,2%, χαμηλότερο από το αντίστοιχο της ΕΕ-27. Ενώ, το **ποσοστό ανεργίας των γυναικών**, αν και περιορίστηκε σε 12,8% το 2007, παρέμεινε υψηλότερο από το αντίστοιχο της ΕΕ-27. Ενθαρρυντικά παρουσιάζονται τα στοιχεία για το β' τρίμηνο του 2008, όπου το ποσοστό ανεργίας των ανδρών μειώθηκε στο 4,7%, ενώ σημαντική μείωση παρουσίασε και το ποσοστό ανεργίας των γυναικών, 10,9%.

Ποσοστά ανεργίας (15 και άνω) κατά φύλο στην Ελλάδα και στην ΕΕ-27

	Ελλάδα			ΕΕ-27		
	Σύνολο	Άνδρες	Γυναίκες	Σύνολο	Άνδρες	Γυναίκες
2004	10,5	6,3	15,9	9,2	8,6	9,9
2005	9,8	6,1	15,3	8,9	8,3	9,7
2006	8,9	5,6	13,6	8,2	7,5	8,9
2007	8,3	5,2	12,8	7,1	6,5	7,8

Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού (LFS), ΕΣΥΕ

Θετικές ήταν οι εξελίξεις και αναφορικά με το **ποσοστό ανεργίας των νέων**, το οποίο έπεσε στο 22,9% το 2007, παραμένοντας ωστόσο σε σχετικά υψηλά επίπεδα συγκριτικά με τον εθνικό μέσο όρο και τον μέσο όρο στην ΕΕ 27.

Ποσοστά ανεργίας νέων (15-24 ετών) κατά φύλο στην Ελλάδα και στην ΕΕ-27

	Ελλάδα			ΕΕ-27		
	Σύνολο	Άνδρες	Γυναίκες	Σύνολο	Άνδρες	Γυναίκες
2004	26,5	18,8	35,6	18,6	18,6	18,6
2005	26,0	18,7	34,8	18,6	18,5	18,7
2006	25,2	17,7	34,7	17,3	17,0	17,7
2007	22,9	15,7	32,1	15,5	15,2	15,8

Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού (LFS), ΕΣΥΕ

Οι **μακροχρόνια άνεργοι** ανέρχονταν σε 210,4 χιλιάδες άτομα το 2007, έχοντας υποχωρήσει κατά 33 χιλιάδες από το 2006 και αναλογούσαν στο 51,7% του συνόλου των ανέργων.

Ποσοστό μακροχρόνια ανέργων στο σύνολο των ανέργων (%) στην Ελλάδα

	2004	2005	2006	2007
Ελλάδα	55	54,2	56,1	51,7

Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού (LFS), ΕΣΥΕ

Η ανάλυση της απασχόλησης και της ανεργίας κατά φύλο και ηλικιακές ομάδες υποδεικνύει τις δυσκολίες πρόσβασης ή/και παραμονής στην αγορά εργασίας που αντιμετωπίζουν οι νέοι, οι γυναίκες και τα άτομα μεγαλύτερης ηλικίας, ομάδες στις οποίες θα επικεντρωθούν οι προσπάθειες κατά την περίοδο 2008-2010.

6.1.3 Παραγωγικότητα της εργασίας και εξέλιξη μισθών.

Η **παραγωγικότητα της εργασίας στην Ελλάδα** αυξήθηκε με ταχύτερους ρυθμούς από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο την περίοδο 2005-2007. Ο ρυθμός αύξησης της παραγωγικότητας της εργασίας (πραγματικό ΑΕΠ ανά απασχολούμενο) στην Ευρωπαϊκή Ένωση των 27 το 2007 ανήλθε στο 1,3%, ενώ στην Ελλάδα στο 2,7% (1,7% το 2006).

Επίσης, οι πραγματικές αποδοχές των εργαζομένων αυξήθηκαν το 2007 κατά 3,3%, ενώ την 3ετία 2005-2007, ο μέσος πραγματικός μισθός αυξήθηκε στην Ελλάδα κατά 3,1% ετησίως. Το σύνολο των μισθών και ημερομισθίων αύξησε το μερίδιό του στο ΑΕΠ από 34,5% το 2003 σε 36,4% το 2007.

6.1.4 Ευέλικτες μορφές απασχόλησης

Η **αποτύπωση των μορφών απασχόλησης στη χώρα** αναδεικνύει την κυριαρχία του παραδοσιακού μοντέλου της πλήρους απασχόλησης. Το **ποσοστό μερικής απασχόλησης** στο σύνολο της απασχόλησης στην Ελλάδα το 2007 ήταν 5,6%, πολύ χαμηλό σε σχέση με τον ευρωπαϊκό μέσο όρο. Το **ποσοστό των προσωρινά απασχολούμενων** στην Ελλάδα, το 2007, ήταν 10,9%, ελαφρά αυξημένο σε σχέση με το 2006. Αξίζει, ωστόσο, να σημειωθεί το **υψηλό ποσοστό αυτό-απασχόλησης** στην Ελλάδα, 21,2% έναντι 10,4% ΕΕ-27 το ποσοστό των απασχολούμενων χωρίς προσωπικό και 8,1% έναντι 4,5% ΕΕ-27 ποσοστό αυτοαπασχολούμενων εργοδοτών, στο σύνολο όλων των απασχολούμενων το 2007. Το ποσοστό των μισθωτών στο σύνολο των απασχολούμενων ήταν 64,3% το 2007, έναντι 83,1% στην ΕΕ-27.

Μορφές απασχόλησης στην Ελλάδα	Σύνολο		Άνδρες		Γυναίκες	
	2006	2007	2006	2007	2006	2007
<i>Μερική Απασχόληση ως ποσοστό (%) της συνολικής απασχόλησης</i>	5,7	5,6	2,9	2,7	10,2	10,1
<i>Προσωρινά απασχολούμενοι στο σύνολο των απασχολούμενων</i>	10,7	10,9	9,1	9,3	13,9	13,9
<i>Μισθωτοί ως ποσοστό των απασχολούμενων</i>	63,6	64,3	60,7	61,3	68,0	69,0
<i>Αυτοαπασχολούμενοι χωρίς προσωπικό</i>	21,6	21,2	24,6	24,2	16,9	16,2
<i>Αυτοαπασχολούμενοι με προσωπικό</i>	8,1	8,1	10,6	10,6	4,1	4,2
<i>Συμβοηθούντα Μέλη στο σύνολο των απασχολούμενων</i>	6,6	6,4	3,8	3,7	10,9	10,6

Πηγή: Δεδομένα από την ΕΣΥΕ, Στατιστική Επεξεργασία Υπουργείο Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας

6.2 Αποτίμηση παρεμβάσεων για την περίοδο 2005-2008

6.2.1 Εκσυγχρονισμός των ΔΥΑ και Ενίσχυση των Ενεργητικών Πολιτικών Απασχόλησης

Την περίοδο αναφοράς, 2005-2008, υπήρξε ένας συνολικός επανασχεδιασμός και μια εντατικοποίηση των **ενεργητικών πολιτικών απασχόλησης**, με συνέπεια την **αύξηση της αξιοποίησης των διαθέσιμων εθνικών και συγχρηματοδοτούμενων πόρων**, καθώς και την **αύξηση του αριθμού των ωφελουμένων**. Συνολικά, μέχρι τις αρχές του 2008 ωφελήθηκαν 147.354 άνεργοι από τη συμμετοχή τους σε προγράμματα «Επιχορήγησης επιχειρήσεων για την πρόσληψη ανέργων (Νέες Θέσεις Εργασίας)», «Επιχορήγησης ανέργων για την έναρξη επιχειρηματικής δραστηριότητας (Νέοι Ελεύθεροι Επαγγελματίες)», και «Απόκτησης Εργασιακής Εμπειρίας (stage)».

Βασικό στοιχείο της νέας προσέγγισης και υλοποίησης των ενεργητικών πολιτικών απασχόλησης που ακολουθήθηκε, ήταν η στόχευση των δράσεων. Σχεδιάστηκαν και υλοποιήθηκαν περίπου 70 διαφορετικά προγράμματα, εκ των οποίων τα 30 αφορούσαν ολοκληρωμένες παρεμβάσεις σε τοπικό επίπεδο. Τα προγράμματα του Ο.Α.Ε.Δ. είχαν επιπλέον εξειδικευμένο και στοχευμένο χαρακτήρα σε πληθυσμιακό επίπεδο (γυναίκες, νέοι, άνεργοι άνω των 50 ετών, ευπαθείς ομάδες), χωρικό (με έμφαση στην περιφέρεια), θεματικό (Πολιτισμός, Φυσικό Περιβάλλον, Νέες Τεχνολογίες) και κλαδικό (έμφαση στις ΜΜΕ), με στόχο τη βέλτιστη αποτελεσματικότητά τους, την εξασφάλιση πραγματικού οφέλους για τους άνεργους και τη δημιουργία προϋποθέσεων για τη βιώσιμη παραμονή τους στην αγορά εργασίας. Χαρακτηριστικά παραδείγματα υπήρξαν, τα στοχευμένα προγράμματα για τους νεοεισερχόμενους στην αγορά εργασίας, τους άνεργους μεγαλύτερης ηλικίας, τους νέους επιστήμονες, τις πολυμελείς οικογένειες (με τουλάχιστον τρία τέκνα), για ομάδες που απειλούνται με αποκλεισμό από την αγορά εργασίας.

Την περίοδο αναφοράς, 2005-2008, επεκτάθηκε και ολοκληρώθηκε η λειτουργία του δικτύου δομών απασχόλησης του ΟΑΕΔ. Σήμερα, ο ΟΑΕΔ διαθέτει πλέον ένα σύγχρονο δίκτυο 121 Κέντρων Προώθησης της Απασχόλησης (ΚΠΑ), τα οποία σταδιακά και σε εφαρμογή του ν.3518/2006, συγχωνεύονται με τις αντίστοιχες υπηρεσίες ασφάλισης (επιδομάτων) της ίδιας περιοχής και μετεξελισσονται σε **σημεία εξυπηρέτησης μίας στάσης** (one-stop shops ή ΚΠΑ-2). Η πρώτη φάση μετεξέλιξης των ΚΠΑ σε σημεία εξυπηρέτησης μίας στάσης, χωροταξικού καταρχήν χαρακτήρα, έχει ολοκληρωθεί ήδη για τις μισές περίπου υπηρεσίες (63).

Την ίδια περίοδο, στο πλαίσιο της εξατομικευμένης παρέμβασης, αναπτύχθηκαν **νέα και καινοτόμα μεθοδολογικά εργαλεία συμβουλευτικής**. Πρόκειται για τη συμβουλευτική επαγγελματικού προσανατολισμού, την εκμάθηση τεχνικών αναζήτησης εργασίας και τη συμβουλευτική ανάληψης επιχειρηματικών πρωτοβουλιών. Αξίζει να σημειωθεί ότι η πιλοτική εφαρμογή του προγράμματος Συμβουλευτικής Αναζήτησης Εργασίας είχε σημαντικά αποτελέσματα. Συγκεκριμένα, υπολογίζεται ότι περίπου το 70% των ανέργων που συμμετείχαν στον εβδομαδιαίο κύκλο συναντήσεων Συμβουλευτικής Αναζήτησης Εργασίας με τους ειδικούς συμβούλους, κατόρθωσαν μέσα σε πολύ σύντομο χρονικό διάστημα, να βρουν απασχόληση στην ελεύθερη αγορά εργασίας (σε μη επιδοτούμενες θέσεις).

Επιπλέον, με την προμήθεια και εγκατάσταση τελευταίας τεχνολογίας υπολογιστικού και δικτυακού εξοπλισμού, αλλά και, κυριότερα, με την ανάπτυξη νέων εφαρμογών προς την κατεύθυνση του **ολοκληρωμένου πληροφοριακού συστήματος**, οικοδομείται σταδιακά η «ηλεκτρονική διακυβέρνηση» του ΟΑΕΔ. Στόχοι της είναι αφενός η βελτίωση της εξυπηρέτησης των δικαιούχων και αφετέρου η ενίσχυση της αποτελεσματικότητας των παρεμβάσεων του οργανισμού.

Τα πρώτα δείγματα της νέας «ψηφιακής πραγματικότητας» του ΟΑΕΔ είναι ουσιαστικά και άμεσα αντιληπτά από όλους:

- Μέσω του συστήματος ηλεκτρονικής διαχείρισης των **προγραμμάτων ενδοεπιχειρησιακής κατάρτισης του ΟΑΕΔ (κατάρτιση εργαζομένων)** που αναπτύχθηκε το 2007, χιλιάδες επιχειρήσεις καταρτίζουν το προσωπικό τους, ενώ όλες οι φάσεις υποβολής, αξιολόγησης, υλοποίησης, ελέγχου και αποπληρωμής των προγραμμάτων διεξάγονται μέσω του διαδικτύου, χωρίς να χάνεται ούτε μια ανθρωποώρα.
- Από τις αρχές του 2008, η αναβαθμισμένη ιστοσελίδα (portal) του ΟΑΕΔ παρέχει νέες δυνατότητες, μέσω της **ηλεκτρονικής υποβολής αιτήσεων (e – αίτηση) στα προγράμματα του Οργανισμού**. Κάθε επιχείρηση που θέλει να προσλάβει επιδοτούμενο άνεργο (πρόγραμμα: Νέες Θέσεις Εργασίας), αλλά και κάθε άνεργος που θέλει να επιχορηγηθεί για τη δημιουργία της δικής του μικρής επιχείρησης (πρόγραμμα: Νέοι Ελεύθεροι Επαγγελματίες), μπορεί να υποβάλλει ηλεκτρονική αίτηση, χωρίς να χρειάζεται ο ενδιαφερόμενος να επισκεφθεί τον ΟΑΕΔ.
- Στις **Επαγγελματικές Σχολές Μαθητείας του ΟΑΕΔ**, οι σπουδαστές εκπαιδεύονται σε παραδοσιακές και νέες, σύγχρονες ειδικότητες, μέσω καινοτόμων μεθόδων διδασκαλίας, στη βάση των συστημάτων προσομοίωσης και της εικονικής πραγματικότητας.
- Σε συνδυασμό με τη δραστική **απλοποίηση των διαδικασιών χορήγησης των διαφόρων επιδομάτων** (π.χ. μείωση των δικαιολογητικών για το οικογενειακό επίδομα, από 17 σε μόλις 3), έχει περιοριστεί ο χρόνος καταβολής τους σε μόλις 8 ημέρες κατ' ανώτατο όριο, έναντι 2 μηνών παλαιότερα. Επιπλέον, οι οργανωτικές αλλαγές στην καταβολή του επιδόματος ανεργίας, επιτρέπουν πλέον την αυθημερόν απόδοσή του.
- Με την ανάπτυξη του πληροφοριακού συστήματος της **Οικονομικής Διαχείρισης του Οργανισμού**, η οποία αποτελεί την κεντρική δράση μηχανογράφησης των εσωτερικών διαδικασιών του ΟΑΕΔ για την ικανοποίηση των διαχειριστικών απαιτήσεων της Δ' Προγραμματικής Περιόδου (2007-2013), οι πληρωμές των δικαιούχων γίνονται με διαφάνεια και μεγαλύτερη ταχύτητα.
- Αναπτύχθηκε και σταδιακά εφαρμόζεται σε όλα τα προγράμματα απασχόλησης & κατάρτισης, **σύστημα ελέγχου των προγραμμάτων**, με πρωτοποριακά χαρακτηριστικά: Οι έλεγχοι γίνονται πλέον, από τυχαία ζεύγη ελεγκτών (και όχι μοναδικό ελεγκτή), οι οποίοι μαθαίνουν τελευταία στιγμή τα σημεία ελέγχου, καθώς αυτά προκύπτουν τυχαία μέσω ηλεκτρονικής κληρωτίδας. Τα πορίσματα του ελέγχου, μεταφέρονται αυτόματα (μέσω διαδικτύου) στον ηλεκτρονικό φάκελο κάθε προγράμματος.

6.2.2 Δράσεις για νέους, γυναίκες και άτομα μεγαλύτερης ηλικίας

6.2.2.1 Νέοι

Κατά την περίοδο 2005-2008, οι δράσεις που πραγματοποιήθηκαν για τους νέους είχαν σαν στόχο την ενίσχυση των δυνατοτήτων απασχόλησής τους, την ένταξή τους στην αγορά εργασίας και τη μείωση της ανεργίας, μέσω της ανάπτυξης και βελτίωσης των προσόντων και των ικανοτήτων τους, της μείωσης της διάρκειας μετάβασης από το εκπαιδευτικό σύστημα στην ενεργό επαγγελματική ζωή και της υλοποίησης στοχευμένων ενεργητικών πολιτικών απασχόλησης .

Προς αυτή την κατεύθυνση σχεδιάστηκαν και υλοποιήθηκαν προγράμματα για απόκτηση εργασιακής εμπειρίας, προγράμματα Νέων Ελεύθερων Επαγγελματιών (ΝΕΕ) για την προώθηση της αυτοαπασχόλησης και τη δημιουργία βιώσιμων επιχειρήσεων από νέους καθώς και προγράμματα Νέων Θέσεων Εργασίας (ΝΘΕ) για την προώθησή των νέων στην απασχόληση. Από το 2006 και μετά, ο ΟΑΕΔ επιχορηγεί επίσης νέους επιστήμονες

(ιατρούς, δικηγόρους, μηχανικούς) προκειμένου να τους βοηθήσει στα πρώτα βήματα της επιστημονικής τους καριέρας, ως νέοι ελεύθεροι επαγγελματίες. Ταυτόχρονα, υλοποιήθηκαν και υλοποιούνται στοχευμένα προγράμματα επιχορήγησης επιχειρήσεων για την πρόσληψη νέων, έως 30 ετών, με αυξημένες επιδοτήσεις, έως και 30% για τους πρώτους 5-6 μήνες και επιπλέον κίνητρα, ως αντιστάθμισμα για τη μειωμένη παραγωγικότητα των νέων κατά το διάστημα εξοικείωσης και προσαρμογής τους. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι, το χρονικό διάστημα αναφοράς 2005-2008 επωφεληθήκαν από τα προγράμματα του ΟΑΕΔ περίπου 65.000 νέοι έως 35 ετών.

Εντός του 2008, αναμένεται επίσης, η ολοκλήρωση των προγραμμάτων κατάρτισης σε εκπαιδευτικά αντικείμενα προσαρμοσμένα στις σύγχρονες απαιτήσεις της αγοράς εργασίας. Από το πρόγραμμα αυτό ως το τέλος του 2008 θα έχουν επωφεληθεί 28.600 άνεργοι, εκ των οποίων 15.700 νέοι έως 25 ετών. Αντίστοιχα, ο αριθμός ωφελουμένων από τα προγράμματα κατάρτισης στον κατασκευαστικό κλάδο (τεχνικά έργα) αναμένεται να φτάσει τους 7.340 άνεργους, εκ των οποίων 3.484 νέοι έως 25 ετών και από τα προγράμματα κατάρτισης σε εξειδικευμένες δεξιότητες τεχνολογιών πληροφορίας και επικοινωνίας ΤΠΕ, τους 3.500 άνεργους, αποφοίτους μετα-δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης πτυχιούχους ΑΕΙ και ΤΕΙ κυρίως θετικής και τεχνολογικής κατεύθυνσης.

Επιπλέον την περίοδο αναφοράς σχεδιάστηκαν και υλοποιήθηκαν προγράμματα μαθητείας ή συμπληρωματικής επιμόρφωσης ενώ προωθήθηκε και η αξιοποίηση και δικτύωση των Γραφείων Διασύνδεσης ΑΕΙ/ΤΕΙ με τις δομές του ΟΑΕΔ αλλά και άλλους φορείς προώθησης της απασχόλησης. Παράλληλα, αναπτύχθηκαν πιλοτικά «σχολεία επιχειρηματικότητας» και αξιοποιήθηκε η Ευρωπαϊκή πρωτοβουλία «safe start» για τους νέους. Ταυτόχρονα, η Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς προχώρησε στη θεσμοθέτηση του «Παρατηρητηρίου Νεανικής Επιχειρηματικότητας» καθώς και στην ίδρυση σε ένα δίκτυο δομών παροχής συμβουλευτικής και υποστήριξης για την ίδρυση και ανάπτυξη επιχειρήσεων από νέους, τις «Θυρίδες Νεανικής Επιχειρηματικότητας».

6.2.2.2 Γυναίκες

Στην περίοδο αναφοράς 2005-2008, το Υπουργείο Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας σε συνεργασία με άλλα Υπουργεία, τους Κοινωνικούς Εταίρους, την Τοπική Αυτοδιοίκηση και άλλους αρμόδιους φορείς επικέντρωσε τη δράση του στην **ενίσχυση της απασχόλησης των γυναικών και στην προώθηση της ισότιμης πρόσβασης σε αυτήν**. Προς αυτή την κατεύθυνση, κεντρικό ρόλο διαδραμάτισαν οι πολιτικές για τη **συμφιλίωση της οικογενειακής και επαγγελματικής ζωής**, αφενός μέσω νομοθετικών παρεμβάσεων και αφετέρου μέσω των διαθέσιμων υποδομών, καθώς και οι στοχευμένες ενεργητικές πολιτικές απασχόλησης.

Ταυτόχρονα, προωθήθηκε η αποδέσμευση των γυναικών που φέρουν την ευθύνη της καθημερινής φροντίδας παιδιών ή άλλων εξαρτώμενων ατόμων και η πρόσβαση και η συμμετοχή τους στην αγορά εργασίας μέσω της λειτουργίας **δομών Κοινωνικής Φροντίδας** (Βρεφονηπιακοί Σταθμοί, Παιδικοί Σταθμοί, Κέντρα Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών, Κέντρα Ημερήσιας Φροντίδας Ηλικιωμένων, Μονάδες Κοινωνικής Μέριμνας, Βοήθεια στο Σπίτι, κ.λπ.). Σε αυτό το πλαίσιο λειτούργησαν και λειτουργούν μέχρι σήμερα περίπου 1.600 δομές σε όλη την επικράτεια. Επίσης, σχεδιάστηκαν και υλοποιήθηκαν εκπαιδευτικά προγράμματα σε **«ολοήμερα σχολεία»**, τόσο στην προσχολική αγωγή, όσο και στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση.

Στο πλαίσιο ενίσχυσης της γυναικείας απασχόλησης, εφαρμόστηκαν **ειδικά προγράμματα για άνεργες γυναίκες**, η συμμετοχή των οποίων προωθήθηκε κατά προτεραιότητα και με συγκεκριμένες ποσοτώσεις σε όλα τα προγράμματα του ΟΑΕΔ, για παράδειγμα 60% σε κάθε παρέμβαση του Ε.Π. «Απασχόληση και Επαγγελματική Κατάρτιση». Επιπλέον, ο ΟΑΕΔ έχει εισάγει μια σειρά ευεργετικών ρυθμίσεων σε όλα τα προγράμματά του, όπως π.χ. ενισχυμένες επιχορηγήσεις κατά περίπου 25% σε μητέρες ανηλίκων τέκνων ή την παροχή δυνατότητας σε μητέρες παιδιών προσχολικής ηλικίας και σε γυναίκες που

φροντίζουν στην οικία τους συγγενείς με αναπηρία, να έχουν ως έδρα της νεοσυσταθείσας επιχείρησης το σπίτι τους.

Προς όφελος των γυναικών, σχεδιάστηκε και υλοποιήθηκε ειδικό πρόγραμμα **ολοκληρωμένης παρέμβασης** (με τη συνεργασία ΓΓΙ, ΚΕΘΙ και ΟΑΕΔ), το οποίο συνδύαζε συνοδευτικές υπηρεσίες, συμβουλευτική και ψυχοκοινωνική στήριξη των γυναικών για την ένταξη τους στην αγορά εργασίας, αλλά και δράσεις προώθησης στην απασχόληση, μέσω προγραμμάτων απόκτησης εργασιακής εμπειρίας, επιδότησης θέσης απασχόλησης και έναρξης ανεξάρτητης δραστηριότητας. Από το πρόγραμμα αυτό ωφελήθηκαν περίπου 9.000 γυναίκες, εκ των οποίων οι περισσότερες ανήκαν σε κατηγορίες που απειλούνται με κοινωνικό αποκλεισμό και οι 5.000 εξ' αυτών προωθήθηκαν στην απασχόληση. Μέσω των Προγραμμάτων του ΟΑΕΔ «Νέες Θέσεις Εργασίας» και «Θέσεων Απόκτησης Επαγγελματικής Εμπειρίας» το χρονικό διάστημα αναφοράς, 2005-2008, ωφελήθηκαν περίπου 87.900 άνεργες γυναίκες. Επιπλέον, από το 2005 έχουν καταρτισθεί ήδη 132.000 άνεργες γυναίκες, ενώ έχουν δρομολογηθεί οι διαδικασίες για την κατάρτιση άλλων 27.600 εντός του 2008.

Σε εξέλιξη είναι επίσης το έργο «Θετικές δράσεις για την ισότητα των ευκαιριών μεταξύ ανδρών και γυναικών στις μικρομεσαίες και μεγάλες επιχειρήσεις». Το έργο αυτό, έχει στόχο να βοηθήσει - μέσω *Ενημέρωσης, Συμβουλευτικής, Κατάρτισης, Εκπαίδευσης* - τις εργαζόμενες γυναίκες σε μικρομεσαίες και μεγάλες επιχειρήσεις να αποκτήσουν επιπλέον εφόδια, ώστε να μπορούν να διεκδικήσουν με καλύτερους όρους την εξέλιξή τους και να διευκολύνει τις εργαζόμενες μητέρες να συνδυάσουν αποτελεσματικότερα την εργασία με τη μητρότητα, χωρίς να αναγκάζονται να διακόψουν την επαγγελματική τους πορεία.

Συμπληρωματικά, από το ΚΕΘΙ υλοποιήθηκαν και προγράμματα «Παροχής Συνοδευτικών Υποστηρικτικών Υπηρεσιών» και «Προγράμματα παροχής συμβουλευτικών και νομικών υποστηρικτικών υπηρεσιών» σε γυναίκες σε οκτώ (8) περιφέρειες της χώρας. Στο πλαίσιο αυτό, ενισχύθηκαν και τα συμβουλευτικά κέντρα του Κ.Ε.Θ.Ι., με τη δημιουργία 5 νέων παραρτημάτων.

Αξίζει να σημειωθεί επίσης η συμβολή του ΕΟΜΜΕΧ στην προώθηση της γυναικείας επιχειρηματικότητας. Ο ΕΟΜΜΕΧ χρηματοδοτεί γυναικείες επιχειρήσεις όλων των κλάδων, τομέων και νομικών μορφών με επιχορήγηση που δεν απαιτεί ιδιωτική συμμετοχή, ανέρχεται δηλαδή στο 100%. Στο πλαίσιο των προγραμμάτων του ΕΟΜΜΕΧ υπάρχει ιδιαίτερη μέριμνα για τους συνεταιρισμούς των γυναικών, τις γυναίκες ΑΜΕΑ και τις γυναίκες αρχηγούς μονογονεϊκών οικογενειών.

6.2.2.3 Άτομα μεγαλύτερης ηλικίας

Παράλληλα με την υποστήριξη της απασχόλησης στους νέους και στις γυναίκες, τα τελευταία χρόνια, εφαρμόζονται και συγκεκριμένες πολιτικές απασχόλησης για την καταπολέμηση της ανεργίας των **ατόμων μεγαλύτερης ηλικίας** και τη δημιουργία συνθηκών επιστροφής τους στην αγορά εργασίας και παράτασης της επαγγελματικής τους ζωής.

Σήμερα εφαρμόζονται μέσω του ΟΑΕΔ ειδικά προγράμματα απασχόλησης για τα άτομα αυτά, με στόχο την απασχόλησή τους αλλά και την διασφάλιση των αναγκαίων ασφαλιστικών προϋποθέσεων που θα τους οδηγήσει τα επόμενα χρόνια στην συνταξιοδότηση. Πρόκειται για ειδικά προγράμματα που απευθύνονται σε ανέργους «πλησίον της σύνταξης», που τους υπολείπονται μέχρι 5 χρόνια και μέχρι 1.500 ένσημα για τη θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος. Ο άνεργος μπορεί να απασχοληθεί σε επιχορηγούμενη (για αυτό το λόγο) επιχείρηση, μέχρι τη θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος. Εναλλακτικά, εάν είναι μακροχρόνια άνεργος, μπορεί να ζητήσει την προαιρετική συνέχιση της ασφάλισής του (μέχρι τη συμπλήρωση των αναγκαίων ενσήμων) με κάλυψη της δαπάνης από τον ΟΑΕΔ. Από τα ειδικά αυτά προγράμματα επωφελήθηκαν το χρονικό διάστημα 2005-2008, περισσότεροι από 2.500 άνεργοι της κατηγορίας αυτής.

Τα προγράμματα κρίθηκαν ιδιαίτερα αποτελεσματικά και αναμένεται να συνεχιστούν και την επόμενη χρονική περίοδο.

Αξίζει να σημειώσουμε επίσης ότι, το 2007 σχεδιάστηκε για πρώτη φορά, και ολοκληρώνεται άμεσα, πρόγραμμα επιχορήγησης επιχειρήσεων για την απασχόληση 10.000 ανέργων άνω των 45 ετών, με αυξημένες επιχορηγήσεις. Επιπλέον, στα γενικά προγράμματα του ΟΑΕΔ (για όλους τους ανέργους), καθώς και στις ολοκληρωμένες παρεμβάσεις σε τοπικό επίπεδο, προβλέπονται πλέον αυξημένες επιχορηγήσεις για την προώθηση των ανέργων μεγαλύτερης ηλικίας στην απασχόληση ή την αυτοαπασχόληση, με αποτέλεσμα σημαντικός αριθμός ανέργων ηλικίας άνω των 50 ετών να ωφελείται και από αυτά τα προγράμματα.

6.3 Στρατηγική και Προτεραιότητες Πολιτικής στον τομέα της Απασχόλησης για την περίοδο 2008-2010

Οι πολιτικές για την απασχόληση και την κοινωνική συνοχή, αναπτύσσονται στο πλαίσιο των ευρωπαϊκών πολιτικών κατευθύνσεων και στρατηγικών, λαμβάνοντας υπόψη τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και τις ανάγκες της ελληνικής οικονομίας και κοινωνίας και αποτυπώνονται σε σειρά κειμένων, όπως το Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων 2005-2008, το Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς 2007-2013, η Εθνική Έκθεση Στρατηγικής για την Κοινωνική Προστασία και την Κοινωνική Ένταξη 2008-2010, η Εθνική Αναπτυξιακή Νομοθεσία, κ.α..

Μέσω του μεταρρυθμιστικού προγράμματος που υλοποιείται, εξασφαλίζεται η αύξηση της συμμετοχής της απασχόλησης στην ανάπτυξη (labour content of growth). Επίσης, επιδιώκεται η ενίσχυση της κοινωνικής οικονομίας καθώς και της «πράσινης οικονομίας».

Ο βασικός στόχος στον τομέα της απασχόλησης είναι η ενίσχυση της απασχόλησης και η διασφάλιση ίσων ευκαιριών για όλους με τη δημιουργία περισσότερων και καλύτερων θέσεων απασχόλησης και την ενίσχυση της ποιότητας στην εργασία.

Αποφασιστικής σημασίας κρίνονται, η ενεργοποίηση του συνόλου του εργατικού δυναμικού αλλά και των αέργων, η προώθηση στην απασχόληση των ευπαθών ομάδων του πληθυσμού, η βελτίωση της ποιότητας των υπηρεσιών και η διασφάλιση αξιοπρεπούς διαβίωσης, παράγοντες που συμβάλλουν στην επίτευξη των στόχων της **ενεργού ένταξης**. Για την επίτευξη των στόχων αυτών, ο ρόλος της δια βίου μάθησης κρίνεται σημαντικός και για το λόγο αυτό, η χώρα μας σχεδιάζει τη **δημιουργία συστήματος δια βίου μάθησης για όλους τους πολίτες, εργαζόμενους, ανέργους και μη ενεργούς**.

Στο γενικότερο αυτό πνεύμα, διαμορφώνεται σταδιακά ένα πλαίσιο στρατηγικής για την **«ευελιξία με ασφάλεια»** προσαρμοσμένο στις ανάγκες του ελληνικού κοινωνικού μοντέλου, με ιδιαίτερη έμφαση στην ενίσχυση της αποτελεσματικότητας των ενεργητικών πολιτικών απασχόλησης, την ενίσχυση των δεξιοτήτων των εργαζομένων, τον εκσυγχρονισμό του ασφαλιστικού συστήματος και την εξασφάλιση των δικαιωμάτων των εργαζομένων, κυρίως όσων απασχολούνται στις άτυπες μορφές απασχόλησης.

Η σύγχρονη ευρωπαϊκή πρόκληση για ευελιξία, με ασφάλεια βρίσκει τη χώρα μας να διαθέτει, εδώ και αρκετά χρόνια, ένα επαρκές θεσμικό πλαίσιο το οποίο περιλαμβάνει όλες τις ευέλικτες μορφές απασχόλησης. Ωστόσο, οι ευέλικτες μορφές απασχόλησης εμφανίζονται, σήμερα, να μην είναι ελκυστικές, τόσο για εργοδότες, όσο και εργαζόμενους.

Ζητούμενο για τη χώρα μας αποτελεί η επέκταση της προστασίας των εργαζομένων στις ευέλικτες μορφές απασχόλησης έτσι, ώστε να καταστούν περισσότερο ελκυστικές. Στο πλαίσιο του εθνικού διαλόγου για τον εκσυγχρονισμό του εργατικού δικαίου (Πράσινη Βίβλος), σε συνεργασία με τους Κοινωνικούς Εταίρους, έχουν τεθεί οι ακόλουθες προτεραιότητες:

- επέκταση της προστασίας των εργαζομένων σε άτυπες μορφές απασχόλησης,

- αποσαφήνιση του πλαισίου της εξαρτημένης εργασίας και της γκρίζας ζώνης μεταξύ μισθωτής απασχόλησης και αυτοαπασχόλησης,
- καταπολέμηση της αδήλωτης εργασίας και
- διευκόλυνση των μεταβάσεων μεταξύ των διαφορετικών καταστάσεων απασχόλησης και ανεργίας.

Σε κάθε περίπτωση, κεντρικός στόχος παραμένει η πλήρης και ποιοτική απασχόληση για όλους με εξασφαλισμένα εργασιακά και ασφαλιστικά δικαιώματα. Ειδικότερα, η προσπάθειά μας επικεντρώνεται το διάστημα 2008-2010 στους ακόλουθους τομείς:

- Διευκόλυνση της πρόσβασης στην απασχόληση για τους νέους, τις γυναίκες και τους εργαζόμενους μεγαλύτερης ηλικίας.
- Ενίσχυση της προσαρμοστικότητας ανθρώπινου δυναμικού και επιχειρήσεων.
- Πλήρης ενσωμάτωση όλων σε μια κοινωνία ίσων ευκαιριών.
- Καταπολέμηση της αδήλωτης εργασίας.

Τέλος, το Υπουργείο Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας μέσω των πολιτικών που θα προωθήσει και των παρεμβάσεων που θα υλοποιήσει την περίοδο 2008-2010, αναμένεται να συνεισφέρει σημαντικά στην επίτευξη των στόχων που έχουν τεθεί στο πλαίσιο του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς και ειδικότερα στη θεματική προτεραιότητα του τομέα της απασχόλησης:

- Συνολικό Ποσοστό Απασχόλησης: 65% το 2015.
- Ποσοστό απασχόλησης των γυναικών: 52% το 2015.
- Δαπάνες για ενεργητικές πολιτικές απασχόλησης ως ποσοστό του ΑΕΠ: από 0,17% το 2006 σε 0,5% το 2015.

Προβολές για την αγορά εργασίας (σύνολο πληθυσμού)

	2008*	2009**	2010**
Απασχόληση	4.546,9	4.592,3	4.638,2
% μεταβολή	0,8	1,0	1,0
Απασχόληση (15-64)	4.460,9	4.505,5	4.550,5
Ποσοστό απασχόλησης	61,7	62,1	62,5
% μεταβολή	0,8	1,0	1,0
Ανεργία	381,8	363,5	344,9
Ποσοστό ανεργίας	7,7	7,3	6,9

* Στοιχεία α' εξαμήνου

** Προβολές

Προβολές για την αγορά εργασίας (γυναίκες)

	2008*	2009**	2010**
Απασχόληση	1.773,5	1.800,1	1.827,1
% μεταβολή	1,5	1,5	1,5
Απασχόληση (15-64)	1.750,2	1.776,5	1.803,1
Ποσοστό απασχόλησης	48,5	49,0	49,6
% μεταβολή	1,4	1,5	1,5
Ανεργία	232,7	224,1	215,3
Ποσοστό ανεργίας	11,6	11,1	10,5

* Στοιχεία α' εξαμήνου

** Προβολές

6.4 Νέα μέτρα και πολιτικές στον τομέα της απασχόλησης

6.4.1 Ενίσχυση ενεργητικών πολιτικών – Βελτίωση της σύζευξης προσφοράς και ζήτησης στην αγορά εργασίας

Ο σχεδιασμός ενεργητικών πολιτικών για την επόμενη περίοδο 2008-2010 βασίζεται στην ενδυνάμωση των μεταρρυθμίσεων και των αλλαγών των τεσσάρων τελευταίων ετών. Σκοπός είναι η διαμόρφωση μιας νέας, στρατηγικού χαρακτήρα, φυσιογνωμίας του ΟΑΕΔ, σύμφωνα με τις αντίστοιχες πολιτικές εκσυγχρονισμού των δημόσιων φορέων απασχόλησης των υπόλοιπων ευρωπαϊκών χωρών.

Ο προγραμματισμός των ενεργειών και δράσεων για την επόμενη περίοδο, συμπυκνώνεται ουσιαστικά σε τρεις βασικούς πυλώνες:

- την εξωστρεφή αποκέντρωση του Οργανισμού σε τοπικό επίπεδο και την ανάπτυξη συνεργασιών, προκειμένου να επιτύχουμε μακροπρόθεσμα και βιώσιμα αποτελέσματα στην προώθηση της απασχόλησης.
- Την ολοκλήρωση της «ηλεκτρονικής διακυβέρνησης του ΟΑΕΔ», με στόχο τόσο την εξασφάλιση της διαφάνειας και της καλύτερης και ταχύτερης εξυπηρέτησης των πολιτών, όσο και την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας των δράσεων/προγραμμάτων του Οργανισμού.
- Την ενίσχυση και αναβάθμιση των ενεργητικών πολιτικών απασχόλησης.

Στο πλαίσιο αυτό, την περίοδο 2008-2010 θα ολοκληρωθεί μια σημαντική μεταρρύθμιση που έχει ήδη ξεκινήσει από το 2007: πρόκειται για την περαιτέρω αναβάθμιση και ομογενοποίηση των δημόσιων υπηρεσιών απασχόλησης και κοινωνικής προστασίας σε **ενιαία σημεία εξυπηρέτησης μίας στάσης** (one-stop shop), κατά το πρότυπο των Κέντρων εξυπηρέτησης του Πολίτη (ΚΕΠ) και την ουσιαστική **τοπική αποκέντρωση του Οργανισμού**.

Η δεύτερη αυτή φάση της μεταρρύθμισης, καθαρά λειτουργικού χαρακτήρα (πλήρης ανάπτυξη και ομοιογενής λειτουργία των σημείων), συνδέεται άρρηκτα με την πλήρη λειτουργία των προβλεπόμενων πληροφοριακών συστημάτων και αναμένεται να ολοκληρωθεί για όλες τις υπηρεσίες έως το 2010. Η μεταρρύθμιση αυτή αποτελεί μια **οργανωτική καινοτομία** που επιφέρει εξοικονόμηση διοικητικού χρόνου και ανθρώπινων πόρων, αναβαθμίζει την εξυπηρέτηση του ανέργου και, κυρίως, επιτρέπει σε κάθε ενιαία, ισχυρή μονάδα του ΟΑΕΔ να λειτουργήσει, σε ένα πλαίσιο αποκεντρωμένης λήψης αποφάσεων, με στρατηγικό και ρυθμιστικό τρόπο, σε τοπικό επίπεδο.

Συγχρόνως, η εν λόγω μεταρρύθμιση υποστηρίζει αφενός τη **συμπληρωματικότητα** των επιδοματικών (παθητικών) και ενεργητικών μέτρων απασχόλησης, αφετέρου τη σταδιακή ενίσχυση του ειδικού βάρους των ενεργητικών πολιτικών απασχόλησης. Η δυνατότητα του ανέργου να ωφεληθεί στον ίδιο χώρο από μια ενιαία διαδικασία παρέμβασης, δημιουργεί τις προϋποθέσεις για τον εξορθολογισμό του μίγματος παθητικών και ενεργητικών μέτρων που παρέχονται σε έναν άνεργο (ανάλογα με το προφίλ του), την περαιτέρω ενεργοποίηση των ανέργων και τη **σταδιακή ενίσχυση των ενεργητικών έναντι των παθητικών πολιτικών**.

Επίσης, προβλέπεται να ενισχυθεί η πελατοκεντρική λειτουργία των ΚΠΑ και να εμπλουτιστούν οι παρεχόμενες από αυτά υπηρεσίες, ώστε να καταστούν πιο αποτελεσματικά. Θα ενισχυθεί επίσης, η ικανότητα των δημόσιων υπηρεσιών απασχόλησης και κοινωνικής προστασίας, ώστε να παρέχουν εξατομικευμένες υπηρεσίες σε όλες τις ομάδες στόχου. Παράλληλα, θα προωθηθεί και η διασύνδεση των δημόσιων υπηρεσιών απασχόλησης και κοινωνικής προστασίας με τα Κέντρα Εξυπηρέτησης του Πολίτη (ΚΕΠ) των Δήμων και των Νομαρχιών, με στόχο να προστεθούν ακόμη περίπου 1.000 σημεία εξυπηρέτησης των δικαιούχων του Οργανισμού (ανέργων, εργαζομένων και

επιχειρήσεων). Προτεραιότητα θα δοθεί στους μικρούς και απομακρυσμένους Δήμους, αντικαθιστώντας το δίκτυο των ανταποκριτών, που ισχύει μέχρι σήμερα.

Προβλέπεται επίσης, η περαιτέρω **ποιοτική αναβάθμιση των ενεργητικών πολιτικών απασχόλησης**, με έμφαση στη διασφάλιση της ποιότητας και λαμβάνοντας υπόψη τις ανάγκες των τοπικών αγορών εργασίας. Ιδιαίτερη μέριμνα θα ληφθεί για κατηγορίες πολιτών που αντιμετωπίζουν δυσκολίες στην πρόσβαση στην απασχόληση, καθώς και για την επίλυση προβλημάτων που εμφανίζονται στις περιφερειακές αγορές εργασίας, με την εκπόνηση και την υλοποίηση ολοκληρωμένων σχεδίων και πρωτοβουλιών απασχόλησης με τη συμμετοχή του συνόλου των δυνητικά εμπλεκόμενων τοπικών φορέων. Η δημιουργία μηχανισμών σύνδεσης των Πανεπιστημίων με τις τοπικές αγορές εργασίας και τους εκπροσώπους των τοπικών επιχειρηματικών κέντρων, είναι ένα από τα μέτρα που θα συμβάλλουν σε αυτή την κατεύθυνση. Παράλληλα, αναφορικά με την απασχόληση στην γεωργία, πραγματοποιούνται και θα ενισχυθούν δράσεις για την δημιουργία ευκαιριών εργασίας εκτός του πρωτογενούς τομέα, με άξονες την παροχή δυνατοτήτων απασχόλησης σε άλλους τομείς, την προώθηση της ιδιωτικής πρωτοβουλίας και την ενθάρρυνση τουριστικών δραστηριοτήτων.

Προς την κατεύθυνση της ενίσχυσης της αποτελεσματικότητας των παρεμβάσεων του Ο.Α.Ε.Δ. στην αγορά εργασίας αναμένεται να συμβάλει ιδιαίτερα και το νέο ολοκληρωμένο πληροφοριακό σύστημα (ΟΠΣ), καθώς και η διεπαφή με άλλους φορείς και συστήματα (οργανισμούς κοινωνικής ασφάλισης, TAXIS, Επιθεώρηση Εργασίας). Το νέο ΟΠΣ θα επιτρέψει την πλήρη αποτύπωση της πορείας του ανέργου και των μεταβάσεων του μεταξύ των διάφορων καθεστώτων απασχόλησης (μισθωτή εργασία, αυτοαπασχόληση, ανεργία, κλπ), ενώ κάθε πρόγραμμα ενεργητικής πολιτικής απασχόλησης **θα αξιολογείται αυτόματα**, τόσο κατά τη διάρκεια της υλοποίησης του (on going αξιολόγηση), όσο και μετά το τέλος αυτής. Η ταχεία αναπροσαρμογή του σχεδιασμού και των παραμέτρων εφαρμογής των νέων προγραμμάτων αναμένεται να μεγιστοποιήσει την αποτελεσματικότητά τους.

Την περίοδο 2008-2010, θα αναπτυχθεί πλήρως ο νέος δικτυακός τόπος (portal) του ΟΑΕΔ, ο οποίος θα προσφέρει μέσω διαδικτύου και με διαδραστικό τρόπο, το σύνολο σχεδόν των υπηρεσιών του Οργανισμού προς τους δικαιούχους του (συμμετοχή σε ενεργητικές πολιτικές απασχόλησης, χορήγηση επιδομάτων, κλπ.). Ήδη, από το 2008 υπάρχει η δυνατότητα ηλεκτρονικής υποβολής αιτήσεων από ανέργους και επιχειρήσεις (e – αίτηση) για τη συμμετοχή τους σε ενεργητικές πολιτικές απασχόλησης.

Επίσης, στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού 2007-2013», προβλέπεται η ανάπτυξη και λειτουργία μιας **δικτυακής Πύλης εξωτερικής σύζευξης προσφοράς και ζήτησης εργασίας**, στο πρότυπο της κοινοτικής πύλης EURES. Η Πύλη θα είναι ανοιχτή σε όλους τους φορείς που ενεργοποιούνται στη σύζευξη προσφοράς και ζήτησης εργασίας, όπως φορείς του δημοσίου και ιδιωτικού τομέα, φορείς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, Πανεπιστήμια κλπ, υπό την προϋπόθεση της πιστοποίησής τους, ώστε να πληρούν ένα ελάχιστο όριο κριτηρίων ποιοτικής διασφάλισης, ιδίως σχετικά με το είδος και το αντικείμενο της προσφερόμενης εργασίας, η οποία θα πρέπει να εντάσσεται στις νόμιμες και γενικώς αποδεκτές μορφές απασχόλησης. Η διαχείριση της Πύλης θα γίνεται από τον ΟΑΕΔ με την ενεργό συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων και του ΕΚΕΠ στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του. Τέλος, η λειτουργία της Πύλης θα επιτρέπει σε κάθε πολίτη, που αναζητεί εργασία να έχει πρόσβαση σε πραγματικό χρόνο, σε όλες τις θέσεις εργασίας, που είναι διαθέσιμες σε όλη την Ελλάδα, ενώ κάθε επιχείρηση θα έχει δικαίωμα πρόσβασης στα καταχωρημένα βιογραφικά σημειώματα καλώντας απευθείας αυτούς που αναζητούν εργασία.

Μέσω του Επιχειρησιακού Προγράμματος του Υπουργείου Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας θα προωθηθεί, επίσης, και η λειτουργία των υποσυστημάτων 1 και 6 του Εθνικού Συστήματος Σύνδεσης της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης με την Απασχόληση (ΕΣΣΕΕΚΑ), για την περαιτέρω ανάπτυξη και εφαρμογή «**Ολοκληρωμένου**

Συστήματος για τον Καθορισμό των Αναγκών της Αγοράς Εργασίας» και «Συστήματος Συμβουλευτικής στο πλαίσιο της Δια βίου Μάθησης» (Συμβουλευτική Επαγγελματικού Προσανατολισμού).

Σκοπός του Συστήματος 1, είναι η συνεχής διερεύνηση, καταγραφή και τεκμηρίωση με ενιαίο, έγκυρο και αξιόπιστο τρόπο, των αναγκών της αγοράς εργασίας σε ανθρώπινο δυναμικό και ο προσδιορισμός των σχετικών προς τις ανάγκες αυτές επαγγελματιών, κατά ειδικότητα και επαγγελματικό επίπεδο, καθώς και ο προσδιορισμός των περιεχομένων των επαγγελματιών αυτών.

Σκοπός του Συστήματος 6, με φορέα εφαρμογής το ΕΚΕΠ, είναι η συμβουλευτική, ο επαγγελματικός προσανατολισμός και η σύνδεση με την απασχόληση των εκπαιδευόμενων ή καταρτιζόμενων, των αποφοίτων της επαγγελματικής εκπαίδευσης και της επαγγελματικής κατάρτισης, καθώς και γενικότερα του ανθρώπινου δυναμικού.

6.4.2 Ενίσχυση της απασχόλησης των νέων και προώθηση της ισότιμης πρόσβασης σε αυτήν

Στο πλαίσιο της ενίσχυσης της απασχόλησης των νέων, τη νέα περίοδο εφαρμογής 2008-2010, ενισχύονται οι δράσεις που στοχεύουν στην αύξηση των ευκαιριών απασχόλησής τους και την ανάπτυξη των ικανοτήτων τους, ώστε να ανταποκρίνονται με τις ανάγκες της αγοράς. Προς αυτή την κατεύθυνση, σημαντικός αναμένεται να είναι ο ρόλος των συστημικών παρεμβάσεων που προωθούνται, όπως η ανάπτυξη και λειτουργία της «Δικτυακής Πύλης Σύζευξης Προσφοράς και Ζήτησης Εργασίας» καθώς και η ανάπτυξη και εφαρμογή του «Ολοκληρωμένου Συστήματος για τον Καθορισμό των Αναγκών της αγοράς εργασίας» και του «Συστήματος Συμβουλευτικής στο πλαίσιο της Δια Βίου Μάθησης».

Με στόχο τη διευκόλυνση της πρόσβασης των νέων στην αγορά εργασίας και την εκπλήρωση των αποφάσεων του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Μαρτίου 2006, από το 2^ο εξάμηνο του 2008, για κάθε νέο που εγκαταλείπει το σχολείο και είναι άνεργος θα προσφέρεται εργασία, μαθητεία, συμπληρωματική επιμόρφωση ή άλλο μέτρο για την προώθηση της απασχόλησης του, εντός έξι μηνών, και εντός 4 μηνών έως το 2010. Στόχος είναι το σύνολο των εγγεγραμμένων ανέργων νέων (15-24) που αναζητούν εργασία να ωφελούνται από ενεργητικές πολιτικές απασχόλησης.

Στο πλαίσιο αυτό, σχεδιάστηκε και αρχίζει να υλοποιείται από το 2^ο εξάμηνο του 2008, μια μεγάλης κλίμακας δράση, το πρόγραμμα «**Μια Αρχή, Μια Ευκαιρία**». Το πρόγραμμα αυτό, θα υλοποιείται στη βάση των πιο σύγχρονων μεθόδων συμβουλευτικής και με την αξιόπιστη υποστήριξη της ηλεκτρονικής υποδομής που έχει αποκτήσει ο ΟΑΕΔ και θα προσφέρει κάθε χρόνο σε περίπου 40.000 νέους (16-25 ετών), που τελειώνουν ή εγκαταλείπουν νωρίτερα το σχολείο και δεν συνεχίζουν στο εκπαιδευτικό σύστημα, μια ευκαιρία απασχόλησης ή συμπληρωματικής επιμόρφωσης, για να ενταχθούν άμεσα στην αγορά εργασίας. Επίσης, το πρόγραμμα περιλαμβάνει τη δυνατότητα επιλογής από τους νέους μεταξύ:

- α) απόκτησης πρώτης επαγγελματικής εμπειρίας με τον κατώτατο μισθό και με ασφαλιστική και ιατροφαρμακευτική κάλυψη, μέσω πεντάμηνης προϋπηρεσίας, κατά προτεραιότητα σε μικρομεσαίες επιχειρήσεις του ιδιωτικού τομέα και αυτοαπασχολούμενους,
- β) απόκτησης πιστοποιημένων γνώσεων και δεξιοτήτων πληροφορικής,
- γ) και συμμετοχής σε ολοκληρωμένο πρόγραμμα συμβουλευτικής (επαγγελματικού προσανατολισμού, αναζήτησης εργασίας ή/και ανάληψης επιχειρηματικών πρωτοβουλιών).

Παράλληλα, ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στη **νεανική επιχειρηματικότητα**, η οποία αποτελεί δυναμικό τρόπο ένταξης των νέων στην αγορά εργασίας, ιδιαίτερα εάν αυτή είναι προσανατολισμένη σε καινοτόμες ιδέες και την αξιοποίηση της νέας τεχνολογίας. Στο

πλαίσιο αυτό, εντός του 2008 θα υλοποιηθεί ειδικό πρόγραμμα επιχορήγησης 3.000 νέων ελευθέρων επαγγελματιών (NEE), ηλικίας 22-32 ετών, με το διακριτικό τίτλο «ΝΕΟΙ & ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ». Προτεραιότητα θα δοθεί στις καινοτόμες επιχειρηματικές ιδέες και τις νέες τεχνολογίες, ενώ όλοι οι νέοι θα παρακολουθήσουν ειδικά σεμινάρια επιχειρηματικότητας. Τέλος, θα αξιοποιηθούν δίκτυα διάχυσης της ενημέρωσης των νέων, για την επιτυχή και ποιοτική υλοποίηση του προγράμματος.

Σε αυτό το πλαίσιο, προβλέπεται και η ενίσχυση και επέκταση των «**Θυρίδων Νεανικής Επιχειρηματικότητας**» και η εντατικοποίηση της συνεργασία τους με το «**Παρατηρητήριο Νεανικής Επιχειρηματικότητας**» σε επίπεδο έρευνας και ανάπτυξης της δημιουργικής απασχόλησης των νέων. Εξασφαλίζοντας, ήδη, την πλήρη γεωγραφική κάλυψη με 80 Θυρίδες Νεανικής Επιχειρηματικότητας να λειτουργούν σε όλη τη χώρα και 15 κόμβους του Παρατηρητηρίου Νεανικής Επιχειρηματικότητας σε αντίστοιχα τμήματα ΑΕΙ και ΤΕΙ, η συμβολή των εν λόγω δομών στην ανάληψη πρωτοβουλιών για την ενημέρωση των νέων, το σχεδιασμό και τη διδασκαλία προγραμμάτων με στόχο την καλλιέργεια επιχειρηματικής συνείδησης, καθώς και την παροχή συμβουλευτικής και υποστήριξης για την ίδρυση και ανάπτυξη νέων επιχειρήσεων αναμένεται, σημαντική.

Για τους **νέους επιστήμονες** θα υλοποιηθούν προγράμματα τοποθετήσεων σε επιχειρήσεις, με υποχρέωση συμμετοχής και της επιχείρησης στο κόστος της θέσης, αλλά και δράσεις προώθησης των νέων στην επιχειρηματικότητα (start-ups) και στην κοινωνική οικονομία. Αντίστοιχα θα υλοποιηθούν προγράμματα για «ανειδίκευτους» νέους, που θα συνδυάζουν τοποθετήσεις σε επιχειρήσεις με κατάρτιση πάνω στο αντικείμενο εργασίας και συμβουλευτική.

Κυρίαρχο ζήτημα διασφάλισης της επιτυχίας του συστήματος για την νέα περίοδο θα είναι ωστόσο, η σύνδεση της κατάρτισης με την πιστοποίηση των δεξιοτήτων και στη συνέχεια η τοποθέτηση του καταρτισθέντος σε σχετική με το αντικείμενο κατάρτισης θέση εργασίας.

Τέλος, στόχος είναι να ενισχυθούν οι ΜΚΟ που δραστηριοποιούνται με νέους, ώστε να αναπτύξουν κέντρα πληροφόρησης σχετικά με την απασχόληση και την επιχειρηματικότητα, αλλά και δίκτυα για συμβουλευτική και κατάρτιση.

6.4.3 Ενίσχυση της απασχόλησης των γυναικών και προώθηση της ισότιμης πρόσβασης σε αυτήν

Η κατεύθυνση των παρεμβάσεων για την περίοδο 2008-2010, είναι η **συνέχιση και η εντατικοποίηση της λήψης ολοκληρωμένων ενεργητικών μέτρων** για την αντιμετώπιση των προβλημάτων των γυναικών και τη χρηματοδότηση πολιτικών που συμβάλλουν αφενός στην ανάπτυξη της γυναικείας απασχόλησης και αφετέρου, στη δημιουργία ίσων ευκαιριών σε όλους τους τομείς.

Μερικές από τις παρεμβάσεις που σχεδιάστηκαν και θα υλοποιηθούν την περίοδο 2008-2010 περιλαμβάνουν στοχευμένες δράσεις προώθησης της απασχόλησης των γυναικών και ισότιμης πρόσβασης και εξέλιξής τους στην αγορά εργασίας. Πιο συγκεκριμένα:

- προγράμματα τοποθετήσεων σε επιχειρήσεις, με επιδοτήσεις θέσεων, στο πλαίσιο στοχευμένης κατάρτισης, για την απόκτηση εργασιακής εμπειρίας μέτρα για την περαιτέρω μείωση της διαφοροποίησης των αποδοχών, της συγκέντρωσης και της κατάτμησης της αγοράς εργασίας σε επαγγέλματα ανάλογα με το φύλο,
- δράσεις ενίσχυσης της συμμετοχής των γυναικών σε ΜΜΕ (είτε ως επιχειρηματίες είτε ως εργαζόμενες) και δράσεις άμβλυνσης των δυσκολιών που αντιμετωπίζουν οι γυναίκες επιχειρηματίες στην πρόσβαση στις χρηματοδοτήσεις,
- μέτρα για την στήριξη των γυναικών αρχηγών μονογονεϊκών οικογενειών,
- τη μετεξέλιξη των υποστηρικτικών δομών σε δράσεις στήριξης της γυναικείας απασχόλησης, υπό το πρίσμα της εξατομικευμένης ενίσχυσης για την εξασφάλιση της απρόσκοπτης διαθεσιμότητας των γυναικών για απασχόληση.

Συγκεκριμένα για την **εναρμόνιση της οικογενειακής και της επαγγελματικής ζωής των γυναικών, την αύξηση των ευκαιριών απασχόλησής τους και την ισότιμη συμμετοχή τους στην εργασία**, το Υπουργείο Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας προχώρησε στην εκπόνηση νέου θεσμικού πλαισίου, με ισχύ από 26 Ιουνίου 2008. Στη βάση του νέου θεσμικού πλαισίου και υπό το πρίσμα της εξατομικευμένης παρέμβασης, ο Οργανισμός Εργατικής Εστίας, ως αρμόδιος δικαιούχος, προχώρησε στη δημοσίευση προσκλήσεων εκδήλωσης ενδιαφέροντος τόσο σε δομές, όσο και σε ενδιαφερόμενες γυναίκες για την παροχή θέσεων φροντίδας και φύλαξης παιδιών σε εργαζόμενες γυναίκες-μητέρες.

Για την επιλογή των δυνητικά ωφελουμένων γυναικών δόθηκε προτεραιότητα σε εργαζόμενες με χαμηλό οικογενειακό εισόδημα, σε εργαζόμενες που κατέχουν επισφαλή θέση εργασίας, σε γυναίκες που συμμετέχουν σε Προγράμματα Ενεργητικών Πολιτικών Απασχόλησης, όπως προγράμματα Νέων Ελεύθερων Επαγγελματιών, Νέων Θέσεων Εργασίας και Stage και σε άνεργες μητέρες, που λαμβάνουν επίδομα ανεργίας. Σε αυτή τη βάση, μέσω οικονομικών και κοινωνικών κριτηρίων, επιλέγονται οι μητέρες που θα λαμβάνουν «εντολή τοποθέτησης» των παιδιών τους. Η εντολή τοποθέτησης καλύπτει το σύνολο του κόστους των υπηρεσιών για τη φύλαξη του παιδιού και το πρόγραμμα αναμένεται να προσφέρει ετησίως 16.000 θέσεις φύλαξης παιδιών, βρεφών και νηπίων. Το συνολικό κόστος για την υλοποίηση του έργου ανέρχεται σε € 280 εκατ. έως το 2013, ενώ υπολογίζεται, ότι καθ' όλη την περίοδο υλοποίησης, θα προσφερθούν συνολικά, πάνω από 90.000 τοποθετήσεις παιδιών.

Μια ακόμα ιδιαίτερα σημαντική παροχή για τις μητέρες, που τέθηκε πρόσφατα σε εφαρμογή είναι η **ειδική παροχή προστασίας της μητρότητας** (Ν. 3655/2008). Την ειδική άδεια δικαιούνται οι μητέρες που είναι ασφαλισμένες στο ΙΚΑ και απασχολούνται σε επιχειρήσεις με σχέση εργασίας ορισμένου ή αορίστου χρόνου, με πλήρη ή μερική απασχόληση. Η άδεια αυτή χορηγείται μετά τη λήξη της άδειας μητρότητας (τοκετού και λοχείας), ή και της ισόχρονης προς το μειωμένο ωράριο αδειας, η διάρκειά της ορίζεται σε έξι μήνες και η εργαζόμενη δύναται να κάνει χρήση του συνόλου ή τμήματος αυτής. Ο χρόνος απουσίας της εργαζόμενης από την εργασία της λογίζεται ως χρόνος πραγματικής υπηρεσίας λ.χ. για τον υπολογισμό της ετήσιας κανονικής αδειας, της προϋπηρεσίας για τον καθορισμό της αμοιβής και της αποζημίωσης σε περίπτωση απόλυσης, αλλά και κάθε δικαιώματος που απορρέει από τις διατάξεις της εργατικής νομοθεσίας.

Κατά την διάρκεια της ειδικής αδειας, ο ΟΑΕΔ υποχρεούται να καταβάλλει στην εργαζόμενη μητέρα, μηνιαίως, ποσό ίσο με τον κατώτατο μισθό, καθώς και αναλογία δώρων εορτών και επιδόματος αδειας με βάση το προαναφερόμενο ποσό. Ο δε χρόνος της ειδικής αδειας προστασίας της μητρότητας λογίζεται ως χρόνος ασφάλισης στον κλάδο σύνταξης του Ι.Κ.Α.-Ε.Τ.Α.Μ. Έτσι, διασφαλίζονται για τις μητέρες παροχές, ανάλογες με αυτές των ευρωπαϊκών χωρών, που προσφέρουν αυξημένη προστασία στη μητρότητα. Στο διάστημα απουσίας της εργαζόμενης μητέρας (λόγω της ειδικής 6μηνης αδειας μητρότητας) ο εργοδότης έχει δικαίωμα να την αντικαταστήσει, απασχολώντας επιδοτούμενο άνεργο από τον ΟΑΕΔ.

Επίσης, για πρώτη φορά στην ασφαλιστική νομοθεσία, οι εισφορές του κλάδου κύριας σύνταξης των ασφαλισμένων γυναικών σε όλους τους φορείς κύριας ασφάλισης αρμοδιότητας του Υπουργείου Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας μειώνονται κατά 50% κατά το δωδεκάμηνο απασχόλησης που ακολουθεί, το μήνα του τοκετού.

Επιπλέον, ενίσχυση της γυναικείας απασχόλησης αναμένεται μελλοντικά και με την **αναγνώριση**, στις ασφαλισμένες των φορέων Κύριας Ασφάλισης, **πλασματικού χρόνου για κάθε παιδί** που αποκτούν από 1/1/2000 και εφεξής, ο οποίος ανέρχεται σε 1 έτος, για το πρώτο παιδί, και σε 2 έτη για κάθε επόμενο παιδί, και μέχρι το τρίτο, συνολικά 5 έτη. Ο συγκεκριμένος πλασματικός χρόνος, όπως ίσχυε και με το προηγούμενο καθεστώς, συνυπολογίζεται για την θεμελίωση ορισμένων συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων αλλά και για την προσαύξηση του ποσού της σύνταξης.

Μακροπρόθεσμος στόχος των πολιτικών απασχόλησης του Υπουργείου είναι η αύξηση του ποσοστού των εγγεγραμμένων ανέργων γυναικών, που ωφελούνται από ενεργητικές πολιτικές απασχόλησης επί του συνόλου των εγγεγραμμένων ανέργων γυναικών που αναζητούν εργασία από 17% που ήταν το 2007, σε 25% το 2015 και η αύξηση του αριθμού των γυναικών που ωφελούνται από υποστηρικτικά μέτρα για τη συμφιλίωση της επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής από 8.300 το 2007, σε 15.700 το 2015.

6.4.4 Μέτρα για την ενεργό γήρανση και την αποθάρρυνση της πρόωρης συνταξιοδότησης

Με την **ασφαλιστική μεταρρύθμιση**, που ψηφίστηκε πρόσφατα, δόθηκαν κίνητρα για την παραμονή στην εργασία. Με το Ν. 3655/2008, ορίστηκε για πρώτη φορά στους εργαζόμενους του ευρύτερου δημοσίου τομέα, η δυνατότητα παραμονής στην υπηρεσία μέχρι και για 3 έτη, πέρα από την συμπλήρωση του απαιτούμενου χρόνου υπηρεσίας ή του ορίου ηλικίας. Επίσης, το ίδιο ισχύει και για τους του ασφαλισμένους (παλιούς και νέους) του ιδιωτικού τομέα, καθώς χορηγήθηκαν κίνητρα παραμονής στην εργασία μέχρι και 3 έτη με την προσαύξηση του ποσού της σύνταξης.

Στοχεύοντας στην ενίσχυση των ευκαιριών απασχόλησης των εργαζομένων μεγαλύτερης ηλικίας, προωθείται η αναβάθμιση των **συστημάτων υποστήριξης** και ένταξης ανέργων και μη ενεργών ατόμων μεγαλύτερης ηλικίας στην αγορά εργασίας, καθώς και η **παροχή κινήτρων** για συνεχή αναβάθμιση δεξιοτήτων των ανέργων μεγαλύτερης ηλικίας και η συστηματική τους **ενημέρωση και πληροφόρηση**. Τέλος, σχεδιάζεται η ανάπτυξη καινοτόμων προγραμμάτων ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης για την αλλαγή στάσεων και αρνητικών αντιλήψεων, σχετικά με τις εργασιακές δυνατότητες των ατόμων μεγαλύτερης ηλικίας και γενικότερα για την καταπολέμηση των διακρίσεων λόγω ηλικίας.

Παράλληλα, σχεδιάζεται ο επαναπροσδιορισμός του ρόλου και των διαδικασιών παροχής συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης σε άνεργους, στο πλαίσιο μιας στοχευμένης ηλικιακής και κλαδικής προσέγγισης. Ταυτόχρονα, προβλέπεται και η υλοποίηση στοχευμένων προγραμμάτων κατάρτισης ανέργων, που θα συνδυάζουν πιστοποίηση γνώσεων και δεξιοτήτων και υποχρεωτική - εγγυημένη απασχόληση, σχετική με το αντικείμενο κατάρτισης.

6.4.5 Αδήλωτη Εργασία

Στη χώρα μας, η αδήλωτη εργασία αποτελεί διαρθρωτικό χαρακτηριστικό της αγοράς εργασίας, πράγμα που ασκεί πολύπλευρες αρνητικές επιδράσεις επηρεάζοντας και τους τρεις πρωταρχικούς στόχους - πλήρης απασχόληση, ποιότητα και παραγωγικότητα στην εργασία και κοινωνική συνοχή. Εκτιμάται, ότι το ποσοστό του εργατικού δυναμικού που απασχολείται στην παραοικονομία είναι περίπου 26% (αφορά τόσο επίσημα εργαζόμενους που εργάζονται παράλληλα σε δεύτερη εργασία όσο και παράνομα εργαζόμενους)¹¹.

Στο πλαίσιο διαβούλευσης για την Πράσινη Βίβλο, η χώρα μας έθεσε ως προτεραιότητα για τον εκσυγχρονισμό του εργατικού δικαίου, την καταπολέμηση της αδήλωτης εργασίας, προκειμένου να μειωθεί ο κατακερματισμός της αγοράς εργασίας που οφείλεται σε αυτή.

Πρωταρχική μέριμνα αποτελεί η ανάλυση των αιτιών του φαινομένου και η ακριβής μέτρησή της, για το σχεδιασμό και υλοποίηση αποτελεσματικών μέτρων πολιτικής. Ήδη στο πλαίσιο των συστημικών παρεμβάσεων του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανάπτυξη ανθρώπινου Δυναμικού», εκπονείται μελέτη ωρίμανσης για την αποτύπωση της υφιστάμενης κατάστασης στον τομέα της αδήλωτης εργασίας και την εξειδίκευση δράσεων για τον περιορισμό της.

---

¹¹ Στοιχεία από το ερευνητικό πρόγραμμα «Διερεύνηση της σχέσης ανάμεσα στην κοινωνική προστασία και την αγορά εργασίας», που χρηματοδοτήθηκε από το Παρατηρητήριο Απασχόλησης Ερευνητική Πληροφορική Α.Ε. το 2004.

Παράλληλα, η Κυβέρνηση έχει λάβει, υλοποιεί και σχεδιάζει, συγκεκριμένα μέτρα που επικεντρώνονται στη δημιουργία αντικινήτρων για την αδήλωτη εργασία. Στο πλαίσιο αυτό, και με στόχο την αποτελεσματικότερη διαχείριση του φαινομένου της παράνομης μετανάστευσης, διαμορφώθηκε στην χώρα μας το κατάλληλο νομοθετικό πλαίσιο, το οποίο συνίσταται στον ν.3386/2005 και στον ν.3536/2007.

Συγκεκριμένα, η καθιέρωση της έρευνας της αγοράς εργασίας σε περιφερειακό επίπεδο, αποτυπώνει καλύτερα τα δεδομένα, σε τοπικό επίπεδο, και συμβάλλει στην ομαλή ένταξη των μεταναστών στη συγκεκριμένη αγορά, καθώς ήδη έχουν καταγραφεί οι θέσεις εργασίας, που μπορούν να καταληφθούν από αυτούς. Επιπλέον, προβλέπεται ότι ο αλλοδαπός εργαζόμενος θα πρέπει να αμείβεται, κατ' ελάχιστον, με τις μηνιαίες αποδοχές του ανειδίκευτου εργάτη, γεγονός που διασφαλίζει, κατά το δυνατόν, την ύπαρξη ενός ικανοποιητικού βιοτικού επιπέδου γι' αυτόν και την οικογένειά του. Επίσης, οι υπήκοοι τρίτων χωρών, που διαμένουν νόμιμα στη χώρα μας, έχουν τα ίδια ασφαλιστικά δικαιώματα με τους Έλληνες εργαζόμενους και, επομένως, απολαμβάνουν και τις ανάλογες παροχές από τους δημόσιους ασφαλιστικούς οργανισμούς στους οποίους ασφαλίζονται.

Η εφαρμογή τόσο των διατάξεων αυτών, όσο και των γενικότερων διατάξεων της εργατικής και ασφαλιστικής νομοθεσίας, ελέγχεται από τους αρμόδιους ελεγκτικούς μηχανισμούς του Υπουργείου Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας (Σώμα Επιθεώρησης Εργασίας, Σ.Ε.Π.Ε.) και των ασφαλιστικών οργανισμών. Παράλληλα, προβλέπεται ότι εργοδότες, οι οποίοι απασχολούν αλλοδαπούς χωρίς άδεια διαμονής, τιμωρούνται τόσο με την επιβολή προστίμου, όσο και με ποινή φυλάκισης κατά περίπτωση. Τέλος, με τις ευεργετικές διατάξεις δόθηκε η δυνατότητα στους αλλοδαπούς, οι οποίοι δεν είχαν ανανεώσει τις άδειες παραμονής τους ή είχαν, αποδεδειγμένα, εισέλθει στη χώρα μας πριν την 31^η Δεκεμβρίου 2004, να τακτοποιήσουν τις εκκρεμότητες τους και να νομιμοποιηθούν.

Σημαντικό πλέγμα αντικινήτρων για αδήλωτη εργασία αποτελεί, ταυτόχρονα, η ενίσχυση της αποτελεσματικότητας των ελέγχων στην αγορά εργασίας. Με το ν.2556/97, συστάθηκε η **Ειδική Υπηρεσία Ελέγχου Ασφάλισης (Ε.ΥΠ.Ε.Α.)**, για την οποία προβλέπεται συνεχής λειτουργία σε 24ωρη βάση, προκειμένου να διενεργούνται διαρκείς έλεγχοι στις επιχειρήσεις, με σκοπό τον εντοπισμό των ανασφαλιστών απασχολουμένων και τη διαπίστωση της τήρησης των υποχρεώσεων των εργοδοτών. Επίσης, το Ι.Κ.Α.-Ε.Τ.Α.Μ., με το εκσυγχρονιστικό του πρόγραμμα, το οποίο βρίσκεται ήδη σε εφαρμογή, ενισχύει περαιτέρω τον έλεγχο των εργοδοτών.

Ταυτόχρονα, με νομοσχέδιο που επεξεργάζεται το Υπουργείο Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας, προβλέπεται η αναδιοργάνωση και ενίσχυση του ΣΕΠΕ. Συγκεκριμένα, ενισχύεται το Σ.ΕΠ.Ε. σε στελεχιακό δυναμικό, διευρύνεται με τη δημιουργία νέων Διευθύνσεων και Τμημάτων, αλλά και ενδυναμώνεται η αυτοτέλεια και ανεξαρτησία στη λειτουργία του. Παράλληλα, βρίσκεται σε τελική φάση υλοποίησης και το Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα (ΟΠΣ) του ΣΕΠΕ που θα επιτρέψει:

- τη δημιουργία και συντήρηση πλήρους και αξιόπιστου Μητρώου Εργοδοτών, ώστε ανά πάσα στιγμή, να υπάρχουν τα ακριβή και πλήρως ενημερωμένα στοιχεία τους,
- τη δημιουργία και συντήρηση αναλυτικού «προφίλ» εργοδοτών, με στοιχεία οικονομικά και μη, τα οποία συνθέτουν τη γενικότερη εικόνα του εργοδότη και παρέχουν πληροφόρηση σχετικά με την αξιοπιστία του,
- την εφαρμογή σύγχρονων μεθόδων διασταύρωσης των στοιχείων και, εν συνεχεία, στατιστικής ανάλυσης των αποτελεσμάτων, αναφορικά με το «χάρτη» των εργοδοτών και των εργαζομένων, προκειμένου να εντοπίζονται τομείς της οικονομίας στους οποίους παρατηρείται εισφοροδιαφυγή,
- την εφαρμογή εξειδικευμένων κριτηρίων, με βάση τα συμπεράσματα που εξήχθησαν από τις διασταυρώσεις με στόχο τον κατευθυνόμενο επιτόπιο έλεγχο των εργοδοτών και, τέλος,

- την εξοικονόμηση εργατοωρών και προσωπικού, ώστε να στελεχωθούν πλήρως οι ελεγκτικοί μηχανισμοί (Ε.ΥΠ.Ε.Α., συνεργεία ελέγχου, κλπ.).

Επίσης, με το ν.3655/2008, καθιερώνεται, από 01.06.2009 ο **Αριθμός Μητρώου Κοινωνικής Ασφάλισης (Α.Μ.Κ.Α.)**, ως ο μοναδικός αριθμός εργασιακής και ασφαλιστικής ταυτοποίησης για κάθε πολίτη. Μέσω του κεντρικού ηλεκτρονικού ελέγχου του μοναδικού αυτού αριθμού, ο οποίος θα αποτελεί προϋπόθεση για κάθε εργασιακή, ασφαλιστική, συνταξιοδοτική, προνοιακή ή ιατροφαρμακευτική παροχή, είναι προφανές, ότι θα περιοριστούν σημαντικά οι σπατάλες και θα διευκολυνθεί ο έλεγχος και η καταπολέμηση της εισφοροδιαφυγής. Με τον ίδιο νόμο, προβλέπεται επίσης, και η σύσταση και λειτουργία κοινών κλιμακίων ελέγχου ΣΕΠΕ και ΙΚΑ, τα οποία εκτιμάται ότι θα συμβάλλουν αποφασιστικά στην εύρυθμη λειτουργία της αγοράς εργασίας.

6.5 Μεταρρύθμιση του συστήματος Κοινωνικής Ασφάλισης

Η Ελληνική Κυβέρνηση, μέσα από το νέο νόμο 3655/2008, «Διοικητική και οργανωτική μεταρρύθμιση του Συστήματος Κοινωνικής Ασφάλισης και λοιπές ασφαλιστικές διατάξεις» επιχειρεί την εξάλειψη χρόνιων παθογενειών και στρεβλώσεων του ασφαλιστικού συστήματος. Μέσα από την **ευρεία διοικητική αναδιοργάνωση των ασφαλιστικών φορέων**, υπό τη διοίκηση ισχυρών διοικητικών σχημάτων, καταπολεμάται το οξύτατο δομικό πρόβλημα του πολυκερματισμού του Συστήματος Κοινωνικής Ασφάλισης και καθίσταται εφικτή η δυνατότητα ουσιαστικού ελέγχου και εποπτείας, η μείωση του διοικητικού και λειτουργικού κόστους και η επίτευξη οικονομικών κλίμακας.

Με το ν. 3655/2008, επιχειρήθηκε, με ρυθμίσεις μακράς πνοής, να γίνουν βήματα αντιμετώπισης των μεγάλων προβλημάτων, που είχαν συσσωρευτεί σε πολλούς ασφαλιστικούς φορείς. Συγκεκριμένα, επιχειρείται η διοικητική αναδιοργάνωση του συστήματος, στο πλαίσιο της οποίας:

- Δημιουργούνται νέοι φορείς κοινωνικής ασφάλισης, με ενοποιήσεις Ταμείων ή εντάξεις φορέων και κλάδων σε ήδη υφιστάμενους ασφαλιστικούς οργανισμούς. Οι 133 φορείς και κλάδοι, εποπτευόμενοι από το Υπουργείο Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας, συγχωνεύονται σε 13,
- Ο χρόνος ασφάλισης, κάθε συγχωνευόμενου ή εντασσόμενου στο νέο Ταμείο φορέα, που έχουν διανύσει οι ασφαλισμένοι, θεωρείται χρόνος ασφάλισης στο νέο Ταμείο ή στο Ταμείο, στο οποίο συγχωνεύεται το πρώτο Ταμείο. Με τον τρόπο αυτό, απλοποιείται η εφαρμογή του θεσμού της διαδοχικής ασφάλισης σε πρώτη φάση, αφού από 133 φορείς και κλάδους, περιοριζόμαστε σε 13 φορείς και κλάδους,
- Δεν θίγονται τα γενικά όρια ηλικίας, ούτε τα ώριμα ασφαλιστικά δικαιώματα, διότι οι παρεμβάσεις στα ειδικά όρια ηλικίας συνταξιοδότησης, εφαρμόζονται σταδιακά από 01/01/2013.

Ταυτόχρονα, σύμφωνα με το άρθρο 144, παρ. 1 του ν.3655/2008, δεν θίγονται τα όρια ηλικίας απονομής της πλήρους σύνταξης μητέρας ανηλίκου τέκνου, ασφαλισμένης στον ιδιωτικό τομέα (55ο έτος), ενώ για πρώτη φορά, το δικαίωμα της πλήρους σύνταξης μητέρας ανηλίκου τέκνου, θεμελιώνεται, εφόσον η ανηλικότητα του τέκνου και ο απαιτούμενος χρόνος ασφάλισης συντρέχουν, έστω από το 50ο έτος της ηλικίας της. Επίσης, δεν θίγεται σε κανένα ασφαλιστικό οργανισμό, η θεμελίωση του συνταξιοδοτικού δικαιώματος με 37ετία, ανεξαρτήτως ορίου ηλικίας, ενώ, παρατάθηκε μέχρι τις 31-12-2009, η συνταξιοδότηση με 3.500 ημερομίσθια σε ομοειδείς φορείς και με συμπληρωμένο το 65ο έτος της ηλικίας.

Όσον αφορά στα γενικά όρια ηλικίας που ισχύουν στο Ι.Κ.Α.-Ε.Τ.Α.Μ. και τα οποία **δεν θίγονται**, σημειώνουμε ότι ο συνδυασμός απαιτούμενου ορίου ηλικίας και ελάχιστου

απαιτούμενου αριθμού ημερών ασφάλισης για συνταξιοδότηση (4.500 ημέρες εργασίας), θεωρείται ευνοϊκός, λαμβανομένων υπόψη και των χρόνων πλασματικής ασφάλισης που δύνανται να συνυπολογιστούν, προκειμένου για τη συμπλήρωσή του (π.χ. χρόνος επιδότησης λόγω ανεργίας, χρόνος επιδότησης λόγω ασθένειας, χρόνος στρατιωτικής θητείας κ.λπ.).

Επιπλέον, **τα ποσά των συντάξεων και των κατωτάτων ορίων των συντάξεων** που χορηγούν το Ι.Κ.Α.-Ε.Τ.Α.Μ., το Ε.Τ.Ε.Α.Μ., το Ι.Κ.Α.-Ε.Τ.Α.Μ.-Ε.Τ.Ε.Α.Μ., καθώς και τα ειδικά ταμεία κύριας και επικουρικής ασφάλισης, (ειδικά ταμεία ασφάλισης μισθωτών), **αναπροσαρμόζονται ετησίως**, για τη διασφάλιση της επάρκειας των συντάξεων, μέσα στο πλαίσιο της εκάστοτε ακολουθούμενης εισοδηματικής πολιτικής.

Τέλος, για τη διασφάλιση των συντάξεων των μεταγενέστερων γενεών και την αντιμετώπιση των μακροοικονομικών συνεπειών της γήρανσης, ιδρύεται το **Ασφαλιστικό Κεφάλαιο Αλληλεγγύης Γενεών (Α.Κ.Α.ΓΕ.)**. Σκοπός του Α.Κ.Α.ΓΕ. είναι η δημιουργία αποθεματικών, για τη χρηματοδότηση των κλάδων σύνταξης των Φορέων Κοινωνικής Ασφάλισης (Φ.Κ.Α.), από 01.01.2019 και μετά. Πόροι του Α.Κ.Α.ΓΕ. από 01.01.2009 είναι:

- ποσοστό 10% επί των ετησίων συνολικών εσόδων από αποκρατικοποίηση Δημοσίων Επιχειρήσεων και Οργανισμών,
- ποσοστό 4% επί των ετησίων συνολικών εσόδων από τον Φ.Π.Α., και
- ποσοστό 10% επί του συνόλου των ετησίων εισπραττομένων ποσών από κοινωνικούς πόρους από τους φορείς, κλάδους ή λογαριασμούς κοινωνικής ασφάλισης, που αναφέρονται στο άρθρο 150, του ν.3655/08.

7 Εκπαιδευτική μεταρρύθμιση

Κύριες πολιτικές στον τομέα της εκπαίδευσης

- Ανάπτυξη ΤΠΕ και ευρυζωνικότητας στην εκπαίδευση
- Συνεργασία εκπαίδευσης με παραγωγικό τομέα της οικονομίας και προώθηση του νόμου ΕΣΣΕΕΚΑ
- Προώθηση κινητικότητας του μαθητικού πληθυσμού
- Ενίσχυση Δια Βίου Μάθησης

7.1 Τρέχουσα κατάσταση στην εκπαίδευση

Στην Ελλάδα οι δημόσιες δαπάνες για εκπαίδευση αποτελούν το 3,98% του ΑΕΠ, με το μεγαλύτερο μερίδιο των δημοσίων δαπανών να κατευθύνεται στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Παρόλα αυτά, η Ελλάδα ανήκει στις χώρες με συγκριτικά χαμηλά επίπεδα δαπανών για την εκπαίδευση και την κατάρτιση. Στον τομέα των ιδιωτικών επενδύσεων εκπαίδευσης, το σύνολο των κρατών μελών της Ευρώπης δεν έχουν ξεπεράσει το φράγμα του 1% του ΑΕΠ (0,63% του ΑΕΠ). Στην Ελλάδα οι ιδιωτικές δαπάνες αποτελούν το 0,25% του ΑΕΠ.

Από την σκοπιά των επιχειρήσεων, το κόστος για τη συνεχιζόμενη επαγγελματική κατάρτιση των εργαζομένων στην ΕΕ-25, ως μέσο ποσοστό του εργατικού κόστους είναι 2,3%, ενώ στην Ελλάδα το ποσοστό αυτό κυμαίνεται στο 0,6%.

Ταυτόχρονα, στην Ελλάδα παρατηρείται μια συνεχής μείωση του ρυθμού των γεννήσεων διαχρονικά, η οποία αντανακλάται αντίστοιχα στη σημαντική μείωση του ποσοστού συμμετοχής των δύο παραγωγικών για το εκπαιδευτικό σύστημα ηλικιακών κατηγοριών (0 έως 14 ετών και 15 έως 19 ετών) στο σύνολο του πληθυσμού. Καταγράφεται, επομένως, ένα διαρκώς αυξανόμενο δημογραφικό έλλειμμα στην ελληνική εκπαίδευση λόγω της

δραματικής μείωσης των γεννήσεων. Το έλλειμμα αυτό αποτυπώνεται στη μείωση των ατόμων σχολικής ηλικίας και συνακόλουθα στη μείωση των μαθητών στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

Από την άλλη πλευρά, επισημαίνεται ότι λόγω της αύξησης του αριθμού των παιδιών των μεταναστών, καταγράφεται μια σταδιακή μεταβολή όσον αφορά στη σύνθεση του μαθητικού δυναμικού στην Ελλάδα, με αποτέλεσμα το ελληνικό σχολείο να προσλαμβάνει όλο και περισσότερο ένα πολυ-πολιτισμικό χαρακτήρα. Είναι προφανές ότι τόσο το δημογραφικό έλλειμμα και η συνακόλουθη συρρίκνωση του πληθυσμού σχολικής ηλικίας, όσο και η αυξανόμενη διαφοροποίηση της σύνθεσης του μαθητικού δυναμικού προστίθενται στις νέες προκλήσεις που καλείται να αντιμετωπίσει άμεσα το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα.

Σε σχέση με την αναλογία μαθητών ανά διδακτικό προσωπικό, προκύπτει ότι ενώ η μέση ευρωπαϊκή (ΕΕ-25) αναλογία μαθητών ανά εκπαιδευτικό για την πρωτοβάθμια και την δευτεροβάθμια εκπαίδευση είναι 13,7:1, στην Ελλάδα είναι στο 9,2:1 (2006) μειωμένη σε σχέση με το 2000, όπου αντιστοιχούσαν 11,2 μαθητές ανά εκπαιδευτικό. Η μείωση της αναλογίας είναι αποτέλεσμα τόσο της μείωσης των μαθητών, όσο και της αύξησης των εκπαιδευτικών.

Αναφορικά με το ποσοστό ολοκλήρωσης του δεύτερου κύκλου της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, στην Ελλάδα αυτό κυμαίνεται στο 82,1% (των νέων ηλικίας 18-24 ετών), επίδοση πολύ κοντά στον ποσοστό αναφοράς της ΕΕ (85%) και αρκετά υψηλότερη από την ΕΕ-25 (77,3%). Στην Ελλάδα δε, όπως και σχεδόν σε όλες τις χώρες της Ευρώπης, το ποσοστό ολοκλήρωσης της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης είναι μεγαλύτερο για τις γυναίκες σε σχέση με τους άνδρες. Επιπλέον, σημαντική πρόοδος έχει επιτευχθεί στην μείωση του ποσοστού των νέων (18 έως 24 ετών) που εγκαταλείπει πρόωρα το σχολείο. Για την Ελλάδα, το ποσοστό αυτό κυμαίνεται στο 14,7% με στοιχεία του 2007, ποσοστό που κυμαίνεται οριακά χαμηλότερα από την ΕΕ-25 (περίπου 15%).

7.2 Προτεραιότητες Πολιτικής στον τομέα της Εκπαίδευσης

Με δεδομένη την αναγκαιότητα του συνεχούς εκσυγχρονισμού και της ποιοτικής βελτίωσης των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης, η εθνική στρατηγική για την παιδεία βασίζεται, καταρχήν, στους κάτωθι πέντε πυλώνες:

1. **Ανθρωποκεντρική εκπαίδευση:** αρωγή ή / και επανένταξη ατόμων με αναπηρία και κοινωνικά ευαίσθητων ομάδων (όπως Αθίγγανοι, Ρόμ, παλιννοστούντες ομογενείς κλπ.).
2. **Περιβαλλοντική εκπαίδευση για την αειφόρο ανάπτυξη:** εμπέδωση οικολογικής και περιβαλλοντικής αγωγής μέσω της εκπαίδευσης.
3. **Ψηφιακή σύγκλιση:** αντιμετώπιση του ψηφιακού αναλφαριθμητισμού, ισότητα στην πρόσβαση, εφαρμογή τηλε-εκπαίδευσης.
4. **Πολυγλωσσία, γλωσσομάθεια, ελληνοφωνία:** ενίσχυση της διδασκαλίας ξένων γλωσσών, εισαγωγή και πιστοποίηση των ξένων γλωσσών στα σχολεία, και δημιουργία ελληνικών σχολείων στα Βαλκάνια σε συνδυασμό με μια εξωστρεφή πολιτική προσέλκυσης ξένων σπουδαστών (Διεθνές Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης).
5. **Σύνδεση της παιδείας με τον πολιτισμό:** ενίσχυση και επικαιροποίηση της πολιτισμικής μας κληρονομιάς και των ολυμπιακών αξιών.

7.3 Πρόοδος τρεχουσών παρεμβάσεων

Την περίοδο 2005-2008 πραγματοποιήθηκαν μια σειρά από μέτρα για την αναμόρφωση της εκπαίδευσης σε όλες τις βαθμίδες.

Στο πλαίσιο της προ-σχολικής και πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, έγινε υποχρεωτική η συμμετοχή των 5χρονων στην προσχολική αγωγή με τον Ν. 3518/2006 και κατά συνέπεια επεκτάθηκε η υποχρεωτική εκπαίδευση στα 10 χρόνια. Επιπλέον, αναπτύχθηκαν τα Κέντρα Διάγνωσης, Αξιολόγησης και Υποστήριξης (ΚΔΑΥ) που υποστηρίζουν ενεργά το προσωπικό για την αντιμετώπιση ειδικών αναγκών ενώ ενισχύθηκαν τα Τμήματα Ειδικής Αγωγής και τα εξειδικευμένα τμήματα που λειτουργούν ένθετα στα νηπιαγωγεία.

Για την ενίσχυση του εκπαιδευτικού και μορφωτικού επιπέδου των μαθητών, την αντιμετώπιση της σχολικής διαρροής, του κοινωνικού αποκλεισμού και των κοινωνικών ανισοτήτων στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, καθιερώθηκε στα Γενικά Λύκεια (ημερήσια και εσπερινά) πρόγραμμα πρόσθετης διδακτικής στήριξης. Το πρόγραμμα αυτό μπορούν να το παρακολουθήσουν όσοι μαθητές το επιθυμούν, ανεξάρτητα από την επίδοσή τους (ως και 35% των μαθητών κάθε τάξης ανά μάθημα).

Στο πλαίσιο της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, επισημαίνουμε την πρωτοβουλία για την ανάπτυξη και τη λειτουργία Ινστιτούτων Δια Βίου Εκπαίδευσης και Κατάρτισης στα ιδρύματα Ανώτατης Εκπαίδευσης που στοχεύει στην παροχή πιστοποιημένων προγραμμάτων κατάρτισης (Ν.3369/2005).

Επίσης, ως αποτέλεσμα του Νόμου τριτοβάθμιας εκπαίδευσης: Ν. 3549/2007 «Μεταρρύθμιση του Θεσμικού Πλαισίου για τη Δομή και Λειτουργία των ΑΕΙ» έχουν υποβληθεί τετραετή ακαδημαϊκά – αναπτυξιακά προγράμματα, γεγονός που αναμένεται να συμβάλει στη βελτίωση της ακαδημαϊκής και ερευνητικής απόδοσης, την ενίσχυση της αυτονομίας και της λογοδοσίας των ιδρυμάτων και τη σύνδεσή τους με τις επιχειρήσεις.

Πλαίσιο 7.1. – Οι δαπάνες για την εκπαίδευση

Η Ελλάδα πραγματοποιεί μια συνεχή προσπάθεια αύξησης των δαπανών για όλα τα επίπεδα και βαθμούς εκπαίδευσης και κατάρτισης. Συγκεκριμένα, οι δημόσιες δαπάνες για την περίοδο 2004-2007 αυξήθηκαν κατά 26,8%.

Οι αυξήσεις της κρατικής επιχορήγησης για την τριτοβάθμια εκπαίδευση μπορούν να ταξινομηθούν στις παρακάτω κατηγορίες:

1. 3% αύξηση σε σχέση με το 2007 στις κρατικές δαπάνες για τα λειτουργικά έξοδα των πανεπιστημίων, που αντιστοιχεί σε € 240 εκατ. για το 2008,
2. Οι κρατικές δαπάνες για πανεπιστημιακά συγγράμματα έχουν αυξηθεί κατά 2,3% σε σχέση το 2007, φθάνοντας τα € 40,8 εκατ. το 2008,
3. Οι κρατικές δαπάνες για φοιτητικές παροχές έχουν αυξηθεί κατά 4,3% σε σχέση με το 2007, φθάνοντας τα € 29,8 εκατ. το 2008.

Επιπλέον,

- Τα τελευταία τέσσερα χρόνια, η απορρόφηση κοινοτικών πόρων στο πλαίσιο συγκεκριμένων δράσεων και πολιτικών έχει αυξηθεί άνω του 80%.
- Εκτός από τις κρατικές επιδοτήσεις, τα ελληνικά ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα έλαβαν χρηματική επιχορήγηση μέσω του επιχειρησιακού προγράμματος «Εκπαίδευση και Αρχική Επαγγελματική Κατάρτιση» για την περίοδο 2000-2006 η οποία ανήλθε στο ποσό των € 960 εκατ.

Ωστόσο, οι εξής παράμετροι πρέπει να ληφθούν υπόψη,

- Η Ελλάδα, μαζί με 5 άλλα κράτη-μέλη, δεν επιβάλλει δίδακτρα στους φοιτητές τριτοβάθμιας εκπαίδευσης

- Η Ελλάδα παρουσιάζει τα μεγαλύτερα ποσοστά κρατικής επιχορήγησης ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, σε ποσοστό άνω του 98% (σε σχέση με το 82,8% των ΕΕ25). Ταυτόχρονα, η συνεισφορά των νοικοκυριών είναι σχεδόν ανύπαρκτη -λιγότερο του 1%- αν συγκριθεί με το επίπεδο της ΕΕ-25 που κυμαίνεται στο 1.5%. Σχετικά με τους δείκτες ετήσιας δαπάνης ανά φοιτητή επί ποσοστού του ΑΕΠ, πρέπει να επισημανθεί ότι καλύπτουν όλους τους εγγεγραμμένους φοιτητές συμπεριλαμβανομένων και όσων δεν είναι ενεργοί.

Σχετικά με την αρχική επαγγελματική κατάρτιση, διαπιστώνεται ότι στο παρελθόν έχει υπάρξει αισθητή μείωση του αριθμού των μαθητών στα Τεχνικά Επαγγελματικά Εκπαιδευτήρια (ΤΕΕ). Αυτή η μείωση συντέλεσε σταδιακά στην υποβάθμιση των σπουδών και την περιορισμένη πρόσβαση μαθητών από τα ΤΕΕ στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Για την αντιμετώπιση αυτού του προβλήματος ολόκληρη η οργάνωση της τεχνικής/επαγγελματικής εκπαίδευσης τροποποιήθηκε με τον νόμο 3475/2006 με τον οποίο τέθηκαν οι βάσεις για εκτεταμένη συμβολή των εκπαιδευτικών παραγόντων και των εμπλεκόμενων φορέων. Η μεταρρύθμιση αυτή επέτρεψε τη δημιουργία δύο νέων δομών αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης: τα Επαγγελματικά Λύκεια (ΕΠΑΛ) και τις Επαγγελματικές Σχολές (ΕΠΑΣ).

Οι ουσιαστικές επιπτώσεις αυτών των μεταρρυθμίσεων απαιτούν χρόνο για να παγιωθούν και για να εκτιμηθούν και η εξαγωγή ασφαλών συμπερασμάτων για το μέγεθος της επιτυχίας τους μπορεί να γίνει μόνο μετά την πάροδο ενός κάποιου χρονικού διαστήματος. Τέλος, δε θα πρέπει να παραβλέψουμε το σταδιακό χαρακτήρα της εφαρμογής των μέτρων, δεδομένου της παράλληλης λειτουργίας των παλαιών (ΤΕΕ) και των νέων δομών επαγγελματικής κατάρτισης μέχρι και το προηγούμενο σχολικό έτος (2007-2008).

Αν και, για τους παραπάνω λόγους, τα νέα μέτρα δεν έχουν αποδώσει πλήρως, παρατηρείται ωστόσο μια σταδιακή αύξηση του αριθμού των μαθητών που επιλέγουν την αρχική επαγγελματική κατάρτιση. Η τάση αυτή έχει οδηγήσει στη μείωση της διαρροής μαθητών στο πλαίσιο της δευτεροβάθμιας τεχνικής/επαγγελματικής κατάρτισης από -15,36% (2006/07) σε -0,77% (2007/08). Λόγω αυτής της τάσης, αναμένεται ότι θα διασφαλισθεί ένα θετικό γενικό αποτέλεσμα στην συμμετοχή των μαθητών στην επαγγελματική κατάρτιση το οποίο θα ενισχυθεί περαιτέρω από τη δημοσιοποίηση των νέων ΕΠΑΛ/ΕΠΑΣ. Οι ειδικότητες των Επαγγελματικών Σχολών (ΕΠΑΣ) μαθητείας του Οργανισμού, τα τελευταία χρόνια αναμορφώνονται και επικαιροποιούνται με βάση τη ζήτηση και το δυναμισμό των ειδικοτήτων στην αγορά εργασίας.

Την περίοδο 2005-2008, η πρόσβαση στην επαγγελματική κατάρτιση διευκολύνθηκε για σημαντικό αριθμό ανέργων και εργαζομένων μέσω σειράς δράσεων επαγγελματικής κατάρτισης. Συνολικά κατά την περίοδο 2005-2007 ωφελήθηκαν 182.297 καταρτισθέντες (80.892 άνδρες, 101.405 γυναίκες) ήτοι 55,6% γυναίκες, από τους οποίους 42.700 άνεργοι (21.622 άνδρες και 21.078 γυναίκες) και 139.597 εργαζόμενοι (59.270 άνδρες, 80.327 γυναίκες). Πλην των δράσεων κατάρτισης, ολοκληρώθηκαν και οι διαδικασίες για την ενίσχυση δράσεων πιστοποίησης δομών, εκπαιδευτών κατάρτισης και επαγγελματικών περιγραμμάτων.

Συγκεκριμένα, ενισχύθηκε το Σύστημα Πιστοποίησης Εκπαιδευτών Ενηλίκων το οποίο περιλαμβάνει σειρά από μεθόδους, διαδικασίες και ενέργειες, που αποσκοπούν στη συντήρηση και επέκταση του Εισαγωγικού Μητρώου Εκπαιδευτών, στη θεσμοθέτηση Συστήματος Πιστοποίησης Εκπαιδευτών και στη συγκρότηση Μητρώου Πιστοποιημένων Εκπαιδευτών Ενηλίκων. Ολοκληρώθηκε επίσης η πιστοποίηση 260 Εκπαιδευτών ενώ βρίσκεται σε εξέλιξη η διαδικασία πιστοποίησης των 9.146 εκπαιδευτών, οι οποίοι ολοκλήρωσαν με επιτυχία των πρόγραμμα Εκπαίδευσης Εκπαιδευτών Ενηλίκων. Μέχρι την 30/03/2008 είχαν ήδη πιστοποιηθεί 7.673 εκπαιδευτές ενηλίκων.

7.4 Νέα μέτρα και πολιτικές στον τομέα της εκπαίδευσης

7.4.1 Πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση

Τα μέτρα για την πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση που θα υλοποιηθούν την περίοδο 2008-2010 περιλαμβάνουν την αναμόρφωση των προγραμμάτων σπουδών και την αναπροσαρμογή της διδακτέας ύλης με γνώμονα τις ραγδαίες κοινωνικές, τεχνολογικές κ.α. εξελίξεις, τη συγγραφή νέου υλικού, την επιμόρφωση όλων των εκπαιδευτικών και την εφαρμογή διαδικασίας αξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου.

Στο πλαίσιο της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, αναμένεται να επεκταθεί σημαντικά ο θεσμός των ολοήμερων σχολείων, να υλοποιηθεί το Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών (ΔΕΠΠΣ) καθώς και η εκπαιδευτική πρακτική της «Ευέλικτης Ζώνης», με σκοπό την προώθηση της διαθεματικής προσέγγισης της γνώσης μέσα από βιωματικές και συμμετοχικές μεθοδολογίες. Ενισχύονται τα σχολεία Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης, ενώ συγχρόνως, διευκολύνεται η φοίτηση τσιγγανοπαίδων με τη χρήση ειδικής κάρτας φοίτησης, με την οποία μπορούν να γίνονται δεκτοί σε οποιοδήποτε σχολείο χωρίς την τυπική διαδικασία μετεγγραφής σε περιπτώσεις που οι οικογένειές τους μετακινούνται ξαφνικά. Υποστηρίζεται ο μηχανισμός που περιλαμβάνει ειδικά προγράμματα για παλιννοστούντες και αλλοδαπούς, Τάξεις Υποδοχής και Φροντιστηριακά Τμήματα. Ενισχύονται λειτουργικά τα Μειονοτικά Σχολεία για την εκπαίδευση των μουσουλμανοπαίδων (Θράκης). Γενικώς, επιδιώκεται η εφαρμογή προγραμμάτων με στόχο την αναγνώριση και ανάπτυξη των κατάλληλων συνθηκών για τη διασφάλιση της ισότητας των ευκαιριών στην εκπαίδευση για όλους τους μαθητές, καθώς και την εφαρμογή των εκπαιδευτικών μέτρων τα οποία βοηθούν, ιδιαίτερα, τους μαθητές με ειδικές μαθησιακές ανάγκες. Όπως και στις προηγούμενες φάσεις, οι δράσεις επικεντρώνονται στην παραγωγή διδακτικού υλικού, στην επιμόρφωση των εκπαιδευτικών, στην ευαισθητοποίηση της εκπαιδευτικής κοινότητας και της κοινωνίας και στην ενισχυτική διδασκαλία. Ο προϋπολογισμός για τους Παλιννοστούντες και Αλλοδαπούς μαθητές στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση ανέρχεται στα € 7.000.000, ενώ στην δευτεροβάθμια εκπαίδευση στα € 3.000.000.

Στον τομέα της εκπαίδευσης σχετικά με τις ΤΠΕ προβλέπεται η προμήθεια και αξιοποίηση του φορητού μαθητικού υπολογιστή (2009), και, παράλληλα, η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στις νέες τεχνολογίες, καθώς και η πιστοποίηση των σπουδαστών στις σύγχρονες ΤΠΕ. Με ταχείς ρυθμούς συνεχίζεται η αναβάθμιση του Πανελλήνιου Σχολικού Δικτύου, το οποίο διασυνδέει το 99% των σχολείων πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης με το Διαδίκτυο. Εκτιμάται ότι το ποσοστό των σχολείων που θα έχουν μεταβεί σε ευρυζωνικές συνδέσεις υψηλής ταχύτητας μπορεί να φτάσει και έως το 93% στο τέλος του 2008, αναλόγως της πορείας υλοποίησης των έργων των μητροπολιτικών δικτύων από τους δήμους. Επίσης, αναβαθμίζεται η Μαθητική Πύλη η οποία παρέχει πρόσβαση σε μαθητές σε εκπαιδευτικό, ψυχαγωγικό και ενημερωτικό υλικό και το ηλεκτρονικό περιοδικό “e-Emphasis” και ολοκληρώνονται οι δράσεις «Πλειάδες» και «Αμάλθεια» για την διανομή εκπαιδευτικού λογισμικού στα σχολεία της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Συμβαδίζοντας με τους στόχους της UNESCO, των Ηνωμένων Εθνών και άλλων οργανισμών στην Ελλάδα διαμορφώνονται νέες εκπαιδευτικές δράσεις για τη δεκαετία 2005-2014, με στόχο να αναπτυχθούν σχολικές δραστηριότητες που υποστηρίζουν τη διαμόρφωση ενεργών πολιτών και ταυτόχρονα προωθούν το άνοιγμα του σχολείου στην κοινωνία. Τα σχολικά έτη της Δεκαετίας 2005-2014, όπως έχουν ήδη οριστεί ως η Δεκαετία της εκπαίδευσης για την Αειφόρο Ανάπτυξη, αξιοποιούν τους τρεις άξονες Περιβάλλον-Υγεία-Πολιτισμός. Από το 2006 έχει ξεκινήσει επιμόρφωση εκπαιδευτικών σε εθνικό επίπεδο για ζητήματα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης οργανωμένη σε πέντε επίπεδα εμπειρίας με την ευθύνη ΑΕΙ της χώρας ενώ ταυτόχρονα αξιολογούνται υποβληθείσες

προτάσεις για την παραγωγή σχετικού εκπαιδευτικού υλικού στο πλαίσιο του Ε.Π. Εκπαίδευση και Αρχική Επαγγελματική Κατάρτιση.

Σημαντική πρόοδος έχει σημειωθεί στη δημιουργία πλαισίου αξιολόγησης στο επίπεδο της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Πέρα από το υπάρχον νομοθετικό καθεστώς (Νόμοι 2525/1997, 2986/2002, 3369/2005 και Υπουργικοί Απόφαση 86/2001), το Υπουργείο Παιδείας συνεχίζει τις προσπάθειες ανάπτυξης του νομοθετικού πλαισίου για το Εθνικό Κέντρο Συνεχιζόμενης Κατάρτισης Δασκάλων και Καθηγητών το οποίο θα ενσωματώνει όλες τις δράσεις που αφορούν τη συνεχιζόμενη κατάρτιση των εκπαιδευτικών. Ταυτόχρονα, το πλαίσιο αυτό θα ενσωματώσει και θα υποστηρίξει δράσεις που αφορούν την αξιολόγηση της διδασκαλίας έτσι ώστε να συνεισφέρει στην εγκαθίδρυση μίας γενικότερης αντίληψης για την αξιολόγηση μέσα στο περιβάλλον του σχολείου.

Σε αυτές τις γραμμές, θα πρέπει να αναφερθεί ότι το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο έχει πρόσφατα ξεκινήσει την υλοποίηση του σχεδίου «Αξιολόγηση των Ποιοτικών Χαρακτηριστικών του Συστήματος Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης» (Μάρτιος – Ιούνιος 2007) με σκοπό τη δημιουργία ενός πλαισίου για την παρακολούθηση της προόδου μέσα στο εκπαιδευτικό σύστημα και τη βελτίωση της ποιότητας της εκπαίδευσης.

Αναφορικά με τον αναλφαβητισμό ενηλίκων, και με δεδομένη την ευρύτερη αύξηση συμμετοχής σε μηχανισμούς εκπαίδευσης σε όλες τις βαθμίδες, μειώνεται σταδιακά ο αριθμός των ουσιαστικά και λειτουργικά αναλφάβητων στη χώρα μας.

Τέλος, η επικείμενη ψήφιση του σχεδίου νόμου «Ειδική αγωγή και Εκπαίδευση για τη διασφάλιση ίσων ευκαιριών σε άτομα με αναπηρίες και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες» αναμένεται να συμβάλει ουσιαστικά στην υπόθεση της ισότιμης πρόσβασης όλων στην εκπαίδευση και την αγορά εργασίας.

7.4.2 Ανώτατη εκπαίδευση

Στο πλαίσιο της θεσμικής μεταρρύθμισης της ανώτατης εκπαίδευσης θα πρέπει να αναφερθεί ο Νόμος 3653/2008 «Θεσμικό πλαίσιο έρευνας και τεχνολογίας και άλλες διατάξεις» ο οποίος εναρμονίζει τις εθνικές πρακτικές με τις αντίστοιχες ευρωπαϊκές καθώς και ο Ν. 3685/2008 «Θεσμικό πλαίσιο για τις μεταπτυχιακές σπουδές» ο οποίος, επίσης, εξασφαλίζει τη σύγκλιση με τα αντίστοιχα ισχύοντα σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Επισημαίνουμε επίσης τα ακόλουθα:

- Την προώθηση κοινών προγραμμάτων μεταπτυχιακών σπουδών μεταξύ ελληνικών και ξένων πανεπιστημίων, ενισχύοντας την εξωστρέφεια της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην Ελλάδα.
- Την ολοκλήρωση της αναδιάρθρωσης του συστήματος αναγνώρισης πανεπιστημιακών τίτλων.
- Το γεγονός ότι βρίσκεται σε πλήρη εξέλιξη η διαδικασία εσωτερικής και εξωτερικής αξιολόγησης των πανεπιστημιακών τμημάτων. Ενδεικτικά αναφέρουμε ότι τον Σεπτέμβριο του 2008 η διαδικασία εσωτερικής αξιολόγησης αφορούσε 145 πανεπιστημιακά τμήματα έναντι 47 τμημάτων τον Νοέμβριο του 2007.
- Τη λειτουργία του Διεθνούς Πανεπιστημίου της Ελλάδας. Έγκριση των νέων εγκαταστάσεων του Ιδρύματος, οι οποίες θα κατασκευαστούν από το πρόγραμμα Συμπράξεων Δημόσιου και Ιδιωτικού Τομέα με κόστος που ανέρχεται στα € 255 εκατ.
- Τη ψήφιση του νέου νόμου για τη λειτουργία των Κολλεγίων και των Εργαστηρίων Ελευθέρων Σπουδών (Ν. 3696/2008), ο οποίος υπάγει τα ιδρύματα αυτά υπό την εποπτεία του Υπουργείου Παιδείας, θέτοντας παράλληλα συγκεκριμένους όρους για την λειτουργία και τον έλεγχο της ποιότητας του παραγόμενου εκπαιδευτικού έργου.

Στην τριτοβάθμια εκπαίδευση αναφορικά με τις ΤΠΕ την περίοδο 2008-2010 θα συνεχιστεί το πρόγραμμα επιδότησης φορητού υπολογιστή για φοιτητές και σπουδαστές καθώς και το επιτυχημένο πρόγραμμα «ΔΙΟΔΟΣ» για την προνομιακή σύνδεση των φοιτητών με το γρήγορο Internet. Επίσης, τον Ιούνιο του 2008 ξεκίνησε δράση για την εκπαίδευση και πιστοποίηση των φοιτητών στις νέες τεχνολογίες και τις ψηφιακές εφαρμογές η οποία αναμένεται να ολοκληρωθεί το Νοέμβριο του 2008.

7.4.3 Αρχική επαγγελματική κατάρτιση και Δια Βίου Μάθηση

Όσον αφορά στην αρχική επαγγελματική κατάρτιση, την περίοδο 2008-2010, συνεχίζεται η περαιτέρω ανάπτυξη των δράσεων που έχουν ήδη δρομολογηθεί τα τελευταία χρόνια. Συγκεκριμένα, αναπτύσσονται και εισάγονται σταδιακά, καινοτόμες και πρωτοποριακές για τα ελληνικά δεδομένα, μέθοδοι διδασκαλίας, στη βάση των συστημάτων προσομοίωσης και εικονικής πραγματικότητας. Επίσης, δρομολογούνται και σταδιακά υλοποιούνται δράσεις που θέτουν την τεχνική εκπαίδευση του ΟΑΕΔ (μαθητεία) στην πρωτοπορία της επαγγελματικής εκπαίδευσης στη χώρα μας, όπως η ανάπτυξη ψηφιακών σχολικών βιβλιοθηκών, η δημιουργία εικονικών εργαστηρίων, κλπ. με στόχο την ενδυνάμωση της απασχολησιμότητας των νέων και την τόνωση της επιχειρηματικότητάς τους.

Όσον αφορά το σχεδιασμό, παραγωγή/δημιουργία και τυποποίηση εξειδικευμένων προγραμμάτων Συνεχιζόμενης Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΣΕΚ) και στη πιστοποίησή τους ήδη ολοκληρώθηκε το θεσμικό πλαίσιο, ενώ προωθείται από το Εθνικό Κέντρο Πιστοποίησης Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΕΚΕΠΙΣ) - σε συνεργασία με τους κοινωνικούς εταίρους - η πιστοποίηση επαγγελματικών περιγραμμάτων – προγραμμάτων. Ήδη μέχρι τον Σεπτέμβριο 2008 έχει ολοκληρωθεί η πιστοποίηση 27 επαγγελματικών περιγραμμάτων και αναμένεται μέχρι τις 31/10/2008 και η πιστοποίηση των υπόλοιπων 28. Για την επόμενη προγραμματική περίοδο (2008-2010) προβλέπεται η αναμόρφωση του θεσμικού πλαισίου του Συστήματος Πιστοποίησης Επαγγελματικών Περιγραμμάτων καθώς και η εκπόνηση και πιστοποίηση νέων Επαγγελματικών Περιγραμμάτων (συνολικά 135 επιπλέον έως το 2015), τα οποία θα προσδιοριστούν μετά από δημόσια διαβούλευση με όλους τους εμπλεκόμενους φορείς.

Για την προώθηση των προγραμμάτων ΣΕΚ, ιδίως στις μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις οι οποίες αποτελούν σχεδόν το σύνολο των επιχειρήσεων της ελληνικής οικονομίας (96%) κρίθηκε απαραίτητη η δημιουργία μιας εξειδικευμένης δομής. Το ρόλο αυτό ανέλαβε η Επαγγελματική Κατάρτιση Α.Ε., η οποία βρίσκεται πλέον υπό την εποπτεία του Υπουργείου Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας. Ο πελατοκεντρικός προσανατολισμός του εξειδικευμένου φορέα στοχεύει στην αναβάθμιση και ορθολογική διαχείριση του ανθρώπινου δυναμικού των ΜΜΕ, καθώς και στον εκσυγχρονισμό του περιβάλλοντος της επιχείρησης, που θα συμβάλλει στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητάς τους. Προς αυτή την κατεύθυνση προβλέπονται δράσεις διευκόλυνσης των επιχειρήσεων και ιδιαίτερα των ΜΜΕ για την αναβάθμιση των γενικών και ειδικών δεξιοτήτων των εργαζομένων τους, μέσω σύγχρονων μεθόδων ειδίκευσης και κατάρτισης, ανάπτυξης εξειδικευμένων μαθησιακών εργαλείων και πιστοποίησης των αποκτηθεισών γνώσεων και δεξιοτήτων. Επίσης, θα ενισχυθούν δράσεις που θα απευθύνονται στις ΜΜΕ, αλλά και στους ίδιους τους εργαζόμενους, αυτοαπασχολούμενους κλπ. για την διευκόλυνση της πρόσβασης σε εξωτερικές δράσεις ειδίκευσης και κατάρτισης.

Ταυτόχρονα θα επαναπροσδιοριστεί ο ρόλος και οι διαδικασίες παροχής συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης ανέργων, στο πλαίσιο στοχευμένης ηλικιακής και κλαδικής προσέγγισης. Συγκεκριμένα στους τομείς της γεωργίας και του τουρισμού θα συνεχιστούν και θα εκσυγχρονιστούν τα επαγγελματικά προγράμματα κατάρτισης με χρηματοδότηση από τα αρμόδια Υπουργεία, το Ευρωπαϊκό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ), το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ) και το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα. Συγκεκριμένα, από το τελευταίο θα διατεθούν € 56,4 εκατ. για την κατάρτιση και εκπαίδευση στο χώρο του τουρισμού την περίοδο 2007-

2013. Προβλέπεται επίσης η υλοποίηση προγραμμάτων κατάρτισης ανέργων που οδηγούν σε πιστοποίηση γνώσεων και δεξιοτήτων, καθώς και η υλοποίηση προγραμμάτων υποχρεωτικής - εγγυημένης απασχόλησης.

Για την προώθηση της δια βίου μάθησης ιδιαίτερης σημασίας είναι οι διαδικασίες για την εφαρμογή του σχετικού νόμου 3369/2005. Προς αυτή την κατεύθυνση η Εθνική Επιτροπή για την Δια Βίου Μάθηση έχει εντείνει τις δραστηριότητές της έτσι ώστε να εξασφαλιστεί η εκπλήρωση όλου του φάσματος της σχετικής νομοθεσίας. Συγκεκριμένα, για το σκοπό αυτό έχει εκδοθεί το κοινό υπουργικό διάταγμα για τη λειτουργία του Ινστιτούτου Δια Βίου Μάθησης καθώς επίσης και η υπουργική απόφαση για την διαμόρφωση των κριτηρίων αξιολόγησης των αιτήσεων των υποψηφίων στα μαθήματα δια βίου μάθησης και για τη σχετική ομάδα εργασίας. Επίσης, έχει εκδοθεί το κοινό σχέδιο δράσης για το συσχετισμό της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης με τη δια βίου μάθηση στο πλαίσιο συνεργασίας του Υπουργείου Παιδείας και του Υπουργείου Απασχόλησης. Τέλος, έχει δημιουργηθεί ένα κλιμάκιο το οποίο απαρτίζεται από εξειδικευμένο προσωπικό για να υποστηρίξει τις εργασίες της Εθνικής Επιτροπής για τη Δια Βίου Μάθηση.

Η βελτίωση της στόχευσης και της αποτελεσματικότητας των προγραμμάτων επαγγελματικής κατάρτισης, ως εργαλείου της δια βίου μάθησης, θα στηριχτεί στις παρεμβάσεις που απορρέουν από την ανάπτυξη και λειτουργία του ΕΣΣΕΕΚΑ, μέσω της λειτουργίας των 6 Συστημάτων που το αποτελούν. Ενδεικτικά, οι παρεμβάσεις αυτές θα αφορούν την ανάπτυξη ολοκληρωμένου συστήματος έρευνας των αναγκών της αγοράς εργασίας, την ανάπτυξη συστήματος επαγγελματικών περιγραμμάτων με στόχο την πιστοποίηση γνώσεων/δεξιοτήτων κλπ, ενώ θα υπάρξει σύνδεση και με την αξιολόγηση και επανεξέταση ενδεχόμενης διεύρυνσης των φορέων που μπορούν να πιστοποιηθούν για τη διεξαγωγή προγραμμάτων συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης.

Συγκεκριμένα, στοχεύοντας στην πλήρη ενεργοποίηση του ΕΣΣΕΕΚΑ ολοκληρώθηκαν ή αντίστοιχα δρομολογήθηκαν σειρά ενεργειών. Ενδεικτικά αναφέρεται προωθείται στο πλαίσιο των συστημικών παρεμβάσεων του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού» η λειτουργία των υποσυστημάτων 1 και 6 του ΕΣΣΕΕΚΑ, για την ανάπτυξη και εφαρμογή «**Ολοκληρωμένου Συστήματος για τον Καθορισμό των Αναγκών της Αγοράς Εργασίας**» και «**Συστήματος Συμβουλευτικής στο πλαίσιο της Δια βίου Μάθησης**». Αξίζει επίσης να σημειωθεί ότι πρόσφατα ορίστηκε και ανέλαβε τα καθήκοντά του ο νέος Πρόεδρος του ΕΣΣΕΕΚΑ, ενώ εγκρίθηκαν από την Επιτελική Επιτροπή τα προσόντα των στελεχών της Μονάδας Διοίκησης Έργου, δημοσιεύθηκε η αντίστοιχη πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος και αναμένεται η ολοκλήρωση της διαδικασίας στελέχωσης της μονάδας έως το τέλος του 2008. Παράλληλα υπογράφηκε και η σύμβαση με τον Σύμβουλο Εφαρμογής του ΕΣΣΕΕΚΑ και έχουν ήδη παραδοθεί τα πρώτα πακέτα εργασιών. Ο τεχνικός σύμβουλος παρέχει τεχνική υποστήριξη στην Επιτελική Επιτροπή του ΕΣΣΕΕΚΑ για την ενεργοποίηση των Συντονιστικών Επιτροπών των Συστημάτων του ΕΣΣΕΕΚΑ, ενώ έχει ήδη ξεκινήσει και την επεξεργασία μεσοπρόθεσμων προγραμμάτων και σχεδίων δράσης για την λειτουργία του ΕΣΣΕΕΚΑ και των Συντονιστικών επιτροπών των υποσυστημάτων του.

7.4.4 Κινητικότητα στην εκπαίδευση

Το εθνικό σύστημα εκπαίδευσης είναι δομημένο στη βάση της κάθετης και οριζόντιας επικοινωνίας και κινητικότητας όσον αφορά το μαθητικό πληθυσμό. Σε αυτό το πλαίσιο, υπάρχει απρόσκοπτη πρόσβαση από την υποχρεωτική εκπαίδευση (κατώτερη δευτεροβάθμια) προς την ανώτερη γενική και επαγγελματική εκπαίδευση (Γενικό Λύκειο, Επαγγελματικό Λύκειο, Επαγγελματικές Σχολές) και την ανώτατη εκπαίδευση.

Ειδικότερα, για την τόνωση της κινητικότητας το Υπουργείο Παιδείας προωθεί μία νέα νομοθετική διάταξη η οποία δίνει στους μαθητές των Επαγγελματικών Λυκείων (ΕΠΑΛ) τη δυνατότητα να έχουν πρόσβαση στα Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (ΤΕΙ) μέσω μίας

εξέτασης σε τέσσερα μόνο μαθήματα (σε σύγκριση με τα 6 ή 7 που ισχύει για τους μαθητές των Γενικών Λυκείων).

Οι δυνατότητες κινητικότητας για τους μαθητές ανά εκπαιδευτικό ίδρυμα είναι οι ακόλουθες:

Απόφοιτοι ΕΠΑΛ

- Απόκτηση επαγγελματικής άδειας
- Είσοδος σε ΑΕΙ μέσω εισαγωγικών εξετάσεων (με βάση τους όρους του άρθρου 7, Ν. 3475/2006)
- Εγγραφή σε Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΙΕΚ) με σειρά προτεραιότητας και σε τμήματα ειδικοτήτων συμβατών με το απολυτήριο των αποφοίτων

Απόφοιτοι ΕΠΑΣ

- Απόκτηση επαγγελματικής άδειας (επίπεδο 3)
- Εγγραφή στη δεύτερη τάξη των ΕΠΑΛ
- Εγγραφή σε Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΙΕΚ) σε συμβατή ειδικότητα
- Εγγραφή στη δεύτερη τάξη του Γενικού Λυκείου

Απόφοιτοι Γενικού Λυκείου

- Είσοδος στην ανώτατη εκπαίδευση μέσω εισαγωγικών εξετάσεων
- Εγγραφή σε προγράμματα μετα-δευτεροβάθμιας μη ανώτατης εκπαίδευσης (ΙΕΚ)
- Εγγραφή στα ΕΠΑΣ

Όλοι οι παραπάνω απόφοιτοι έχουν πρόσβαση σε όλα τα προγράμματα που προσφέρονται στο πλαίσιο της δια βίου μάθησης από διαπιστευμένους φορείς.

Επιπλέον, στο πλαίσιο των νέων θεσμικών ρυθμίσεων που διέπουν τις μεταπτυχιακές σπουδές (νέος νόμος για μεταπτυχιακές σπουδές) τα Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (ΤΕΙ) μπορούν να συντάξουν τα δικά τους μεταπτυχιακά προγράμματα, διευκολύνοντας την κινητικότητα των σπουδαστών προς τις ανώτερες εκπαιδευτικές βαθμίδες.

Επίσης, βάσει νόμου που προώθησε το Υπουργείο Παιδείας, ο Ελληνικός Διεπιστημονικός Οργανισμός Αναγνώρισης Τίτλων Ακαδημαϊκών και Πληροφόρησης (ΔΟΑΤΑΠ) αναμορφώθηκε ώστε να επιταχυνθούν οι διαδικασίες που αφορούν την αναγνώριση ξένων ακαδημαϊκών τίτλων καθιερώνοντας νέες αυτόματες διαδικασίες. Παράλληλα, το Διεθνές Πανεπιστήμιο της Ελλάδας προσφέρει αναβαθμισμένες εκπαιδευτικές υπηρεσίες σε Έλληνες και ξένους φοιτητές προωθώντας τη διεθνή κινητικότητα των φοιτητών. Το πρώτο πρόγραμμα μαθημάτων έχει ήδη ξεκινήσει να λειτουργεί (Εαρινό εξάμηνο 2008) ενώ δύο ακόμα μεταπτυχιακά προγράμματα θα προσφέρονται σύντομα (Μεταπτυχιακό Δίπλωμα στη Διοίκηση Επιχειρήσεων και Μεταπτυχιακό Δίπλωμα στην Τραπεζική και Χρηματοοικονομική, από το επόμενο εξάμηνο 2008).

Με την θέσπιση του Νόμου 3369/2005 («Συστηματοποίηση της Δια Βίου Μάθησης») τα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας ενσωματώνονται πλήρως στο νέο λειτουργικό πλαίσιο της δια βίου μάθησης. Πιο συγκεκριμένα, το πιστοποιητικό σπουδών που χορηγούν αυτά τα σχολεία προσφέρει διάφορες δυνατότητες πρόσβασης, όπως στα Κέντρα Εκπαίδευσης Ενηλίκων, τα σχολεία Γονέων και το Κέντρο Εξ' Αποστάσεως Δια Βίου Εκπαίδευσης Ενηλίκων. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο, η νέα στρατηγική για τη δια βίου μάθηση αντιμετωπίζει τα προβλήματα που παρατηρήθηκαν, διευκολύνει την πρόσβαση όλων στις δομές της εκπαίδευσης και κατάρτισης.

Τέλος, στο πλαίσιο του νέου Επιχειρησιακού Προγράμματος για την εκπαίδευση και την κατάρτιση (2007-2013) («Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση») περιλαμβάνεται ειδική μέριμνα για την ενίσχυση της κινητικότητας στη δευτεροβάθμια και τριτοβάθμια εκπαίδευση (ειδικοί στόχοι 1.1, 2.1, 3.1). Το πρόγραμμα στοχεύει στην άρση των εμποδίων

στην κινητικότητα σε όλο το φάσμα της εκπαίδευσης και στην εισαγωγή της απαραίτητης ευελιξίας (οριζόντιας και κάθετης) σε όλα τα επίπεδα και τις βαθμίδες. Όλο το σύνολο των μέτρων προσανατολίζεται στην ενίσχυση της κινητικότητας μέσω της αναγνώρισης των φοιτητικών μονάδων (ECTS) και της διευκόλυνσης της αναγνώρισης πτυχίων και επαγγελματικών δικαιωμάτων.

7.4.5 Εκσυγχρονισμός της Διοίκησης της εκπαίδευσης

Στο πλαίσιο του εκσυγχρονισμού της διοίκησης της εκπαίδευσης πραγματοποιούνται οι ακόλουθες δράσεις:

- e-school: Ένα πρωτότυπο Ολοκληρωμένο Σύστημα συναλλαγής του πολίτη με την εκπαιδευτική κοινότητα, που περιλαμβάνει ψηφιακές υπηρεσίες πληροφόρησης και διοίκησης της εκπαίδευσης, τις οποίες προσφέρουν η Α/θμια και Β/θμια προς όλους τους εμπλεκόμενους με την εκπαίδευση πολίτες.
- e-DataCenter: Δράση που αφορά συνολικά τις ψηφιακές υπηρεσίες πληροφόρησης σε σχέση με τα διοικητικά θέματα της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και αποσκοπεί στην ανάπτυξη ενός σύγχρονου και ενιαίου κεντρικού πληροφοριακού συστήματος στο ΥΠ.Ε.Π.Θ., με στόχο την αναβάθμιση των υποδομών και την παροχή νέων εξελιγμένων υπηρεσιών στην υπηρεσία της εκπαίδευσης.
- Πληροφοριακά συστήματα εκπαίδευσης: Σκοπός η ανάπτυξη νέων πληροφοριακών συστημάτων επιλογής στελεχών, διαχείρισης προσωπικού και μαθητικού δυναμικού, διοίκησης σχολικής μονάδας κ.α. Ειδικότερα, στα πληροφοριακά συστήματα εκπαίδευσης περιλαμβάνεται:
  - Πληροφορικό σύστημα καταγραφής αιτήσεων και υποβοήθησης αξιολόγησης των στελεχών της εκπαίδευσης.
  - Πληροφορικό σύστημα καταγραφής του μαθητικού δυναμικού και του εκπαιδευτικού προσωπικού του ΥΠ.Ε.Π.Θ.
  - Γραμματειακό πρόγραμμα Σχολικών Μονάδων.
  - Ολοκληρωμένο Σύστημα Διαχείρισης Προσωπικού Α/θμιας και Β/θμιας Εκπαίδευσης.
  - Σύστημα Μισθοδοσίας ΥΠ.Ε.Π.Θ. μέσω του συστήματος «ΔΙΑΣ».
  - Σύστημα διαχείρισης για διανομή εκπαιδευτικού υλικού στα σχολεία.
- Δημόσια κέντρα πληροφόρησης: Δράση που αφορά στη διαδικτύωση 100 Δημοσίων Κέντρων Πληροφόρησης (σε 45 Δημόσιες Βιβλιοθήκες, 29 Δημοτικές και 28 Κινητά σημεία – «Βιβλιοαυτοκίνητα»). Τα Δημόσια Κέντρα Πληροφόρησης παρέχουν στους πολίτες πρόσβαση στο διαδίκτυο για πληροφόρηση και ψυχαγωγία, καθώς και υπηρεσίες προστιθέμενης εκπαιδευτικής αξίας απομονωμένων και δυσπρόσιτων περιοχών.

8 Περιβάλλον και Ενεργειακή Πολιτική ¹²

Κύριες πολιτικές στον τομέα του περιβάλλοντος

- Αύξηση στην ανακύκλωση των παραγόμενων αστικών απορριμμάτων
- Εξοικονόμηση Ενέργειας
- Επένδυση σε Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας

¹² Οι γενικές θέσεις της Greenpeace σχετικά με το ΕΠΜ 2008-2010 και την περιβαλλοντική του διάσταση ειδικότερα είναι διαθέσιμες στον διαδικτυακό τόπο:

<http://www.greenpeace.org/raw/content/greece/gp-comments-on-NPR2008-2010.pdf>

- Ενίσχυση και επέκταση δικτύου μαζικών μέσων μεταφοράς

8.1 Τρέχουσα κατάσταση στον τομέα του περιβάλλοντος

Τα μεγαλύτερα προβλήματα **ατμοσφαιρικής ρύπανσης** εντοπίζονται στα μεγάλα αστικά κέντρα της χώρας καθώς και στις περιοχές παραγωγής ενέργειας από λιγνίτη. Επίσης, προβλήματα ατμοσφαιρικής ρύπανσης εμφανίζονται και σε ορισμένες βιομηχανικές περιοχές.

Κατά την τελευταία δεκαετία δόθηκε έμφαση στην κατασκευή υποδομών μεταφοράς και τελικής διάθεσης **αστικών στερεών αποβλήτων** και ειδικότερα στην κατασκευή Χώρων Υγειονομικής Ταφής Αποβλήτων. Δεν έχει επιτευχθεί, ωστόσο, η ολοκληρωμένη διαχείριση των αστικών στερεών αποβλήτων, ενώ σοβαρά κενά υπάρχουν στην επεξεργασία και διάθεση των βιομηχανικών και επικίνδυνων αποβλήτων.

Στον τομέα της διαχείρισης των **αστικών λυμάτων**, πρέπει να τονισθεί η μεγάλη πρόοδος που έχει σημειωθεί τα τελευταία χρόνια στην κατασκευή εγκαταστάσεων επεξεργασίας λυμάτων (ΕΕΑ) και δικτύων αποχέτευσης. Η κάλυψη του πληθυσμού των οικισμών που απαιτείται να διαθέτουν εγκαταστάσεις επεξεργασίας λυμάτων και δίκτυα αποχέτευσης (Α, Β & Γ προτεραιότητας) ανέρχεται σε ποσοστό της τάξης του 91%, ενώ το υπόλοιπο 9% αναμένεται να καλυφθεί με την κατασκευή έργων στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ 2007-2013.

Όσον αφορά τον τομέα των **υδατικών πόρων**, η ποιότητά τους βρίσκεται σε ικανοποιητικό επίπεδο. Ο δείκτης συνολικής κατανάλωσης ως προς τα διαθέσιμα αποθέματα κινείται σε ικανοποιητικά επίπεδα, ωστόσο σημαντικές αποκλίσεις σημειώνονται σε ορισμένες περιοχές της χώρας (τουριστικές περιοχές, ορισμένα αστικά κέντρα). Προβλήματα διαχείρισης των υδατικών πόρων εκδηλώνονται κυρίως στις πιο ευάλωτες περιοχές από πλευράς υδατικού ισοζυγίου και περιβαλλοντικών πιέσεων (νησιά, παράκτιες περιοχές, περιοχές έντονης γεωργικής ανάπτυξης). Συνοπτικά, σημειώνεται ότι οι γεωγραφικές περιοχές μεγάλης διαθεσιμότητας υδατικών πόρων δεν συμπίπτουν με τις περιοχές αυξημένης ζήτησης.

Στην Ελλάδα, στη διάρκεια της τελευταίας δεκαετίας η **ενεργειακή κατανάλωση** αυξάνεται με υψηλούς ρυθμούς ιδιαίτερα στον κτιριακό τομέα και τις μεταφορές. Οι παραγωγικές διαδικασίες εξακολουθούν να είναι αρκετά ενεργοβόρες καθώς δεν έχουν ακόμη υιοθετηθεί σε ικανοποιητικό βαθμό πρακτικές εξοικονόμησης ενέργειας. Παράλληλα, εμφανίζεται σε πολύ χαμηλές θέσεις – κάτω από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο – όσον αφορά τις εκπομπές ρύπων του «φαινομένου του θερμοκηπίου» και κυρίως του διοξειδίου του άνθρακα, ως αποτέλεσμα της χρήσης ορυκτών καυσίμων στην παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας.

Ως προς την ενεργειακή ένταση της οικονομίας, η Ελλάδα εμφανίζεται σε υψηλότερα επίπεδα (250 kgr ανά μονάδα ΑΕΠ) από το μέσο ευρωπαϊκό όρο (EE-25 210 kgr), παρουσιάζοντας όμως μικρή κάμψη. Η συνολική ακαθάριστη παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας το 2005 στη χώρα ανήλθε στις 60020 GWh οι οποίες προήλθαν κατά 59,2% από στερεά καύσιμα, 15,3% από υγρά, 13,6% από φυσικό αέριο, 9,35% από υδροηλεκτρικά, 2,1% από αιολικά και 0,37% από βιομάζα και απόβλητα. Σύμφωνα με τις προβλέψεις εκτιμάται ότι το 2010 η ζήτηση ηλεκτρικής ενέργειας θα ανέλθει στις 71546 GWh.

8.2 Ατμοσφαιρική ρύπανση και μείωση εκπομπών αερίων φαινομένου του θερμοκηπίου

Για την αντιμετώπιση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης, ιδιαίτερα στην Αθήνα, ενισχύθηκαν σημαντικά τα μέσα μαζικής μεταφοράς με τη δημιουργία ενός ολοκληρωμένου συστήματος διαχείρισης και ελέγχου της κυκλοφορίας και εκσυγχρονισμό του στόλου. Συγκεκριμένα, **αναπτύσσεται το Τραμ** με την επέκτασή του έως τον Πειραιά, πραγματοποιείται η

προμήθεια νέων λεωφορείων Diesel **αντιρρυπαντικής τεχνολογίας** (EURO IV και V) και λεωφορείων φυσικού αερίου (CNG), καθώς και η προμήθεια νέων σύγχρονων ηλεκτρικών λεωφορείων με **συσσωρευτές** και επανασχεδιάζονται οι γραμμές των λεωφορείων και των τρόλεϊ, ώστε να τροφοδοτούν το μετρό και τον ηλεκτρικό. Επίσης, ανανεώθηκε ο στόλος των επιβατικών οχημάτων δημόσιας χρήσης (ταξί) με **αναθεώρηση των ορίων «ηλικίας»** και παροχή οικονομικών κινήτρων ενώ σε εξέλιξη βρίσκεται η παροχή οικονομικών κινήτρων για απόσυρση δικύκλων παλιάς τεχνολογίας, και για τη χρήση I.X. υβριδικών αυτοκινήτων.

Επιπλέον, προχωρεί με γρήγορους ρυθμούς ο συγχρηματοδοτούμενος από το ΚΠΣ **εκσυγχρονισμός του σιδηροδρομικού δικτύου** σε όλη τη χώρα. Ήδη, από το Νοέμβριο του 2008 θα λειτουργεί η διπλή ηλεκτροκινούμενη και τηλεδιοικούμενη σιδηροδρομική γραμμή υψηλών ταχυτήτων του ΠΑΘΕΠ στο τμήμα Δομοκός – Θεσσαλονίκη με χρονοδιάγραμμα ολοκλήρωσής της σε όλο της τον άξονα το 2013. Από τον Αύγουστο 2008 ηλεκτροκινήθηκε ο Προαστιακός Θεσσαλονίκης (Θεσσαλονίκη – Λάρισα), ενώ, σε ένα περίπου έτος θα ηλεκτροκινείται και ο Προαστιακός της Αθήνας (Αεροδρόμιο – Ξυλόκαστρο) γεγονός που θα συμβάλλει περαιτέρω στη μείωση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης από τα μέσα μεταφοράς στα δύο μεγάλα μητροπολιτικά κέντρα.

Η **διείσδυση του φυσικού αερίου** στην ηλεκτροπαραγωγή εξελίσσεται ικανοποιητικά, ενώ ικανοποιητική είναι και η διείσδυση του φυσικού αερίου στις μεταφορές.

Για την αντιμετώπιση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης έχει αναβαθμισθεί το σύστημα ελέγχου των κεντρικών θερμάνσεων, των εγκαταστάσεων καύσης, της ποιότητας των καυσίμων σε όλο το φάσμα αποθήκευσης και διακίνησης τους, του ελέγχου των εκπομπών καυσαερίων των οχημάτων -συμπεριλαμβανομένων των δικύκλων- καθώς και του τεχνικού ελέγχου των οχημάτων. Επίσης, λειτουργεί και προωθείται η αρτιότερη στελέχωση της **Ειδικής Υπηρεσίας Επιθεωρητών Περιβάλλοντος (ΕΥΕΠ)** στο ΥΠΕΧΩΔΕ με στόχο τη διασφάλιση της τήρησης της περιβαλλοντικής νομοθεσίας και την αποτελεσματική προστασία του περιβάλλοντος.

Τέλος, το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων στηρίζοντας την εφαρμογή της βιολογικής γεωργίας και κτηνοτροφίας, λαμβάνει **μέτρα δάσωσης γεωργικών γαιών και ανασύστασης δασοκομικού κεφαλαίου**, αλλά και δράσεις που στοχεύουν στη μείωση της νιτρορύπανσης γεωργικής προέλευσης, συμβάλλοντας στον περιορισμό των εκπομπών αερίων του φαινομένου του θερμοκηπίου από τη γεωργία. Παράλληλα, εφαρμόζεται μια σειρά γεωργοπεριβαλλοντικών μέτρων για την προστασία των υδατικών και εδαφικών πόρων, καθώς και τη διατήρηση του αγροτικού τοπίου και της βιοποικιλότητας, που συντελεί σημαντικά στη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου. Τα μέτρα αυτά πρόκειται να συνεχιστούν και την επόμενη Προγραμματική Περίοδο 2007-2013, για την επίτευξη του εν λόγω στόχου.

Επιπλέον μέτρα για την περίοδο 2008-2010

- **Επέκταση των υφιστάμενων γραμμών του ΜΕΤΡΟ της Αθήνας** με τη δημιουργία 17 νέων σταθμών μέχρι το 2012. **Ολοκλήρωση του ΜΕΤΡΟ στο οικιστικό συγκρότημα της Θεσσαλονίκης** το 2012 και σχεδιασμός της επέκτασής του προς Καλαμαριά. Επέκταση του ηλεκτρικού σιδηροδρόμου μέχρι την Εθνική Οδό ως το 2013 και της γραμμής του τραμ μέχρι τον Πειραιά ως το 2010.
- Λειτουργία του Εθνικού **Σχεδίου για την Αντιμετώπιση της Ατμοσφαιρικής Ρύπανσης** από το ΥΠΕΧΩΔΕ, σε συνεργασία με εξειδικευμένους επιστήμονες, στο οποίο περιλαμβάνονται μέτρα για το περιβάλλον τα οποία θα αποτελέσουν αντικείμενο δημόσιας διαβούλευσης με όλους τους εμπλεκόμενους φορείς και τα συναρμόδια Υπουργεία.
- Το **2ο Εθνικό Σχέδιο Κατανομής Δικαιωμάτων εκπομπών αερίων** του θερμοκηπίου για την περίοδο 2008-2012, το οποίο απαιτεί σημαντικές μειώσεις των εκπομπών από τις συμμετέχουσες εγκαταστάσεις, υπεβλήθη στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή την 1η Σεπτεμβρίου 2006, και αναθεωρήθηκε στη βάση της μείωσης

κατά 8,5% που απαίτησε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή με απόφασή της το Νοέμβριο του 2006. Μετά την τελική έγκριση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, θα εκδοθεί η προβλεπόμενη από την Εθνική νομοθεσία Κοινή Υπουργική απόφαση έγκρισής του.

- Έχει δρομολογηθεί η κάλυψη των υποχρεώσεων εφαρμογής της **Σύμβασης της Βιέννης, του Πρωτοκόλλου του Μόντρεαλ και του Κανονισμού 2037/2000/ΕΚ**, μέσω του σχεδιασμού και της υλοποίησης προγράμματος αντικατάστασης ουσιών που καταστρέφουν τη στιβάδα του όζοντος.
- Προβλέπεται η χρηματοδότηση έργων για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής όπως έργα τηλεθέρμανσης και αξιοποίησης Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας, στα πλαίσια του επιχειρησιακού προγράμματος «**Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη 2007-2013**».
- Σύσταση Μόνιμης **Επιτροπής για τις Πράσινες Μεταφορές** στο Υπουργείο Μεταφορών η οποία μελετά την αναβάθμιση των Μέσων Μαζικής Μεταφοράς και τη βελτίωση του στόλου των αυτοκινήτων που κυκλοφορούν στη χώρα. Μεταξύ άλλων η Επιτροπή προωθεί την επέκταση των δικτύων των μέσων σταθερής τροχιάς, την επέκταση των λεωφορειολωρίδων και τη δημιουργία ποδηλατοδρόμων, τον εξοπλισμό του στόλου με καθαρά οχήματα τελευταίας τεχνολογίας και την εφαρμογή της τηλεματικής στην Αθήνα. Επίσης προωθείται ο θεσμός της «κάρτας ελέγχου καυσαερίων» ώστε να καλύπτει όλα τα οχήματα και η δυνατότητα δημιουργίας σταθμών πρατηρίων φυσικού αερίου ακόμα και στα συμβατικά πρατήρια καυσίμων.

8.3 Διαχείριση αποβλήτων

Η κοινοτική νομοθεσία για την διαχείριση των αποβλήτων έχει ήδη ενσωματωθεί στο σύνολό της στην εθνική νομοθεσία. Από το τέλος του 2003 έχει τεθεί σε εφαρμογή ο **Εθνικός Σχεδιασμός Διαχείρισης Μη Επικίνδυνων Αποβλήτων**, ο οποίος εξειδικεύεται σε επίπεδο Περιφέρειας μέσω των Περιφερειακών Σχεδιασμών ΔΣΑ (ΠΕΣΔΑ). Σήμερα, το 54% της χώρας καλύπτεται με υποδομές ασφαλούς τελικής διάθεσης αστικών στερεών αποβλήτων και βρίσκονται υπό υλοποίηση ανάλογες υποδομές με τις οποίες, μέχρι το τέλος του 2008, εκτιμάται ότι θα καλυφθεί το 94% της χώρας. Από το ΕΣΠΑ 2007 – 2013 θα ολοκληρωθούν όλα τα έργα που απαιτούνται για το 100% της κάλυψης της χώρας. Έχει γίνει αναλυτική καταγραφή του συνόλου των Χώρων Ανεξέλεγκτης Διάθεσης Αποβλήτων (ΧΑΔΑ) και υλοποιείται το πρόγραμμα περιβαλλοντικής αποκατάστασης τους.

Η **ανακύκλωση των οικιακών απορριμμάτων**, δηλαδή των συσκευασιών, του έντυπου υλικού, των αποβλήτων ηλεκτρικού και ηλεκτρονικού εξοπλισμού, του οργανικού κλάσματος από τα εργοστάσια διαλογής, καθώς και των ηλεκτρικών στηλών, ανέρχεται το 2007 στο 24%, από 6% το 2004. Η ανακύκλωση των οικιακών αλλά και άλλων απορριμμάτων επέφερε ετήσια μείωση του όγκου των αποβλήτων η οποία εκτιμάται σε 5 εκατ. κυβικά μέτρα, καθώς και εξοικονόμηση ενέργειας και μείωση των εκπομπών. Μέχρι σήμερα έχουν συσταθεί και λειτουργούν 10 εγκεκριμένα **συστήματα εναλλακτικής διαχείρισης** (ανακύκλωσης) τα οποία, συνοπτικά, ως το τέλος του 2007 παρείχαν τη δυνατότητα ανακύκλωσης των αποβλήτων συσκευασίας σε 6.1 εκ. κατοίκους σε ολόκληρη την Ελλάδα, συνέλλεξαν 21% των φορητών ηλεκτρικών στηλών και συσσωρευτών (σημειώνεται ότι ο στόχος της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το έτος 2012 είναι 25%) και διαχειρίστηκαν το 71% του εθνικού στόχου σε απόβλητα ηλεκτρικού και ηλεκτρονικού εξοπλισμού.

Ο εθνικός στόχος εκτροπής του βιοαποδομήσιμου κλάσματος των αστικών αποβλήτων από την υγειονομική ταφή για το έτος 2010 έχει επιτευχθεί σήμερα κατά 70% με την λειτουργία μονάδων επεξεργασίας αστικών αποβλήτων και την εκτροπή των ρευμάτων χάρτινης

συσκευασίας και χαρτιού από την υγειονομική ταφή. Εκτιμάται ότι το έτος 2010 ο στόχος θα έχει επιτευχθεί στο σύνολο του.

Επίσης, οριστικοποιείται η θεσμοθέτηση και η έναρξη λειτουργίας του **Εθνικού Οργανισμού Εναλλακτικής Διαχείρισης Συσκευασιών και άλλων προϊόντων (Ε.Ο.Ε.Δ.Σ.Α.Π.)**, σκοπός του οποίου είναι η εφαρμογή της πολιτικής για την εναλλακτική διαχείριση στην Ελλάδα. Από το 2003 έχει τεθεί σε ισχύ το **θεσμικό πλαίσιο για την διαχείριση των ιατρικών αποβλήτων (ΙΑ) από υγειονομικές μονάδες** με το οποίο καθορίζονται οι όροι και προϋποθέσεις για τη διαχείριση των ΙΑ όλων των τύπων. Με σκοπό την βελτίωση του τρόπου διαχείρισης των συγκεκριμένων αποβλήτων, έχει ανατεθεί ειδική μελέτη η οποία θα καταγράψει την υφιστάμενη κατάσταση στη χώρα, θα καταρτίσει τον αντίστοιχο Εθνικό Σχεδιασμό και τεχνικές προδιαγραφές διαχείρισης και θα υποδείξει τις αναγκαίες δράσεις και έργα για την ολοκληρωμένη διαχείριση των αποβλήτων αυτών. Τον Φεβρουάριο του 2007 θεσμοθετήθηκε ο **εθνικός σχεδιασμός διαχείρισης επικινδύνων αποβλήτων** ο οποίος θα δίνει έμφαση σε μηχανισμούς της αγοράς για την βέλτιστη διαχείριση των αποβλήτων.

Τέλος από το 2004 παρακολουθείται η ετήσια παραγωγή βιομηχανικών αποβλήτων. Με βάση τα παραπάνω, η εθνική στρατηγική για την διαχείριση των αποβλήτων θέτει στόχους, οι οποίοι ταυτίζονται με αυτούς της Κοινοτικής στρατηγικής.

8.4 Ενεργειακή πολιτική

8.4.1 Μακροχρόνιος Ενεργειακός Σχεδιασμός

Ορόσημο για το **Μακροχρόνιο Ενεργειακό Σχεδιασμό** της χώρας αποτέλεσε η δημοσίευση από το Συμβούλιο Εθνικής Ενεργειακής Στρατηγικής (ΣΕΕΣ, θεσμοθετημένο όργανο του Υπουργείου Ανάπτυξης) την άνοιξη του 2008 της Έκθεσης «Μέτρα και Μέσα για μία Βιώσιμη και Ανταγωνιστική Ενεργειακή Πολιτική» η οποία επιχειρεί να προσδιορίσει το πλαίσιο των επιλογών και να καθορίσει ένα γενικό σχέδιο δράσης για την ενέργεια. Η Έκθεση επικαιροποιεί την αναφορά στην παγκόσμια ενεργειακή κατάσταση, καταγράφοντας τις τελευταίες εκτιμήσεις για τις διάφορες ενεργειακές μορφές και υπογραμμίζοντας την ειδική έμφαση -που ήδη δίνεται σε διεθνές επίπεδο- στο θέμα της κλιματικής αλλαγής και της ενεργειακής αποδοτικότητας. Ιδιαίτερη έμφαση στις τελευταίες έχει διατυπωθεί και από διάφορους Ελληνικούς φορείς στους οποίους το ΣΕΕΣ απευθύνθηκε σε μια άτυπη αλλά ουσιαστική διαβούλευση. Επικαιροποιεί επίσης την αποτύπωση της Ελληνικής ενεργειακής πραγματικότητας και περιγράφει σε αδρές γραμμές το θεσμικό πλαίσιο που διέπει την ελληνική ενεργειακή αγορά. Ο Μακροχρόνιος Ενεργειακός Σχεδιασμός της χώρας λαμβάνει υπόψη του τα υπάρχοντα και πιθανολογούμενα ενεργειακά αποθέματα σε εθνικό, περιφερειακό και διεθνές επίπεδο, καθώς και τις τάσεις της διεθνούς αγοράς και αποσκοπεί:

- Στην **ασφάλεια του ενεργειακού εφοδιασμού** με διαφοροποίηση των ενεργειακών πηγών και με παράλληλη ενδυνάμωση του γεωστρατηγικού ρόλου της χώρας στην ευρύτερη περιοχή.
- Στην **εξοικονόμηση και την ορθολογική χρήση** της ενέργειας
- Στην προστασία του περιβάλλοντος και τη Βιώσιμη Ανάπτυξη, στο πλαίσιο και των διεθνών υποχρεώσεων.
- Στη συμβολή του Ενεργειακού Τομέα στην **παραγωγικότητα και ανταγωνιστικότητα** της Εθνικής Οικονομίας, στον υγιή ανταγωνισμό και την ισόρροπη περιφερειακή ανάπτυξη.

Ορισμένες από τις παραπάνω γενικές επιδιώξεις της Εθνικής Ενεργειακής Στρατηγικής έχουν ήδη μετατραπεί σε συγκεκριμένους αριθμητικούς και δεσμευτικούς για τη χώρα στόχους κατ' ακολουθία της Ευρωπαϊκής Ενεργειακής Πολιτικής (Μείωση μέχρι το 2020

των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου για τους κλάδους της χώρας που είναι εκτός ETS (Emission Trading Scheme) κατά 4% σε σχέση με το 2005, συμμετοχή των ΑΠΕ στην τελική κατανάλωση ενέργειας της χώρας κατά 18% για το 2020, και βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης κατά 20% στο σύνολο της ΕΕ).

8.4.2 Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας

Φωτοβολταϊκά Συστήματα

Τον Απρίλιο του 2007, εγκρίθηκε η πρώτη φάση του **Προγράμματος Ανάπτυξης Φωτοβολταϊκών Σταθμών**, σε εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 14 του ν. 3468/2006 για την «Παραγωγή Ηλεκτρικής Ενέργειας από Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας και ΣΗΘΥΑ», η οποία τροποποιήθηκε με νεότερη απόφαση.

Το πρόγραμμα αυτό βρήκε μεγάλη ανταπόκριση στο επενδυτικό κοινό, με αποτέλεσμα η συνολική ισχύς υποβελημένων αιτημάτων για λήψη άδειας παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από φωτοβολταϊκούς σταθμούς να υπερβεί σημαντικά τους στόχους του Προγράμματος. Ενόψει της ανάγκης αποτελεσματικότερης προώθησης των σχετικών επενδύσεων, εκδόθηκε στις 24 Μαρτίου 2008 απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης για προσωρινή αναστολή της διαδικασίας υποβολής αιτήσεων για λήψη άδειας παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από φωτοβολταϊκούς σταθμούς. Οι όροι και προϋποθέσεις, καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια για την εξέταση των υφιστάμενων αιτημάτων θα καθοριστούν με νεότερη απόφαση.

Τέλος, σημειώνεται ότι στην παρούσα φάση προωθείται η ολοκλήρωση της αδειοδοτικής διαδικασίας από την ΔΕΗ Ανανεώσιμες Α.Ε. για την κατασκευή του δεύτερου μεγαλύτερου φωτοβολταϊκού πάρκου στην Ευρώπη, στη Μεγαλόπολη. Το Πάρκο ισχύος 50 MW με την ολοκλήρωσή του το 2011 θα παράγει καθαρή ηλεκτρική ενέργεια από τον ήλιο καλύπτοντας την ηλεκτρική κατανάλωση περίπου 28000 νοικοκυριών (δηλαδή το 41% του συνόλου) του Ν. Αρκαδίας.

Προώθηση Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΑΠΕ)

Το **Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τις ΑΠΕ** που καταρτίστηκε από το Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. βρίσκεται σε τελικό στάδιο θεσμοθέτησης. Σκοπός αυτού του Ειδικού Πλαισίου είναι :

- α. η διαμόρφωση πολιτικών χωροθέτησης έργων ηλεκτροπαραγωγής από ΑΠΕ, ανά κατηγορία δραστηριότητας και κατηγορία χώρου, βάσει των διαθέσιμων σε εθνικό επίπεδο στοιχείων.
- β. η καθιέρωση κανόνων και κριτηρίων χωροθέτησης που θα επιτρέπουν αφενός την δημιουργία βιώσιμων εγκαταστάσεων ΑΠΕ και αφετέρου την αρμονική ένταξή τους στο φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον.
- γ. η δημιουργία ενός αποτελεσματικού μηχανισμού χωροθέτησης των εγκαταστάσεων ΑΠΕ, ώστε να επιτευχθεί ανταπόκριση στους στόχους των εθνικών και ευρωπαϊκών πολιτικών.

Με σκοπό την περαιτέρω βελτίωση ολόκληρου του σχετικού θεσμικού πλαισίου για την προώθηση των ΑΠΕ, με στόχο την ταχύτερη ορθολογική ανάπτυξη του τομέα, συστάθηκε Επιτροπή με συμμετοχή του συνόλου των συναρμόδιων Υπουργείων και Φορέων, προκειμένου να προωθηθούν ρυθμίσεις απλοποίησης της σχετικής αδειοδοτικής διαδικασίας καθώς και υιοθέτησης κατάλληλων κινήτρων για την ανάπτυξη των ΑΠΕ.

Παράλληλα, το ΥΠΑΝ έχει ξεκινήσει δράσεις ενημέρωσης για τη διάδοση των εφαρμογών ΑΠΕ και ΣΗΘ (Συμπααραγωγής Ηλεκτρικής Ενέργειας και Θερμότητας).

Βιοκαύσιμα

Με σκοπό τη διείσδυση των βιοκαυσίμων στην ελληνική αγορά πετρελαιοειδών, η ελληνική νομοθεσία εναρμονίστηκε προς την αντίστοιχη ισχύουσα ευρωπαϊκή (Οδηγίες 2003/30, 2003/96, 2003/17) το 2005. Ο νόμος θεσπίζει ετήσιο **Πρόγραμμα Κατανομής Ποσοτήτων βιοκαυσίμων**, προκειμένου να τύχουν εξαίρεσης από τον ειδικό φόρο κατανάλωσης συγκεκριμένες ποσότητες βιοκαυσίμων. Το 2006 αποφασίστηκε η μετατροπή δύο εργοστασίων παραγωγής ζάχαρης σε εργοστάσια παραγωγής αιθανόλης.

Στα νέα μέτρα για την πολιτική σχετικά με τα βιοκαύσιμα περιλαμβάνονται επίσης η ψήφιση τροπολογίας Νόμου από το Υπουργείο Ανάπτυξης και η έκδοση σχετικής Κοινής Υπουργικής Απόφασης με συγκεκριμένα κριτήρια και μεθοδολογία ώστε να επιτυγχάνεται ορθολογική κατανομή της παραγωγής των ποσοτήτων βιο-ντίζελ που υποχρεωτικά απορροφούνται.

Επίσης, τον Απρίλιο 2008 συγκροτήθηκε Εθνική Επιτροπή με αντικείμενο τη μελέτη και αναθεώρηση του υφιστάμενου θεσμικού πλαισίου για τα βιοκαύσιμα, προκειμένου από το 2009 να ισχύσει ένα νέο πλαίσιο, λαμβάνοντας υπόψη και τις προτεινόμενες αλλαγές της νέας Οδηγίας για τις Α.Π.Ε.

8.4.3 Εξοικονόμηση Ενέργειας

Το Υπουργείο Ανάπτυξης επεξεργάστηκε και εξέδωσε επικαιροποίηση του υφιστάμενου κανονιστικού πλαισίου και τη συνολική και ενιαία ρύθμιση του θέματος της εξοικονόμησης ενέργειας στα κτίρια του δημόσιου και ευρύτερου δημόσιου τομέα.

Συνοπτικά, η ΚΥΑ αναφέρεται:

- Στην υποχρέωση σύνδεσης (όπου υπάρχει ήδη δίκτυο) ή αίτησης σύνδεσης (όπου αναμένεται να υπάρξει δίκτυο) με το δίκτυο φυσικού αερίου
- Στη μείωση αέργου ισχύος
- Στην προληπτική, τακτική και λεπτομερή συντήρηση κλιματιστικών εγκαταστάσεων
- Στην τήρηση των διαφόρων προτύπων CEN (Ευρωπαϊκή Επιτροπή Πιστοποίησης) για καθορισμό των επιθυμητών και επιτρεπόμενων θερμοκρασιών, της απαιτούμενης ποσότητας φρέσκου αέρα, καθώς και των επιπέδων φωτισμού ανάλογα με το χώρο
- Στην αντικατάσταση λαμπτήρων με ενεργειακά αποδοτικότερους (κλάσης Α). Για τη συγκεκριμένη δράση, έχει ήδη αρχίσει η συλλογή στατιστικών στοιχείων από το σύνολο του δημόσιου και ευρύτερου δημόσιου τομέα
- Στην εγκατάσταση διατάξεων αυτοματισμού (όπου δεν υπάρχουν ήδη)

Επίσης, προτείνονται πρόσθετα μέτρα εξοικονόμησης ενέργειας τα οποία δεν απαιτούν την συναίνεση του ιδιοκτήτη του κτιρίου (στην περίπτωση που το κτίριο δεν είναι ιδιοκτησία του Δημοσίου ή των φορέων του ευρύτερου δημόσιου τομέα), όπως πχ. χρήση κατάλληλων ψυχρών βαφών, τοποθέτηση ανεμιστήρων οροφής για φυσικό αερισμό, σκίαση του κελύφους των κτιρίων, κ.α.

Σε ζητήματα προμηθειών, η νέα ΚΥΑ υιοθετεί τις ρυθμίσεις της κοινοτικής νομοθεσίας που επιτρέπουν την εισαγωγή περιβαλλοντικών χαρακτηριστικών και οικολογικών σημάτων μεταξύ των τεχνικών προδιαγραφών. Ως εκ τούτου, ορίζεται ότι, το Δημόσιο και οι φορείς του ευρύτερου δημόσιου τομέα οφείλουν να λαμβάνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα και να προμηθεύονται με τον κατάλληλο τεχνικό εξοπλισμό, ο οποίος πρέπει να διαθέτει τα προβλεπόμενα τεχνικά χαρακτηριστικά και να συνάδει με τις ενεργειακές απαιτήσεις, προδιαγραφές και πρότυπα που εξειδικεύονται ανωτέρω εντός των προβλεπόμενων προθεσμιών, έτσι ώστε να εξασφαλίζεται εξοικονόμηση ενέργειας.

Με την ΚΥΑ, προβλέπεται επίσης ο ορισμός **Ενεργειακού Υπεύθυνου**, δηλαδή αρμοδίου για ένα ή περισσότερα του ενός κτίρια κάθε φορά, ανάλογα με τις λειτουργικές ανάγκες, το συνολικό υπαλληλικό δυναμικό, την ωφέλιμη επιφάνεια και όγκο των κτιρίων αυτού, ο οποίος είναι ουσιαστικά ο «συνομιλητής» με τις αρμόδιες υπηρεσίες του ΥΠΑΝ. Ως συντονιστές του όλου εγχειρήματος, ορίζονται οι Γενικοί Γραμματείς του Υπουργείου Ανάπτυξης και του Υπουργείου Εσωτερικών.

Πρόγραμμα παρεμβάσεων ενεργειακής αποδοτικότητας στην Τοπική Αυτοδιοίκηση (Μνημόνιο ΥΠΑΝ-ΚΕΔΚΕ)

Στις 22/11/2007 το Υπουργείο Ανάπτυξης υπέγραψε με την Κεντρική Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων (ΚΕΔΚΕ) **πρωτόκολλο συνεργασίας** με σκοπό το σχεδιασμό προγράμματος που θα απευθύνεται στους ΟΤΑ και τους δημότες και προβλέπει την υλοποίηση έργων και δράσεων βελτίωσης της ενεργειακής αποδοτικότητας.

Το πρόγραμμα που έχει ως τίτλο «ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΩ» θα χρηματοδοτηθεί από το ΕΣΠΑ 2007-2013 και έχει ως στόχο τη βελτίωση των όρων της ενεργειακής αποδοτικότητας σε τοπικό επίπεδο, την προώθηση δράσεων επίδειξης με άμεσα εφαρμόσιμα αποτελέσματα και την ευαισθητοποίηση των πολιτών και των στελεχών της διοίκησης και της αυτοδιοίκησης σε ζητήματα εξοικονόμησης ενέργειας, προστασίας και βιώσιμης διαχείρισης του αστικού περιβάλλοντος.

Ειδικότερα, θα χρηματοδοτηθούν δράσεις εξοικονόμησης ενέργειας σε υφιστάμενα δημοτικά κτίρια κατά το πρότυπο του επιτυχημένου προγράμματος «ΠΡΟΣΟΨΗ», δράσεις εξοικονόμησης ενέργειας σε υπαίθριους χώρους (δημοτικός φωτισμός, βιοκλιματικός σχεδιασμός πλατειών, διαμόρφωση πεζοδρομίων με κατάλληλα υλικά), δράσεις αστικής κινητικότητας (μελέτες) αλλά και δράσεις δικτύωσης, ενημέρωσης και πληροφόρησης πολιτών.

Το αναμενόμενο όφελος από τις χρηματοδοτούμενες παρεμβάσεις (δηλ. η εξοικονόμηση ενέργειας) αναμένεται υψηλό. Για παράδειγμα, μια παρέμβαση στο κτηριακό κέλυφος όπως η προσθήκη θερμομόνωσης προσφέρει εξοικονόμηση από 15% έως 40%, η αντικατάσταση παλαιών παραθύρων, εξωτερικών θυρών και κουφωμάτων προσφέρει εξοικονόμηση ενέργειας 10%-20% για θέρμανση, ενώ η εγκατάσταση εξωτερικών σκιάστρων προσφέρει 20-30% εξοικονόμηση ενέργειας για ψύξη και σημαντική βελτίωση των εσωκλιματικών συνθηκών κατά τουλάχιστον 5ο C.

Μέτρα και Δράσεις για την εξοικονόμηση ενέργειας

Με τον νόμο «**Μέτρα για τη μείωση της ενεργειακής κατανάλωσης των κτιρίων και άλλες διατάξεις**» (Ν. 3661/2008), ενσωματώθηκε στο ελληνικό δίκαιο η **Οδηγία 2002/91/EK** για την ενεργειακή απόδοση των κτιρίων. Αντιμετωπίζεται για πρώτη φορά στην Ελλάδα, συνολικά, το θέμα της ενεργειακής απόδοσης των νέων (συνολικής επιφάνειας άνω των πενήντα (50) τ.μ.) αλλά και των υφιστάμενων κτιρίων, τα οποία καλούνται κατά την κατασκευή ή/και την ριζική ανακαίνιση τους να αξιοποιήσουν το μεγάλο ανεκμετάλλετο δυναμικό εξοικονόμησης ενέργειας.

Εντός έξι μηνών από την έναρξη ισχύος του νόμου προβλέπεται η έκδοση των σχετικών κανονιστικών αποφάσεων (π.χ. ΚΥΑ για τον Κανονισμό για την Ενεργειακή Απόδοση των Κτιρίων Κ.Ε.Ν.Α.Κ.). Ο νόμος προβλέπει ότι με την ολοκλήρωση της κατασκευής του νέου ή υπό ριζική ανακαίνιση υφιστάμενου κτιρίου, ο ιδιοκτήτης του υποχρεούται να ζητήσει την έκδοση πιστοποιητικού ενεργειακής απόδοσης. Το πιστοποιητικό συνοδεύει την πώληση ή την εκμίσθωση όλων των κτιρίων και διατίθεται από τον εκάστοτε ιδιοκτήτη στον υποψήφιο αγοραστή ή μισθωτή. Για την πραγματική εφαρμογή του μέτρου προβλέπονται διοικητικές κυρώσεις σε βάρος του υπόχρεου, σε περίπτωση μη τήρησης των διατάξεων αυτών.

Τέλος, η **Οδηγία 2006/32/ΕΚ** για την Ενεργειακή Απόδοση κατά την τελική χρήση και τις Ενεργειακές Υπηρεσίες, θέτει ενδεικτικό στόχο εξοικονόμησης ενέργειας στα κράτη-μέλη 9% για τα επόμενα εννέα χρόνια και επίσης υποχρεώνει τα κράτη-μέλη να εκπονήσουν σχέδια δράσης ενεργειακής αποδοτικότητας (ΣΔΕΑ). Σε αυτή την οδηγία προβλέπεται, επίσης, και ειδικός ρόλος για το δημόσιο τομέα (παράδειγμα-υπόδειγμα εφαρμογής δράσεων εξοικονόμησης). **Το 1^ο ΣΔΕΑ έχει αποσταλεί και επισήμως στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, σε εκπλήρωση σχετικής υποχρέωσης της Ελλάδας από την Οδηγία 2006/32/ΕΚ.** Στο Υπουργείο Ανάπτυξης συστάθηκε και λειτουργεί Επιτροπή εναρμόνισης με την εν λόγω Οδηγία, που αναλαμβάνει τη διεκπεραίωση σημαντικού έργου που αφορά συστήματα ενεργειακών επιθεωρήσεων, χρήση χρηματοοικονομικών μέσων και σύσταση νέων μηχανισμών, νομοθετικές και κανονιστικές πράξεις.

Πρωτοβουλία ΧΑΤ (Χρηματοδότηση από Τρίτους)

Το θεσμικό πλαίσιο που ισχύει σήμερα περιλαμβάνει μια σειρά πολεοδομικές και άλλες ρυθμίσεις που δημιουργούν εμπόδια στις ΑΠΕ. Είναι πολλές οι περιπτώσεις που, είτε λόγω έλλειψης προβλέψεων, είτε λόγω ασαφειών στις σχετικές ρυθμίσεις και διατάξεις, είτε τέλος λόγω αυθαίρετης ερμηνείας τους δυσχεραίνονται στην πράξη εγκαταστάσεις εκμετάλλευσης των ΑΠΕ. Από την άποψη αυτή είναι σημαντικό να προωθηθούν τα παρακάτω μέτρα:

- Διασφάλιση της δυνατότητας εγκατάστασης ηλιακών (θερμικών και φωτοβολταϊκών) στις ταράτσες των κάθε είδους κτιρίων με ένταξη σχετικών προβλέψεων στους πολεοδομικούς ή άλλους κανονισμούς. (π.χ. να μην εμπίπτει η επιφάνεια και/ ή το ύψος των ηλιακών συλλεκτών, συμπεριλαμβανομένων των υποστηριγμάτων τους, στους περιορισμούς σχετικά με το μέγιστο ύψος και το συντελεστή κάλυψης της οικοδομής).
- Ενίσχυση των **Εταιριών Παροχής Ενεργειακών Υπηρεσιών (ΕΠΕΥ ή ESCO's)**. Οι ΕΠΕΥ μπορούν να ξεπεράσουν τα εμπόδια αποφυγής του υψηλού αρχικού κόστους της επένδυσης εισπράττοντας από την εξοικονομούμενη ενέργεια (και όχι πουλώντας τον εξοπλισμό) και αναλαμβάνοντας τη λειτουργία και συντήρηση των εγκαταστάσεων.

Προκειμένου να αρχίσει διάλογος με τους εμπλεκόμενους φορείς και να ληφθούν υπόψη οι θέσεις τους, το Υπουργείο Ανάπτυξης έθεσε το εν λόγω σχέδιο θεσμικού πλαισίου σε δημόσια διαβούλευση. Το συγκεκριμένο σχέδιο θεσμικού πλαισίου αφορά στη **Χρηματοδότηση από Τρίτους (ΧΑΤ) σε ενεργειακά έργα και αποτελεί ένα βασικό σκέλος της Οδηγίας 2006/32/ΕΚ.** Πρόκειται για μια νέα αγορά ενεργειακών υπηρεσιών, που μπορεί να φέρει σημαντικά αποτελέσματα στον κρίσιμο τομέα της Εξοικονόμησης Ενέργειας, στην ενίσχυση της επιχειρηματικότητας και στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας και αποτελεί ένα καινοτόμο εγχείρημα για την Ελληνική Οικονομία και Κοινωνία.

Με τον τρόπο αυτό ρυθμίζεται η παροχή υπηρεσιών ενεργειακής απόδοσης από Εταιρείες Ενεργειακών Υπηρεσιών με την υποχρεωτική κατάρτιση προς το σκοπό αυτό συμβάσεων ενεργειακής απόδοσης (ΣΕΑ). Σύμφωνα με τις συμβάσεις αυτές οι ως άνω Εταιρείες παρέχουν με δικό τους τεχνολογικό και επενδυτικό κίνδυνο μια ενεργειακά αποδοτικότερη τεχνολογία στο χρήστη, η οποία θα επιφέρει όχι μόνο εξοικονόμηση ενέργειας αλλά και αντίστοιχο με την εξοικονόμηση οικονομικό όφελος, το οποίο αποτελεί, εν όλω ή εν μέρει, και την αμοιβή της Εταιρείας Ενεργειακών Υπηρεσιών.

Το θεσμικό αυτό πλαίσιο, εκτός από το περιεχόμενο των ΣΕΑ, προβλέπει τη δυνατότητα χρηματοδότησης από τρίτους, ρυθμίζει ζητήματα πιστοποίησης και τήρησης μητρώου των Εταιρειών Ενεργειακών Υπηρεσιών και προβλέπει διαδικασίες δημοσιότητας των σχετικών συμβάσεων, καθώς και τη δυνατότητα σύναψης τέτοιου είδους συμβάσεων και από φορείς του δημόσιου τομέα.

8.5 Υδατικοί πόροι

Στο πλαίσιο της εφαρμογής της Οδηγίας Πλαισίου για τα Νερά (2000/60/EK), έχει ολοκληρωθεί ο προσδιορισμός των αρμοδιοτήτων σε κάθε Υδατικό Διαμέρισμα, η επισκόπηση των ανθρωπογενών πιέσεων και των επιπτώσεών τους στα υδατικά συστήματα καθώς και η οικονομική ανάλυση των χρήσεων ύδατος, ενώ βρίσκεται σε εξέλιξη η αναδιαμόρφωση των Δικτύων και Προγραμμάτων Παρακολούθησης της ποιοτικής και ποσοτικής κατάστασης των υδατικών πόρων και η ταξινόμηση της οικολογικής τους κατάστασης. Μέχρι το τέλος του 2009 αναμένεται να ολοκληρωθούν, για κάθε ένα από τα 14 Υδατικά Διαμερίσματα της χώρας, τα Σχέδια Διαχείρισης υδατικών πόρων, σύμφωνα με τις απαιτήσεις της Οδηγίας Πλαισίου. Τα Σχέδια Διαχείρισης θα αποτελέσουν ένα ολοκληρωμένο εργαλείο ποιοτικής και ποσοτικής ανάλυσης πολιτικών διαχείρισης των υδατικών πόρων.

Σήμερα, το 95% περίπου του πληθυσμού της χώρας είναι συνδεδεμένο με δίκτυο ύδρευσης, παρουσιάζοντας αυξητικές τάσεις. Πρόοδος επίσης σημειώνεται στην αντιμετώπιση της ρύπανσης από αστικά λύματα. Συγκεκριμένα, από το σύνολο του πληθυσμού αιχμής των οικισμών Α και Β προτεραιότητας που έχουν υποχρέωση συμμόρφωσης με την Οδηγία 91/271/ΕΟΚ, διαθέτει δίκτυο αποχέτευσης το 93,4% και των οικισμών Γ προτεραιότητας 40,1%. Τα ποσοστά αυτά, με τα ήδη εκτελούμενα έργα, αναμένεται να διαμορφωθούν στο τέλος του 2008 σε περίπου 96% και 50% αντίστοιχα. Επίσης, το ποσοστό πληθυσμού αιχμής των οικισμών Α' και Β' προτεραιότητας που διαθέτουν Εγκαταστάσεις Επεξεργασίας Λυμάτων (ΕΕΛ) ανέρχεται σε 95,2% και των οικισμών Γ' προτεραιότητας σε 29,3%. Τα ποσοστά αυτά, με τα ήδη εκτελούμενα έργα, αναμένεται να διαμορφωθούν στο τέλος του 2008 σε περίπου 98% και 45% αντίστοιχα.

Η ποιότητα των υδάτων κολύμβησης βελτιώνεται σταθερά, όπως δείχνει η αύξηση του ποσοστού ακτών που βρίσκονται εντός των απαιτούμενων ορίων από 98,7% το 1998 σε 99,4% το 2002, 99,9% το 2006 και 100% το 2007. Στο πλαίσιο της εφαρμογής της σχετικής Κοινοτικής Οδηγίας, η ποιοτική ανάλυση θαλασσινού νερού, με δειγματοληπτικούς ελέγχους σε 2050 ακτές της Ελληνικής επικράτειας παρατηρείται σταθερή βελτίωση. Το ποσοστό των ακτών που βρίσκονται εντός των απαιτούμενων ορίων αυξήθηκε από 98,7% το 1998 σε 100% το 2007.

Δεδομένου ότι οι πιο σημαντικές πιέσεις που ασκούνται στους υδατικούς πόρους της χώρας προέρχονται από τις αρδευτικές δραστηριότητες, το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, στο πλαίσιο του δεύτερου γενικού στόχου του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2007-2013, υλοποιεί μια σειρά δράσεων με σκοπό την προώθηση της ορθολογικής χρήσης, αφενός μέσω εγγειοβελτιωτικών έργων για την εξοικονόμηση νερού άρδευσης, αφετέρου μέσω εφαρμογής γεωργικών πρακτικών που αποσκοπούν στην μειωμένη χρήση νερού.

Παράλληλα, με σκοπό τη βελτίωση της ποιότητας των υδάτων και κυρίως των υπόγειων νερών, αλλά και την προστασία των υδροτοπικών συστημάτων και βάσει της Κοινοτικής και εθνικής νομοθεσίας ως προς τους γενικούς δείκτες και τις τοξικές ουσίες (συμπεριλαμβανομένων των φυτοφαρμάκων), καθώς και την εθνική στρατηγική για τους υδατικούς πόρους, το Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης 2007-2013, περιλαμβάνει μια σειρά δράσεων που συμβάλλουν άμεσα ή έμμεσα στην προστασία του υδατικού δυναμικού της χώρας. Τέτοιες δράσεις είναι προγράμματα μείωσης της νιτρορρύπανσης γεωργικής προέλευσης, προγράμματα περιβαλλοντικής προστασίας και διαχείρισης λιμνών και λιμνοθαλασσών, η ολοκληρωμένη διαχείριση βάμβακος και καπνού κ.α.

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι οι παρεμβάσεις του Προγράμματος για την προστασία των εδαφικών πόρων αλλά και τη μείωση των εκπομπών αερίων του φαινομένου του θερμοκηπίου, συμβάλλουν και αυτές στην προστασία των νερών, π.χ. η βιολογική γεωργία συμβάλλει στη μείωση της χημικής ρύπανσης των νερών, η δάσωση γεωργικών και μη γαιών συμβάλλει στον εμπλουτισμό του υπόγειου υδροφορέα κλπ.

Για την αντιμετώπιση των μη σημειακών πηγών ρύπανσης, γίνεται σταδιακή ένταξη ολοένα και περισσότερων γεωργικών εκτάσεων σε προγράμματα περιορισμού νιτρορύπανσης γεωργικής προέλευσης καθώς και μείωσης των απωλειών σε αρδευτικό νερό. Το πρόγραμμα θα συνεχισθεί και κατά την Προγραμματική Περίοδο 2007 - 2013 και μάλιστα με επέκταση και σε νέες περιοχές.

Η Ελλάδα αποτελεί από το 2003 την ηγέτιδα χώρα του Μεσογειακού Σκέλους της Ευρωπαϊκής Πρωτοβουλίας για το Νερό (MED EUWI). Η σημαντικότερη δράση, που προωθήθηκε το 2008, είναι η συνέχιση της εκπόνησης «Εθνικών Διαλόγων για το Νερό» στην Αίγυπτο και το Λίβανο, με έμφαση στην κατάρτιση Στρατηγικών για τη Βιώσιμη Χρηματοδότηση δράσεων προτεραιότητας για την υλοποίηση των εθνικών στόχων στους τομείς της ύδρευσης, υγιεινής και ολοκληρωμένης διαχείρισης των υδατικών πόρων. Αντίστοιχες προπαρασκευαστικές διαδικασίες διαλόγου ξεκίνησαν επίσης για την Λιβύη, την Συρία και την Παλαιστινιακή Αρχή.

8.6 Εδαφικοί πόροι

Με στόχο την προστασία και διατήρηση των ελληνικών εδαφών και την πρόληψη του φαινομένου της ερημοποίησης υλοποιούνται δράσεις οι οποίες στοχεύουν στη διατήρηση της γεωργικής δραστηριότητας σε μειονεκτικές περιοχές, ορεινές και μη, μέσω της παροχής ενίσχυσης στους γεωργούς που δραστηριοποιούνται στις περιοχές αυτές όπως επίσης και, στην άμβλυνση των προβλημάτων της υπερβόσκησης, μέσω του μέτρου της εκτατικοποίησης της κτηνοτροφίας. Επίσης, προωθούνται δράσεις που συμβάλλουν στη διατήρηση και προστασία των ποιοτικών και ποσοτικών χαρακτηριστικών του εδάφους με την προώθηση – στήριξη φιλικών προς το περιβάλλον μεθόδων γεωργικής παραγωγής (βιολογική γεωργία – κτηνοτροφία), την αναδημιουργία φυτοφρακτών, την αποκατάσταση αναβαθμίδων και τη δάσωση γεωργικών γαιών.

8.7 Διατήρηση και διαχείριση της βιοποικιλότητας

Οι δράσεις που έχουν υλοποιηθεί για την προστασία της βιοποικιλότητας αφορούν σε συγκεκριμένα είδη χλωρίδας και πανίδας, σε οικοσυστήματα, καθώς και στην οργάνωση και λειτουργία ενός Εθνικού Συστήματος Διοίκησης και Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών. Για να υποστηριχθεί μια ολοκληρωμένη προσέγγιση στη διατήρηση της βιοποικιλότητας, εκπονείται ήδη η Εθνική Στρατηγική για τη Βιοποικιλότητα, ενώ έχει οργανωθεί δικτυακή πύλη διακίνησης της πληροφορίας για τη βιοποικιλότητα. Επιπλέον, στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη 2007-2013» έχει προγραμματιστεί η εξειδίκευση των Θεματικών Στρατηγικών για τις παράκτιες - θαλάσσιες, δασικές, υδροτοπικές και αγροτικές περιοχές, η οργάνωση ενός εθνικού πλαισίου συστηματικής παρακολούθησης της βιοποικιλότητας, καθώς και ειδικές δράσεις για απειλούμενα είδη και οικοτόπους.

Τόσο στο πλαίσιο των γεωργο-περιβαλλοντικών μέτρων της 3ης Προγραμματικής Περιόδου, όσο και στο Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης 2007-2013, εφαρμόστηκαν και εφαρμόζονται εξειδικευμένες δράσεις για την προστασία απειλούμενων με εγκατάλειψη φυλών αγροτικών ζώων, τη διατήρηση εκτατικών καλλιεργειών που κινδυνεύουν από γενετική διάβρωση, τη διατήρηση γεωργικών εκτάσεων για την προστασία της άγριας ζωής, καθώς και προβλέπονται ενισχύσεις στους γεωργούς που ασκούν γεωργική δραστηριότητα σε περιοχές Natura 2000 με σκοπό την προστασία και βελτίωση των οικοσυστημάτων της άγριας χλωρίδας και πανίδας των περιοχών αυτών.

Επίσης, στην προστασία της άγριας χλωρίδας και πανίδας συμβάλλει το σύνολο των παρεμβάσεων για την προστασία του εδάφους, των νερών και κυρίως αυτών που αφορούν την οικολογική σταθερότητα των δασών.

8.8 Προστατευόμενες περιοχές

Μέχρι το τέλος του 2007 είχε ενταχθεί στο Δίκτυο Προστατευόμενων Περιοχών Natura 2000 το 19,1% της έκτασης της ελληνικής χέρσου καθώς και το 5,5% των χωρικών μας υδάτων. Για τη θεσμική κατοχύρωση των περιοχών του Δικτύου, εκπονήθηκαν ή βρίσκονται στο στάδιο της υλοποίησης 84 Ειδικές Περιβαλλοντικές Μελέτες, οι οποίες καλύπτουν το 57% της έκτασης του Δικτύου. Η έκταση των περιοχών που έχουν κατοχυρωθεί θεσμικά ως προστατευόμενες σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία έχει πολλαπλασιαστεί.

8.9 Βιώσιμη παραγωγή και κατανάλωση

Μέσω του Γ΄ ΚΠΣ υλοποιούνται, μεταξύ άλλων, προγράμματα για την επιδότηση φορέων για καταχώρηση στο μητρώο EMAS, για πιστοποίηση κατά ΕΛΟΤ EN ISO14001 και για απονομή Οικολογικού Σήματος (Eco-Label) σε προϊόντα.

Ο αριθμός των πιστοποιημένων κατά EMAS χώρων δραστηριοτήτων (εταιριών και Οργανισμών) από 10 την 1/1/2005, αυξήθηκε σε 27 την 1/1/2006 και σε 60 την 1/1/2008, με διαρκώς ανοδικές τάσεις. Μέσω του Ε. Π. «ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ» του ΥΠΑΝ υλοποιείται, μεταξύ άλλων, πρόγραμμα για την επιδότηση φορέων για πιστοποίηση κατά EMAS ή Eco-label. Ο συνολικός προϋπολογισμός του προγράμματος ανέρχεται περίπου σε € 9 εκατ. και οι δράσεις του αναμένεται να ενισχυθούν την επόμενη περίοδο.

Παράλληλα, ενισχύονται επιχειρήσεις όλων των τομέων (Μεταποίηση, Υπηρεσίες, Εμπόριο, Τουρισμός) για την ανάπτυξη και πιστοποίηση Συστημάτων Περιβαλλοντικής Διαχείρισης κατά ISO 14001. Το σχετικό ενδιαφέρον των επιχειρήσεων είναι αυξανόμενο, με 180 επιχειρήσεις να έχουν ενταχθεί στον πιο πρόσφατο κύκλο της σχετικής προκήρυξης του Ε. Π. «ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ» (2000-2006).

Επιπρόσθετα, ο Ν.3325/2005 απαιτεί από τις επιχειρήσεις της Περιφέρειας Αττικής, η λειτουργία των οποίων έχει σημαντικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις, να εφαρμόζουν Σύστημα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης κατά ΕΛΟΤ EN ISO 14001, ως το 2010.

Το Οικολογικό Σήμα έχει απονεμηθεί σε 149 προϊόντα 22 εταιριών και σε 4 υπηρεσίες (ξενοδοχεία), ενώ αιτήσεις για 35 νέα προϊόντα και 2 ξενοδοχεία βρίσκονται στη διαδικασία αξιολόγησης. Όσον αφορά στο συνολικό αριθμό σημάτων που έχουν απονεμηθεί σε προϊόντα ελληνικών εταιριών, η χώρα μας βρίσκεται στην 7^η θέση των Κρατών-Μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Έμφαση δίδεται, επίσης, στην περαιτέρω προώθηση και δημοσιοποίηση του σήματος.

Τέλος, η προστασία του περιβάλλοντος και η αειφόρος διατήρηση των φυσικών πόρων, επιτυγχάνεται επίσης και μέσω της εφαρμογής της **Πολλαπλής Συμμόρφωσης της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής**, που άρχισε να εφαρμόζεται στη χώρα μας από την 1η Ιανουαρίου του 2005. Σύμφωνα με την Πολλαπλή Συμμόρφωση, ο γεωργός που λαμβάνει άμεσες ενισχύσεις οφείλει να τηρεί συγκεκριμένες κανονιστικές απαιτήσεις διαχείρισης που σχετίζονται με το περιβάλλον, την ασφάλεια των τροφίμων και την καλή μεταχείριση των ζώων, καθώς και συγκεκριμένες απαιτήσεις για τη διατήρηση της γεωργικής εκμετάλλευσης σε καλή γεωργική και περιβαλλοντική κατάσταση. Οι τελευταίες στοχεύουν: στην προστασία του εδάφους από τη διάβρωση (ελάχιστη εδαφοκάλυψη, ελάχιστη διαχείριση γαιών, αναβαθμίδες), στη διατήρηση των επιπέδων της οργανικής ύλης του εδάφους (πρότυπα για αμειψισπορές, διαχείριση των υπολειμμάτων των καλλιεργειών), στη διατήρηση της δομής του εδάφους (κατάλληλη χρήση γεωργικών μηχανών), στην εξασφάλιση ελάχιστου επιπέδου συντήρησης και στην αποφυγή της υποβάθμισης των ενδιαιτημάτων (προστασία μόνιμων βοσκοτόπων, διατήρηση χαρακτηριστικών του τοπίου, διατήρηση ελαιώνων κ.α.).

9 Περιφερειακή και Κοινωνική Συνοχή

Κύριες πολιτικές για την περιφερειακή και κοινωνική συνοχή

- Επενδυτικός Νόμος
- ΣΔΙΤ
- Επέκταση της διαδικτυακής κάλυψης της χώρας
- Ανάπτυξη Περιφερειακών Πόλων Καινοτομίας
- Βελτίωση των υποδομών στο δίκτυο μεταφορών
- Ίδρυση του Εθνικού Ταμείου Κοινωνικής Συνοχής
- Ενίσχυση χαμηλοσυνταξιούχων και ανέργων
- Παρατηρητήριο για ΑμεΑ.

9.1 Τρέχουσα κατάσταση στην περιφερειακή και κοινωνική συνοχή

Η Ελλάδα είναι μια χώρα με μεγάλη γεωγραφική ανομοιομορφία. Ωστόσο, οι περιφερειακές ανισότητες εμφανίζονται ηπιότερες από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο. Η περιφερειακή διασπορά του κατά κεφαλήν ΑΕΠ είναι μικρότερη από τον μέσο όρο της ΕΕ (26,5 το 2005, έναντι 29,2 για την ΕΕ-27). Με κριτήριο τη μεταβολή του κατά κεφαλήν ΑΕΠ της περιόδου 2002-2005, οι επιδόσεις των δεκατριών Περιφερειών της χώρας εμφανίζουν την εξής εικόνα:

- Η χώρα στο σύνολό της αναπτύσσεται με ρυθμούς υψηλότερους από το μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- Οι περιφέρειες της χώρας συμμετέχουν στη διαδικασία αυτή κατά διαφοροποιημένο τρόπο αλλά η πλειονότητα των περιφερειών προσεγγίζει αρκετά το μέσο όρο της χώρας.
- Περιφέρειες που παρουσιάζουν σχετική καθυστέρηση είναι η Δυτική και η Στερεά Ελλάδα, η Θράκη και τα νησιά του Ιονίου και του Νοτίου Αιγαίου.

Ταυτόχρονα, στην Ελλάδα οι περιφερειακές ανισότητες στην απασχόληση είναι αισθητά χαμηλότερες από ότι στην ΕΕ-27. Συγκεκριμένα, ο σχετικός δείκτης ήταν 3,7 για την Ελλάδα για το 2006, έναντι 11,4 στην ΕΕ-27.

Σχετικά με την κοινωνική συνοχή, θα πρέπει να αναφερθεί ότι το 2007 οι κοινωνικές μεταβιβάσεις ανήλθαν στο 17,3% του ΑΕΠ από 15,6% το 2004, ενώ οι δαπάνες κοινωνικής προστασίας βρίσκονται πολύ κοντά στον ευρωπαϊκό μέσο όρο του 27,3%. Ωστόσο, η αποτελεσματικότητα αυτών των δαπανών παραμένει περιορισμένη. Μεταξύ των ατόμων που βρίσκονται κάτω από το σχετικό όριο της φτώχειας – δηλαδή όσων έχουν λιγότερο από το 60% του διάμεσου διαθέσιμου εισοδήματος – μόλις το 13% καταφέρνει να υπερβεί το όριο αυτό μετά τις κοινωνικές μεταβιβάσεις, έναντι 38,5% κατά μέσο όρο στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Η αναποτελεσματικότητα των κοινωνικών δαπανών στην Ελλάδα αντανακλάται επίσης στο ότι το ποσοστό των ατόμων που ζουν κάτω από το όριο της φτώχειας μετά τις κοινωνικές μεταβιβάσεις, παραμένει σταθερό τα τελευταία 12 χρόνια κοντά στο 20%, έναντι 16% στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Το ποσοστό της φτώχειας δεν διαφοροποιείται σημαντικά μεταξύ ανδρών και γυναικών (21% στις γυναίκες και 20% στους άντρες). Το ποσοστό των ατόμων που βρίσκονται κάτω από το όριο της φτώχειας είναι σημαντικά υψηλότερο στις κατηγορίες των ανέργων (32,8%) και των συνταξιούχων (26%), ενώ είναι σημαντικά χαμηλότερο για τους απασχολούμενους (14%). Η σημασία της απασχόλησης διαφαίνεται επίσης από το γεγονός ότι το 68% των ατόμων που βρίσκονται κάτω από το όριο της φτώχειας δεν εργάζονται.

Είναι επίσης σημαντικό να σημειωθεί ότι το 50% των φτωχών νοικοκυριών είναι συγκεντρωμένο πολύ κοντά στο όριο της φτώχειας. Η διάμεσος των φτωχών νοικοκυριών απέχει περίπου € 1.360 το χρόνο από το όριο της φτώχειας, βρίσκεται δηλαδή κατά 24,1% κάτω από το όριο της φτώχειας. Αυτό το στοιχείο καταδεικνύει το σημαντικό περιθώριο μείωσης του ποσοστού σχετικής φτώχειας μέσω μιας στοχευμένης ενίσχυσης όσων την έχουν περισσότερο ανάγκη.

9.2 Μέτρα για την επίτευξη περιφερειακής συνοχής

Ο **Επενδυτικός Νόμος**, όπως τροποποιήθηκε με τον Νόμο 3522/2006 και ισχύει από το 2007 αποτελεί βασικό οικονομικό εργαλείο διοχέτευσης ιδιωτικών επενδυτικών κεφαλαίων στην περιφέρεια. Η εφαρμογή του συνεχίζεται με επιτυχία ενισχύοντας τον παραγωγικό ιστό της περιφέρειας και δημιουργώντας άμεσα ή έμμεσα νέες θέσεις εργασίας.¹³ Παράλληλα, το πρόγραμμα των **Συμπράξεων Δημόσιου και Ιδιωτικού Τομέα (ΣΔΙΤ)** έχει εξελιχθεί σε βασικό βραχίονα για την βελτίωση των υποδομών και την οικονομική ανάπτυξη της Περιφέρειας.¹⁴

Στο πλαίσιο των μέτρων για την επίτευξη περιφερειακής συνοχής συνεχίζεται η υλοποίηση του συνόλου των δράσεων που περιλαμβάνονται στο Σχέδιο Ανάπτυξης της Ευρυζωνικότητας (συνολικού προϋπολογισμού € 450 εκατ. έως το 2009), που χρηματοδοτείται στο πλαίσιο της Ψηφιακής Στρατηγικής με πόρους του Γ' ΚΠΣ. Εξελίσσεται το μεγάλο έργο ανάπτυξης ευρυζωνικών υποδομών στην Ελληνική Περιφέρεια, με παράλληλη ενίσχυση της ζήτησης ευρυζωνικών υπηρεσιών, η δημιουργία μητροπολιτικών δικτύων οπτικών ινών σε 75 πόλεις, και η δημιουργία ασύρματων δικτύων σε 120 πόλεις και 20 ΤΕΔΚ. Μέσω των δράσεων του Σχεδίου για την Ανάπτυξη της Ευρυζωνικότητας, προβλέπεται η αύξηση της πληθυσμιακής ευρυζωνικής κάλυψης στο 90% (έναντι λιγότερο του 40% το 2004) και αύξηση της γεωγραφικής κάλυψης στο 60% (έναντι λιγότερο του 10% το 2004) έως το 2009. Επίσης, υλοποιούνται οι δράσεις για την «ενίσχυση ικανότητας» των ΟΤΑ και η πρωτοβουλία «Ψηφιακός Δήμος» που αναφέρθηκαν και στο κεφάλαιο 4.

Επίσης, καταρτίστηκε ολοκληρωμένη στρατηγική για την καινοτομία σε περιφερειακό επίπεδο, μέσω σχεδιασμού και υλοποίησης της δράσης «Δημιουργία Περιφερειακών Πόλων Καινοτομίας-ΠΠΚ»/ΕΠΙΑΝ. Έως το τέλος του 2008 αναμένονται τα αποτελέσματα από τους 5 Περιφερειακούς Πόλους Καινοτομίας που εγκρίθηκαν σε Κρήτη, Ιωάννινα, Πάτρα, Δυτική Μακεδονία (Κοζάνη) και Κεντρική Μακεδονία (Θεσσαλονίκη). Τα αποτελέσματα και η συμβολή τους θα αξιολογηθούν, ώστε οι Πόλοι που θα έχουν θετικές επιδόσεις να ενισχυθούν και να επεκταθούν, ενώ για την νέα προγραμματική περίοδο σχεδιάζεται η σύσταση νέων Πόλων Καινοτομίας σε 7 περιοχές της χώρας.

Για την προώθηση της κοινωνικής και περιφερειακής συνοχής στον τομέα της απασχόλησης προωθείται η ανάπτυξη δράσεων ολοκληρωμένου χαρακτήρα. Για την υλοποίηση της παρέμβασης το Υπουργείο Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας θα υποστηρίξει το σχεδιασμό και την υλοποίηση τοπικών σχεδίων δράσης για την απασχόληση και την επιχειρηματικότητα των κοινωνικά ευάλωτων ομάδων καθώς και την ανάπτυξη δράσεων τοπικού χαρακτήρα από αντίστοιχα εταιρικά σχήματα που απευθύνονται σε ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού μιας συγκεκριμένης περιοχής και συνδυάζουν την κοινωνική και επαγγελματική ένταξη του συγκεκριμένου πληθυσμού με την αξιοποίηση των τοπικών πόρων.

Επίσης, στον τομέα της απασχόλησης, το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, στο πλαίσιο της γενικότερης στρατηγικής πολιτικής για την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη της υπαίθρου, υλοποιεί μια σειρά δράσεων, που συμβάλουν άμεσα ή έμμεσα στη

¹³ Περισσότερα στοιχεία για τον Επενδυτικό Νόμο παρατίθενται στο κεφάλαιο 5.2.1.

¹⁴ Περισσότερα στοιχεία για τις ΣΔΙΤ παρατίθενται στο κεφάλαιο 2.5.

δημιουργία ευκαιριών εργασίας, τόσο μόνιμης όσο και εποχιακής. Παραδείγματα δράσεων αποτελούν, η πριμοδότηση πρώτης εγκατάστασης νέων γεωργών, η διαφοροποίηση των γεωργικών δραστηριοτήτων και των δραστηριοτήτων που σχετίζονται με τη γεωργία, η ενθάρρυνση τουριστικών και βιοτεχνικών δραστηριοτήτων, παρεμβάσεις σε επίπεδο μεταποίησης και εμπορίας πρωτογενών γεωργικών και δασικών προϊόντων κ.α. Όσον αφορά την εκτίμηση της συμβολής του Προγράμματος στη δημιουργία απασχόλησης ως επίπτωση, με την ολοκλήρωσή του αναμένεται η δημιουργία 3.645 νέων θέσεων εργασίας πλήρους απασχόλησης στον αγροτικό χώρο.

Για την περαιτέρω επίτευξη περιφερειακής συνοχής, η κυβέρνηση στοχεύει στην υλοποίηση φιλόδοξων επενδυτικών προγραμμάτων για την ανάπτυξη των Ελληνικών λιμένων. Αυτές οι επενδύσεις αφορούν στην περίοδο 2007 – 2015 και περιλαμβάνουν την κατασκευή και βελτίωση των υποδομών, την απόκτηση σύγχρονου μηχανολογικού εξοπλισμού, έργα πληροφορικής τεχνολογίας, προγράμματα εκπαίδευσης προσωπικού κλπ, και αποσκοπούν στην παροχή λιμενικών υπηρεσιών υψηλής ποιότητας και στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των λιμένων. Προκειμένου να εξασφαλιστεί μία σταθερή χρηματοδοτική βάση για την υλοποίηση των αναγκαίων επενδύσεων το Υπουργείο Εμπορικής Ναυτιλίας, Αιγαίου και Νησιωτικής Πολιτικής και η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων προχώρησαν στην υπογραφή χρηματοδοτικού πρωτοκόλλου για την παροχή δανείων ύψους € 3 δις για ένα μεγάλο φάσμα έργων σε λιμένες συνολικού ύψους € 6 δις.

Η πολυνησιακή διαμόρφωση της Ελλάδος επιτάσσει την ανάγκη για την εποπτεία από την Πολιτεία, του τομέα των θαλασσιών ενδομεταφορών, στο πλαίσιο της θεσμικής της υποχρέωσης να διασφαλίζει την κοινωνική συνοχή της χώρας με βάση την αρχή των ίσων ευκαιριών προς τους κατοίκους των νησιών. Κατά συνέπεια για τις θαλάσσιες γραμμές που οι πλοιοκτήτες δεν επιλέγουν με βάση εμπορικά κριτήρια να εξυπηρετούν, συνάπτονται συμβάσεις ανάθεσης δημόσιας υπηρεσίας κατόπιν μειοδοτικών διαγωνισμών.

Στον παρακάτω Πίνακα απεικονίζονται τα χορηγηθέντα συνολικά αντισταθμίσιμα για την χρηματοδότηση των συμβάσεων ανάθεσης δημόσιας υπηρεσίας, τα τελευταία έτη.

Έτος	Αποζημιώσεις
2005	€ 37.095.707
2006	€ 40.179.509
2007	€ 35.106.620

Η ανάπτυξη/βελτίωση του συστήματος μεταφορών συμβάλλει καταλυτικά στην περιφερειακή και κοινωνική συνοχή, καθώς αποδεσμεύει αναπτυξιακό δυναμικό σε όρους χρήσεων γης και ανθρώπινου κεφαλαίου. Η χρηματοδότηση στα βασικά δίκτυα υποδομών (οδικά, σιδηροδρομικά, λιμενικά, αεροπορικά) κατά την περίοδο 2000-2006 μέσα από τα Ε.Π. «Οδικό Αξονες, Λιμάνια και Αστική Ανάπτυξη» (προϋπολογισμού € 10,3 δις περίπου), «Σιδηρόδρομοι, Αεροδρόμια & Αστικές Συγκοινωνίες» (προϋπολογισμού € 2,4 δις περίπου) και το Ταμείο Συνοχής (προϋπολογισμού έργων € 3,2 δις) αποτέλεσε την κινητήρια δύναμη στην κατεύθυνση αυτή. Ειδικότερα, στο επίπεδο των οδικών μεταφορών δόθηκε έμφαση στην ολοκλήρωση των βασικών αξόνων ΠΑΘΕ¹⁵ και ΕΓΝΑΤΙΑΣ ΟΔΟΥ¹⁶, καθώς και στους οδικούς αξόνες Κεντρικής Ελλάδος, Κορίνθου – Τρίπολης – Καλαμάτας, ΒΟΑΚ (Βόρειος Αξονας Κρήτης) και των σημαντικών οδικών συνδέσεων σε νησιά του Ιονίου και Αιγαίου.

Παράλληλα, άλλαξε μορφή και η σιδηροδρομική εξυπηρέτηση της χώρας. Προωθήθηκαν έργα που αφορούσαν στην αναβάθμιση του σιδηροδρομικού άξονα Αθήνα – Θεσσαλονίκη – Ειδομένη, καθώς και του περιφερειακού δικτύου, με στόχο τη μετεξέλιξή του σε ένα

¹⁵ Περιλαμβανομένων της Ζευξης Ρίου – Αντιρρίου, της Αττικής Οδού και των λοιπών προσβάσεων του.

¹⁶ Περιλαμβανομένων των συνδέσεων της με τα λιμάνια Ηγουμενίτσας, Θεσσαλονίκης, Αλεξανδρούπολης.

σύγχρονο σιδηροδρομικό δίκτυο υψηλών ταχυτήτων. Ταυτόχρονα υλοποιήθηκε το έργο του προαστιακού σιδηροδρόμου με σκοπό την ταχύτερη και αξιόπιστη σύνδεση του νομού Αττικής και των γειτονικών νομών με το αεροδρόμιο των Σπάτων, το λιμάνι του Πειραιά και την Αθήνα, και τη συμβολή στη δημιουργία ενός ολοκληρωμένου δικτύου μεταφορών στην ευρύτερη περιοχή.

Προωθήθηκε επίσης και η ανάπτυξη της υποδομής στις πύλες εισόδου της χώρας. Ως πύλες εισόδου λειτουργούν λιμάνια και αεροδρόμια εθνικής σημασίας αλλά και όσα ανήκουν στα Διευρωπαϊκά Δίκτυα Μεταφορών. Ειδικότερα, σημαντικά χρηματικά ποσά επενδύθηκαν στη βελτίωση των λιμενικών υποδομών στους Λιμένες Πειραιά, Θεσσαλονίκης, Πάτρας και Ηγουμενίτσας, καθώς και για την αναβάθμιση των υπηρεσιών και των δυνατοτήτων μικρών λιμανιών που εξυπηρετούν τις ανάγκες της ακτοπλοΐας. Αντίστοιχη είναι η εικόνα και για τις αεροπορικές μεταφορές, όπου εκτός από την περίπτωση του Διεθνούς Αερολιμένα Σπάτων και τις εργασίες επέκτασης και αναβάθμισης του αερολιμένα ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ, σημαντικές επενδύσεις και ενέργειες εκσυγχρονισμού έγιναν και στα περιφερειακά και νησιωτικά αεροδρόμια της χώρας.

Κατά την Δ΄ Προγραμματική Περίοδο, 2007-2013, το βασικό μέσο επενδύσεων στον τομέα των μεταφορών είναι το Ε.Π. «Ενίσχυση της Προσπελασιμότητας» με προϋπολογιζόμενη δαπάνη € 7,4 δις, το οποίο στοχεύει:

1. Στη βελτίωση της προσβασιμότητας και της προσπελασιμότητας των περιοχών της χώρας με την ανάπτυξη των Διευρωπαϊκών Δικτύων Μεταφορών κατά προτεραιότητα, καθώς και με την ανάπτυξη των μεταφορικών υποδομών σε Εθνικό / Περιφερειακό επίπεδο (οδικών, σιδηροδρομικών, θαλάσσιων, αεροπορικών και αστικών μεταφορικών υποδομών), με γνώμονα τη βιώσιμη ανάπτυξη και την αειφορία του συστήματος μεταφορών.
2. Στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της παραγωγικότητας του συστήματος μεταφορών, με τη βελτίωση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών μετακίνησης, με έμφαση στη μείωση του χρόνου και του κόστους μετακινήσεων, με τη βελτίωση της ασφάλειας των μεταφορών και με την αύξηση του επιπέδου εξυπηρέτησης και της συνολικής προστιθέμενης αξίας του συστήματος.

Στο πλαίσιο αυτό, ενδεικτικά αναφέρονται: η ολοκλήρωση της Ιόνιας Οδού, οι παραχωρήσεις των οδικών αξόνων, η κατασκευή του Αυτοκινητοδρόμου Κεντρικής Ελλάδας (Ε65), η ολοκλήρωση των εργασιών στο Σιδηροδρομικό Άξονα ΠΑΘΕ/Π και οι επεκτάσεις του μετρό και του τραμ Αθηνών. Το ουσιαστικό όφελος σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο προκύπτει σε όρους χρονοαποστάσεων, περιβαλλοντικής προστασίας και περιφερειακής ανάπτυξης και συνοχής.

9.3 Μέτρα για την επίτευξη κοινωνικής συνοχής

Η ίδρυση του **Εθνικού Ταμείου Κοινωνικής Συνοχής** αποτελεί ένα αποφασιστικό βήμα για την καταπολέμηση της φτώχειας και την άμβλυνση των κοινωνικών ανισοτήτων. Το Ταμείο αυτό θα χρηματοδοτεί, με βάση συγκεκριμένα αντικειμενικά κριτήρια, ολοκληρωμένα προγράμματα που θα παρέχουν στοχευμένη εισοδηματική ενίσχυση σε όσους βρίσκονται κάτω από το όριο της φτώχειας. Στόχος των δράσεων που θα χρηματοδοτεί το Ταμείο είναι η σημαντική μείωση του ποσοστού σχετικής φτώχειας μέσα στην επόμενη 5ετία. Το ποσό που θα καταβάλλεται στους δικαιούχους θα διαμορφώνεται με βάση συγκεκριμένα αντικειμενικά κοινωνικά κριτήρια. Παράλληλα, προβλέπεται η σύσταση ειδικής ομάδας έρευνας, ανάλυσης και τεκμηρίωσης που θα εισηγείται και θα αξιολογεί προτάσεις για την αντιμετώπιση της φτώχειας.

Στο πλαίσιο της **καταπολέμησης της φτώχειας των ανέργων**, πραγματοποιήθηκε αύξηση του επιδόματος ανεργίας από το 2007 κατά 18% η οποία θα φθάσει συνολικά στο 30% τη διετία 2007-2008. Επίσης, αυξήθηκε και το ΕΚΑΣ καθώς και οι συντάξεις του ΟΓΑ κατά

22% το 2007 και το 2008, συμβάλλοντας με τον τρόπο αυτό στην αντιμετώπιση της **πτώχειας των συνταξιούχων**.

Για την προώθηση των ίσων ευκαιριών στην πρόσβαση στην αγορά εργασίας και την καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού την περίοδο 2008-2010, προβλέπεται η συνέχιση και η εντατικοποίηση των παρεμβάσεων για τη διευκόλυνση της κοινωνικο-οικονομικής ένταξης των ευπαθών κοινωνικών ομάδων.

Επίσης σχεδιάζεται ένα **πρότυπο πρόγραμμα παρεμβάσεων για την προώθηση της απασχόλησης μακροχρόνια ανέργων**, ανέργων μεγαλύτερης ηλικίας και ανέργων από ευάλωτες κοινωνικές ομάδες. Το πρόγραμμα παρεμβάσεων στοχεύει μεταξύ άλλων στην ενεργοποίηση τουλάχιστον του 25% των μακροχρόνια ανέργων, καθώς και τη μείωση των εισροών στη μακροχρόνια ανεργία, με την προσφορά ευκαιριών συμμετοχής σε ενεργητικές πολιτικές απασχόλησης πριν τη συμπλήρωση 12 μηνών ανεργίας.

Για την επίτευξη του στόχου της πλήρους κοινωνικής **ένταξης των μεταναστών**, οι οποίοι διαβιούν και εργάζονται στην Ελλάδα, τα συναρμόδια υπουργεία προβαίνουν σε συντονισμένες και μεθοδικές προσπάθειες προκείμενου να αρθούν τα εμπόδια που έμμεσα ευθύνονται για την δυσχερή προσβασιμότητα των μεταναστών σε ορισμένα αγαθά και υπηρεσίες. Απαραίτητη προϋπόθεση για την κοινωνική ένταξη της ομάδας αυτής αποτελεί η υπαγωγή και η διατήρηση της σε επίσημο καθεστώς διαμονής. Για την προώθηση της ομαλής ενσωμάτωσης των μεταναστών στην ελληνική κοινωνία και την αγορά εργασίας¹⁷ υλοποιούνται συνοδευτικά μέτρα, που αφορούν στην ίδρυση υπηρεσιών υποδοχής, παροχής πληροφόρησης-ενημέρωσης, παροχής Συνοδευτικών Υποστηρικτικών Υπηρεσιών (Σ.Υ.Υ.), καθώς και προγράμματα εκμάθησης της ελληνικής γλώσσας και πιστοποίησης γνώσεων. Παράλληλα, διενεργούνται ενέργειες ευαισθητοποίησης, πληροφόρησης και δημοσιότητας, όπως η υιοθέτηση προγραμμάτων ευρείας ενημέρωσης του μεταναστευτικού πληθυσμού σε θέματα υγείας και υγιεινής, η καταπολέμηση των φαινομένων ξενοφοβίας και ρατσισμού στους χώρους παροχής ιατρικών υπηρεσιών, η δημιουργία και διανομή μεταφρασμένων εντύπων στις βασικές γλώσσες των μεταναστών της, τα οποία θα περιλαμβάνουν τους βασικούς όρους για την καλύτερη συνεννόηση μεταξύ των δημοσίων υπηρεσιών και του μετανάστη.

Ειδικότερα, για την κοινωνική και επαγγελματική των ατόμων με αναπηρία προτείνεται η αναβάθμιση και ο επαναπροσδιορισμός της λειτουργίας του **Εθνικού Παρατηρητηρίου για ΑμεΑ** με την παράλληλη ανάπτυξη συστήματος καταγραφής και παρακολούθησης των ΑμεΑ. Ταυτόχρονα προωθείται η ενίσχυση των Δημόσιων Υπηρεσιών Απασχόλησης (ΔΥΑ) για την επαγγελματική ένταξη των ΑμεΑ, μέσω της ανάπτυξης δικτύου εξειδικευμένων συμβούλων κοινωνικο-επαγγελματικής ένταξης. Προωθείται επίσης η υλοποίηση στοχευμένων προγραμμάτων κοινωνικής και επαγγελματικής ένταξης για ΑμεΑ καθώς και η ανάπτυξη εξειδικευμένων εκπαιδευτικών εργαλείων και μεθόδων διευκόλυνσης της πρόσβασης των ΑμεΑ στην επαγγελματική κατάρτιση. Για την περαιτέρω επαγγελματική ένταξη των ΑμεΑ προβλέπεται επίσης και η ενίσχυση των εναλλακτικών μορφών απασχόλησης (προστατευμένη απασχόληση, κτλ). Τέλος σχεδιάζονται ενέργειες ενημέρωσης, ευαισθητοποίησης και στήριξης των οικογενειών των ΑμεΑ για την καταπολέμηση ανισοτήτων και διακρίσεων, ενώ για την πρόληψη του ιδρυματισμού και του στιγματισμού ΑμεΑ έχει προγραμματιστεί η οργάνωση και λειτουργία Στεγών Υποστηριζόμενης Διαβίωσης.

Το Ινστιτούτο Κοινωνικής Προστασίας και Αλληλεγγύης (ΙΚΠΑ) με τη συμβολή αξιόλογων επιστημόνων, ολοκλήρωσε τη μετάφραση του Διεθνούς Συστήματος Ταξινόμησης της Λειτουργικότητας, Αναπηρίας και Υγείας (International Classification of Functioning, Disability and Health – ICF) σύμφωνα με τις υποδείξεις του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας και εκπόνησε το σχέδιο προσαρμογής και σταδιακής μετάβασης στο

¹⁷ Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τις δράσεις για την καταπολέμηση της αδήλωτης εργασίας παρατίθενται στο κεφάλαιο 6.4.5.

νέο σύστημα. Το τελικό αποτέλεσμα της υιοθέτησης του Διεθνούς Συστήματος Ταξινόμησης της Λειτουργικότητας, Αναπηρίας και Υγείας είναι η «**Κάρτα Αναπηρίας**». Η «Κάρτα Αναπηρίας» ήδη βρίσκεται υπό νομοθετική ρύθμιση. Ένα νέο νομοθετικό πλαίσιο είναι έτοιμο με σκοπό την ουσιαστική διευκόλυνση της ζωής των αναπήρων μέσω της απαλλαγής τους από τις επώδυνες και μακρές διαδικασίες επαναξιολόγησης τους από Ιατρικές και Διοικητικές Επιτροπές. Η χορήγηση της Κάρτας Αναπηρίας έρχεται να απαλλάξει μία ιδιαίτερα ευπαθή κοινωνική ομάδα από μία πρόσθετη ταλαιπωρία. Το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης θα πιστοποιεί πλέον την Αναπηρία, ανεξαρτήτως ποσοστού της, μέσω μίας διαδικασίας, η οποία καταλήγει στην εκχώρηση της Ισόβιας Μακράς και Βραχείας διάρκειας Κάρτας.

10 Η συμβολή των Διαρθρωτικών Ταμείων και του ΕΣΠΑ 2007-2013 στο Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων 2008-2010

Η έναρξη του νέου τριετούς κύκλου της αναθεωρημένης Στρατηγικής της Λισσαβόνας (ΣτΛ) και η περίοδος αναφοράς του ΕΠΜ 2008-2010 συμπίπτει με την ολοκλήρωση του Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης 2000-2008 (ΚΠΣ) και με τα πρώτα έτη εφαρμογής του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς (ΕΣΠΑ) 2007-2013 για την Ελλάδα.

Για την περίοδο 2000-2006, στα επίπεδα του αρχικού σχεδιασμού, εφαρμογής και αναθεώρησης, η Στρατηγική της Λισσαβόνας επηρέασε έμμεσα κυρίως τις παρεμβάσεις των Διαρθρωτικών Ταμείων στη χώρα. Ωστόσο, το ΚΠΣ¹⁸ αποτέλεσε ένα σημαντικό μέσο για την προώθηση των στόχων της ΣτΛ στην Ελλάδα, καθώς το ποσοστό των πόρων που κατευθύνθηκε σε παρεμβάσεις με άμεση συσχέτιση με αυτήν ανήλθε σε 55%. Η χρονική περίοδος κατάρτισης και εφαρμογής του 1^{ου} ΕΠΜ 2005-2008 συνέπεσε με τη διαβούλευση, σχεδιασμό και έγκριση του ΕΣΠΑ, διαδικασίες οι οποίες αντιμετωπίστηκαν ως αμφίδρομες, διασφαλίζοντας την ισχυρή συνέπεια του ΕΣΠΑ και των ΕΠ με τη ΣτΛ στο προγραμματικό επίπεδο.

Για την περίοδο 2007-2013 το ΕΣΠΑ¹⁹ αποτελεί το έγγραφο αναφοράς για τον προγραμματισμό των Ταμείων της ΕΕ σε εθνικό επίπεδο που αναπτύχθηκε στη βάση δύο κύριων παραμέτρων: στη σημαντική διαφοροποίηση της γεωγραφικής επιλεξιμότητας των ελληνικών περιφερειών σε σχέση με τα τρία ΚΠΣ (εφόσον πλέον μόνο 8 περιφέρειες εντάσσονται στην κατηγορία του αμιγούς Στόχου Σύγκλισης) καθώς και σε μία περισσότερο στρατηγική προσέγγιση με αυστηρότερο προσανατολισμό στη στοχοθεσία της ΕΕ για τη Λισσαβόνα.

Ο συνολικός προϋπολογισμός του ανέρχεται σε € 39,4 δις και περιλαμβάνει € 20,4 δις Κοινοτικής Συνδρομής (από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και το Ταμείο Συνοχής), 11,5 δις Εθνικής Δημόσιας Δαπάνης και 7,5 δις εκτιμώμενης Ιδιωτικής Συμμετοχής (δεν περιλαμβάνονται οι πόροι για την Αγροτική Ανάπτυξη και την Αλιεία).

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα	ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ (ΕΤΠΑ, ΕΚΤ, ΤΣ)	ΕΘΝΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ	ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ (περιλαμβανομένων εκτιμώμενων εσόδων)	ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΕΚΤΙΜΩΜΕΝΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ (περιλαμβανομένης της συνολικής δημόσιας δαπάνης και ιδιωτικής συμμετοχής)
Περιβάλλον - Αειφόρος ανάπτυξη	1.800.000.000	450.000.000	2.769.000.000	2.769.000.000
Ενίσχυση της	3.700.160.864	1.276.030.864	7.400.321.728	11.028.863.728

¹⁸ Αναλυτικά στοιχεία για το ΚΠΣ 2000-2008 περιλαμβάνονται στην ιστοσελίδα <http://www.hellaskps.gr/>

¹⁹ Το ΕΣΠΑ και τα Επιχειρησιακά Προγράμματα της περιόδου 2007-2013 είναι διαθέσιμα στην ιστοσελίδα <http://www.espa.gr/>

προσπελασιμότητας				
Ανταγωνιστικότητα & Επιχειρηματικότητα	1.291.000.000	228.000.000	1.721.000.000	3.131.565.249
Ψηφιακή Σύγκλιση	860.000.000	215.000.000	1.147.000.000	1.468.000.000
Ανάπτυξη ανθρώπινου δυναμικού	2.260.000.000	565.333.333	3.013.333.333	3.063.333.333
Εκπαίδευση & Δια Βίου Μάθηση	1.440.000.000	618.000.000	2.215.000.000	2.215.000.000
Διοικητική Μεταρρύθμιση	505.000.000	126.000.000	675.000.000	675.000.000
Τεχνική υποστήριξη εφαρμογής	192.000.000	33.882.353	225.882.353	225.882.353
Μακεδονία - Θράκη	2.675.000.000	589.500.000	4.176.000.000	4.478.669.300
Δυτική Ελλάδα - Πελοπόννησος - Ιόνιοι νήσοι	914.000.000	229.000.000	1.315.000.000	1.442.186.000
Κρήτη και Νήσοι Αιγαίου	871.300.178	322.700.000	1.325.000.178	1.498.000.178
Θεσσαλία - Στερεά Ελλάδα - Ήπειρος	1.105.000.000	368.995.714	1.823.285.714	2.033.785.714
Αττική	2.438.000.000	613.000.000	3.561.000.000	4.802.000.000
ΕΠ Εδαφικής Συνεργασίας	209.515.579	140.000.000	350.000.000	350.000.000
Εθνικό αποθεματικό απροβλέπτων	158.800.403	52.933.468	211.733.871	211.733.871
Σύνολο	20.419.777.024	5.828.375.732	31.928.557.177	39.393.019.726

Δεδομένης της συνεχιζόμενης σπουδαιότητας των μεταβιβάσεων αυτών στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Συνοχής και υπό το πρίσμα των συμπερασμάτων της Προεδρίας του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου²⁰ του Μαρτίου 2005, το ΕΣΠΑ θα αποτελέσει ένα σημαντικό μέσο για την προώθηση των προτεραιοτήτων της ατζέντας της Λισσαβόνας στην Ελλάδα.

Οι στρατηγικές επιδιώξεις της χώρας που αφορούν στη συμβολή του ΕΣΠΑ στο ΕΠΜ αναπτύσσονται σε τέσσερα επίπεδα (χρηματοδότηση, ποσοτικοί στόχοι, ποιοτικοί στόχοι, ρυθμίσεις συντονισμού και διαχείρισης):

Α) Αύξηση της χρηματοδοτικής προσπάθειας που καταβάλλεται σε εθνικό επίπεδο μέσω των Διαρθρωτικών Ταμείων και του ΕΣΠΑ για την εξυπηρέτηση της Στρατηγικής της Λισσαβόνας, συγκριτικά με το Γ ΚΠΣ:

Σύμφωνα με τον στόχο (Earmarking) που έχει τεθεί στο ΕΣΠΑ, για την περίοδο 2007-2013 εκτιμάται ότι:

- 61,9% της Κοινοτικής Συνδρομής του στις 11 περιφέρειες του Στόχου Σύγκλισης²¹ (από 55% στο Γ ΚΠΣ) και
- 67% στις 2 περιφέρειες του Στόχου Περιφερειακής Ανταγωνιστικότητας και Απασχόλησης²², θα κατευθυνθούν για την εξυπηρέτηση των προτεραιοτήτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Ανάπτυξη και την Απασχόληση.

Έμφαση θα δοθεί στη συνεχή παρακολούθηση της εφαρμογής των δεσμεύσεων αυτών και στη διατήρηση της εστίασης των δαπανών σε επενδύσεις με άμεση και σημαντική συμβολή στην ανάπτυξη και στην απασχόληση καθ' όλη τη διάρκεια της περιόδου προγραμματισμού (υπό το πνεύμα των συμπερασμάτων του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου 2008). Δεδομένου ότι πλέον του 80% των πόρων του ΕΣΠΑ κατευθύνονται στην Ελληνική περιφέρεια, οι

²⁰ Σύμφωνα με τα οποία για την επίτευξη των στόχων της αναθεωρημένης στρατηγικής της Λισσαβόνας η Ε. Ένωση πρέπει να κινητοποιήσει όλα τα κατάλληλα εθνικά και κοινοτικά μέσα, περιλαμβανομένης και της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Συνοχής, επιλογή η οποία αποτυπώθηκε στις Στρατηγικές κατευθυντήριες γραμμές της Κοινότητας για την Πολιτική Συνοχής της περιόδου 2007-2013.

²¹ 12 δις € σε σύνολο 19,4 δις € Κοινοτικής Συνδρομής. Ο στόχος 'Σύγκλιση' χρηματοδοτεί τις περιφέρειες: Ανατολική Μακεδονία-Θράκη, Ήπειρος, Θεσσαλία, Ιόνια Νησιά, Δυτική Ελλάδα, Πελοπόννησος, Βόρειο Αιγαίο, Κρήτη, Κεντρική Μακεδονία, Δυτική Μακεδονία, Αττική.

²² 0,43 δις € σε σύνολο 0,63 δις €. Ο στόχος 'Περιφερειακής Ανταγωνιστικότητας και Απασχόλησης' περιλαμβάνει τις περιφέρειες: Νότιο Αιγαίο, Στερεά Ελλάδα.

παρεμβάσεις του θα συμβάλλουν τόσο στην περιφερειακή προσαρμογή των στόχων του ΕΠΜ (μέσα και από τα 5 Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα) όσο και στην ενεργό συμμετοχή των Περιφερειακών αρχών στην εφαρμογή των στόχων της ΣτΛ.

Β) Μεγιστοποίηση της συνεισφοράς του ΕΣΠΑ και των ΕΠ στο επίπεδο των ποσοτικών στόχων ή/και δεικτών της Λισσαβόνας, έτσι ώστε να βελτιωθεί η σχετική θέση της χώρας σε σχέση με το μέσο όρο της ΕΕ (όπως παρακολουθείται περιοδικά με τους διαρθρωτικούς δείκτες), τόσο σε ονομαστικούς όσο και σε πραγματικούς όρους:

Προγραμματικά, τόσο οι διαρθρωτικοί δείκτες όσο και πλειονότητα των 55 ποσοτικών στόχων του ΕΣΠΑ (βλ. Παράρτημα ΙΙΙ του ΕΣΠΑ) και των Ε.Π. συνάδουν με αυτούς που χρησιμοποιούνται στο πλαίσιο παρακολούθησης της Στρατηγικής της Λισσαβόνας καθώς και με επιμέρους στόχους που έχουν τεθεί ανά τομέα πολιτικής σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Βασική επιδίωξη θα αποτελέσει η συστηματική παρακολούθηση και αξιολόγηση της συμβολής των παρεμβάσεων του ΕΣΠΑ (σε εθνικό, τομεακό και περιφερειακό επίπεδο) στους εθνικούς (ΕΠΜ) και Ευρωπαϊκούς ποσοτικούς στόχους της Λισσαβόνας.

Γ) Συμβολή στην επίτευξη των ποιοτικών στόχων του ΕΠΜ, διασφάλιση της συνέπειας των Επ. Προγραμμάτων με τις 24 Ολοκληρωμένες Κατευθυντήριες Γραμμές και ανταπόκριση στις συστάσεις του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου για την Ελλάδα:

Το ΕΣΠΑ εκτιμάται ότι θα έχει άμεση συμβολή στην προώθηση της 2ης, 3ης και 4ης προτεραιότητας του ΕΠΜ. Όπως καταδεικνύει η στοχοθεσία των προηγούμενων κεφαλαίων, τα ΕΠ του ΕΣΠΑ σε προγραμματικό επίπεδο τεκμηριώνουν μία ισχυρή συνάφεια και συμβολή στο ΕΠΜ σε όρους περιεχομένου των πολιτικών, των προτεραιοτήτων και των μέτρων πολιτικής που περιλαμβάνουν. Τα ΕΠ καλύπτουν συστηματικά τις μικροοικονομικές και τις κατευθυντήριες γραμμές για την απασχόληση, τις συστάσεις του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου 2008 για την Ελλάδα²³.

Αναφορικά με τη **2^η σύσταση του Συμβουλίου** ('...να εκσυγχρονίσει τη δημόσια διοίκηση της, δημιουργώντας ένα κατάλληλο κανονιστικό, ελεγκτικό και εκτελεστικό πλαίσιο, ιδίως με τη βελτίωση των σχετικών δεξιοτήτων'), οι παρεμβάσεις που εντάσσονται στο Ε.Π. «Διοικητική Μεταρρύθμιση 2007-2013» (με συγχρηματοδότηση € 505 εκ. από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και συνολική Δημόσια Δαπάνη € 675 εκ.) θα αποτελέσουν ουσιαστικές καινοτομίες στο περιβάλλον της δημόσιας διοίκησης. Το σκέλος της 2^{ης} σύστασης του Συμβουλίου για την '...αποτελεσματική αξιοποίηση των διαρθρωτικών ταμείων'' αντιμετωπίζεται μέσα από τις διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις που εισαγάγει το νέο πλαίσιο διαχείρισης και εφαρμογής του ΕΣΠΑ και ο Νόμος 3614/2007 για τη 'Διαχείριση, Έλεγχο και εφαρμογή αναπτυξιακών παρεμβάσεων για την προγραμματική περίοδο 2007-2013'. Το νέο Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου (που προβλέπεται από τον Καν. ΕΚ 1083/2006) καθώς και οι δράσεις του Ε.Π. «Τεχνική Υποστήριξη Εφαρμογής» (όπως υποστήριξη των φορέων υλοποίησης του ΕΣΠΑ με στόχο την αναβάθμιση της διαχειριστικής τους ικανότητας στο σχεδιασμό και υλοποίηση συγχρηματοδοτούμενων έργων κλπ) θα συμβάλλουν επίσης στην αποτελεσματική διαχείριση των πόρων των Ταμείων.

Στην αντιμετώπιση της **3^{ης} σύστασης** θα συμβάλλουν τα μέτρα πολιτικής του ΕΣΠΑ που εξειδικεύονται στο Ε.Π. «Ανάπτυξη του Ανθρώπινου Δυναμικού 2007-2013» (με συγχρηματοδότηση ύψους € 2,26 δις από το ΕΚΤ και € 3,013 δις συνολικής Δημόσιας Δαπάνης), ιδιαίτερα στο σκέλος που αφορά στην ενίσχυση των ενεργητικών πολιτικών απασχόλησης.

²³ Αναλυτικότερη αναφορά της ανταπόκρισης του ΕΣΠΑ στις συστάσεις του Ε. Συμβουλίου περιλαμβάνεται στην Έκθεση Εφαρμογής του ΕΠΜ για το έτος 2007 καθώς και στο κεφάλαιο 5 του ΕΣΠΑ.

Στην 4^η σύσταση ανταποκρίνεται η στρατηγική του Ε.Π. «Εκπαίδευση και Δια βίου Μάθηση 2007-2013», ενώ συμπληρωματικές παρεμβάσεις για την ανταπόκριση στις ανάγκες της αγοράς εργασίας περιλαμβάνονται και στο Ε.Π. «Ανάπτυξη του Ανθρώπινου Δυναμικού». Οι σχετικές επενδύσεις μέσω του Ε.Π. «Εκπαίδευση και Δια βίου Μάθηση», καθώς και των 5 ΠΕΠ της περιόδου 2007-2013 εκτιμώνται σε € 3,3 δις δημόσιας δαπάνης.

Σημειώνεται επίσης ότι το ΕΣΠΑ αποδίδει ιδιαίτερη σημασία στην αστική ανάπτυξη, εστιάζοντας σε τέσσερα θεματικά πεδία, αλληλένδετα μεταξύ τους και ευθυγραμμισμένα και με τους 4 τομείς προτεραιότητας²⁴ του Εαρινού Ευρωπαϊκού Συμβουλίου 2006.

Η έμφαση πλέον αποδίδεται στην εφαρμογή της στρατηγικής, με βασικό εργαλείο τα σχέδια δράσης των Υπουργείων και των περιφερειών για την εξειδίκευση και ενεργοποίηση των νέων ΕΠ. Προτεραιότητα δίνεται στην έκδοση προσκλήσεων προς Δικαιούχους των Επ. Προγραμμάτων για συγχρηματοδότηση των πράξεων που εμπίπτουν στις 47 κατηγορίες παρέμβασης που συμβάλλουν στη ΣτΛ (με βάση το Παράρτημα IV του Εφαρμοστικού Κανονισμού ΕΚ 1828/2006).

Α) Συντονισμός ΕΣΠΑ και ΕΠΜ στα επίπεδα του σχεδιασμού, εφαρμογής, διαχείρισης, στρατηγικής παρακολούθησης και αξιολόγησης. Ολοκλήρωση των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων στο σύστημα διαχείρισης και ελέγχου του ΕΣΠΑ και το Νόμο 3614/2007 (υπό το πρίσμα της 2ης σύστασης του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου για την ‘αποτελεσματική αξιοποίηση των Διαρθρωτικών Ταμείων’):

Προτεραιότητα αποτελεί η πλήρης εφαρμογή του Νόμου 3614/2007 για τη ‘Διαχείριση, έλεγχο και εφαρμογή αναπτυξιακών παρεμβάσεων για την προγραμματική περίοδο 2007-2013’, με τον οποίο προβλέπεται μεταξύ άλλων :

- Νέο σύστημα διαχείρισης και ελέγχου, προώθηση της απλούστευσης των διοικητικών διαδικασιών και υποστήριξή τους από ΤΠΕ.
- Ενδυνάμωση των δομών επιτελικής εποπτείας, των μηχανισμών συντονισμού και διατομεακής συνεργασίας του ΕΣΠΑ.
- Νέα αρχιτεκτονική Προγραμμάτων και μείωση του αριθμού τους σε 8 τομεακά και 5 περιφερειακά.
- Αναδιάρθρωση των Διαχειριστικών Αρχών του ΕΣΠΑ σε υπουργεία και περιφέρειες και αξιοποίηση της δυνατότητας διαχείρισης μέσω Ενδιάμεσων Φορέων.
- Εκ των προτέρων πιστοποίηση της διαχειριστικής επάρκειας των Δικαιούχων του ΕΣΠΑ και υποστήριξη των αδύναμων φορέων για την υλοποίηση των έργων τους.
- Ενδυνάμωση της εταιρικής σχέσης, της διαφάνειας και συνυπευθυνότητας των περιφερειακών και τοπικών αρχών, ενίσχυση των ικανοτήτων των φορέων προγραμματισμού, διαχείρισης, ελέγχου και υλοποίησης.

Στο πλαίσιο αυτό θα επιδιωχθεί η ανάδειξη της αναθεωρημένης Λισσαβόνας σε σταθερή συνιστώσα του συστήματος διαχείρισης, εφαρμογής και παρακολούθησης του ΕΣΠΑ και η διασφάλιση του στενότερου συντονισμού διαδικασιών, δομών και συστημάτων του ΕΣΠΑ και του ΕΠΜ:

- Σε στρατηγικό επίπεδο, ο συντονισμός διασφαλίζεται στο πλαίσιο των δύο αρμοδίων οργάνων, των οποίων προΐσταται ο Υπουργός Οικονομίας και Οικονομικών και περιλαμβάνουν εκπροσώπους και των δύο Προγραμμάτων: για το ΕΣΠΑ, στη Διυπουργική Επιτροπή για το συντονισμό και τη χάραξη πολιτικής αναπτυξιακού προγραμματισμού για την περίοδο 2007-2013 (Ν. 3483/2006), και για το ΕΠΜ στη Διαρκή Επιτροπή παρακολούθησής του.

²⁴ Μεγαλύτερη επένδυση στη γνώση και την καινοτομία, Απελευθέρωση του επιχειρηματικού δυναμικού, ιδίως των ΜΜΕ, Επένδυση στον άνθρωπο και εκσυγχρονισμός των αγορών εργασίας, Ενέργεια και κλιματική αλλαγή.

- Το εγκεκριμένο ΕΣΠΑ θέτει το στόχο της προσαρμογής των συστημάτων και των εργαλείων παρακολούθησής του ώστε να ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις του πλαισίου Στρατηγικής Παρακολούθησης της Πολιτικής Συνοχής (άρθρο 29 Καν. ΕΚ 1083/2006) και του αντίστοιχου πλαισίου της Ανοικτής μεθόδου συντονισμού της ΣτΛ. Στο πλαίσιο αυτό λαμβάνονται μέτρα όπως η υιοθέτηση σχετικών κωδικοποιήσεων στο Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα 'ΕΡΓΟΡΑΜΑ' και στα Τεχνικά Δελτία Πράξεων, η εισαγωγή σχετικών αναλύσεων στις Ετήσιες Εκθέσεις υλοποίησης των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων κλπ.
Στο επίπεδο της παρακολούθησης, με το Νόμο 3614/2006 προβλέπεται ότι η Εθνική Αρχή Συντονισμού του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών συντάσσει τις εκθέσεις στρατηγικής παρακολούθησης του ΕΣΠΑ και είναι αρμόδια για τη συγκέντρωση και υποβολή στην ΕΕ των δεδομένων που αφορούν στη συμβολή των ΕΠ στο ΕΠΜ, σύμφωνα με το άρθρο 29 του Κανονισμού 1083/2006. Μεριμνά επίσης για την τήρηση των κατανομών δαπανών των ΕΠ του ΕΣΠΑ στις προτεραιότητες της παρ. 3 του άρθρου 9 Καν. 1083/2006 (earmarking), την παρακολούθηση της προόδου εφαρμογής τους και το συντονισμό τους με τις προτεραιότητες του ΕΠΜ.
- Επιπλέον, στο επίπεδο της διαχείρισης, εξετάζεται η εφαρμογή οριζόντιου κριτηρίου για την επιλογή και χρηματοδότηση πράξεων του ΕΣΠΑ που αφορά στη συνάφειά τους με το ΕΠΜ και τις Ολοκληρωμένες Κατευθυντήριες Γραμμές.
- Τέλος, σύμφωνα με το ενδεικτικό Σχέδιο Αξιολογήσεων του ΕΣΠΑ (Evaluation Plan), όπου αποτυπώνεται ο προγραμματισμός τους σε στρατηγικό και επιχειρησιακό επίπεδο, προβλέπεται η εκπόνηση ειδικής θεματικής αξιολόγησης για την τεκμηρίωση της συμβολής των Ε.Π. της περιόδου 2007-2013 στην εφαρμογή του Εθνικού Προγράμματος Μεταρρυθμίσεων.